EDIȚIA SOCIETĂȚII PSIHOLOGICE DE LA MOSCOVA CU ASISTENŢA LUI S PETERSBURG (SOCIETATEA ILMISHPI) ÎNTREBĂRI DE FILOZOFIE PSIHOLOGII JURNAL, fondat de prof N Ya Grotom și A A Abrikosov ANUL XVII Editat de L M Lopatin Cartea a III-a ( ) MAI-IUNIE- MOSCOVA Tipolitografia Asociației I N Kushnerev și Co Pimenovskaya deja din b casa Biblioteca "Runivers" Biblioteca "Runivers " CONŢINUT Pagină Eduard von-Hartmann (f mai) P V Tikho- lume Sisteme tipice ale filosofiei (Perspectivă și filozofie științifică) L M Lopatina Vederi etice despre Shaftesbury N D Vinogradova (Sfârșit) Despre organizarea predării psihologiei în liceu G I Chelpanova Psihologia unui hoț (Contele Aleksey Andreevici Arakche- * ev') V F Chizha (Sfârșit) , Despre psihicul animalelor asemănătoare păianjenilor E Erickson Critică și bibliografie I Recenzie de cărți N D Vinogradov Filosofia lui David Hume, partea I Teorie filozofia tică a lui D Hume Moscova L Lopatina II Pliant bibliografic III Revizuirea revistelor Revue Philosophique Nr - V Volkovich și Capitalul Arehiw fur Geschichte der Philosophie Grup XVII Nene Folge XI Grup I Heft H Anikieva ' ' Anunturi Biblioteca "Runivers" Biblioteca "Runivers " Eduard von-Hartian (-¡- mai) Recent decedat Karl Robert Eduard von Hartmann, care, apropo, a fost membru de onoare al Societății noastre de Psihologie, a fost una dintre cele mai mari figuri nu numai din lumea filozofică a timpului nostru, ci și printre filozofii secolului trecut în general Atât în ceea ce privește caracterul general și tendințele viziunii sale asupra lumii, cât și în ceea ce privește relațiile sale istorice, Hartmann se alătură, mai mult cu trecutul, mișcării filozofice din prima jumătate a secolului al XIX-lea, decât participă la opera particulară a modernului gândire filosofică: el este numit pe bună dreptate unul dintre cei mai energici campioni ai metafizicii în lupta ь cu tendințele naturaliștilor și filosofilor moderni; iar el însuși îi numește predecesori pe Schelling, Hegel și Schopenhauer, care au avut o influență vizibilă și neîndoielnică asupra sistemului său Închide seria dezvoltării începute de Kant și care, începând cu Fichte, a căpătat caracterul de "transcendentalism dogmatic" în contrast cu "critica" lui Kant Dar până la sfârșitul zilelor sale nu a încetat să urmărească curentele mentale, chiar dacă acestea nu corespundeau viziunii sale asupra lumii și a știut întotdeauna să-și indice cu acuratețe și conștient atitudinea față de acestea Viața personală a lui Hartmann nu a fost deosebit de fericită, dimpotrivă Fanii pragmatismului psihologic din istoria filozofiei pot vedea aceasta ca sursa originală a pesimismului său Poate întrebări de filosofie, KN , Biblioteca "Runivers" P TIKHOMIROV poate chiar așa este, deși nici maniera sa literară, nici metoda de lucru în general nu oferă motive pentru a vedea în viziunea sa asupra lumii pur și simplu filozofia "dispoziției" Dar în această scurtă notă "necrolog" nu mergem în niciun caz pentru a da vreo explicație detaliată a sistemului Hartmanova, nici evaluarea acestuia, dar vrem doar cu ocazia morții unui filozof să amintim principalele trăsături ale vieții și ale învățăturii sale, rezervându-ne dreptul de a ne mai amănui mai târziu asupra originii, valoarea şi semnificaţia acestuia din urmă x) Hartmann s-a născut la februarie (februarie, stil vechi), , la Berlin pe Linienstrasse la casa N Tatăl său, căpitan de artilerie, a încercat să-și crească fiul cu strictețe și să nu permită niciun răsfăț; dar în același timp viața lui spirituală și dezvoltarea caracterului nu au fost ignorate În al patrulea an, tatăl a început să-l învețe pe micuțul Edward să citească, iar din anul al cincilea a invitat un seminarist la cursuri obișnuite cu un băiat iscoditor (în anul , cursurile durau o oră pe zi, iar în al -lea, câte două) / Însuși Hartmann, tatăl, a

încercat să influențeze dezvoltarea fiului său în timpul plimbărilor zilnice cu el, când vorbeau despre tot ce întâlneau, vizitează ateliere, fabrici, teatre etc Însuși filozoful autobiografiei sale notează cu recunoștință aceste *) În alcătuirea acestei note, am avut în vedere în principal scrierile lui Hartmann însuși - "Philosophie des Unbewussten", "Kritische Grund-legung des transcendentalei! Realismus", "Neukantianismus, Schopenhauerianismus und Hegelianismus in ihrer Stellung zu der philosophischen Geschen Aufgabe -war t", "Phanomenologie des sittlichen Bewusstseins", "Die Religion des Geistes" și, în sfârșit, "Kategorienlehre" La caracterizare, am ținut cont de judecățile lui Feiginger (H Vaïhinger, Hartmann, Dühring und Lange), Lange ("Istoria materialismului"), deja menționată Lrevsa ("Filosofia modernă în Germania*), Karinskago (" Critical Review of the Last Period of the German philosophy"), Baumann ((/ White ami, Deutsche und ausser-deutsche Philosophie der letzten Jahrzehnțe dargestellt und bçurteilt }) și alții, Biblioteca "Runivers" EDUARD FON-HARTMAN preocupările nutriționale ale tatălui său Viziunea serioasă asupra vieții, simțul înalt al datoriei, care a marcat atât de marcat caracterul fiului, precum și eficiența lui sobră, care însă nu exclude impulsurile ideale, se datorează, aparent, întărirea lor influenței tatălui La vârsta de șase ani, de Paștele , Hartmann a intrat la Seminarul Regal din Berlin, ocolind trei clase de juniori A fost anul revoluției Familia Hartmann locuia atunci la periferia Berlinului, în spatele Porții Hamburg Dar valurile mișcării revoluționare s-au rostogolit în această zonă liniștită Pe martie (NS), paznicul de la Poarta Hamburg a fost îndepărtat cu forța, schimbarea căreia băiatului îi plăcea de obicei să o urmărească; cerșetori obrăznici și intruzivi au inundat străzile, au intrat în case și au otrăvit existența orășenilor cu extorcările și amenințările lor "Adesea", spune Hartmann, "revoluționarii veneau la noi și ne cereau praf de pușcă, refuzând cu încăpățânare să înțeleagă că apartamentul căpitanului de artilerie nu era un depozit de praf de pușcă Toată ziua a trebuit să stăm în spatele draperiilor coborâte, pentru a nu stârni dorința vagabonzilor străzii de a trage în ferestrele noastre, iar când ferestrele erau lăsate deschise, mi s-a ordonat strict să nu mă apropii de ei, ca să nu mă apropii pentru a trezi atenția de pe stradă Întrucât tatăl lui Hartmann, la cererea serviciului, nu locuia acasă, iar mama lui îi era frică, indiferent de modul în care revoluționarii și-ar îndeplini amenințarea - să conducă copiii ofițerilor la baricade sub împușcăturile trupelor, ea s-a mutat împreună cu fiul ei într-o familie prietenoasă din partea de est a Berlinului, unde nu era dezordine Se poate ca impresiile acestor săptămâni revoluționare să explice parțial faptul că Hartmann a fost ulterior pătruns de un profund dezgust față de orice mișcare violentă și revoluționară și a fost, în general, un oponent hotărât al principiilor democratice La seminar a urmat un curs bun de latină, matematică, științe naturale, religie și limba germană * Biblioteca "Runivers" P TIKHOMIROV literatură Studiul religiei sub conducerea directorului Furbringer, a cărui predare s-a remarcat prin claritate și precizie în definirea conceptelor, a dat primul și puternic impuls nevoii metafizice nedescoperite până atunci a lui Hartmann Viitorul filozof deja la acea vreme era evident în faptul că ideile sale asupra problemelor religioase se distingeau printr-o direcție anti-creștină Chiar și atunci i se părea de neînțeles superioritatea doctrinei luterane a Euharistiei față de cea reformată, justificarea botezului copiilor, negarea nemuririi sufletului la copiii născuți morți și la animalele domestice - subiecți de obicei de ani -

băieții bătrâni nu sunt deloc interesanți De-a lungul anilor, antipatia lui pentru creștinismul oficial a devenit din ce în ce mai puternică La Gimnaziul Friedrich-Werder, unde a intrat de Paștele anului , îndrăzneala sa liberă gândire și ireverența față de vechile autorități consacrate l-au înstrăinat de camarazii săi, ceea ce, în legătură cu invidia pentru succesele sale, l-a făcut neiubit și poziția sa izolată Cu dragoste și succes deosebite, a studiat matematica Pasiunea pentru acest subiect a crescut din ce în ce mai mult în clasele superioare sub influența ideii emergente a semnificației filozofice a Funcțiilor matematice ca formule simple și convenabile pentru concepte complexe Își amintește cu recunoștință pe profesorul său de matematică, prof Bertram, care i-a subliniat această semnificație filozofică a matematicii Același prof Bertram a predat și fizica și aici a oferit baza epistemologiei ulterioare a lui Hartmann, determinându-l la ideea că materia în afară de forță este doar o imagine goală Tânărul Hartmann nu era interesat de alte subiecte ale predării la gimnaziu Gustul său pentru istorie a fost înăbușit timp de mulți ani de predarea ineptă a acestei discipline în clasa superioară, iar lectura lui Schopenhauer, acel mare disprețuitor al istoriei, a întărit și mai mult această reticență Acesta din urmă s-a înmuiat abia mai târziu, datorită cunoștinței Biblioteca "Runivers" Eduard von Hartmay cu filozofia lui Hegel În limbile clasice, el era interesat de gramatică, dar conținutul autorilor pe care i-a citit a fost rareori satisfăcut În general, de la gimnaziu, Hartmann a luat o impresie destul de neplăcută de oprimare spirituală și studiul forțat a multor lucruri care păreau complet inutile Cu cât școala îi putea oferi mai puțin, cu atât băiatul își devota cu mai multă ardoare, din înclinație personală, timpul liber diverselor activități preferate Așa că deja la seminar a trezit un puternic interes pentru literatură - datorită profesorului de limbă germană, care și-a prezentat elevilor în lecții principalele lucrări ale lui Schiller, Goethe, Lessing și Kerner: le-au citit împreună în clasă - cu o împărțire a rolurilor și s-au adunat pentru asta o săptămână în apartamentul profesorului pentru ceai Mai târziu, la gimnaziu, Hartmann s-a dedat cu zel citind romane La acea vreme a citit pe Walter Scott, Cooper, Marryat, Dickens, Bulwer și alții și chiar a încercat să scrie el însuși un roman La ultimele ore, în loc să citească romane, a început să studieze muzica și desenul, iar când și-a dezvoltat o voce bună și armonioasă (bariton), aici s-au alăturat și lecțiile de canto În studiile sale în arte, Hartmann a descoperit un mare talent și a făcut progrese mari: a putut picta bine portrete și peisaje, a interpretat perfect lucrările ultimilor compozitori la pian și el însuși a compus romanțe, duete și chiar o operă (aceasta din urmă) a rămas neterminat; el a scris el însuşi textul pentru el după "Stele") Sevilla de Lope de Vega) La vârsta de șaisprezece ani, în toamna anului , Hartmann a absolvit gimnaziul S-a săturat atât de mult de temele școlare în ultimii ani, încât a renunțat fără prea mult la ideea unei universități și a decis să se dedice serviciului militar, care, în opinia sa, ar trebui să-i lase suficient timp pentru activitățile sale preferate în arte și științe Ulterior, el niciodată Biblioteca "Runivers" ir TIKHOMIROV s-a pocăit de decizia sa, constatând că serviciul militar îi dăduse mult pentru dezvoltarea caracterului și pentru cunoașterea vieții La octombrie , Hartmann a intrat în Regimentul de Artilerie de Gardă din Berlin, de acolo, după un antrenament de trei luni, împreună cu voluntari ai regimentului de serviciu de infanterie și trageri de câmp, a fost transferat la Spandau pentru a studia serviciul iobag, iar în av gros de anul următor, cu

producția de ensign, din nou transferat la Berlin pentru studiul călăriei în artileria de câmp "Epidemia de plictiseală de la Spandau" i-a lăsat destul timp pentru concentrarea spirituală, pentru citirea scrierilor filosofice, precum și a cărților de artă și a diferitelor ramuri ale științelor naturii și, în cele din urmă, pentru distracțiile sale preferate ale muzicii Serviciul de la Berlin nu a adus nicio schimbare esențială în viața lui în acest sens Tovarășii l-au înțeles puțin Ei îl considerau un carierist secret, deoarece succesele sale la probele din trimestrul anului și la anualele erau de obicei printre cele mai bune și, în cea mai mare parte, primeau laude regale Au râs doar de aspirațiile lui ideale și au crezut că, cu asemenea prostii în cap, era dificil să devină un adevărat ofițer A fost considerat filisten, fără să-și dea seama cât de departe era cu adevărat de tot filistinismul Cu toate acestea, avea și prieteni Cu unele dintre acestea din urmă, a dedicat de bunăvoie ore întregi muzicii Cercul cunoscuților lui era destul de extins A prețuit în mod deosebit compania fiicelor în familii prietenoase cu el, de care era legat de diverse interese artistice În - iulie i s-a întâmplat o împrejurare nefericită, care l-a scos complet din calea vieții aleasă A suferit o contuzie severă la genunchiul stâng, iar la tratarea cu apă rece a căpătat reumatism La început, părea că organismul tânăr, cu raportul Biblioteca "Runivers" EDUARD VON-HARTMANN tratament final, vă permite să sperați la recuperare Dar această speranță nu era justificată, niciun tratament nu a ajutat, iar situația a devenit din ce în ce mai înrăutățită A trebuit să-mi iau rămas bun de la serviciul militar S-a gândit atunci să se dedice picturii - era în -, dar un an mai târziu avea îndoieli cu privire la o asemenea vocație Cu fervoare dublată, după aceasta, s-a năpustit pe muzică și compunere, dar și aici a ajuns curând la concluzia că nu va crea nimic grozav în acest domeniu Nu trebuia decât să spună, împreună cu Fritz Reiter: "Un sac de balast după altul a zburat peste bordul navei mele de viață " Dându-și astfel faliment în tot ceea ce atrage muritorii, a simțit că nu poate lucra cu succes decât în domeniu Gânduri: "MIT EINEM NACHGERADE HOFFNUNGS-LOSEN LeIDEN Behaftet," spune el, ovom Schicksal be-Trogen (wie ich damais wlemente) um die anstrengungen der sechs Besten Jahre Meiner Juugendend , abgeschnitten von der praktischen wirktischen wirktischen wirktischen meit free lustig gegàngeh des beseligenden Glaubens an die eigene künstlerische Gestaltungskraft,-so war ich bankerott an aliem, was sonst den Sterblichen gross und begehrenswert erscheint,-bankerott an aliem, nur an einem nicht: dem Gedanken" Astfel a fost determinată adevărata vocație a lui Hartmann - de a fi filosof Conștiința acestei vocații poate fi datată din De acum încolo, în biografia lui Hartmann, suntem atrași, alături de evenimente și fenomene care au o semnificație pur personală pentru el, și dezvoltarea filozofiei sale și geneza principalelor creații filosofice, precum și recepția care a fost întâlnită ultima dată în rândul unui public numeros de lectură şi în rândul diverşilor specialişti susţinători Pentru a nu întrerupe, însă, o narațiune pur biografică, vom trimite tot ce are un interes mai literar-istoric și filosofic la finalul notei noastre, la caracterizarea filozofică a lui Hartmann Biblioteca "Runivers" P TIKHOMIROV Hartmann, așa cum am spus deja, a început să se intereseze de întrebările filozofice foarte devreme Deja la vârsta de și ani, începe să-și scrie gândurile, aforismele, presupunerile aleatorii, întrebările, îndoielile etc În timp ce era încă la gimnaziu, a început o mare lucrare - "Reflecții despre> wow", iar în timpul său slujba din Spandau în a scris "Despre activitatea spirituală a percepției " Apoi,

până în , a continuat să scrie diverse note mici cu conținut psihologic (despre prietenie, conștiință, onoare etc) și, în plus, trei studii mai mari: "Despre valoarea rațiunii și cunoașterii pentru activitatea umană și fericire", "Despre conceptul de infinit și zero" și "Despre aceeași rădăcină a legii rațiunii suficiente" Hartmann însuși le consideră pe ultimele trei cele mai mature dintre lucrările sale filozofice tinere Hartmann și-a început celebra "Filosofia inconștientului" în perioada Crăciunului în , când nu avea încă de ani În aprilie , "Filosofia inconștientului" a fost finalizată; dar Hartmann nu se grăbea să-l publice În vara aceluiași an, a scris un scurt eseu "Despre metoda dialectică", care i-a servit un dublu serviciu: i-a adus titlul de doctor în filozofie (în absență) la Rostock și a atras un editor pentru lucrările sale ulterioare, Karl Haymons La începutul lunii martie, - , el l-a vizitat personal pe Hartmann, apoi a avut intenția de a-i returna manuscrisul Metodei Dialectice Dar când a vorbit cu filosoful, pe care l-a găsit țintuit la pat de boală, a fost atât de uimit de forța spiritului său și de farmecul personalității sale, încât nu numai că nu și-a îndeplinit intenția, ci și-a promis că va publica Filosofia Inconștientul pe care autorul a plasat-o asupra operei sale principale, nu l-a înșelat Biblioteca "Runivers" Eduard von Hartmei subiectul tot felul de conversații și discuții în cele mai diverse cercuri ale societății, fără a exclude doamnele; nici măcar războiul cu Franța nu a atenuat acest interes - mulți militari au luat cu ei celebra carte într-o campanie Au fost necesare rapid ediții noi una după alta, iar în a fost publicat Yuth Tânărul Filosof a atras atenția universităților și a ministerului de cult, iar în a primit trei oferte de profesor - de la Leipzig, Göttingen și de la minister Le-a respins pe toate trei, pe de o parte, din cauza stării sale proaste și, pe de altă parte, pentru a proteja libertatea convingerii sale filozofice Mai târziu, când prima considerație a încetat să mai aibă forță, sănătatea lui s-a îmbunătățit, - nici un singur ministru nu a îndrăznit să ofere o profesie creatorului "Filosofiei inconștientului" Lupta pentru "Filosofia inconștientului" împotriva filozofilor, naturaliștilor, moraliștilor și teologilor i-a atras multă vreme puterea lui Hartmann și a dat impuls productivității sale literare apologetic-polemice Ea era singura fiică a colonelului de artilerie Taubert, care era prietenos cu Tatăl lui Hartmann Între tineri a existat și prietenie, ceea ce i-a condus firesc la căsătorie - în iulie , Agnes Taubert a primit o educație religioasă strictă și a intrat în ideile soțului ei Sub îndrumarea acestuia, a început să studieze filozofia Căsătoria lor a fost foarte fericită Rodul a fost o fiică Doamna Hartmann s-a dovedit a fi o mamă la fel de iubitoare ca o soție dezinteresată Era atât de complet impregnată de ideile soțului ei, încât chiar și ea a scris eseuri - despre pesimism și despre o polemică natură Biblioteca "Runivers" P TYHHOMYROV În această perioadă, "Lucru în sine", "Noul kantianism, schopenhauerism și hegelianism", "Inconștientul din punctul de vedere al fiziologiei și teoriei evoluționiste", "Autodescompunerea creștinismului și religiei viitorului", " Au apărut Fenomenologia conştiinţei morale" şi altele lucrări ale lui Hartman Până în , starea de sănătate a Filosofului s-a îmbunătățit atât de mult încât, după o pauză de doi ani, a început să apară din nou în societate și în teatru Dar iată, unul după altul, i s-au abătut nenorocirile familiei: în martie , a murit tatăl său, iar în luna mai a anului următor i-a murit soția A rămas* în grija mamei și a mătușii În noiembrie , Hartmann a încheiat o a doua căsătorie cu fecioara Alma Lorentz, nepoata unui

medic balnear din Driburg, unde, începând din , a petrecut câteva luni aproape în fiecare vară Dar curând au venit din nou vremuri grele pentru el Soția lui, după ce l-a dat de băiat, s-a îmbolnăvit mult timp și s-a culcat, iar copilul a murit câteva luni mai târziu Hartmann însuși a răcit din nou la genunchi și s-a îmbolnăvit de o inflamație a articulației; iar când și-a revenit puțin din asta, în toamna anului a avut ghinionul să cadă, și-a rupt celălalt genunchi și s-a inflamat în el Până la Paștele și-a pierdut mama și mătușa În acest moment a scris articolul: "Semnificația suferinței" De la mijlocul anilor , Hartmann s-a stabilit în Gross-Lichter Feld de lângă Berlin și a locuit acolo până la moartea sa În anii și , principalele lucrări ale lui Hartmann au apărut: "Conștiința religioasă a omenirii în dezvoltarea sa treptată" (I i) ca parte a I-a a "Filosofia religiei" și "Religia Spiritului" - ca a doua parte; " Estetica" (în partea istorico-critică "Estetica germană de la Kant" și în "Filosofia frumosului") și "Doctrina categoriilor" Biblioteca "Runivers" YDUARD fon-hetman multe lucrări despre istoria filozofiei, articole polemice și critice despre politică, despre problema evreiască, despre treburile școlare etc Căutările sale literare nu au fost întrerupte până la moarte: în urmă cu doar câteva luni a publicat o nouă carte sub titlul - "Problema vieții" {Sfârşit sltduet) P Tihomirov Biblioteca "Runivers" Sisteme tipice ale filosofiei *) (Perspectivă și filozofie științifică) Cu concluziile expuse în articolul meu "Axiomele filozofiei", se încheie disputa mea cu profesorul V I Vernadsky Dacă nu mă înșel, am arătat că în viziunea filozofică, ca și în cea științifică, există adevăruri general recunoscute și că toate probabilitățile ne obligă să le atribuim certitudine obiectivă, cel puțin atunci când le dăm o exactă și expresie neprejudecata De ce este puțin observat? Mi se pare, tocmai prin prisma lor general recunoscută, general înțeleasă și binecunoscută Prețuim cel mai puțin ceea ce este întotdeauna în fața noastră, ceea ce ne este familiar și aproape de mult timp, ceea ce este țesut intim în toate ideile și operațiunile noastre mentale și, prin urmare, ne gândim cel mai puțin la toate Pentru a evidenția și înțelege semnificația acestor Factori ai vieții noastre mentale care sunt mereu activi în noi, trebuie să luăm un punct de vedere foarte abstract și să ne punem serios întrebarea: în ce s-ar transforma viziunea noastră asupra lumii dacă acești Factori nu s-ar face există deloc în noi? Dar, pe de altă parte, dacă acești Factori există în noi, acest lucru subminează decisiv punctul de vedere conform căruia toate ideile filozofice, indiferent cui aparțin și indiferent de modul în care se dezvoltă, în întreaga lor compoziție reprezintă doar rodul unei dispoziții subiective și personale x) "Încercare și Phil şi Psych " Nr o Biblioteca "Runivers" SISTEME TIPICE DE FILOZOFIE gust Într-un asemenea caz, este imposibil să recunoaștem echivalența logică a diferitelor teorii metafizice, ceea ce ar fi mai degrabă inevitabil dacă întregul sens al existenței lor ar consta doar în faptul că fiecare dintre ele în felul său exprimă liric starea personală a lor autorii În adevărurile axiomatice ale rațiunii se află o judecată involuntară a acestora Gradul de conformitate a acestora cu aceste adevăruri și corectitudinea interpretării și aplicării acestor adevăruri determină valoarea intrinsecă a teoriilor în sine Obținem astfel posibilitatea de a distinge între subiectiv și obiectiv în orice sistem filosofic dat, iar acest lucru este extrem de important, dacă avem în vedere ce loc uriaș în construcțiile filosofice, indiferent de modul în care am explica originea lor în general, îi revine elementele lor pur subiective Totuși, trebuie să așteptăm o obiecție: prezența în diverse

teorii filozofice a mai multor enunțuri identice, deși foarte divers formulate, este cu greu capabilă să le ofere o poziție logică solidă De asemenea, este puțin probabil ca aceste afirmații identice să poată servi ca măsură semnificativă în judecarea viziunilor filozofice asupra lumii în esența lor La urma urmei, ceea ce înainte se numea axiomele filozofiei sunt doar locurile cele mai generale ale gândirii umane Studiind evoluția doctrinelor filozofice, cu greu ne pot interesa aceste puncte generale, în care toate coincid unele cu altele Important pentru noi este ceea ce le separă și alcătuiește fizionomia particulară a fiecăruia dintre ei Și în această privință se poate vorbi cu greu de meritul obiectiv al teoriilor filozofice Acest lucru este împiedicat de numărul lor foarte mare: în istoria gândirii au existat un număr nenumărat de ei, iar mulți dintre ei ar trebui așteptați în viitor Fiecare dintre ele explică la fel de bine sau la fel de rău lumea A prefera oricare dintre Biblioteca "Runivers" L LOPATIN ei la orice altceva - nu există un criteriu obiectiv Cum să vorbim atunci de certitudine obiectivă în filosofie? La un astfel de raționament se poate răspunde la multe lucruri Și, în primul rând, este destul de clar că, dacă filosofia conține deloc adevăr obiectiv, atunci, desigur, cel mai probabil nu ar trebui să constea în ceea ce este special în doctrinele filozofice în conflict și le separă unele de altele, ci în ceea ce le unește La urma urmei, există un singur adevăr pe lume Desigur, este foarte posibil ca un anumit adevăr să fie exprimat într-o doctrină mai bine decât în alta, sau ca un anumit sistem filosofic să fi prezentat o astfel de latură a adevărului pe care alții au ignorat-o complet Fapte ca acestea apar foarte frecvent în istoria gândirii Dar totuși, dacă nu recunoaștem nicio teorie filozofică a trecutului ca exprimând întreaga plinătate a adevărului și, în plus, un singur adevăr (cum, de exemplu, scolasticii medievali l-au tratat pe Aristotel), și nu le considerăm pe toate celelalte ca Fie o minciună continuă, cu greu putem pune la același nivel în ceea ce privește importanța obiectivă opiniile individuale aleatorii ale Filosofului asupra unor probleme particulare și adevărurile universale apărate de acestea Cu toate acestea, chiar și cu o asemenea preferință exclusivă pentru o doctrină față de toate celelalte, vom atribui valoare absolută numai tuturor trăsăturilor particulare ale acestei doctrine, și nu oricărei alte Nu există nicio dispută, din punct de vedere istoric, în această viziune filozofică asupra lumii, totul este interesant - atât momentele sale logice generale, cât și opiniile și stările personale ale autorului său întruchipate în el: dar numim un astfel de interes istoric Mai departe, dacă axiomele filozofiei sunt numite "locuri comune", atunci, cu nu mai puțină rațiune și drept, toate celelalte generalizări, incontestabile, cunoscute de toți și recunoscute de toți, cu care ne întâlnim în alte științe, pot fi numite locuri comune Biblioteca "Runivers" SISTEME TIPICE DE FILOZOFIE se ridică și apune în fiecare zi, desigur, în acest sens există un loc comun Dar este posibil să negați marea sa semnificație ca astronomie dată? Axiomele geometriei pot fi numite și locuri comune, despre care nu merită să ne gândim și să vorbim mult: în ce se va transforma geometria dacă vor fi aruncate? Un rol similar revine axiomelor filozofiei: a nega capacitatea lor de a fi un criteriu foarte semnificativ în evaluarea conținutului construcțiilor filosofice ar fi o propoziție complet nefondată Într-adevăr, printre aceste axiome avem principiul identității, iar după acest principiu (precum și expresia lui negativă, principiul contradicției) este judecată orice gândire umană, nu numai Filosofică Am putea vedea, de asemenea, cât de decisiv se reflectă interpretarea unilaterală a axiomei

substanțialității în concluziile filosofilor individuali, de exemplu, în sistemul lui Spinoza Nu este clar că adevărata interpretare a acestei axiome ar conține o judecată foarte neechivocă asupra unor astfel de sisteme? Sau, referindu-ne la exemplul considerat anterior: este respingerea unei serii întregi de axiome ale rațiunii, totuși, cu introducerea lor treptată inversă în viziunea asupra lumii, de altfel, în cea mai grosolană și arbitrară formă, observată în construcțiile filozofice ale lui Mach și Avenarius , nu constituie un avertisment persistent Sunt împotriva hobby-ului servil acestor construcții? Dar totuși, cum se poate vorbi despre adevăr universal obligatoriu în filosofie, când există atât de multe doctrine filozofice? Cu toate acestea, din moment ce teoriile și ipotezele științifice au apărut și continuă să apară în istoria științei, înseamnă aceasta că nu există nici un merit obiectiv în ele și nu a fost niciodată? Poincaré a arătat că, dacă se găsește o interpretare mecanică a oricărui fenomen natural, se poate găsi un număr infinit dintre ele, rezultă din aceasta că toate interpretările mecanice ale naturii ar trebui abandonate? De ce să luăm totul din ipotezele filozofiei? Biblioteca "Runivers" L LOPATIN sens obiectiv doar pentru că sunt atât de multe în istoria gândirii? Totuși, aici se pune o altă întrebare de mare importanță fundamentală: există într-adevăr atâtea ipoteze filozofice despre lucruri? Nu există nicio îndoială că, dacă prin viziunea filosofică asupra lumii a fiecărei persoane înțelegem totalitatea opiniilor sale cu privire la orice chestiune - întreaga sumă a opiniilor sale teoretice și practice - vor exista atâtea viziuni filozofice asupra lumii câte filozofi au existat Dar același lucru va trebui spus despre viziuni științifice despre lume: dacă prin ele înțelegem totalitatea opiniilor fiecărui om de știință despre tot felul de subiecte științifice, atunci fiecare om de știință va avea propria sa viziune științifică specială asupra lumii și vor exista tot atâtea astfel de viziuni asupra lumii ca au fost si sunt oameni de stiinta Viziunea filozofică asupra lumii a unei persoane date este alcătuită dintr-o soluție fezabilă la toate problemele vieții și ale gândirii; dar nu toate, și nu la fiecare moment dat, permit o soluție completă logică și obiectivă Prin urmare, perspectiva filozofică include în mod inevitabil multe elemente pur subiective: presupuneri, aspirații, conjecturi, credințe Cu propriile opinii și concluzii ale filosofului, punctele de vedere și credințele contemporanilor săi se contopesc strâns și indistinguit: doar ținând cont de un anumit fundal istoric, înțelegem natura creativității personale a marilor gânditori ai trecutului O combinație diversă de manifestări subiective ale geniului cu influențele epocii constituie ceva unic în fiecare viziune filozofică semnificativă asupra lumii care îi aparține numai lui Viziunea asupra lumii a unui gânditor cu adevărat remarcabil și original reprezintă de obicei o unitate internă indisolubilă Dar această unitate este foarte adesea organică și artistică, mai degrabă decât strict logică Este chiar uneori combinat cu contradicții logice vizibile în cele din urmă Biblioteca "Runivers" SISTEME TIPICE DE FILOZOFIE nyh concepte, la care vine acest filosof Un exemplu izbitor în acest sens poate fi subliniat în filosofia lui Schopenhauer: cu cele mai obișnuite abilități critice, este ușor de observat în ce măsură ipotezele individuale ale sistemului său sunt în dezacord logic între ele Cu toate acestea, este foarte important ca noi, cu o atitudine critică serioasă, să distingem cu ușurință unitatea logică a doctrinei de simpla ei unitate artistică Să presupunem că vedem un materialist care, după ce recunoaște pentru materie numai proprietățile pur exterioare ale extinderii, mobilității, inerției,

impenetrabilității etc și explică din ele ființa lumii în întregul ei, apoi brusc (și acest lucru se întâmplă foarte des printre materialiști din vremea lui Hobbes), când se pune întrebarea despre propria noastră existență mentală, el se îndoiește complet de apartenența acestor proprietăți externe substanței în sine, începe să vorbească despre incomprehensibilitatea esenței interne a materialului, chiar exprimă asumarea animaţiei interne a tuturor elementelor materiale Poate că putem înțelege pe deplin motivele subiective care în acest caz îl fac să abandoneze atât de hotărât punctul său de vedere inițial, dar, totuși, vom observa în primul rând incompatibilitatea logică a celei de-a doua evaluări a naturii materiei cu prima ei evaluare: oricare dintre ele poate să fie adevărate, ambele nu pot fi adevărate în același timp Efortul cu orice preț în viziunea generală asupra lumii de a păstra prima evaluare a materiei, în ciuda validității recunoscute a celei de-a doua, poate fi dictată de nevoia foarte vitală a unei anumite forme mentale de a privi lucrurile dintr-un unghi materialist de vedere - trebuie să fim cu toții de acord că această nevoie nu și-a găsit expresie Materialist privirea are propria sa logică internă, iar în acest exemplu se dovedește a fi încălcată Spinoza, cu unul Întrebări de filosofie, carte , Biblioteca "Runivers" L LOPATIN pe de altă parte, în completa sa supunere față de conceptele dualiste ale lui Descartes despre opoziția absolută a materiei și a spiritului, el a avut suficiente motive subiective pentru a, insistând asupra unității substanței divine, să-i atribuie, totuși, asemenea atribute , care se exclud reciproc și formează două lumi independente care nu au legătură cu nimic și nu permit nicio interacțiune - acest lucru nu împiedică doctrina atributelor a lui Spinoza, din punct de vedere logic, să fie partea cea mai obscură și contradictorie a lui sistem Numărul de astfel de exemple ar putea fi mult multiplicat: judecăm învăţăturile lor filozofice după logica lor internă; oricât de prețioase ar fi pentru noi momentele subiective ale unui sistem filosofic în sensul exprimării personalității spirituale a autorului său, le aruncăm sau le împingem involuntar în fundal atunci când încercăm să vedem într-o doctrină dată o interpretare obiectiv probabilă a existentei Într-adevăr, tocmai în eliminarea trăsăturilor subiective, a contradicțiilor particulare, a reticenței și a ezitării personale se află principalul motor al dezvoltării ulterioare a doctrinei gânditorilor individuali în rândul adepților școlilor pe care le-au întemeiat Deci, în viziunea filozofilor, pe lângă elementele pur subiective, există întotdeauna elemente obiective Dacă primii nu au niciun motiv să atribuie nimănui obligații, cei din urmă au, fără îndoială, o obligație obiectivă, cel puțin în sensul că, dacă am asimilat premisele unei anumite teorii filozofice, suntem astfel obligați să acceptăm toate consecințele logice din aceasta În acest sens, teoriile filosofice individuale pot fi comparate cu ipotezele: diferența lor față de ipotezele științelor individuale, așa cum am văzut deja parțial mai înainte, constă doar în gradul de generalitate al sarcinilor propuse Ipotezele științifice caută să explice anumite proprietăți, anumite legi și anumite particularități Biblioteca "Runivers" SISTEME TIPICE DE FILOZOFIE v nye relații ale realității în ordinea sa concretă observabilă, cu alte cuvinte, natura specială a grupurilor separate de fenomene observabile Dimpotrivă, filosofia pune problema condițiilor generale și a fundamentelor generale ale tuturor ființelor în general și examinează totul particular numai în lumina presupunerilor universale pe care le face și în legătură cu acestea Dar judecăm atât teoriile filozofice, cât și ipotezele științifice după aceleași criterii: I) după

validitatea logică și legătura internă a prevederilor cuprinse în conținutul lor,) după gradul de adecvare a acestora pentru a explica ceea ce vor să explice Și așa, dacă avem în vedere ceea ce am numit logica internă a doctrinelor filozofice, adică, legătura dintre anumite concluzii logice exprimate în ele cu anumite principii universale, atunci varietatea aparent nelimitată de idei filosofice din istorie se va reduce la foarte puține tipuri generale recurente de înțelegere speculativă a lumii Forma acestor vederi tipice poate varia mult în funcție de metodele și metodele de fundamentare logică a lor, după gradul de completitudine, consistență și completitudine al dezvoltării lor, în sfârșit, în funcție de ipoteze suplimentare împrumutate dintr-o sursă religioasă sau științifică; care în viziunea generală asupra lumii a gânditorilor individuali se contopesc adesea într-un întreg inseparabil cu conceptele lor ontologice și metafizice, dar conținutul tipic al acestor concepții filosofice de bază, prin faptul că are un esențial, rămâne neschimbat Existența unor astfel de tipuri generale de înțelegere filosofică a fost remarcată de multă vreme de filozofi și istorici, li s-a dat o caracterizare și o clasificare mai mult sau mai puțin definită și pentru ei s-au făcut de mai multe ori încercări de stabilire a termenilor care le denotă În raport cu aceste tipuri generale, mai trebuie remarcată o trăsătură foarte importantă: ele nu apar pe scena istorică întâmplător; ele apar într-o anumită secvență- * Biblioteca "Runivers" L LOPATIN sti, incepand de la unele si apoi treptat, intr-o ordine mai mult sau mai putin stabila, trecand la altele Este ușor de convins de acest lucru pentru fiecare critic imparțial care va lua în considerare în general astfel de perioade din istoria trecută a filosofiei, care sunt, parcă, cicluri istorice încheiate ale dezvoltării gândirii filosofice, cum ar fi, de exemplu, istoria filozofiei greco-romane în lumea antică sau istoria filosofiei ruse europene moderne din Renaștere înainte de epoca noastră Această ordine generală uniformă a succesiunii istorice în tipurile de viziune filozofică asupra lumii (în ciuda întârzierilor ocazionale, abaterilor și a revenirilor temporare adesea observate la vechi) dezvăluie din nou o anumită logică internă a avantajelor lor comparative Este foarte caracteristic faptul că gândirea filozofică atât în Grecia antică, cât și în noua Europă, în ciuda diferențelor accentuate a condițiilor istorice de origine, ia inițial forma hilozoismului, adică confuzie indiferentă a definițiilor spirituale și materiale în ideea de existent, cu recunoașterea ca primă bază a lucrurilor de la început atât de spirituale cât și materiale (de exemplu, aerul sau eterul, care este în același timp un element material , din care se remarcă toate celelalte elemente, și rațiunea divină supremă care conduce totul în conformitate cu cele mai înalte legi ale adevărului moral) Acest punct de vedere, la început comun tuturor filozofilor, în dezvoltarea ulterioară a gândirii, în felul său? În forma sa cea mai pură, nu se repetă aproape niciodată, cu excepția perioadelor de declin clar al intereselor speculative și este, de obicei, înlocuită de dominația fie a vederilor dualiste (bazate pe recunoașterea unei naturi absolut opuse în materie și spirit), fie a vederilor materialiste Mai mult, în legătură cu conștiința contradicțiilor logice interne în teoriile dualiste și materialiste, scepticismul capătă de obicei puterea Biblioteca "Runivers" SISTEME TIPICE DE FILOZOFIE învățături teoretice *), în ultimă instanță mizând mereu pe asumarea incomprehensibilității absolute a esenței reale a lucrurilor (punctul de vedere este fenomenismul sau iluzionismul) Și în cele din urmă, în epocile celei mai mari înfloriri a creativității speculative și cea mai mare amploare

a cercetărilor filozofice, într-o luptă tensionată cu formele de gândire filosofică experimentate anterior, a căror unilateralitate și insuficiență este pe deplin înțeleasă și recunoscută, încercările încep să apar pentru a da o interpretare completă idealistă sau spirituală a existentei *) Totuși, idealismul însuși, în dezvoltarea sa succesivă, primește modificări și nuanțe importante atunci când își stabilesc vederile și sarcinile de bază: aici, în primul rând, trebuie să ținem cont de opusul idealismului abstract sau yayayalyashzlsh și de idealismul concretului sau al Panlogicului idealismul presupune existenţa realitatea de a fi în principiul sau ideea logică formală, i e într-o lege inteligibilă universală, care este rațiunea interioară a lucrurilor și care, în ciuda naturii sale complet abstracte, este singura sursă și motor de dezvoltare și diversitate a lumii și a vieții umane (Această viziune a găsit o expresie complet consistentă numai în filosofia lui Hegel, *) Acest lucru este evident mai ales în condițiile apariției mișcării sofistice) Caracterul larg și conciliator-critic al construcțiilor idealiste în raport cu formele anterioare de filosofie este clar vizibil în dezvoltarea idealismului anticilor de la Socrate la Platon și Aristotel până la sistemele ingenios de îndrăznețe ale neoplatonismului O remarcă similară se poate face despre evoluția tendinței idealiste în timpurile moderne, începând de la Kant (poate chiar Leibniz și Berkeley) până în zilele noastre Trebuie remarcat însă că dezvoltarea filozofiei idealiste (poate având în vedere amploarea și universalitatea sarcinii sale principale) nu reprezintă de obicei o mișcare continuă și, mai des decât în alte direcții ale gândirii filosofice, este punctată de pași înapoi spre puncte de vedere experimentate si abandonate Timpul nostru confirmă clar acest lucru prin natura haotică a curentelor sale filozofice Biblioteca "Runivers" L LOPATIN deși începuturile sale pot fi evidențiate încă în antichitate, parțial în teoria ideilor a lui Platon, și mai mult în doctrina Formei lui Aristotel) Spiritualismul, dimpotrivă, ca să spunem așa, recunoaște spiritualitatea reală a existentului, independent de abstracțiile și generalizările noastre logice: pentru el începutul și fundamentul lucrurilor este o forță spirituală în sine, vie în interior și activă până la orice întrupare în viața naturii și a umanității Și prin aceasta, pentru el, toate lucrurile din interiorul lor sunt spirituale, pentru că în rezultatul final nu există altceva decât spiritul În noua filozofie, Leibniz a predat acest lucru pentru prima dată, iar toți reprezentanții de mai târziu ai idealismului non-panlogic, într-un fel sau altul, s-au alăturat și se alătură acestei concepții de bază a lui Cu toate acestea, spiritismul nu neagă deloc ipoteza principală a filosofiei panlogice despre rațiunea și sensul lăuntric al ființei și despre legitimitatea ideală interioară a lucrurilor: refuză doar să recunoască în legea abstractă a lucrurilor sursa creatoare a însăși ființa lor; el vede în orice lege a universului doar mijloacele de acțiune și de manifestare a bazei sale spirituale interioare, și nu motivul existenței acestei baze și acele forțe care asigură dominația legii asupra vieții lumii Gândul rădăcină al panlogismului, din acest punct de vedere, este doar unul dintre elementele perspectivei generale spiritualiste asupra lumii Compararea filozofiei antice cu cea nouă este instructivă nu numai prin prisma asemănării dezvoltării consecvente a tipurilor omogene de viziune filosofică asupra lumii, ci nu este mai puțin interesantă în ceea ce privește o diferență semnificativă în expresia speculativă și completitudinea dezvăluirii acestora tipuri, în funcție de condițiile istorice, culturale, religioase și științifice și această dezvoltare De

exemplu, în vremurile străvechi, hilozoismul în filosofie a dominat pentru o perioadă foarte lungă de timp și chiar și atunci când trebuia să facă loc unor viziuni filozofice mai distincte, a fost reînviat în mod repetat și a fost redat în mod constant sute de   un efect de cunoaștere asupra detaliilor învățăturilor care l-au înlocuit Dimpotrivă, în timpurile moderne dezvoltarea hilozoismului se limitează la Renaștere, iar apoi, mai ales după Descartes, a dispărut aproape complet din filosofie Pe de altă parte, materialismul din lumea antică nu a depășit niciodată granițele sectelor filozofice individuale, în timp ce în Europa modernă, datorită enormei sale semnificații utilitare ca sursă și inspiratoare a ipotezelor auxiliare ale științelor naturii, el capătă o importanță din ce în ce mai mare şi devine treptat singurul m filozofic şi contemplarea unor cercuri culturale uriaşe Nu mai puțin curios este soarta idealismului filozofic în lumea antică și cea nouă În antichitate, idealismul, oricât de rafinat ar fi formele sale, nu se putea emancipa complet de ideile dualiste: materia era în mod constant prezentată gândurilor reprezentanților săi ca un fel de opus absolut și, în același timp, fără îndoială, real al principiului spiritual Dimpotrivă, în timpurile moderne, materia dintr-o serie întreagă de sisteme dintre cele mai diverse a fost complet redusă la forțe pur ideale În legătură cu aceasta, există o altă trăsătură importantă în dezvoltarea idealismului în timpurile moderne: în vremurile străvechi, nu găsim la nimeni o teorie a idealismului subiectiv realizată în mod consecvent (recunoașterea întregii lumi materiale ca o simplă reprezentare a unei spirit conștient) Dimpotrivă, în noua filozofie, idealismul subiectiv își găsește apărători foarte proeminenți și consecvenți, iar astăzi, datorită răspândirii largi a teoriei cunoașterii lui Kant, el poate fi considerat perspectiva filozofică dominantă, deși acest lucru nu este recunoscut clar de toată lumea Deci, doctrinele filozofice existente istoric sunt împărțite în câteva tipuri principale de înțelegere filosofică Dacă facem abstracție de diferența de dispozitive metodologice prin care gânditorii ajung la construcțiile lor (predominanța comparativă a   tendințe raționaliste sau, dimpotrivă, empirice) și ne limităm doar la trăsăturile fundamentale din însuși conținutul ideilor filozofice despre natura reală a lucrurilor, obținem următoarele forme tipice de concepții filozofice: I) hilozoism,) dualism al materie și spirit,) materialism (doctrina conform căreia adevăratul-existent este o substanță extinsă, impenetrabilă, mobilă, care are doar determinări externe - mecanice și fizice -, dar nu posedă nicio proprietăți interioare, spirituale)) Fenomenism sau agnosticism; altfel poate fi caracterizat ca noumenism, din termenul kantian noumenon, prin care desemnează lucruri de neînțeles și în niciun concept uman pozitiv inexprimabile în sine Fenomenismul în premisa sa sceptică: cunoașterea noastră este limitată și iluzorie - cunoaștem doar fenomene, dar nu cunoaștem niciodată și nu putem cunoaște niciodată esențe sau substanțe - presupune evident existența efectivă a unor substanțe de neînțeles și fenomene în niciun caz similare; altfel nu ar exista nicio justificare pentru o evaluare sceptică a cunoştinţelor noastre *)) Idealism sau spiritualism Aceasta înseamnă că în filozofie există doar cinci sisteme rădăcină sau tipuri de înțelegere a realității *) Adevărat, fenomenismul este uneori înțeles ca doctrina că nu există substanțe, ci doar fenomene există Totuși, în acest caz, totul depinde de modul în care este înțeles cuvântul fenomen Dacă este înțeles ca mișcările materiei care au loc în afara noastră și independent de percepția

noastră, atunci fenomenismul se va dovedi a fi doar o formă specială, sau, mai bine, o specială și, în același timp, o nepotrivită și ambiguă desemnarea verbală a materialismului Dacă, dimpotrivă, înțelegem prin fenomene starea pur subiectivă a conștiinței noastre, în afară de care nu există nimic, atunci vom obține un fel aparte de spiritualism într-o formă subiectiv-idealistă Dar aici cu greu se poate vorbi de vreun tip complet original de înțelegere speculativă a lumii Această precaritate a termenului de fenomenism justifică introducerea termenului de noumenism, care indică direct o viziune definită și particulară asupra adevăratei naturi a lucrurilor Biblioteca "Runivers" SISTEME TIPICE DE FILOZOFIE Cu toate acestea, cu greu ne putem opri la acest număr Într-adevăr, două dintre aceste sisteme au un caracter clar amestecat, complex și derivat, reprezentând o combinație de principii expuse în alte sisteme în izolarea și exclusivitatea lor De fapt, este clar că dualismul este o combinație a principiilor spiritualismului și materialismului în opoziția lor înțeleasă într-un singur întreg, iar hilozoismul este un amestec al acestor principii din cauza obscurității conținutului lor pentru gândire Astfel, ambele sisteme constituie doar etape diferite în dezvoltarea ideilor dualiste (inconștient și conștient) Dar în aceasta constă judecata lor după ființa lor Ele sunt în contradicție clară cu tendința principală a gândirii spre unitatea înțelegerii Filosofia, străduindu-se să înțeleagă ființa lucrurilor în realitatea lor, nu se poate sprijini pe dualitatea ireconciliabilă a principiilor Și anume, avem o asemenea dualitate în ideile obișnuite despre materie și spirit, ca entități independente, care, după toate semnele, se neagă reciproc (una este extinsă, cealaltă nu este extinsă, una are o ființă pur internă, cealaltă este pur extern, unul este conștient de sine, celălalt este absolut inconștient etc) Cum se poate lipi existența unică a lumii? Aceste entități ar trebui puse una lângă alta? Dar ce îi poate lega și îi face să acționeze unul asupra celuilalt? Să atribuim proprietățile ambelor unui singur lucru original, așa cum fac hilozoiștii? Dar de îndată ce cineva se gândește clar la așa ceva, cu siguranță vor ieși două lucruri dintr-un singur lucru Să fim de acord că mintea creativă universală este aer sau eter Vom vedea imediat că între aer în proprietățile sale fizice și mintea infinită în definițiile sale ideale și absolute nu există nicio asemănare, nicio legătură, nicio relație logică Astfel, dualismul contrazice sarcina principală a filosofiei - de a înțelege unitatea a ceea ce există În filozofie, poate Biblioteca "Runivers" L LOYATIN poate avea loc doar dualismul relativ, dar nicidecum absolut: în lume, acțiunea doar a unor astfel de contrarii este de conceput, care permit originea dintr-o singură sursă comună Astfel, numai sistemele cu adevărat moniste satisfac cerințele normale ale înțelegerii filozofice Dimpotrivă, învățăturile dualiste sub forma hilozoismului sau dualismului materiei și spiritului sau, în cele din urmă, dualitatea absolută a unor alte principii, sunt incompatibile cu însăși sarcina filosofiei Pe de altă parte, chiar și în afară de problema defectelor lor interne, sistemele dualiste, pur și simplu având în vedere caracterul lor mixt, nu pot fi considerate tipuri independente Așadar, caracterul de bază și tipic trebuie atribuit doar sistemelor pure și moniste: materialism, fenomenism și spiritism (deoarece orice idealism în mod consecvent și până la capăt realizat capătă inevitabil un aspect spiritualist) Cu alte cuvinte, avem doar trei tipuri principale de înțelegere speculativă a lucrurilor Este ușor de înțeles că nu poate și nu ar trebui să existe mai mult: acest lucru decurge clar din însăși psihologia minții umane Gândul nostru nu este niciodată absolut lipsit

de obiect; oricât de abstractă ar fi, ea este întotdeauna îndreptată către ceva dat, către un conținut disponibil, chiar dacă îl consideră în trăsăturile și relațiile cele mai generale Prin urmare, fiecare acțiune a minții în ultima sa fundație trebuie să aibă un punct de plecare și un punct de sprijin constant în prezentul imediat, experimentat direct, în ceea ce se poate numi vederi sau, folosind un termen și mai larg, experiențe directe ale conștiinței noastre și bunăstare În această privință, este destul de corect să spunem că nu există deloc concepte fără puncte de vedere, decât dacă exprimă o negație goală Dar ce ni se dezvăluie direct, ce trăim direct de noi? Biblioteca "Runivers" SISTEME TIPICE DE FILOZOFIE Nici nu poate exista nicio îndoială cu privire la răspuns: numai viața conștientă a propriului nostru spirit ne este direct deschisă, în toate ramurile și diviziunile sale, și orice altceva, numai în măsura în care intră în ea și face parte din ea Dar în noi înșine găsim, pe de o parte, date despre propria noastră existență subiectivă internă (sub forma voinței, sentimentelor, înțelegerii noastre), pe de altă parte, despre un fel de existență, exterioară nouă și diferită de noi, care, totuși, este totul, dar este direct atras pentru noi de calitățile și relațiile stărilor noastre mentale - senzații Astfel apare pentru noi diferența dintre experiența interioară și experiența exterioară Aceleași date ale conștiinței directe, odată raportate în întregime la centrul subiectiv care le experimentează, dau naștere conceptului de spirit, altă dată, într-o anumită parte a acestuia (în totalitatea senzațiilor exterioare) referită la ceva străin pentru noi și independent de noi contopește în conceptul de corp sau lumea materială) x) În afara diferitelor grupări ale acestor date și a conceptelor sugerate de acestea, gândul nostru nu poate avea niciun conținut pozitiv: toate categoriile minții noastre cresc pe acest sol și nu pot fi divorțați de el Și aceasta înseamnă că putem înțelege și ne reprezentăm ca real doar ceea ce este supus analogiilor spirituale sau materiale, adică, cărora le putem atribui fie atribute spirituale, fie materiale Ceea ce nu are nimic spiritual sau fizic în el deloc și în niciun fel, nu putem gândi în mod pozitiv ca fiind real Această regulă generală ar putea fi numită postulatul vizionar al gândirii noastre Ce nu este) Nu vreau să insist că numai senzațiile exterioare se contopesc pentru noi în imaginea a ceva independent de noi; Afirm doar acel lucru de la sine înțeles, că nicio concepție despre ființe sau lucruri independente de noi nu poate depăși sfera conștiinței date, indiferent dacă caracterul lor este subiectiv sau obiectiv Biblioteca "Runivers" L LOPATIN gândește și nu vrea și nu simte nimic, iar ceea ce, pe de altă parte, nu este extins, nu se mișcă și nu se dezvăluie în alte acțiuni exterioare, nu este nimic perfect pentru gândirea noastră Și dacă, totuși, noi, dintr-un motiv oarecare, dorim să atribuim realitatea unui asemenea lucru, nu putem decât să ne formăm un concept pur negativ al acesteia, eliminând tot ceea ce ne este inteligibil, adică recunoaște-l ca pe ceva absolut de neînțeles Toate acestea se aplică și concepțiilor noastre despre baza absolută sau despre natura absolută a lucrurilor Esența lucrurilor trebuie înțeleasă fie prin analogii spirituale, fie fizice și, dacă nu este deloc conținută în ele, nu ne putem forma nicio idee pozitivă despre ea - aceasta este limita naturală a tuturor construcțiilor metafizice Și de aici rezultă clar că pot exista doar două sisteme tipice pozitive ale metafizicii: spiritismul, care înțelege realitatea conform anologiilor spirituale și materialismul, care o înțelege după anologiile fizice Alături de ei, este posibil un sistem tipic negativ, care nu recunoaște în adevărata realitate nicio asemănare cu nicio

relație și proprietăți spirituale sau materiale - cum ar fi agnosticismul sau noumenismul Toate teoriile filozofice existente istoric în partea lor metafizică reprezintă doar diverse modificări, combinații și amestecuri ale acestor puncte de vedere de bază și inamovibile Aceste tipuri de speculație de bază permit, în forma lor pură, unele variații interne, în funcție de diferitele posibilități ale dezvoltării specifice a pozițiilor inițiale la aceste tipuri De exemplu, viziunea materialistă asupra lumii este cel mai probabil îmbrăcată în Forma atomismului] dar totuși aceasta nu este singura sa formă Pensabile (și apar de fapt în istorie) sunt astfel de presupuneri despre substanța absolută a lumii, conform cărora nu există elemente indivizibile și în sine neschimbabile Biblioteca "Runivers" SISTEME TIPICE DE FILOZOFIE Nu există o astfel de substanță în natură și totul se contopește într-o singură esență, schimbând veșnic formele ființei sale În mod similar, spiritualismul ia cel mai adesea forma monadologismului, adică recunoașterea multiplicității reale a centrelor existenței spirituale; dar alături de aceasta întâlnim teorii spiritualiste cu caracter panteist - în cele din urmă, uneori spiritismul, ca la Berclay, coincide destul de mult cu idealismul subiectiv Cea mai mică variație în acest sens se observă în conținutul metafizic al ipotezelor noumeniste, ceea ce este destul de înțeles având în vedere sensul pur negativ al afirmațiilor lor Cu toate acestea, astfel de variații, în general, se schimbă puțin în esența fundamentală a fiecărei viziuni asupra lumii și, uneori, sunt destul de ușor combinate între ele De exemplu, spiritualismul lui Leibniz este o doctrină monadologică pronunțată; dar deja printre unii dintre cei mai apropiați adepți ai săi, monadologismul său capătă o justificare panteistă; și același lucru trebuie spus despre predicatorii viziunii monadologice în epoca idealismului german de mai târziu (de exemplu Lotze) În fine, Leibniz însuși poate fi deja caracterizat ca un idealist subiectiv în doctrina percepției spațiului și timpului și a adevăratei naturi a lucrurilor materiale; teoriile spiritualiste de mai târziu au dovedit și mai mult cât de divers este posibil să se utilizeze ipotezele idealismului subiectiv în realizarea viziunilor spiritualiste (cel puțin sub forma epistemologiei lui Kant) II Să presupunem că cele trei sisteme tipice indicate acum sunt echivalente și explică la fel de bine (sau prost) lumea Nici într-un asemenea caz nu și-ar pierde demnitatea teoretică Ar rămâne totuși singurele trei posibilități de a explica lucrurile Biblioteca "Runivers" ' L LOPATIN Nu am putea atribui nicio certitudine absolută; dar totuși, fiecare dintre ei, dacă ar fi complet egali, ar avea o probabilitate complet determinată Că astfel de construcții probabile pot avea o valoare teoretică și științifică foarte mare, cea mai bună dovadă în acest sens este oferită de una dintre cele mai exemplare științe în acuratețea sa - geometria De fapt, nu avem date empirice reale care, atunci când explicăm spațiul real, sistemul geometric al lui Euclid ar trebui cu siguranță să fie preferat sistemului Lobachevsky sau sistemul Lobaciovsky ar trebui plasat deasupra sistemului Riemann Nu avem niciun motiv să recunoaștem unul dintre ele ca adevăr absolut și să le condamnăm odată pentru totdeauna ca ficțiuni deliberate Toate cele trei sisteme ajung la concluzii foarte diferite unul de celălalt Cu toate acestea, nimeni nu va spune că cercetarea geometrică este un exercițiu inutil Același lucru trebuie să fie valabil și pentru studiile metafizice: dacă aceste trei sisteme metafizice se dovedesc a fi singurele opinii posibile asupra existentei, studiul conținutului lor și concluziile inevitabile conținute în ele ar trebui să prezinte un

profund interes teoretic, complet în afară de problematica fie oricare dintre aceste sisteme cu fiabilitate excepţională şi absolută Dar atunci se ridică o întrebare la fel de importantă: toate cele trei sisteme au egalitate logică completă? La urma urmei, cel puțin unul dintre ei aparent și-a jucat deja rolul filozofic și este puțin probabil să renaască vreodată în Forma adevărului absolut cuprinzător și dogmatic Mă refer în acest caz la materialism La prima vedere, o astfel de opinie poate părea oarecum ciudată Într-adevăr, este greu de susținut că viziunea asupra lumii, răspândită în rândul oamenilor iluminați și chiar printre oamenii de știință, în ea teoretică și practică Biblioteca "Runivers" SISTEME TIPICE DE FILOZOFIE concluziile amintesc cel mai mult de materialism Despre afinitatea interioară cu materialismul a așa-numitei perspective științifice s-a vorbit de multe ori înainte Între timp, tocmai această viziune asupra lumii este considerată cel mai demn obiect de credință pentru o persoană educată Când se abat de la ea, o fac de obicei, cedând nevoilor morale și estetice, fără a-i contesta raționalitatea perfectă și exclusivă Cum se poate spune că sistemul metafizic, care stă la baza unei astfel de viziuni asupra lumii, își trăiește viața și își încheie rolul istoric? Cu toate acestea, există multe care sugerează că acesta este cazul Cu materialismul, se întâmplă ceva ce este adesea observat în istoria doctrinelor religioase și filosofice în special populare Se bucură de o largă recunoaștere în concluziile sale, aplicațiile private, evaluările vieții; dar a fost zguduit iremediabil în temeliile sale fundamentale Trebuie să spunem mai multe: ca sistem filozofic care se pretinde a fi o certitudine complet obiectivă, a devenit complet imposibil Dacă pentru mulți este încă un criteriu negativ de nezdruncinat a tot ceea ce pot crede și a ceea ce sunt obligați să respingă, atunci rareori întâlnim oameni educați filozofic care acceptă sistemul materialist al ființei - sub forma fanteziei naive ale lui Lucretius Cyrus, în Fie că sub forma verdictelor categorice ale lui Hobbes, în Forma "sistemului naturii" al lui Holbach, fie în Forma mai relaxată și mult mai puțin coerentă a catehismului materialiștilor germani din anii cincizeci și șaizeci, pentru o dogmă metafizică pozitivă care conţine ultimul şi singurul cuvânt al adevărului zile decenii, cu greu este posibil să evidenţiem cel puţin o lucrare notabilă de literatură filosofică în care teoria materialistă să fie apărată în deplinătatea conţinutului său şi a ei Biblioteca "Runivers" L LOPATIN colete valabile Pe de altă parte, se observă prea des altceva: apariția unor lucrări, chiar și școli întregi, în care materialismul se desfășoară sub steag străin, apoi prin înlocuirea lui în toate punctele periculoase și gâdilatorii de către agnosticismul pozitiviștilor, apoi , ca și în cazul ultimilor empirio-critici, prin fuziunea sa cu punctele de vedere complet opuse pur senzaționalism și chiar idealism subiectiv, prin care întreaga dogma materialismului este respinsă în mod decisiv în cuvinte, dar în realitate este păzită cu zel cu ajutor al manipulărilor surprinzător de viclene ale unor termeni obscuri și pretențioși Se ridică o întrebare involuntară: de ce, dacă materialismul este atât de drag și aproape de toată lumea, cumva nu îndrăznesc să-l apere direct și deschis? De ce gânditorii filozofi nu o predică în forma sa pură și adevărată, ci preferă să o înlocuiască cu surogate de puțin folos? Mi se pare că nu poate exista decât un singur răspuns la aceasta: în ultimul secol și jumătate au avut loc astfel de schimbări în filozofie și știință, după care ipoteza materialistă, în fundamentele sale fundamentale, și-a pierdut treptat orice plauzibilitate filozofică și a pierdut-o in permanenta Și mai presus de toate, plauzibilitatea logică a

materialismului, ca adevăr metafizic obiectiv, a primit o lovitură absolut ireparabilă de către filosofia lui Kant Indiferent de ceea ce ne-am simți despre cazul lui Kant și indiferent de cum ne uităm la filosofia sa critică în ansamblu, în acest punct, se pare, toată lumea ar trebui să-i facă dreptate: învățătura lui Kant despre idealitatea spațiului și timpului nu a trecut în zadar în istoria gândirii umane După Kant, a devenit imposibil să privim spațiul și timpul ca niște containere absolute, independente de gândirea și susceptibilitatea noastră senzuală, în care, din timpuri imemoriale, odată pentru totdeauna, s-au pregătit locurile și datele tuturor lucrurilor viitoare; a devenit imposibil să vezi în ei primul real, din Biblioteca "Runivers" SISTEME TIPICE DE FILOZOFIE S de care depinde orice altă realitate O asemenea apreciere a fost prea des inspirată de realismul naiv înnăscut în om, iar acum Kant, cu o forță uimitoare, făcea să simți deplina inconsecvență și de neconceput hotărâtor a unei asemenea evaluări În acest fel, el a ucis indirect materialismul ca sistem metafizic, adică ca o teorie care pretinde că înțelege natura adevărată, independentă sau absolută a lucrurilor Materia, înțeleasă materialist, există în întregime în spațiu și timp Dacă realitatea lor absolută este bănuită, atunci realitatea lui este bănuită; dacă această realitate a lor este respinsă, materia absolută este astfel respinsă Cu toate acestea, rolul distructiv al lui Kant în raport cu materialismul nu se limitează la soluția sa a problemei spațiului și timpului Conform structurii generale a viziunii sale asupra lumii, toate relațiile materiale, proprietățile și datele au fost închise necondiționat în lumea fenomenală înțeleasă senzual, care există doar în conștiința ființelor asemănătoare oamenilor, dar niciuna dintre aceste proprietăți și relații nu ar putea intra în inteligibil realități mondiale independente de noi În lumea noumenilor a lui Kant nu era loc pentru analogii materiale - nu degeaba Kant, în ciuda principiului agnosticismului teoretic în metafizică pe care l-a proclamat cu voce tare, a rămas un spiritist profund convins de-a lungul întregii sale vieți Iar Kant nu a rămas singur în această lovitură fatală adusă materialismului, ca sistem metafizic, aplicată din punctul de vedere al acelor concepte de bază cu care se ocupă materialismul După Kant, au apărut o serie întreagă de investigații profunde și talentate, care au lovit involuntar în același punct dureros al doctrinei materialiste După Kant, se pune întrebări despre originea psihologică a ideilor noastre despre spațiu, timp și ma-Questions of Philosophy, vol , Biblioteca "Runivers" L LOPATIN proprietățile materiale, materia însăși și lumea materială, și cu fiecare nou pas în aceste investigații a devenit din ce în ce mai clar cu ce produse complexe, condiționate și derivate ale creativității noastre inconștiente, mentale, avem de a face în toate aceste concepte În special, subiectivitatea inevitabilă a acestor concepte, corelarea lor cu legile, Formele și condițiile alcătuirii noastre spirituale și cu datele directe ale conștiinței noastre, a fost prezentată de la sine În acest fel, sistemul materialismului metafizic și-a subminat însăși Fundația; căci tot materialismul are rădăcinile în transferul inexplicabil și necritic al anumitor date psihice și a ideilor generale care decurg din ele (despre extensie, corporalitate, mișcare, rezistență etc) către o esență transcendentă, la care este absolut extra-psihic și non- ființă psihică este atribuită În acest sens, psihologia minții noastre este cel mai periculos dușman al materialismului Și pe de altă parte, materialismul a suferit lovituri dintr-un astfel de domeniu pentru care a fost o sursă inepuizabilă a celor mai populare ipoteze ale sale - mă refer la

domeniul științelor fizice în sensul larg al acestui concept Materialismul se îmbină strâns cu ipoteza pur mecanică a naturii - este mai bine să spunem că doar această ipoteză este proclamată a fi adevărul absolut al tuturor lucrurilor Prin urmare, orice ezitare în înțelegerea mecanică a lumii duce la îndoială în fundamentele filozofiei materialiste Între timp, dacă în ultimele secole interpretările mecanice ale fenomenelor naturii au atins o varietate și o strălucire fără precedent, pe de altă parte, în aceeași epocă, s-au făcut încercări îndrăznețe de a apăra concepțiile nemecanice asupra proceselor naturale Încă din secolul al XVIII-lea au început să apară teorii dinamice ale materiei, transformând elementele realității materiale în centre ideale de forțe Această idee, pe parcursul secolului al XIX-lea, a luat o varietate de forme În cele din urmă, în Biblioteca "Runivers" SISTEME TIPICE DE FILOZOFIE Recent, a fost folosită pe scară largă doctrina energetică a naturii, care neagă și mai hotărâtor conceptul de materie în sens materialist De asemenea, este imposibil să nu remarcăm schimbarea opiniilor asupra naturii fizice, cauzată de ultimele descoperiri științifice Mecanica însăși, în forma sa anterioară, clasică, care era adesea privită ca o știință pur aprioristică dictată de însăși organizarea minții noastre, începe să se clătească în temelii În ea, încep să fie subliniate tot mai mult elemente convenționale, empirice, chiar dubioase Și materialismul, după cum știm, reprezintă în mare măsură doar ridicarea conceptelor mecanice obișnuite la demnitatea normelor ontologice absolute În știință, aparent, înțelegerea simbolică și abstract-matematică a naturii materiei câștigă Dar, în acest sens, se oferă prea puțin material pentru a susține orice dogma metafizică definită Dacă în acest fel pretenţiile metafizice ale materialismului găsesc din ce în ce mai puţin sprijin chiar şi în domeniul ştiinţelor fizice, el se dovedeşte cu atât mai impotent când se încearcă a face din el o ipoteză atotexplicabilă în studiul fenomenelor psihice În general, incapacitatea materialismului de a fundamenta și explica cu adevărat originea și proprietățile oricăror procese mentale, de pe vremea atomiștilor antici, a fost punctul său cel mai vulnerabil Și cu cât cercetarea psihologică crește mai mult, cu cât orizonturile psihologiei se extind mai mult, cu atât stările sufletești mai subtile și mai complexe devin subiectul unei analize detaliate, cu atât metafizica materialistă mai neputincioasă și inutilă devine în interpretarea lor În acest punct este necesar să facem o remarcă generală importantă: materialismul, mai mult decât orice alte ipoteze metafizice, depinde de Faptele individuale Despre o astfel de dependență* Biblioteca "Runivers" L LOPATIN Aproape că nu este nevoie să vorbim de punți pentru alte ipoteze metafizice Verificarea lor constă în concebibilitatea lor fundamentală ca ipoteze explicative în raport cu realitatea observată în general; cât de bine explică unele Fapte, deci explică toate celelalte Fapte imaginabile reale și abstracte Dacă teoria agnosticismului și noumenonismului este considerată în mod esențial suficientă, ea va acoperi în mod egal toate Faptele posibile ale experienței și între ele în acest sens este cu greu posibil să se stabilească vreo gradație Dacă acceptăm spiritismul, fie sub forma monadologiei, fie sub forma idealismului subiectiv al lui Berkeley, cu greu poate exista o dispută decisivă despre care fenomene ale naturii sunt compatibile cu aceste puncte de vedere, care nu sunt Aceleași remarci pot fi făcute și despre ipotezele de hilozoism sau dualism Toate Faptele, atât reale, cât și numai probabile, și pur și simplu abstract imaginabile, pot fi acceptate cu această caracteristică a lor

ca fiind reale, probabile, posibile Ipoteza materialistă, în acest sens, se află într-o poziție cu totul excepțională: din timpuri imemoriale ea a fost nevoită să nege o multitudine de nenumărate fapte dintre cele mai diverse, care în opinia obișnuită a oamenilor erau recunoscute ca posibile și probabile, sau chiar direct real În această definiție a principiilor materialismului constă demnitatea lor particulară, datorită căreia el a dat un merit nu mic în istoria culturii, dar în ea se află și o sursă de pericol constant pentru el: acesta este singurul sistem metafizic pe care Faptele individuale poate ucide Să presupunem, de exemplu, că cel puțin un caz de clarviziune a fost dovedit în mod incontestabil în timp, adică previziune intuitivă inexplicabilă a unui eveniment viitor complex în toate detaliile sale și nu ar putea fi vorba nici de o coincidență întâmplătoare, nici de o predicție rațională bazată pe Biblioteca "Runivers" SISTEME TIPICE DE FILOZOFIE circumstanțe temporare, un astfel de caz unic ar fi o condamnare la moarte pentru sistemul materialist Ar fi în contradicție clară cu ea, pentru că pentru materialism se poate vorbi de realitatea prezentului și de realitatea trecutului, dar nu are absolut nici un rost să vorbim despre realitatea dată a viitorului; pentru că pentru el, în general, doar trecutul determină viitorul, și nu invers Între timp, se poate spune cu o certitudine absolută că niciun astfel de caz nu va fi vreodată dovedit? La urma urmei, cu cât intrăm mai adânc în studiul vieții spirituale, cu atât se deschid în fața noastră ghicitori mai teribile și mai ciudate În general, este rău pentru viziunea asupra lumii, cel mai important suport al căruia este negarea faptelor neexplorate Nu există nimic mai greu în lume decât să dovedești inexistența absolută a ceva Între timp, un spiritist, sau un agnosticist, sau un dualist, sau chiar un hilozoist, ar putea accepta cu calm un astfel de caz dovedit: ar ști că s-a întâmplat sau nu - asta nu schimbă nimic în adevărata esență a lucrurilor Problema principală a materialismului, însă, este departe de a fi doar că unele Fapte problematice, dacă ar fi fost dovedite, au constituit cea mai mare dificultate pentru el - există un Fap care nu este deloc problematic, ci, dimpotrivă, posedă pentru noi certitudine și neîndoială excepționale, și care poate fi împăcat cu materialismul nu mai puțin dificil decât preștiința detaliată a oricăror evenimente viitoare Dacă nu observăm acest lucru într-o asemenea măsură, este doar pentru că acest Fapte ne este foarte familiar, și nu nou, și poziția foarte proastă în care se află materialismul în raport cu el Acest Fapte este existența psihicului nostru, sau a oricărui psihic în general, atâta timp cât admitem existența lui în natură Care este teza principală a materialismului, care își asumă diferența fundamentală față de alte metaoiz-uri? Biblioteca "Runivers" L LOPATIN teorii neplăcute? Există doar corpuri cu proprietățile lor fizice și geometrice, ca ființă pur exterioară în spațiu; și există mișcări ale corpurilor ca schimbarea lor pur externă a locului: nu există nimic altceva în natură Altfel și mai pe scurt, această idee poate fi exprimată astfel: în natură totul este absolut obiectiv (fizic obiectiv) - nu există nimic subiectiv în ea Dar odată ce spunem acest lucru, admitem prin aceasta cea mai mare absurditate: subiectivitatea este un Fapte dat, de neînlăturat Gândim, simțim, vrem, simțim dezgust și nimeni nu ne va convinge că nu este adevărat Materialistul va spune: subiectivitatea noastră este, de asemenea, doar un produs efemer, accidental și de neînțeles al unui obiectiv de proces material în sine Dar chiar și despre previziunea viitorului, poate, se poate spune că este un produs de neînțeles al procesului material; va fi asta o explicatie? De fapt, psihicul nu este

deloc produsul de neînțeles al procesului material; este produsul lui imposibil, dacă numai acest proces este ceea ce cred materialiştii despre el Lăsați în realitatea obiectivă elemente extinse, impenetrabile, dar insensibile (nu există alte elemente pentru materialism în natură): ce dispoziție reciprocă le puteți oferi și în ce direcție le puteți muta, cum vor deveni o senzație de culoare? În ce moment s-ar putea plasa semnul identității complete între mișcarea incoloră în sine și senzația unei culori date? Sau, cum și când în sine - mișcarea fără sunet a oricăror particule mecanice se poate dovedi a fi o senzație de sunet? Sau cum elementele, absolut insensibile și inconștiente, doar schimbând locuri, dar rămânând în interior aceleași așa cum au fost întotdeauna, se vor transforma, totuși, într-un sentiment de durere pe care îl trăim? Recunoașteți unul și același lucru, în același timp, atât sensibil, cât și insensibil pentru nimeni și conștient și complet inconștient, atât psihic, cât și absolut non-psihic Biblioteca "Runivers" SISTEME TIPICE DE FILOZOFIE Sejm, nu înseamnă să arunci o provocare curajoasă la cele mai elementare cerințe ale legii contradicției? Se va spune că aici nu este vorba despre identitatea stărilor materiale și mentale, ci doar despre transformarea uneia în altele? Dar întreaga întrebare este cum să gândești o astfel de transformare? Deoarece materia în sine este insensibilă și nu există alte procese în ea, cu excepția mișcărilor particulelor insensibile în sine, atunci orice transformare în natură nu poate fi decât o astfel de mișcare Dar în mișcarea corpurilor inconștiente, oricât de complicată ar fi schema ei mecanică, nu va mai exista nimic în afară de ea însăși Cum, atunci, va avea ca rezultat stări mentale subiective, deși, prin presupunere, nu există nimic altceva? Indiferent de cuvintele pe care le folosim, tot ne aflăm în imposibilitatea de a exprima în termeni materialiști ceea ce depășește în mod clar limitele lor Aceasta este sursa inevitabilei instabilități a învățăturilor materialiste în acele cazuri când pun serios problema apariției renunta la ideea ca extensia, impenetrabilitatea, mobilitatea, inertia etc , sunt singurele, exhaustive si care acoperă toate proprietatile bazei materiale a existentei De obicei sunt nevoite fie sa asume o animatie interna rudimentara a tuturor elementelor materiei si în psihicul cunoscut de noi oamenii și animalele să vedem doar concentrarea abilităților psihice difuzate în întreaga natură, sau să recurgem la considerații nedefinite că proprietățile mecanice ale materiei reprezintă doar o expresie relativă și fenomenală a esenței ei pentru experiența noastră externă, suficientă pentru scopurile științei naturii, dar fără a spune nimic despre adevărata esență a materialului, care va rămâne pentru totdeauna de neînțeles Cu toate acestea, nu este nevoie de o mare perspectivă pentru a observa că ambele ipoteze de mai sus exprimă un refuz decisiv Biblioteca "Runivers" L LOPATIN din materialism și aparțin explicațiilor metafizice de tipuri complet diferite: în primul, punctul de vedere al hilozoismului este exprimat clar, în al doilea, al agnosticismului sau noumenonismului Având în vedere neajunsurile considerate ale materialismului, în special ale acestuia din urmă, în momentul de față totul este din ce în ce mai clar conturat pentru gândirea filozofică, în ceea ce constă eșecul ei fundamental ca sistem metafizic: nu rezistă deloc acelei verificări unice , despre care se poate vorbi în general în raport cu ipotezele metafizice Verificarea oricărei ipoteze constă în deductibilitatea realității pentru care este inventată să explice, din ipotezele ei Dar pentru ipotezele științifice, o astfel de verificare constă în derivarea unui anumit grup de Fapte în toate trăsăturile și conexiunile sale din anumite

motive specifice presupuse pentru acestea Ipotezele metafizice nu mai tratează nici un fapt special, special Ei răspund la întrebarea despre condițiile generale și temeiurile posibilității acelei realități care se află imediat în fața noastră și este experimentată direct de noi Aceste ipoteze sunt inevitabil transcendentale în conținutul lor, în sensul că în afară de ceea ce este dat imediat conștiinței noastre, recunoaștem ceva diferit și independent de el ca cauză Nu considerăm că lumea experimentată direct a propriei noastre conștiințe este întreaga realitate - aceasta este rădăcina metafizicii Nu ne putem mulțumi deloc cu presupunerea că toată realitatea stă în conținutul accidental al experienței noastre individuale și că nu există nimic în lume în afară de sinele meu, cu formațiunile subiective trecătoare care o umplu Cu alte cuvinte, justificarea constantă a metafizicii în efortul ei de a afirma existența lucrurilor transcendente constă în imposibilitatea solipsismului ca o viziune completă asupra lumii Ceva imediat Biblioteca "Runivers" SISTEME TIPICE DE FILOZOFIE dat în mod natural conștiinței noastre, sub forma experiențelor subiective ale gândurilor, voinței și sentimentelor noastre, pe de o parte, sub forma unor senzații și percepții infinit variate, pe de altă parte, dar este plin de contradicții și inconsecvențe, este străduindu-se în dezacord strigător cu cerințele evidente și legile rațiunii dacă nu există nimic în afara acestui dat și în afară de acesta Prin acest gând se alungă involuntar în Sfera transcendentă, dincolo de limitele subiectivității Să ne gândim doar cu toată seriozitatea în ce dezordine logică se va transforma universul vizibil dacă respingem complet și complet toată realitatea din afara noastră, atât lucrurile materiale, cât și persoanele conștiente După cum am putut vedea în capitolele precedente, ne este deosebit de dificil să respingem existența conștiinței altcuiva, a inteligenței altcuiva, de exemplu existenţa altor centre mentale de lângă noi Între timp, știm deja că presupunerea unei astfel de ființe este în esență o presupunere transcendentă și că, în plus, ea conține un motiv inamovibil pentru o serie întreagă de alte presupuneri transcendente - despre legătura altor centri conștienți cu noi, despre mediul înconjurător care ne unește cu ei etc Din această cauză, cu o logică inexorabilă, ne obiectivăm ideile în nenumărate direcții într-o realitate independentă de noi Trebuie să facem acest lucru în primul rând pentru că fără ea lumea noastră subiectivă ar fi o absurditate continuă și monstruoasă Astfel, ipotezele metafizice sunt create de nevoia noastră de a explica și fundamenta realitatea reală a experienței noastre subiective imediate Din aceasta rezultă invers criteriul de bază pentru adecvarea oricărei ipoteze metafizice, care exprimă în același timp principiul fundamental al testării ipotezelor metafizice: numai o astfel de ipoteză metafizică își atinge scopul și poate pretinde recunoaștere obiectivă, din Biblioteca "Runivers" L LOPATIN, care explică și deduce logic realitatea imediată a experienței noastre subiective, cel puțin în trăsăturile, calitățile și legile ei cele mai esențiale Dacă o ipoteză metafizică nu satisface deloc această cerință, ea nu este necesară pentru nimic, chiar dacă în toate celelalte privințe se distinge prin unitate logică, consistență și armonie În orice caz, nu mai este posibil să vorbim despre adevărul ei obiectiv: orice ipoteză metafizică trebuie să arate cel puțin o concebibilitate generală și fundamentală în presupunerile ei cu privire la conținutul imediat al vieții noastre subiective - altfel se condamnă irevocabil Și astfel, așa cum am putut vedea din toată discuția precedentă, materialismul este complet incapabil să îndeplinească această sarcină Dimpotrivă, acest punct este cel mai slab punct al lui

dintre toate cele menționate anterior Și aceasta înseamnă că sistemul materialist nu îndeplinește chiar prima și elementar cerință a verificării filozofice Prin urmare, în cel mai bun caz, se poate vorbi despre ea doar ca pe o ficțiune plină de spirit, convenabilă și utilă pentru diverse scopuri speciale, dar care nu ne dezvăluie nimic despre adevărata natură a lucrurilor Ideea că în materialism există un adevăr obiectiv și complet despre ființă este la fel de neplauzibilă, pe cât ar fi de neplauzibil să negem în noi existența gândurilor, sentimentelor, dorințelor, senzațiilor noastre, în general, a întregii noastre vieți interioare imediate, deși prezența lui în noi este cea mai sigură și indiscutabilă dintre tot ce știm Cu cât gândirea filozofică devine mai strictă, cu atât mai mult se risipește aureola de persuasivitate imediată care înconjoară presupunerile realiste despre ființa absolută a spațiului, timpului, calităților materiale percepute etc În mod involuntar, cu această ocazie, semnele sunt rechemate Biblioteca "Runivers" SISTEME TIPICE DE FILOZOFIE cuvintele cărții târzii S N Trubetskoy: "În zilele noastre, după un secol de dezvoltare a filosofiei critice, materialismul pare a fi o teorie la fel de învechită ca, de exemplu, teoria geocentrică " Într-adevăr, se poate spune că materialismul filozofic s-a terminat deja sau, cel puțin , se încheie, deși încă inspiră pe scară largă perspectiva de viață a contemporanilor noștri (Va urma) L Lopatin Biblioteca "Runivers" Perspectiva etică a lui Shaftesbury x) IX Asemănarea Funcției sentimentului moral cu procesul simțirii obișnuite constă, printre altele, în faptul că, așa cum diferite lucruri sau imagini - fie că sunt culori, sunete sau ceva asemănător - se mișcă în fața ochilor noștri și acționează asupra simțurilor noastre chiar și în timpul somnului, deci și în ceea ce privește domeniul moral și intelectual, Formele și imaginile lucrurilor nu sunt mai puțin active și ne afectează spiritul în mod constant și chiar în acele cazuri când obiectele în sine nu sunt prezente Inima noastră, care participă și ea la acest proces, nu poate rămâne complet indiferentă la această influență Oricât de coruptă ar fi, ea, așa cum se observă și în domeniul esteticii, găsește totuși o diferență între o inimă și alta, între o direcție de afect, comportament sau sentiment și alte nuanțe ale acestor procese mentale Prin urmare, chiar și în toate acele cazuri în care nu este imediat interesat, poate să aprobe într-o oarecare măsură ceea ce este firesc și cinstit, și să nu aprobe ceea ce este dezonorant și depravat *) Astfel, când anumite înclinații, dispoziții și comportamentul rezultat vin înaintea spiritului nostru, *) Nr "Întrebări Phil și Psych) Ib R - Biblioteca "Runivers" VIZIUNI ETICE ALE SHAFTESBURY capabil deja să distingă între bine și rău în raport cu întreaga specie, apare o nouă judecată sau o nouă manifestare a activității inimii Aceștia din urmă trebuie fie să-și dorească cu adevărat profund ceea ce este drept și adevărat, fie să se îndepărteze de ceea ce este opusul acestui lucru, fie, în cele din urmă, să lupte cu depravare pentru ceea ce este rău și să nu dorească ceea ce este cu adevărat demn și bine Numai în acest caz, continuă Shaftesbury, putem numi o creatură virtuoasă sau demnă de imputată, dacă poate avea un concept de interes public și poate ajunge la cunoașterea a ceea ce este moral bun sau rău, demn de laudă sau cenzură, drept sau gresit Și deși numim colocvial un cal rău sau în general rău "rău" sau "cu viciu", dar nu ne exprimăm niciodată despre un cal bun sau despre orice alt animal sau despre un idiot că oricare dintre aceste creaturi are calități atât de bune naturale, încât este virtuos sau demn de adevărată imputare Astfel, dacă o creatură este generoasă, afectuoasă, adevărată, plină de

compasiune, dar dacă nu este capabilă să reflecte asupra a ceea ce face, sau a ceea ce fac alții și nu este capabilă să-și formeze un concept despre ceea ce este demn și cinstit, sau să facă acest concept obiect al afectului său, atunci nu poate fi numit o ființă cu adevărat virtuoasă, căci nu are "simțul binelui sau al răului" *) În ceea ce privește conceptul de "greșit sau rău" (greșit), atunci tot ceea ce provoacă o înțelegere greșită a demnității și valorii unui obiect, reducerea puterii afectului social necesar și întărirea afectului negativ, egoist, trebuie să provoace în mod necesar răul interpretarea Faptului, fără a provoca un afect negativ, nu poate fi motivul pentru) Ib , p - Biblioteca "Runivers" N VINOGRADOV stâncă Dar o eroare în însăși înțelegerea a ceea ce este cu adevărat corect sau moral, fiind cauza unui afect negativ, servește în mod necesar ca bază a acțiunii vicioase în fiecare ființă rațională Toate acestea ne arată cât de multă virtute depinde de cunoașterea "binelui" și "greșit" și de participarea minții, suficientă pentru a asigura utilizarea corectă a afectelor *) Deci, dacă acele creaturi asupra cărora obiectele acționează numai prin simțurile exterioare sunt considerate bune sau rele, în funcție de afectele asociate acestor impresii particulare, atunci la ființele capabile să creeze obiecte raționale de bine moral, situația este oarecum diferită Fie ca o astfel de ființă să aibă multe astfel de afecte nedorite, care își datorează originea acțiunii pe partea mai grosolană a naturii umane, dar dacă aceste proiecte AF nu sunt, datorită afectelor raționale menționate, predominante, atunci, evident, caracterul din esența sa trebuie considerată bună , iar o astfel de persoană este venerată pe drept de toți ca o persoană virtuoasă Mai mult decât atât, dacă o persoană din fire cedează cu ușurință pasiunilor, este ușor iritată sau se îndrăgostește prea repede sau se distinge prin lașitate și dacă, în ciuda tuturor acestor lucruri, este virtuoasă, atunci comportamentul său virtuos este și mai valoros în ochii noştri, mai ales dacă acţionează în asemenea condiţii împrejurări destul de liber, şi nu sub influenţa vreunei constrângeri Astfel, virtutea este cultivată de creaturi inteligente în diverse Forme, tocmai pentru că astfel de ființe sunt raționale Virtutea și viciul sunt așadar, parcă, legate între ele și observăm constant în caracterele oamenilor fie manifestarea acțiunilor vicioase, fie descoperirea faptelor virtuoase Nici măcar ticălosul, aparent, nu expune Ib , r - Biblioteca "Runivers" VIZIUNI ETICE ALE SHAFTESBURY nefiind nici un semn de onestitate și fidelitate, refuză să-și numească complicii și este mai gata să fie torturat decât să-și trădeze camarazii și, în acest caz, este în unele privințe virtuos Prin urmare, la fel cum este dificil să spui despre o persoană că este un ateu perfect, este la fel de dificil să spui despre cineva că este absolut vicios sau necondiționat virtuos Ar fi mult mai aproape de adevăr să spunem că este greu să găsești o persoană care este necondiționat rea, precum și necondiționat bună *) X Alte trăsături ale simțului moral sunt indicate de Shaftesbury în legătură cu analiza acelor abateri care se întâlnesc în manifestările concrete ale acestei Funcții, mai ales în contactul cu diferitele tipuri de viață religioasă Întrucât natura virtuții, conform lui Shaftesbury, constă într-o anumită dispoziție normală sau în efortul armonios al unei ființe raționale față de obiectele morale ale binelui sau răului, atunci principiile virtuții pot fi încălcate fie din cauza pierderii complete a moralului sentiment, sau din cauza distorsionării acestui sentiment, exprimat într-o înțelegere greșită a ceea ce este bine și ce este rău, sau, în sfârșit, ca urmare a dezvoltării și înrădăcinării unor afecte complet

opuse În ceea ce privește primul caz, atunci, potrivit filosofului, întrucât sentimentul de bine și rău este un afect natural sau natural și aparține esenței construcției noastre, atunci nici o singură opinie speculativă, nici o singură convingere sau credință nu poate în mod direct sau să-l distrugem direct sau să-l eliminăm din natura noastră Ceea ce este cu noi prin natura,) Ib , p - Biblioteca "Runivers" N VINOGRADOV nimic nu poate eradica, cu excepția poate; obicei complet opus (a doua natură) Prin urmare, nici teismul, nici ateismul, nici demonismul, nici vreo altă tendință de gândire religioasă sau nereligioasă nu poate avea un efect imediat în acest caz; nu pot influenţa decât indirect, stârnind, pe baza acestor credinţe religioase, efecte corespunzătoare - favorabile sau opuse) În ceea ce privește, în continuare, perversia sau denaturarea simțului moral, în acest caz o mare parte aparține, după Shaftesbury, religiei sau, mai degrabă, superstițiilor religioase Datorită acestuia din urmă, zeitatea este adesea înzestrată cu astfel de proprietăți care nu sunt de acord cu adevăratul concept al moralității; de aici concepţiile morale distorsionate, cu cât mai puternic întărite, cu atât mai înaltă este autoritatea divină care le sfinţeşte Peste tot, spune Sheftesbury, unde există doar o profundă reverență pentru o zeitate care este înzestrată cu proprietăți contrare cu adevărat binelui și dreptului, ne întâlnim cu o pierdere a dreptății, o încălcare a gândirii corecte, o perversiune a dispoziției în credinciosul Devotamentul acestuia din urmă față de zeitate se hrănește doar cu Fanatism, care creează evlavie cu un caracter complet non-moral Astfel, proprietățile negative ale unei zeități nu pot decât să contribuie la slăbirea simțului natural al binelui și al răului, deși, pe de altă parte, nimic nu poate întări și întări acest sentiment precum credința într-o astfel de zeitate, care este întruchiparea idealului dreptatea si cea mai inalta bunatate Având în vedere acest lucru, se poate spune despre religie că poate aduce atât beneficii, cât și rău, astfel încât ateismul în acest sens se dovedește a fi un fenomen mai indiferent dacă este considerat doar ca ateism) x) Ib , p - Ib , r - Biblioteca "Runivers" VIZIUNI ETICE ALE SHAFTESBURY În cele din urmă, adevăratul sentiment moral poate fi distorsionat, potrivit lui Shaftesbury, de afectele opuse care prind rădăcini în sufletul nostru Originea acestor afecte este din nou în legătură cu ideile religioase, care, de asemenea, se dovedesc adesea a fi distructive pentru un sentiment moral real Deci, aceasta poate include ideea unei zeități ca forță atotputernică, forțând ascultarea de voința sa absolută prin recompense și pedepse Într-un astfel de caz, o persoană poate face bine, ceea ce este dezgustător în interior pentru el, sau poate evita răul, care este de fapt foarte atractiv pentru el Aici nu poate fi vorba de virtute sau de viciu, pentru că în acest caz nu poate exista o adevărată imputare, întrucât ființa nu acționează aici liber, ci sub influența fricii Într-o creatură care acționează în astfel de condiții, nu există mai multă dreptate, adevărată evlavie, sfințenie decât este blândețe și smerenie la un tigru strâns legat, sau supunere și abstinență la o maimuță, care se supune doar disciplinei unui bici Dacă la astfel de ființe se pot observa acte de subordonare și auto-reținere, atunci ele sunt de natură complet sclavă și nu au nicio semnificație morală Același lucru trebuie spus despre acea calitate care este uneori foarte apreciată în religie - devotamentul față de voința lui Dumnezeu sau resemnarea Desigur, uneori această stare poate decurge și dintr-o dispoziție morală înaltă, dar de multe ori își are rădăcinile și în așteptarea răzbunării - și tocmai în sensul recompensei - într-o viață viitoare Într-un astfel de caz, spune

Shaftesbury, o persoană refuză adesea plăcerile vieții prezente doar pentru că speră să primească plăceri și mai mari în viața de apoi, prin urmare, elementul egoist intră în joc aici foarte transparent O persoană cu adevărat virtuoasă nu are nevoie de un astfel de exterior x) Ib , p - o, Întrebări de filosofie, KN Biblioteca "Runivers" grădină zoologică N VINOGRADOV nici un stimulent: este mulțumit de virtutea lui, punând alte plăceri mult mai jos decât binele care stă în conștiința unei îndatoriri îndeplinite XI Aceasta este, potrivit lui Shaftesbury, natura sentimentului moral, așa cum se manifestă în diferite acte de semnificație morală În spatele acestei analize, filosoful ridică firesc întrebarea, care este izvorul virtuții obligatorii, altfel, de ce să preferăm o viață conformă cu principiile virtuții, unei distracție vicioasă Răspunsul la această întrebare se presupune că este deja dat în doctrina expusă mai devreme de Shaftesbury despre afecte, despre armonia lor, care determină comportamentul virtuos Relația armonică dintre cele două tipuri principale de afecte - egoistă și socială (sau naturală în sensul propriu) stabilește ceea ce se numește de obicei dreptate, onestitate, virtute *) Pentru aprobarea acestui gen de comportament nu este nevoie de nicio sancțiune exterioară - este dictată de viața însăși, căci aceasta din urmă ar fi imposibilă dacă omul, ca ființă socială, nu ar încerca să stabilească armonii între diferitele tipuri ale sale afectează Urmărirea instinctelor exclusiv egoiste poate duce, datorită condițiilor particulare ale vieții sociale, la dispariția completă a individului de pe scena vieții, astfel încât o persoană, devenită sclav complet al pasiunilor sale extrem de egoiste, pare să se sinucidă Trebuie să recunoaștem cu siguranță, spune Shaftesbury, că, din moment ce o acțiune rea, imorală nu poate avea loc fără ca aceasta să deschidă o nouă breșă Moraliștii Lucrări, v II, p) Anchetă, p Biblioteca "Runivers" VIZIUNEA ETICĂ A SHAFTESBURY sau cel vechi a crescut în caracterul nostru moral, atunci oricine face răul sau acționează în detrimentul dreptății sale, integrității naturii sale, sau diminuează valoarea morală a personalității sale, acționează cu mai multă cruzime decât cineva care nu ezită a înghiți ceva otrăvitor sau care provoacă de bunăvoie răni grave propriului corp *) Am vorbit deja destul despre modul în care se obține această armonie a afectelor și considerăm că este de prisos să ne întoarcem din nou la ea Vom cita doar cuvintele de încheiere ale tratatului lui Shaftesbury, unde autorul încearcă încă o dată să-și sublinieze ideea despre identitatea fericirii și virtuții, aceasta din urmă fiind realizată ca urmare a armoniei menționate Fericirea și bunătatea virtuții, spune Shaftesbury, sunt deduse de noi din afectele care corespund naturii și economiei rasei Am enumerat toate unitățile individuale din care (parcă prin adunare sau scădere) se obține cantitatea totală de fericire Și dacă nu poate fi exclus un singur număr din această aritmetică morală, atunci subiectul care este tratat are același grad ridicat de evidență pe care îl găsim în domeniul aritmeticii sau al matematicii în general La urma urmei, chiar dacă extindem scepticismul până la limitele sale extreme și ne îndoim de tot ce ne înconjoară, atunci totuși nu ne putem îndoi de ceea ce se întâmplă în noi Afectele noastre ne sunt cunoscute, sunt complet sigure pentru noi, oricare ar fi obiectele la care se referă În general, se pare că nu poate exista deloc îndoială cu privire la ceea ce s-a spus cu privire la superioritatea plăcerilor spirituale asupra senzuală plăceri și chiar în privința avantajului acestora din urmă, dacă sunt însoțite de afecte binevoitoare și apar într-o formă moderată, înaintea celor cărora nu li se pun limite O Ib , p * Biblioteca "Runivers" N

VINOGRADOV și care nu au nicio bază socială sub ele Nu mai puțin evident este ceea ce s-a spus despre structura unită a spiritului și acele afecte care alcătuiesc caracterul și, parcă, formează chiar sufletul, cu care fericirea și nefericirea sunt direct legate S-a arătat că, din cauza unui asemenea aranjament, o vătămare a unei părți trebuie să aibă ca rezultat o vătămare a altor părți, și chiar a întregului, tocmai datorită conexiunii și echilibrului necesar de afecte; că tocmai pasiunile prin care oamenii devin vicioși sunt sursele durerii și ale bolii și că tot ceea ce se face ca evident rău trebuie să presupună și o conștiință rea și toate acestea, deoarece aici se întâlnește răul real, trebuie să agraveze sau să strice plăcerile sociale , și pentru a reduce tendința de a manifesta afecte binevoitoare sau de a experimenta o astfel de atitudine binevoitoare din partea altora Astfel, suntem lipsiți de posibilitatea de a lua parte la bucuria sau fericirea celorlalți sau de a întâlni o atitudine simpatică față de noi înșine și, totuși, în aceasta constă cele mai înalte plăceri spirituale De aici, continuă filosoful, rezultă că concesii în raport cu ceea ce orice acțiune răutăcioasă sau imorală este o încălcare a propriului interes și duce la cele mai mari dezastre Pe de altă parte, tot ceea ce promovează virtutea și întărește afectele adevărate sau sociale ne aduce beneficii și ne asigură cea mai durabilă fericire Așadar, conchide Shaftesbury, "înțelepciunea a ceea ce domnește, primul și principal în natură, a aranjat-o astfel încât propriul ei interes să coincidă cu binele comun, iar dacă ființei nu-i pasă de acesta din urmă, atunci se face rău și se mișcă departe de propria-i fericire Prin urmare, virtutea, care dintre tot ce este frumos este cel mai important și mai atractiv, care este sprijinul și decorarea treburilor umane, care creează comunicarea, menține comunicarea, prietenia și armonia Biblioteca "Runivers" VIZIUNI ETICE ALE SHAFTESBURY între oameni, ceea ce face fericiți atât țări întregi, cât și familii individuale, și în lipsa cărora totul, oricât de frumos, mare, nobil și demn, trebuie să piară - aceasta este singura calitate atât de benefică pentru societate și pentru uman rasa în general, se dovedește a fi la fel de fericire și binecuvântare pentru fiecare creatură în particular Doar în el o persoană poate găsi fericirea, iar fără el se dovedește a fi nefericit Prin urmare, virtutea este bună, iar viciul este rău pentru toată lumea XII Opiniile morale ale lui Shawtsbury descrise, la o examinare mai atentă, dezvăluie urme considerabile de eclectism Acest eclectism își are rădăcinile în primul rând în filosofia antică, pe care moralistul englez a studiat-o cu atâta fervoare în zilele primei sale tinereți Cel mai etic ideal - armonia și simetria în activitatea afectivă - este, fără îndoială, extras de acolo și își are sursa în grecescul "χαλαγατία" Acest ideal, după cum știm, a găsit o întruchipare deosebită în învățăturile morale ale lui Platon și Aristotel, iar influența celor din urmă gânditori poate fi, fără îndoială, constatată în principalele concepte etice ale lui Shaftesbury Dar o parte și mai mare a influenței în această geneză a moralității filosofilor englezi aparține celor mai importante curente ale filozofiei post-aristotelice - stoicii și epicurienii În ceea ce privește stoicii, principiile de bază ale eticii lor pot părea la prima vedere foarte străine de concepțiile morale ale lui Shaftesbury Acesta din urmă pune în fruntea eticii sale doctrina afectelor, care, după părerea filosofului englez, joacă un rol important în activitatea noastră morală, între timp i) Ib , p - Biblioteca "Runivers" N VINOGRADOV modul în care stoicii văd cele mai importante manifestări ale vieții afective - plăcerea și neplăcerea - ca pe un fel de stare

patologică Dar acest rigorism stoic, după cum se știe, este slăbit semnificativ la reprezentanții de mai târziu ai sistemului și, în același timp, SEFTS-bury, după cum am văzut, nu consideră în niciun caz toate afectele ca fiind manifestări normale ale naturii umane, deci că nici aici nu există un opus complet exclusiv În ceea ce privește celelalte puncte principale ale doctrinei stoice, aici putem găsi multe în comun cu principiile etice ale gânditorului englez Aceasta poate include principiul de bază al moralității stoice - trăiește în conformitate cu natura, care se reflectă, fără îndoială, în opiniile lui Sixthbury asupra economiei afectelor; aici este necesar să remarcăm colorarea optimistă strălucitoare a întregii viziuni asupra lumii, care este atât de evident frapantă atât la stoici, cât și la moralistul britanic; în sfârşit, asemănarea este uneori demnă de menţionat în prezentarea în sine, care de multe ori capătă pe ici pe colo nuanţa unui fel de declamaţie Alături de stoici, se poate descoperi impactul asupra Sheftsbury și doctrina opusă a moralității antice - epicureismul Influența acestuia din urmă se manifestă în primul rând în tendința eudemonistă generală, care se remarcă atât de clar atât la Epicur, cât și la apărătorul principiului "simțului moral" În legătură cu acesta este principiul evaluării plăcerilor, care a jucat un rol atât de important atât în doctrina epicureană, cât și în moralistul englez, care s-a străduit într-un mod pur rațional să dovedească superioritatea instinctelor naturale sau sociale Elementul raționalist, așa cum se știe, apare foarte proeminent în toate sistemele eticii antice, iar aceste trăsături sunt reflectate în Sheothesbury nu numai în doctrina sa despre armonia afectelor, ci și în raționamentul său despre natura simțului moral (moral) sens) Cât despre acesta din urmă, adevăratul său caracter nu ești tu Biblioteca "Runivers" VIZIUNI ETICE ALE SHAFTESBURY este explicată cu suficientă completitudine din acele pasaje pe care le-am citat în legătură cu această funcţie mentală Aparent, această abilitate mentală este de natură mai degrabă intuitivă și nu reprezintă nicio formă specială de activitate intelectuală, dar chiar numele ei "afecte raționale sau reflexive" indică faptul că aceasta include un element de raționament care operează pe datele morale directe constiinta Dar curentele indicate ale gândirii antice nu epuizează influențele sub care au fost create principalele concepții morale ale Shaftesbury Aici nu o mică parte aparține moraliștilor englezi, predecesorii lui Shaftesbury, iar acesta din urmă își dezvoltă părerile în opoziție cu unul dintre ei și în acord și completare cu alții Cel mai tipic reprezentant al primului este celebrul T Hobbes, cu învățătura sa despre predominanța motivelor pur egoiste în chiar profunzimea naturii umane Shaftesbury, după cum am văzut, aduce în prim-plan instinctele sociale și subliniază marea lor importanță în economia generală a vieții umane În acest caz, el are un predecesor fericit în foarte faimosul moralist englez, principalul antagonist al lui Hobbes Ne referim la episcopul de Sankt Petersburg R Cumberland, care a scris un tratat amplu împotriva lui Hobbes Spre deosebire de acesta din urmă, Cumberland subliniază tendințele altruiste sau sociale ale naturii umane, cum ar fi afecte precum bunăvoința, dragostea față de alți oameni, care sunt necesare condiţii pentru fiinţe umane pensiune ѣcheskogo La fel ca Shaftesbury, Cumberland a susținut că omul este membru al) Cumberland O discuție filozofică a legilor naturii, în care se cercetează forma, suma, capetele și ordinea lucrurilor, promulgate din natură, fără măcar a lua în considerare și a infirma nebunia filozofiei hobbiane cu un ton moral civil Londra, Biblioteca "Runiverse" N ВИНОГРАДОВЪ sistem comun de ființe raționale Numai

împlinindu-și destinul de membru al întregului social își poate asigura omul existența, astfel încât până și autoconservarea sa este strâns legată de cerințele solidarității reciproce Potrivit lui Cumberland, dacă scopul principal al vieții umane ar consta doar în autoconservarea, atunci chiar și în acest caz o persoană ar trebui să se străduiască pentru binele comun și să aibă grijă de fericirea comună, deoarece numai în această condiție ar putea atinge personalitatea fericire În sfârșit, în încheierea analizei elementelor din care s-au format concepțiile morale ale lui Shaftesbury, este imposibil să nu remarcăm influența tutorelui său, celebrul Locke Totuși, impactul a fost mai degrabă negativ și, fără îndoială, polemica lui Shaftesbury împotriva Formelor elementare de sancțiune religioasă, despre care am discutat mai sus, are în vedere opiniile etice ale lui Locke Dar, în ciuda faptului că învățătura morală din Shaftesbury conține o cantitate suficientă de eclectism, există ceva original și original în acest sistem, care a oferit creatorului acestei doctrine un loc destul de mare în istoria dezvoltării problemei etice Independența moralistului englez nu constă în indicațiile unor puncte de vedere complet noi și nepromițătoare, ci în faptul că el este mai convex și uneori în combinații deosebite, care erau deja în forma intenționată și adesea nedefinită, erau deja în romane de la predecesorii săi Acesta ar trebui să includă principiul de bază al utilitarismului, deoarece conceptul de virtute este identificat cu conceptul de fericire și utilitate Deoarece fericirea personală sau bunăstarea individuală, conform lui Shaftesbury, este strâns legată de mier A Smirnov Istoria eticii engleze Kazan, i o, p - Această lucrare valoroasă conține o caracterizare excelentă a celor mai timpurii curente ale moralității engleze (terminând cu Cumberland) Biblioteca "Runivers" VIZIUNI ETICE ALE SHAFTESBURY cu o atitudine binevoitoare fata de ceilalti oameni, de unde promovarea instinctelor sociale de catre moralistul englez si accentul pus pe inevitabila interactiune dintre tendintele egoiste si impulsurile altruiste De aici această nevoie de armonie a afectului și colorarea estetică a eticii lui Shaftesbury, care își datorează geneza în mare măsură și simpatiei filozofilor pentru idealurile antice Mai departe, în Sheftesbury, paralel cu puterea moderatoare a rațiunii, despre care se spunea atât de mult în morala antică, se propune o nouă Funcție mentală - sentiment moral, activitate, nu suficient de clară și definită sub condeiul lui Sheftesbury însuși, dar primită o calificare mai exactă din partea adepților moralistei britanice atunci când ea se înghesuie cu ceea ce se numește de obicei conștiință, conștiință morală În sfârșit, este imposibil să nu remarcăm încă o trăsătură în doctrina etică a lui Shaftesbury: atitudinea sa negativă față de sancțiunile externe, în special cele religioase, întrucât așteptarea unei recompense sau pedepse este văzută ca unul dintre principalele stimulente pentru activitatea morală Deși Shaftesbury nu neagă că religia în anumite cazuri poate avea un efect benefic asupra activității noastre morale, cu toate acestea, în atitudinea negativă față de sancțiunile religioase tradiționale menționate, este imposibil să nu vedem un principiu clar exprimat al autonomiei morale, care în consecință atât mult s-a subliniat în etica imperativului categoric XIII Toate aceste principii etice principale ale lui Shaftesbury nu au trecut neobservate de contemporani și de cei mai apropiați gânditori ulterioare, care au putut să aprecieze importanța principalelor puncte de vedere ale filosofilor, deși nu erau în niciun caz întotdeauna gata să împărtășească punctele de vedere ale moralistului , cel puțin în trăsăturile lor cele mai esențiale Astfel, relativ curând după moarte,

întâlnirea filozofică Biblioteca "Runivers" N VINOGRADOV Sunt gânditori care continuă și dezvoltă doctrina lui Shaftesbury, deși aduc aici ceva nou În același timp, au apărut filozofii foarte timpurii care se raportează în cel mai negativ mod la înseși fundamentele sistemului moral al lui Shaftesbury Printre primii, îi putem numi pe episcopul Butler și profesorul Hutcheson, printre cei din urmă, Mandeville și unul dintre cei mai mari filozofi ai Angliei, D Berkeley Butler și-a expus punctele de vedere în The Analogy of Religion-Natural and Frank-with the Structure and Flow of Nature" și chiar mai devreme în Fifteen Speeches on Human Nature, or on Man Considered as a Moral Agent*) Opiniile lui Hutcheson sunt prezentate în principal în eseul său "O anchetă asupra originalului ideilor noastre de frumuseţe şi virtute") Cât despre adversarii lui Shaftesbury de acum, Mandeville îl critică pe moralistul englez în celebra sa "Fable of the Bees", care în edițiile ulterioare s-a transformat într-un tratat în două volume)) Dar nu ne vom opri acum nici asupra adepților moralistului englez, nici asupra adversarilor săi, pentru că intenționăm să dedicăm un eseu special caracterizării acestor curente ulterioare de gândire etică din Anglia - vom menționa doar că concepțiile de bază ale lui Shaftesbury ne-au oferit un recunoscător material pentru critică și iată de ce chiar și cei mai apropiați adepți *) Butler I Analogia religiei, firească și revelată, cu constituția și cursul naturii Londra, s) Butler I Cincisprezece predici despre natura umană sau despre om, considerat ca un agent moral Londra,) Hutcheson F Investigarea originalului ideilor noastre despre frumusețe și virtute Londra,) Mandeville B fabula albinelor Londra, Prima ediție a "fabulei" (în) nu a atras prea multă atenție, iar lucrarea a câștigat popularitate după ediții repetate, publicate cu adăugiri mari (în Í și)) Berkeley Alciphron sau minuscul filosof Londra, Biblioteca "Runivers" VIZIUNI ETICE ALE SHAFTESBURY Gânditorul britanic este departe de a fi studenții săi ortodocși Și într-adevăr, ne întâlnim cu multe obscurități și incertitudini în cele mai cardinale puncte ale doctrinei etice a lui Shaftesbury Deci, în primul rând, în ceea ce privește principiul armoniei în sine, trebuie menționat că, transferat din domeniul esteticii în cel al moralității, cu greu poate fi considerat pe deplin suficient în acest ultim domeniu Dacă aici se poate vorbi de armonie, atunci este atât de ciudat în comparație cu estetica, încât cu greu se poate vorbi despre identificarea binelui și a frumuseții, cu care ne întâlnim atât la unii reprezentanți ai filozofiei antice, cât și la Shaftesbury Un reproș oarecum analog poate fi făcut împotriva doctrinei lui Shaftesbury despre însăși natura virtuții Acesta din urmă pare să fie identificat parțial cu utilitatea, parțial cu plăcerea; dar din raționamentul moralistului englez nu este deloc clar cum se formează acea dispoziție spirituală, în virtutea căreia o persoană este inevitabil atrasă de tocmai un anumit tip de activitate, în plus, această atracție este în mod clar compulsivă în natură și nemulțumirea ei , după cum se știe, este însoțită de o stare morală foarte dificilă b În cele din urmă, simțul moral însuși, care joacă un rol atât de important în doctrina generală a lui Shaftesbury, este descris de moralistul britanic într-o formă foarte vagă: este foarte dificil să decidem cum sunt combinate aici reflecția și intuiția, dar că ambele elemente au un loc aici, este greu de negat, deși se pare că avantajul ar trebui să fie de partea intuiției Toate aceste obscurități și incertitudini au fost pe deplin recunoscute de moraliștii englezi de mai târziu, care, în punctele lor de plecare, erau aproape de Shaftesbury Ne gândim mai ales la utilitariștii britanici, incluzând aici și reprezentanții moralității

evoluționiste, întrucât aceștia din urmă au asimilat și principiile de bază ale eticii utilitariste Toți acești gânditori, desigur, au încercat să aprofundeze începuturile stabilite de Shaftesbury? Biblioteca "Runivers" N VINOGRADOV am incercat sa modific! și fundamentați-le într-o astfel de modificare, ținând cont de rezultatele științei de mai târziu Vedem aici o dorință de a dezvălui mai convingător legătura dintre eudemonism și principiul utilitarismului, întâlnim o analiză mai profundă a subsolului social al moralității individuale, avem departe de a fi încercări inutile de a descrie natura acelui complex mental pe care Sheftesbury îl numește " simț moral" și care acum este de pe bună dreptate sub denumirea de "conștiință * Desigur, toate aceste progrese în nucleul teoriei utilitariste nu rezolvă problema morală în întregime, iar o parte din caracterul unilateral al acestei doctrine etice iese uneori la iveală în utilitariştii de mai târziu şi mai proeminent şi mai îndrăzneţ Dar, în același timp, vedem că multe dintre principiile etice fundamentale ale Sheathesbury sunt reținute, cel puțin în esența lor, de acești moraliști de mai târziu, iar unele dintre aceste principii au rezistat testului chiar și din curente morale foarte opuse (de exemplu, , din punctul de vedere al eticii imperativului categoric) Acest lucru trebuie spus în special despre viziunea lui Shaftesbury despre însăși esența naturii umane, deoarece aceasta din urmă conține tendințe atât de tip egoist, cât și de tip altruist și din moment ce aceasta recunoaște caracterul unilateral al doctrinei morale a lui Hobbes, împotriva căreia a luptat Shaftesbury Aici trebuie menționată și atitudinea negativă a moralistului englez față de sancțiunile externe, care respinge valoarea moralității heteronome și introduce principiul autonomiei în domeniul etic Cu privire la importanța acestui ultim punct pentru toate curentele eticii moderne, nu mai este nevoie să ne extindem Cum au fost asimilate aceste puncte principale ale doctrinei etice a lui Shaftesbury de către reprezentanții de mai târziu ai moralității engleze, ce evoluție au suferit atât în gura celor mai apropiați, cât și a celor mai îndepărtați adepți ai moralistului britanic, acest lucru va fi discutat în eseurile următoare N Vinogradov Biblioteca "Runivers" Cu privire la stabilirea predării psihologiei în liceu *), Problema instituirii predării psihologiei în liceu pare importantă din următorul motiv: deși în prezent psihologia în Rusia a fost introdusă în cercul științelor gimnaziale, eu, de exemplu, nu am absolut nicio încredere că predarea ei nu va fi anulat în viitorul apropiat, pentru că este departe de a fi recunoscut de toată lumea că psihologia ar trebui să ocupe un loc printre disciplinele gimnaziului Îndoielile cu privire la acest lucru nu au fost înlăturate nici în Occident Adevărat, acolo se vorbește despre psihologie ca parte integrantă a filosofiei În Franța până de curând a fost necesară apărarea predării filozofiei în liceu Și în Italia au existat voci de scepticism împotriva filozofiei Singurul loc în care predarea psihologiei pare să fie ferm stabilită este Austria În Prusia, de mai multe ori, predarea psihologiei a fost introdusă ca parte a propedeuticii filozofice și a impus ca studenții să demonstreze o cunoaștere temeinică a acestui subiect, apoi a venit un moment în care această materie a devenit complet opțională Predarea acestuia a fost opțională, adică a constatat că dacă există un profesor în gimnaziu care ar putea preda această materie, atunci poate fi) Raport citit la Primul Congres rusesc de psihologie pedagogică de la Sankt Petersburg la iunie Biblioteca "Runivers" G CHELPANOV a preda, altfel, predarea ei poate lipsi Apoi predarea filozofiei, și odată cu ea, bineînțeles,

psihologia, a fost complet desființată din lipsă de profesori potriviți în acest scop În , Congresul Directorilor a vorbit în favoarea necesității introducerii predării psihologiei în școlile secundare Dacă astfel de fluctuații au fost posibile în Germania, în "țara filozofilor", atunci este și mai posibil în Rusia, unde cultura filozofică este extrem de scăzută, în timp ce introducerea logicii ca disciplină educațională nu a fost întotdeauna pusă la îndoială, introducerea psihologiei , ca știință inexactă, nedefinită, a fost adesea pusă la îndoială voci care impun eliminarea psihologiei din liceu, ca știință inaccesibilă înțelegerii elevilor De aceea, toți campionii educației filozofice din Rusia ar trebui să facă tot ce le stă în putere pentru a plasa predarea psihologiei în astfel de condiții în care importanta valoare educațională a psihologiei să devină evidentă pentru toată lumea și să devină imposibilă întoarcerea înapoi Aceasta pare a fi o chestiune foarte dificilă, deoarece în școlile occidentale nu s-a ajuns la un acord definitiv pe acest subiect; nu putem folosi experiența Occidentului, ci suntem lăsați să rezolvăm singuri această problemă Scopul raportului meu este de a contribui la soluționarea întrebării cum este cel mai oportun să se organizeze predarea în școlile secundare Această întrebare include un număr dintre următoarele întrebări: I) Este psihologia accesibilă pentru înțelegerea studenților Biblioteca "Runivers" DESPRE STATING TEACH psihologie la gimnaziu în liceu sau este, prin însăși natura sa, o materie universitară? Dacă admitem că psihologia poate fi o materie de predare în liceu, atunci) ce material ar trebui oferit pentru studiu? Este extrem de important să cădem de acord asupra a ceea ce ar trebui predat sub numele de psihologie Există departe de a fi un acord total în acest sens Dacă luăm, de exemplu, curriculumul gimnaziilor austriac și francez, vom vedea o diferență semnificativă între ele Vorbind despre program, ar trebui să se decidă ce să facă cu așa-numita psihologie experimentală sau fiziologică, dacă ar trebui introdusă în predarea gimnazială, sau poate doar psihologia experimentală ar trebui predată în gimnaziu, ca singura științifică, deoarece în gimnaziul în general ar trebui să se predea numai acele materii care sunt mai mult sau mai puţin de încredere Există o oarecare ezitare în acest sens și în școlile occidentale În timp ce, de exemplu, manualul austriac al lui GbFler introduce psihologia experimentală pe scară largă, recent a apărut în Austria un nou manual al lui Willmann, care nu știe absolut nimic despre psihologia experimentală Manualele franceze se ocupă doar ușor de întrebările Psihologiei fiziologice, manualul italian Cantoni le elimină complet) Psihologia satisface cererea mentală a studenților? Îmi propun să vorbesc despre organizarea predării psihologiei în liceu pe baza unui an de experiență didactică în patru clase a două gimnazii din Kiev, unde am avut ocazia să fac observații pe această temă În aceste patru clase au fost peste de elevi Un număr mare de elevi, o varietate de vârste, abilități, dezvoltare mentală etc , au oferit material bogat pentru observație În plus, am facut un "chestionar", cu toate precautiile, Biblioteca "Runivers" G CHELPANOV cu această ocazie, și a primit răspunsuri de la o ucenici Aceste răspunsuri, de altfel, constituie și materialul pe care îmi întemeiez presupunerile despre organizarea predării (Aș putea elimina toate accidentele pentru că răspunsurile erau semnate și eram destul de familiarizat cu individualitatea fiecărui autor) Să luăm în considerare în primul rând întrebarea dacă psihologia este accesibilă înțelegerii studenților Poate că, din cauza vârstei studenților, psihologia prin însăși esența ei nu este accesibilă înțelegerii lor, mai ales dacă luăm

în considerare o prezentare strict științifică a psihologiei La aceasta intrebare raspund afirmativ Aproape toate întrebările pe care le-am propus la cursul de psihologie au fost destul de accesibile pentru înțelegerea studenților Chiar și cele mai dificile întrebări, de exemplu, despre metoda psihologiei, despre diferența dintre fenomenele fizice și psihologice, despre liberul arbitru, critica realismului naiv, problema conceptelor a priori, dificilă chiar și pentru studenții din sistemul de cursuri de predare, au fost destul de bine înțelese de ei S-ar putea crede, desigur, că prin memorarea cu atenție a textului manualului au mascat, într-o oarecare măsură, o insuficientă asimilare a subiectului Dar în realitate nu este așa Am avut ocazia să mă convin că elevii, în urma explicațiilor din clasă, au îndurat o înțelegere destul de clară a ceea ce s-a explicat în lecție Despre aceasta concluzionez pe baza următoarelor date Au făcut rezumate ale lecțiilor sau prelegerilor mele explicative Notele pe care mi le-au adus pentru a le citi m-au convins că prelegerile au fost asimilate destul de bine, întrucât notele au stabilit conținutul prelegerii destul de precis În plus, întrebările test pe care le-am propus la repetiții au arătat întotdeauna că studenții au fost capabili să asimileze cele mai importante întrebări de psihologie Adevărat, au fost întrebări care erau pentru ei DESPRE STATING TEACH psihologie la gimnaziu sunt greu de înțeles, dar acest lucru, în cea mai mare parte, a depins de unele lacune din alte științe Deci, de exemplu, secțiunea despre "percepția spațiului" a fost dificilă pentru că au trebuit să înceapă să studieze această secțiune fără cunoștințele prealabile necesare de Fizică Secțiunea despre "senzații" a fost pe alocuri greu de înțeles pentru că au început să studieze această problemă fără cunoștințe suficiente de fiziologie Dacă acest lucru este exclus, atunci putem spune că, în general, cele mai importante întrebări ale psihologiei științifice sunt destul de accesibile pentru înțelegerea elevilor de liceu Ce conținut ar trebui investit în psihologie? Pentru a rezolva această problemă, este necesar să se stabilească de ce este predată psihologia Psihologia poate fi privită din două puncte de vedere În primul rând, psihologia, ca știință pur empirică a naturii spirituale a omului, este o știință autosuficientă, alături de științele naturii Dar, pe de altă parte, psihologia poate fi privită ca o știință care ar trebui să servească drept pas pregătitor pentru studiul filosofiei De aceea, în programele gimnaziilor germane psihologia împreună cu logica se numește "propedeutică filozofică", în programele gimnaziilor franceze psihologia face parte din cursul elementar de filozofie Dacă acceptăm această prevedere, atunci este clar ce material ar trebui inclus în cursul de psihologie al școlii gimnaziale Selectarea materialelor în psihologie ar trebui să fie tocmai astfel încât să pregătească studenții pentru înțelegerea întrebărilor filozofice Programul ministerial face obligatorie studiul psihologiei empirice Studiul chestiunii sufletului o face opțională În primul rând, după părerea mea, este necesar să introducem doctrina sufletului în cursul psihologiei Doar psihologia empirică rămâne un acoperiș fără clădire Fără doctrina sufletului, cursul psihologiei rămâne ceva ilegal - Questions of Philosophy, Vol , G CHELPANOV chennym Mi se pare necesar să dau măcar cele mai generale informații despre ceea ce trebuie înțeles de suflet Adevărat, este imposibil să dai ceva complet pe acest subiect în cursul științei gimnaziale, dar, cu toate acestea, se pot oferi unele informații generale, iar acest lucru este destul de suficient Obiecția obișnuită conform căreia informațiile incomplete îi lasă pe studenți nemulțumiți

dispare, deoarece un curs de filozofie în general într-un gimnaziu nu poate oferi niciodată o satisfacție completă Dacă răspundem la întrebarea de ce psihologia este studiată în gimnaziu în sensul tocmai indicat, atunci nu este dificil să decidem ce loc ar trebui să ocupe psihologia experimentală în cursul psihologiei În opinia mea, toate acele întrebări de psihologie experimentală care servesc la ilustrarea unor principii generale ale psihologiei ar trebui, pe cât posibil, să fie introduse în cursul psihologiei Psihologia experimentală nu poate fi introdusă independent Acest lucru poate fi obiectat subliniind faptul că psihologia experimentală este capabilă să intereseze foarte mult studenții, iar această circumstanță trebuie întotdeauna luată în considerare în activitatea educațională Dar pentru ca psihologia experimentală să-i intereseze cu adevărat pe studenți, este necesar să aibă la dispoziție mult mai mult timp decât este posibil în gimnaziu Experimentele efectuate în clasă trebuie explicate Pentru a explica experimentele, totuși, este adesea necesar să folosim principii care nu pot fi introduse în cursul psihologiei de gimnaziu Întrucât, din motive pe care le voi menționa mai jos, predarea psihologiei experimentale este în mod propriu de neatins, problemele psihologiei experimentale trebuie atinse (doar în treacăt și tocmai sub formă de ilustrații ale principiilor generale ale psihologiei I, pentru de exemplu, a trebuit să-i familiarizeze pe elevi cu iluzii vizuale, dar numai cum să;, exemple de iluzii, deoarece explicația vizuală Biblioteca "Runivers" DESPRE STATING TEACH psihologie la gimnaziu iluzii ar dura prea mult Timpul pentru predarea psihologiei este atât de scurt încât nici măcar unele dintre cele mai interesante date experimentale nu pot fi introduse în cursul psihologiei O întrebare atât de interesantă, cunoașterea pe care o consider extrem de importantă, este problema măsurării vitezei proceselor mentale Deoarece, în opinia mea, în cursul psihologiei ar trebui introduse doar acele întrebări care servesc ca ilustrare a unui principiu, cunoașterea cu măsurarea vitezei proceselor mentale ar fi posibilă numai dacă, de exemplu, problema corelației a proceselor mentale cu Fiziologice Dar, din moment ce nu a trebuit să iau în considerare această ultimă întrebare, printre altele, pentru că nu este inclusă în program, a trebuit să refuz să mă familiarizez cu aceste experimente Deoarece principala cerință a predării psihologiei este ca alegerea materialului să se limiteze la cele mai esențiale, nu este deloc necesar să se familiarizeze elevii cu experimente psihologice care au doar semnificație metodologică Dacă cineva ar prezenta elevilor măsurarea vitezei proceselor mentale, doar pentru a le arăta că viteza proceselor mentale poate fi într-adevăr măsurată, atunci acest tip de măsurare nu poate avea nicio semnificație În cel mai bun caz, ar putea deveni un mijloc de a satisface curiozitatea, dar nu ar oferi material pentru o muncă mentală serioasă Repet, fiecare experiment care este prezentat în clasă trebuie cu siguranță să servească drept ilustrație pentru un principiu În acest sens, introducerea datelor experimentale în psihologie este foarte de dorit Dar predarea psihologiei experimentale nu trebuie ridicată la un principiu, nu trebuie considerată necesară Nu trebuie gândit că dacă cineva Biblioteca "Runivers" G CHELPANOV a profesorilor din anumite motive nu are posibilitatea de a o preda, înseamnă că este mai bine să nu predați deloc psihologie Dimpotrivă, în psihologie, și în afară de datele experimentale, există multe astfel de întrebări care pot fi predate și care își păstrează valoarea educațională Mai mult, predarea psihologiei experimentale propriu-zisă în prezent în Rusia întâmpină un obstacol în lipsa unor profesori bine pregătiți Pentru formularea

corectă a sarcinii de predare a psihologiei experimentale, este necesar ca profesorul însuși să fie destul de bine familiarizat cu metodele psihologiei experimentale Dacă, pe de altă parte, el însuși trebuie să se familiarizeze pentru prima dată cu psihologia experimentală pentru a o preda studenților săi, este mai bine să nu atingă deloc problemele psihologiei experimentale Îmi permit să mă opresc asupra problemei psihologiei experimentale în liceu din următorul motiv Mulți profesori de psihologie, sub influența unei prejudecăți extrem de răspândite, că în prezent numai psihologia experimentală ar trebui considerată o psihologie cu adevărat științifică, ei vor începe să o studieze pe aceasta din urmă, vor petrece mult timp pe ea și, în predare, vor transfera centrul de greutate tocmai la această psihologie și, astfel, prezentarea fundamentele foarte esenţiale ale întrebărilor psihologiei vor rămâne neglijate Chiar mă tem că, dacă un profesor, pasionat de modă, se aprovizionează cu o colecție de instrumente de psihologie experimentală și reduce predarea psihologiei la demonstrarea experimentelor, atunci acest lucru poate părea interesant pentru studenți și chiar vor începe să creadă că ei studiază adevărata psihologie științifică Dar dacă, cu un astfel de studiu, partea teoretică a psihologiei este trecută superficial, atunci putem spune direct ce cunoștință cu Biblioteca "Runivers" O DECLARAȚIE preda, psihologie în MEDIE ŞCOALĂ psihologia nu poate avea o valoare educativă serioasă Dacă admitem că psihologia experimentală trebuie predată în gimnaziu, atunci acest lucru va face necesar ca acei profesori care nu au avut ocazia să studieze psihologia experimentală să se ocupe de familiarizarea cu aceasta din urmă Între timp, pare incomparabil mai oportun ca profesorul să-și dedice timpul liber studiului psihologiei teoretice, deoarece numai cu o cunoaștere temeinică a psihologiei teoretice va putea să-i intereseze pe studenți De aceea cred că introducerea predării psihologiei experimentale ar trebui să aștepte Un profesor care știe să predea corect partea teoretică a psihologiei va fi mult mai util studenților decât profesorul care, arătând experimente, nu se poate familiariza în mod corespunzător cu psihologia teoretică În gimnaziu, centrul de greutate al predării ar trebui transferat la psihologia teoretică Dacă, chiar și în Franța și Italia, psihologia se predă fără demonstrație experimentală, atunci s-ar putea să nu ne grăbim nici să deschidem săli de psihologie experimentală, mai ales dacă ținem cont că universitățile nu au întotdeauna astfel de săli de clasă) În continuare, trebuie să determinăm dacă psihologia este capabilă să-i intereseze pe studenți, dacă le satisface nevoile mentale? Vorbind despre interes, trebuie să se distingă două tipuri de interes O persoană poate fi interesată de vreo materie de învățământ dacă crede că este importantă pentru educație, că fără cunoașterea acestui subiect nu poate fi considerat o persoană cu adevărat educată Un alt tip de interes apare atunci când cunoștințele dobândite sunt i) Ultimele trei paragrafe sunt introduse de mine după dezbaterea acestui raport Biblioteca "Runivers" G CHELPANOV sunt aduse în legătură cu cunoștințele anterioare, atunci când cunoștințele noi nu rămân capital mort, ci, dimpotrivă, devin parte integrantă a vieții spirituale a studenților Din observațiile mele, am concluzionat că studenții au ambele tipuri de interes pentru psihologie Majoritatea studenților iau în serios studiul psihologiei; o studiază cu deplină conștiință a importanței subiectului Pe de altă parte, cunoștințele pe care le dobândesc sunt complet asimilate de ei Am avut ocazia să constat că cunoştinţele pe care au reuşit să le dobândească au avut un impact asupra lor chiar şi pe parcursul cursului La întrebarea mea, "Ați avut

deja ocazii, când observați fenomene psihice, să le explicați cu ajutorul propozițiilor psihologice pe care le-ați studiat*, majoritatea au răspuns afirmativ Mulți au declarat că au respectat legile asocierii ideilor, asocierii inconștiente, apercepției, atenției, imitației simpatice etc Alții subliniază că diverse concepte și definiții cu care s-au familiarizat în cursul psihologiei, au avut ocazia să aplice în studiul literaturii Aceasta arată că până și acele cunoștințe, care sunt destul de rapid asimilate, au reușit să fie întruchipate în mintea studenților După tot ce s-a spus, se poate pune întrebarea ce întrebări, pe lângă cele care se află în programul ministerial, ar trebui introduse în cursul psihologiei pentru a-i conferi plenitudinea necesară învățământului general Deși programul ministerului în acest sens reprezintă o mare libertate pentru profesor, este totuși important din punct de vedere fundamental să se determine exact ce întrebări este de dorit să se introducă, pe lângă cele care sunt deja indicate în program al Ministerului Educaţiei Publice Pe lângă acele considerații care au fost date mai sus, ar trebui să fie Biblioteca "Runivers" DESPRE SETARE preda, psihologie la mijloc, scoala "· luați în considerare și interesul elevilor pentru aceste probleme sau alte probleme Elevii și-au exprimat în repetate rânduri dorința de a se familiariza cu astfel de întrebări, care au, fără îndoială, un caracter pur filozofic, de exemplu, întrebări despre suflet, despre liberul arbitru Există o nevoie incontestabilă de rezolvare a întrebărilor tocmai filozofice Mi se pare că această nevoie trebuie satisfăcută Pe de altă parte, studenții sunt foarte interesați de astfel de probleme cu care se confruntă în viața de zi cu zi De exemplu, sunt interesați în special de viața mentală a animalelor; sunt interesați de întrebarea dacă animalele au reprezentări generale etc Motivul acestui interes este destul de de înțeles Elevii au avut ocazia să întâmpine în mod repetat aceste întrebări; au interpretat adesea viața mentală a animalelor în mod antropomorf Când se familiarizează cu teorii care le răstoarnă opiniile, vor să le încredințeze o explicație mai mult sau mai puțin detaliată a falsității părerilor lor Prin urmare, mi se pare că ar fi necesar să introducem fără greș întrebarea "despre psihologia animalelor" în cursul psihologiei În mod repetat, studenții și-au exprimat dorința de a se familiariza cu întrebarea "despre hipnotism" Mi se pare că această întrebare ar trebui introdusă și în program În același mod, s-a dovedit că întrebarea "dezvoltarea memoriei" iar "dezvoltarea voinţei" le-a trezit un mare interes Mi se pare că aceste întrebări ar trebui făcute subiect de studiu obligatoriu În concluzie, să luăm în considerare ce schimbări sunt de dorit în predarea psihologiei, în principal în condițiile externe ale predării: I) Un obstacol foarte serios în calea formulării corecte a predării psihologiei este anul nostru universitar prea scurt Potrivit celei mai conservatoare estimări, pentru a avea timp să studiezi din psihologie ceea ce are o semnificație educațională generală, ar trebui să ai la dispoziție cel puțin de lecții, cel puțin pt Biblioteca "Runivers" G CHELPANOV i Acesta este numărul de lecții calculat pentru programul austriac Acest calcul se bazează pe următoarele: în predarea în liceu, acord o mare importanță repetițiilor Pentru ca cunoștințele dobândite să se potrivească corect, este necesar să se organizeze o repetiție după o prelegere sau cel puțin două prelegeri Dar această cerință, necesară după părerea mea, nu este fezabilă în gimnaziul nostru, deoarece anul nostru universitar, din cauza abundenței vacanțelor, a începerii timpurii a vacanțelor etc , se reduce de fapt la aproximativ de ore Cu cele de ore pe care le-am avut anul acesta, grație orelor

suplimentare, am reușit să susțin de prelegeri, punând în acest curs tot ce mi s-a părut esențial din psihologia empirică; dar pentru asta nu puteam conduce repetițiile așa cum ar trebui, pentru că într-o lecție trebuia să repet repetiții, în medie, vreo trei prelegeri Pentru ca asimilarea să se deruleze mai temeinic, este necesară continuarea anului universitar sau, în general, prin unele mijloace, creșterea numărului de ore de studiu în psihologie la - USD pe oră) Este de dorit să se introducă într-una din clasele superioare predarea anatomiei și fiziologiei într-un volum mult mai mare decât se cere în programul de față, unde fiziologia face parte din lecțiile de științe naturale Din cauza nefamiliarizării studenților cu fiziologia, pe de o parte, multe dintre prevederile psihologiei devin de neînțeles pentru ei, pe de altă parte, o parte din lecțiile de psihologie trebuie să fie dedicată cunoașterii datelor pur fiziologice) Este necesară coordonarea programului de fizică cu programul de psihologie Cert este că, în cursul psihologiei, întregul departament de fiziologia organelor de simț este trecut într-un moment în care studenții nu au cunoștință nici cu acustica, nici cu optica Acest lucru face foarte dificil de înțeles; în afară de tòpo 'timpul se pierde în familiarizarea cu Faptele legate de domeniul fizicii Prin urmare, la cursuri, de obicei Biblioteca "Runivers" DESPRE STATING TEACH psihologie la gimnaziu * relevant pentru studiul psihologiei, este necesar un studiu preliminar de acustică și optică sau, în general, este necesar să se amâne cursul de psihologie în așa fel încât să fie studiat după cunoașterea acestor departamente) Mi se pare foarte esențială întocmirea unui program strict definit, la care profesorii ar putea să adere cu siguranță, pentru că altfel alegerea întrebărilor pentru studiu va fi aleatorie și arbitrară Aceasta mi se pare o întrebare foarte importantă, pentru că s-a exprimat în repetate rânduri opinia că psihologia ar trebui studiată fără niciun program, fără manuale Spre deosebire de aceasta, constat că un program minim strict definit este necesar pentru buna organizare a predării psihologiei Este necesar să aflăm ce anume în psihologie ar trebui considerat important pentru educația generală De asemenea, mi se pare important ca elevii, dacă este posibil, să urmeze un curs complet de psihologie O trecere detaliată a unui departament în detrimentul altora poate fi o chestiune de curs universitar și în niciun caz un gimnaziu Prin elaborarea unui program minim strict definit, s-ar putea lua în serios execuția întregului program Acestea sunt condițiile, a căror respectare, după părerea mea, este necesară pentru formularea corectă a predării filozofiei în școlile secundare Odată cu formularea corectă a predării filosofiei, liceul poate deveni un adevărat dirijor al educației filosofice și poate contribui la ascensiunea culturii filozofice în țara noastră Index de literatură despre predarea propedeuticii filozofice Având în vedere faptul că în prezent, când predarea propedeuticii filozofice a fost introdusă în gimnaziile ruse, problema formulării sale oportune este de mare importanță, atașăm un index al literaturii despre poziția acestei probleme în Occident Biblioteca "Runivers" G CHELPANOV ï) Articolul Philosophie Propădeutik din Sehmidfs Encyclopédie des gesamm-ten Erziehungs- und Unterrichtswesens (B VI) conține o istorie a subiectului și un index detaliat al literaturii până în Există o ediție mai nouă a acestei enciclopedii) Trendelenburg Erlãuterungen zu den Elementen der aristotelischen Logik Berlin În prefaţă face câteva observaţii despre predarea propedeuticii filozofice în liceu) Hõfler Zur Propadeutikfrage wien) Meinong Ueber philosophische Wissenscliaft und ihre Propădeutik wien) Hõfler Zur Reform der philosophischen

Propădeutik in Zeitschrift fur die Oesterreichischen Gymnasien și) Ministerul austriac Instruktionen fur die Unterricht ad Gymnasien in Oesterreich pentru conține o secțiune despre propedeutică filozofică) Martinak Despre propădeutică filosofică въ журналѣ Natură și școală за г) Paulsen Fr Despre trecutul şi viitorul filosofiei în învăţământul învăţat в organul central pentru interesele sistemului şcolar real Vol XIV , а также въ заключительной главѣ его сочиненія Istoria învăţăturii Второй томъ, стр -) Paulsen Статья Propădeutică filosofică въ Manual enciclopedic al Pădagogik Rein'a -) Uhlig uman gimnastica) Lehmann Lecția de germană -е изд) Lehmann educație și educatori) Lehmann Căi și scopuri ale propadeuticii filosofice) Leuehtenberger Propădeutica filosofică în școlile superioare Un cuvânt despre restaurarea lor la vechile lor drepturi X$) Polle Despre lecţiile şcolare de filozofie (program Dres-dén)) dovleac succes și eșec Revista pentru sistemul de liceu) Ziegler Filosofia în școală - supliment la Allgemeine Zeitung) Baumeister во введеніи въ его manual de educație și predare eu томъ anul) Wendt Die philosophische Propădeutik în aceeași colecție a Baumei-ster'a, vol VIL) Geyer Zur Reform der philosophischen Propadeutik Monatsschrift fur hohere Schulen Jahrgang I (articole)) Rehmke Die philosophische Propădeutik als Unterrichtsfach in der Prima unserer hõheren Schulen, în același jurnal) Euken Was lăsst sich zur Hebung der philosophischen Bildung zu thun? în cartea sa Gesamnielte Aufsatze zur Philosophie und Lebensanschau-ung Lpz Biblioteca "Runivers" DESPRE SETARE preda, psihologie la mijloc, scoala) Weissensfels Problema centrală a învățământului superior Episod nou Berlin) Iona Filosofia la liceu Berlin) Статья Deber să introducă datoria școlilor superioare în filozofie въ negocierile din provinciile Regatului Prusiei Vol Berlin Содержитъ исторію și современное состояніе вопроса въ Пруссии) Braseh Cum să studiezi filozofia Un ghid pentru studenții tuturor facultăților) Vaihinger Die Philosophie in der Staatsprüfung Berlin (Aceste două cărți, în special ultima, conțin material interesant despre pregătirea profesorilor în propedeutică filozofică)) Pour et contre l'enseignement philosophique (Extrait de la Revue bleue Paris În această colecție de articole ale unor proeminenți scriitori francezi, este clarificată poziția filozofiei în școala franceză O idee a programelor de filosofie în liceele franceze pot fi obținute din următoarele două manuale:) Janet Tratat elementar de filosofie à l'usage des classes) Boirae Cours elementaire de philosophie ediţia a XIX-a conform programelor din Vă puteți face o idee despre predarea filozofiei în Italia din manual:) Cantoni Corso elementare de filosofia, format din părți: i) Psicologia percettiva, logica,) Psicologia morale, morale, estetica,) Storia della filosofia) Cantoni Articol în Rivista filosofica pentru , și în apărarea filozofiei în gimnaziu) Cantoni L'enseignement de la philosophie dans les universités et les établissements secondaires (Lucrări susținute la Congresul Filosofic Mondial de la Paris în ; publicată în Bibliothèque du congrès international de philosophie Vol II) În literatura rusă:) Logica şi psihologia ca subiect de şcolarizare (după Just) în "Culegere de articole despre predarea limbii şi literaturii ruse în instituţiile de învăţământ secundar"^ Tiflis) Boborykin Filosofia în gimnazii "Întrebări de filosofie și psihologie", Cartea) Chelpanov Despre organizarea predării propedeuticii filozofice în liceu) Chelpanov Despre predarea propedeuticii filozofice în Germania (Un rezumat a două rapoarte citite la ședințele Societății de Filologie și Pedagogie Clasică de la Kiev din noiembrie și decembrie , se află în revista Pedagogical Thought, cărțile și Kiev,)) Kudryavtsev La problema

introducerii propedeuticii în gimnazii curs de filozofie Kiev (Tipărire separată din Proceedings of the Kiev Theological Academy) G CELPANOV Biblioteca "Runivers Biblioteca "Runivers Psihologia unui hoț) (Contele Aleksey Andreevici (Arakcheev) Arakcheev era un laș mizerabil Nu a vrut niciodată să intre în armata activă În , împăratul l-a luat cu el pe Arakcheev în campania sa, trebuie să ne gândim, ca bodyguard Deși suveranul, care poseda perspicacitate, îl cunoștea bine pe Arakcheev, tot nu a recunoscut că Arakcheev era complet lipsit de curaj "Suveranul a intenționat să-i încredințeze comanda uneia dintre coloanele în bătălia viitoare, dar contele Alexei Andreevici a venit din onoarea care i s-a oferit să conducă trupele în luptă într-o emoție de nedescris și a respins o misiune atât de măgulitoare din partea lui, referindu-se la nefericita iritabilitate a nervilor lui Probabil, contele și-a exprimat temerile cu suficientă persuasiune, pentru că de atunci Suveranul a abandonat visul de a-și încununa favoritul cu lauri militari și de a-l face un erou Deși unii scriitori îl numesc pe contele Arakcheev printre oamenii care l-au însoțit pe Alexandru pe câmpul de luptă de la Austerlitz , dar aceasta, după toate probabilitățile, este o neînțelegere; dacă era lângă împărat, atunci numai până la începutul cauzei în sine, care a izbucnit brusc, contrar previziunii redactorului dispoziţiei Atunci nu s-a auzit nimic despre contele Arakcheev, iar numele lui nu se mai găsește nici în rapoarte, nici în notele martorilor oculari ai bătăliei de la Austerlitz În războaiele de mai târziu, contele Arakcheev nu a îndrăznit niciodată, nici măcar în alaiul imperial, să apară în luptă în linia de focuri Această caracteristică) "Încercare Phil și Psych " cărți i Întrebări de filosofie, carte , Biblioteca "Runivers" V F chizh cariera de serviciu a contelui Arakcheev a fost confirmată strălucit în campaniile din și " *) Arakcheev și-a arătat brusc lașitatea sa extremă în timpul holerei din "Fotiy a informat contele că la iulie holera s-a deschis la Iuriev Era speriat și se gândea doar la cum se va întâmpla ceva în continuare "Arakcheev își aprovizionase deja o rețetă pentru holeră în avans, dar pentru a nu o pierde cumva și a o avea mereu la îndemână, a rescris-o în mai multe exemplare " "Plecarea lui bruscă a avut loc pe iulie Această zi a fost deosebit de grea și sufocantă până la sufocare Arakcheev, alarmat atât de holeră, cât și de alte știri neplăcute și de un fel de presimțiri, a fost deosebit de atent Deodată, în grabă, unul dintre proprietarii vecini a alergat la el, supărat și complet pierdut, și i-a șoptit ceva la ureche contelui Ultimul s-a făcut palidă ca naiba și a înghețat pe loc, încât nici nu a observat cum se deschisese cunoștința lui - "Cai, cai iute!", a strigat contele către toată casa, trezindu-se brusc "Oamenii s-au speriat și s-au repezit cu capul în grajd Câteva minute mai târziu, o trăsură trasă de un patru stătea lângă pridvorul contelui Arakcheiev a luat cu el un fel de cutie și a sărit în trăsură; valetul său Sidorka stătea pe capre "Du-te si traieste!" strigă barinul Caii au decolat Abia ajunsesem la soseaua Oskui când, pe o alee laterală din direcția satului Perekhoda, am văzut un nor gros de praf ridicat de două troici, repezindu-se tot pe drumul principal Arakcheev palid din nou și strigă: du-te Trăsura s-a îndepărtat cu viteza unei păsări, astfel încât pălăria a zburat de pe capul valetului la pământ Ultimul a vrut să-l oprească pe cocher și a rostit doar "siyat-ul tău ", în timp ce Arakcheev i-a dat o palmă și a strigat din nou: du-te *) Arakcheev "fă *) Schilder Împăratul Alexandru I Vol II, p) Apoi, după cum se spune, s-a dovedit că frica lui Arakcheev era complet nefondată Pe cărucioare, care îl înspăimântaseră atât de tare pe conte, se întorceau din sărbătoare

preoții georgieni, care din întâmplare au dat peste un cal de foc Biblioteca "Runivers" PSIHOLOGIA ticălosului un obiect uriaș, s-a repezit la Novgorod și a aterizat la viceguvernatorul Zotov Starea neliniștită a spiritului său a continuat însă și a scris despre niște temeri în detrimentul vieții sale către suveran!) Curând a primit un răspuns de la Tsarskogo Selo Suveranul a scris "Mă grăbesc să vă înștiințez acest lucru și să vă asigur că, acolo unde se extinde puterea mea, sunteți în siguranță peste tot Nu cred zvonurile care au ajuns la tine și sunt sigur că atunci când ai chef să te întorci la Gruzino, poți chiar să treci prin raioanele așezărilor militare, unde ordinea a fost deja restabilită Proprietarul georgian s-a întors curând în satul său, dar multă vreme nu a putut să-și revină din frică în singurătatea descurajată Se observă că, ocupat cu gândul la holeră și cu temerile legate de viitorul său, nu și-a putut veni în fire pentru o lungă perioadă de timp Chiar și în scrisorile de la cunoștințe, a uitat să facă notițe când și unde a primit-o, ceea ce fusese înainte regula lui indispensabilă Pentru prima dată a schimbat precizia) Arakcheev extrem de zadarnic nu i-a fost deloc rușine de lașitatea sa, nu a ascuns acest viciu, chiar s-a mărit de lașitatea sa, și-a exprimat disprețul pentru curaj Când Suveranul i-a ordonat să meargă la Vilna în , Arakcheev s-a supărat și i-a scris astfel fratelui său și trebuie să fie gata: iată o situație pentru tine în claritate Gândul unui posibil pericol l-a asuprit atât de mult pe acest laș, încât a încheiat această scrisoare în așa fel: "Rămân trist, fratele și prietenul tău credincios") Nu este deloc necesar să spunem că rămânerea în suita Suveranului era complet în siguranță și Arakcheev, având în vedere apropierea sa de Suveran, nu avea niciun motiv să se teamă că va fi trimis în luptă; dar frica are ochi mari Arakcheev, cu un cinism grosolan, s-a lăudat cu lașitatea sa și i-a tratat cu dispreț pe cei curajoși care și-au sacrificat viața și sănătatea pentru patria lor Mayevski în amintirile sale) "Staritsa rusă" , p) Otto Caracteristici din viața contelui Arakcheev Rusia veche și nouă , p - · ·) "Antichitatea Rusă" Mai * Biblioteca "Runivers" V F chizh niyah vorbește destul de corect "Contele era mândru și i se părea că natura îi dăruise perfecțiunea numai lui; i-a considerat pe ceilalți sub rata La un moment dat m-a întrebat despre generalii de armată Le-am descris virtuțile; iar când B a atins și am spus "foarte curajos" - "că curajul tău" a fost preluat de conte: "aici scrie asta - arătând spre proiectele tale - atunci vei fi curajos") În acest fel, Arakcheev a vorbit de mai multe ori Arakcheev nu era doar un laș mizerabil, dar nu înțelegea și nu aprecia curajul; pentru el măreţia sufletului era în general de neînţeles Pentru Arakcheev și pentru sufletele meschine similare, curajul este o virtute complet de neînțeles și, prin urmare, nici măcar nu le este rușine de lașitatea lor Mereu și pretutindeni lașii erau disprețuiți, iar lașitatea era considerată cel mai mare viciu, pentru că lașii nu sunt doar dăunători societății, dar lașitatea este manifestarea cea mai izbitoare și neîndoielnică a nesemnificației și a egoismului grosolan; numai popoarele care se exprimau în mod condescendent au tratat lașitatea și, prin urmare, au pierit Este clar că o persoană care nu iubește nimic și pe nimeni, în afară de sine și binecuvântările fizice, nu poate fi curajoasă, nu are nimic de apărat, nu poate risca singurul lucru care îi este drag - viața, sănătatea, proprietatea sa Într-adevăr, cum ar fi putut Arakcheev să fie curajos - pentru că nu iubea nimic, nimic nu era sacru pentru el; patrie, onoare, glorie - toate acestea nu aveau absolut nicio valoare pentru el; bineînțeles, știa că moartea Suveranului i-ar putea cauza multe

necazuri, dar înțelegea perfect că dacă Suveranul va fi ucis, tot ar rămâne Gruzino, gradele etc , sacrificându-se, protejându-l pe Suveran, se putea pierde sănătate și chiar viață; iar într-un asemenea caz integritatea Suveranului va pierde orice valoare pentru el Prin urmare, Arakcheev nu a îndrăznit să-l însoțească pe Suveran acolo unde era periculos, iar Suveranul nu l-a putut convinge pe Arakcheev să ia parte la bătălia de la Austerlitz Pentru a sublinia cât de mai jos a fost Arakcheev în această privință a contemporanilor săi, trebuie amintit că în această epocă curajul a fost unanim recunoscut ca fiind cea mai înaltă virtute, că cei mai nobili și mai bogați oameni *) "Antichitatea Rusă" * "p ' Biblioteca "Runivers" PSIHOLOGIA ticălosului din acea vreme erau dornici să lupte, ceea ce era considerat cea mai mare insultă de rechemat din armata activă După toate probabilitățile, printre contemporanii lui Arakcheev erau oameni lași, dar ei au ascuns acest neajuns și au făcut toate eforturile pentru a depăși lașitatea înnăscută, au ascuns acest viciu și "au strigat despre curajul lor Nitsche a subliniat cu o perspicacitate strălucitoare valoarea curajului în caracterul oamenilor care caută să conducă Dragostea de putere și curaj sunt inseparabile și inseparabile Toți marii conducători ai omenirii au fost înzestrați cu un curaj uimitor: Socrate, Alexandru cel Mare, Johann Huss, Habacuc, Napoleon, Byron nu se temeau de moarte, nu fugeau de pericol; liderii Revoluției Franceze, chiar și cei minori, ne stârnesc uimirea prin curajul lor Oricât de diferite ar fi idealurile în lupta pentru care Socrate, Hus și Napoleon și-au riscat viața, aceste idealuri le erau atât de dragi, încât viața însăși, în comparație cu ele, nu avea o mare valoare pentru ei Luther la Worms și Napoleon la Podul Arcole nu se temeau de moarte, pentru că apărau ceea ce le era mai drag decât viața Este clar că Arakcheev nu avea nici cel mai mic motiv să se riște la Austerlitz și, prin urmare, nu avea nici cel mai mic drept de a revendica puterea asupra oamenilor, de a pretinde rolul de lider A îndeplinit doar ordinele superiorului său: i s-a ordonat să introducă disciplina Gatchina, aşezări militare, şi a aranjat aşezări militare; cu aceeași cruzime și exactitate ar fi condus un orfelinat, ar fi amenajat falansterul comunist, dacă ar fi primit ordin să facă acest lucru Pentru a comanda oamenilor, este necesar să ai curaj, pentru că numai unul le poate comanda oamenilor, cărora idealul le este atât de drag încât cel mai de preț lucru pentru o persoană, viața, este sacrificat de bunăvoie pentru a atinge idealul Arakcheev era un laș, nici măcar nu ascundea acest viciu și, prin urmare, nu era demn de putere, nu era capabil să conducă; nu putea decât să insulte, să bată, să tortureze și să-i omoare pe cei asupra cărora i-a fost încredințat să conducă Nu putea avea alte mijloace de a-și exercita puterea; trebuia să aleagă - fie să refuze rolul de conducător, fie să tortureze moral şi Biblioteca "Runivers" V f h i f z subordonat fizic Nu i-a trecut niciodată prin minte că este incapabil de putere, deși știa că împărăteasa Ecaterina a II-a are o putere enormă, fără a recurge la măsuri drastice, iar binefăcătorul său, împăratul Pavel, în ciuda cruzimii extreme, și-a pierdut puterea și din punct de vedere moral și fizic Arakcheev știa ce curaj avea Marea Ecaterina, putea ști că în această privință fiul nu semăna cu mama sa Am fost întotdeauna surprins când am citit și am auzit despre dragostea de putere a lui Arakcheev și a lui Arakcheev; vanitatea, goana după onoare și bani nu trebuie confundate cu pofta de putere Adevărat, Arak-cheevs prețuiește întotdeauna oportunitatea de a face rău oamenilor, de a-i pedepsi după bunul plac, dar nici această putere nu este în niciun fel asemănătoare cu puterea reală Arakcheev nu se străduiește niciodată

să facă bine oamenilor și, prin urmare, nu înțeleg ce este puterea reală; nu pot avea niciodată putere reală, pentru că sunt lași Din fericire pentru omenire, Arak-cheevs nu pot, din cauza lașității lor, să dețină o putere reală; Arakcheev a fost disprețuit de contemporanii săi și în cele din urmă a devenit inutil Lașitatea rușinoasă a lui Arakcheev s-a manifestat în mod deosebit în mod clar la decembrie ; în timpul pacificării rebeliunii, în Palatul de Iarnă au rămas doar doi generali - Arakcheev și Prințul Lobanov-Rostovsky, acesta din urmă avea de ani, în plus, era ministrul Justiției și, prin urmare, prezența sa în palat nu a surprins oricine Dar lașitatea lui Arakcheev era izbitoare pentru toată lumea; este ușor de înțeles cum a reacționat tânărul Suveran la acest act al contelui; Desigur, au fost oameni care au atras atenția Suveranului asupra lașității generalului de artilerie Cunoscând personajul lui Nikolai Pavlovich, cu greu poate fi contestat faptul că acest act al lui Arakcheev a jucat un rol remarcabil în căderea lui Arakcheev, ca un adevărat "sclav", nu numai că nu avea curaj fizic, dar nu avea curaj moral; un laș mizerabil este întotdeauna un mincinos, iar Arakcheev a confirmat încă o dată valabilitatea acestei reguli Căderea finală a acestui lucrător temporar este de-a dreptul instructivă, deoarece dovedește clar că un laș nu poate avea putere, ') Schilder Împăratul Nicolae I T I, p Biblioteca "Runivers" IOCHOLOGIA ticălosului că dacă l-a primit din greșeală, nu a fost în stare să-l păstreze, acea lașitate duce inevitabil la răutate După moartea lui Alexandru Pavlovici, zadarnicul Arakcheev, pentru a-și ridica importanța, a decis să-i tipărească scrisori și rescripturi de la regretatul suveran; Orbit de pasiunea sa principală, deșertăciunea, a comandat ca ultimele scrisori ale suveranului să fie traduse în franceză, dorind evident să se glorifice în străinătate; a comandat această traducere unui anume Salvatori Arakcheev a ordonat să tipăriți o carte în tipografia așezărilor militare sub titlul "Rescripturi scrise de mână ale regretatului împărat, tată și binefăcător, Alexandru I, către subiectul său, Contele Arakcheev Din până la moartea Majestății Sale, care a urmat în Arakcheev avea o minte îngustă și, prin urmare, nu înțelegea că publicarea acestei cărți nu i-ar fi de folos; a distribuit copii ale acestei cărți "prietenilor" La ianuarie , Dibich, în numele Suveranului, a scris o scrisoare lui Arakcheev, în care cere să fie informat "din ce sursă puteau fi extrase aceste scrisori și note tipărite și de la cine au fost emise pentru tipărire Dacă ai fi conștient de acest lucru, atunci, pentru a preveni tot felul de zvonuri în public, Majestatea Sa ar considera că este cel mai bun mijloc de a publica un anunț în numele tău către domnia ta, "că astfel de scrisori și note publicate în formă tipărită sunt inventat și nu merită atenție Arakcheev vorbea când a primit scrisoarea lui Dibici; i-a răspuns imediat lui Dibich că în această chestiune a "întocmit un raport" suveranului și îi trimitea anunțul solicitat, în care declara categoric că "Eu, contele Arakcheev, niciodată numai că nu am permis nimănui să tipărească nimic, dar n-am chiar dați oricui vreun fel de hârtie, atunci declar că toate scrisorile și notele publicate în presă trebuie să fie false și nedemne de credibilitate februarie " În aceeași zi a scris două scrisori către suveran; în ele a exprimat surprinderea și indignarea față de teribila intriga împotriva lui; i-a cerut categoric suveranului "să poruncească să afle cine s-a demnat să tipărească aceste scrisori și cine a emis aceste scrisori pentru folosirea lor El însuși "nu a auzit despre ei de la nimeni, așa că nu mă pot gândi și nu-mi imaginez Biblioteca "Runivers" V F chizh să mă numesc pe cine aş putea avea bănuieli în el În cea de-a doua scrisoare,

Arakcheev îl asigură pe suveran: "Dacă credeți că scrisorile tipărite publicate au fost publicate cu acordul meu, nu mi-am imaginat niciodată în mintea mea, dar este într-adevăr vizibil, a fost făcută de cei răi ai mei și se pare că că ar trebui să fie ascuns aici, cu excepția intenției de a-mi face o sugestie neplăcută de a-ți pune în gândurile tale o părere proastă despre mine; dar poate exista și o oarecare răutate generală, de ce este foarte necesar să se dezvăluie editorii acestor cărți În această scrisoare, Arakcheev se plânge suveranului că are mulți răi; motivul vrăjmășiei multora față de el este "slujirea mea credincioasă și adevărată și devotamentul credincios față de regretatul suveran" Pentru a-l convinge pe suveran de veridicitatea sa, la sfârșitul scrisorii el declară: "Acum vorbesc și mă pregătesc să mă împărtășesc cu Sfintele Taine în satul în care se află mormintele părinților mei " Arakcheev a prezentat "prietenului" său o copie a cărții pe care o publicase cu o inscripție scrisă de mână; un vrednic prieten al lui Arakcheev a predat această carte suveranului; Salvatori, prin Kankri-na, a predat în mâinile suveranului traducerile încredințate lui de Arakcheev Suveranul a fost lovit de lașitatea și înșelăciunea credinciosului său prieten Alexandru Pavlovici; informându-l pe Dibich despre această faptă ticăloasă, suveranul a încheiat nota cu cuvintele "Je vous abandonne les reflexions" Suveranul i-a ordonat lui Cernîșev să meargă la Gruzino și să-i explice lui Arakcheev indecența actului său și să-i ia copii ale cărții publicate Benckendorff s-a indignat de "imprudentul mensonge" al lui Arakcheev; în cuvintele sale, "Arakcheev a dat totul, a fost la fel de laș, la fel de rău pe cât fusese arogant înainte" Toată această poveste este atât de caracteristică încât poate fi considerată cea mai izbitoare manifestare a lașității nemărginite și cea mai nerușinată înșelăciune Pentru a aprecia lașitatea și înșelăciunea lui Arakcheev, trebuie amintit că Arakcheev nu a fost amenințat de cel mai mic pericol dacă declara sincer că cartea a fost publicată de el Suveranul a fost respectuos în memoria lui Alexandru Pavlovici și, prin urmare, nu a decis niciodată *) Schilder Împăratul Nicolae I Vol II, p - Biblioteca "Runivers" PSIHOLOGIA UNUI HOȚ să ia măsuri drastice în raport cu prietenul răposatului său frate Dacă Arakcheev nu ar fi dat el însuși copii ale cărții, suveranul nu ar fi îndrăznit să recurgă la forță; de asemenea, probabil, suveranul nu ar fi dorit să-l destituie pe Arakcheev din serviciu dacă contele nu ar fi returnat copii ale cărții Cu toate acestea, Arakcheev era deja listat doar în serviciu, prin urmare, nu se temea de concediere și aceasta este, fără îndoială, cea mai severă pedeapsă de care s-ar fi putut teme Ca să nu mai vorbim de faptul că lașitatea și înșelăciunea l-au rănit mai mult decât l-ar putea răni statornicia și sinceritatea Arakcheev și-a încheiat activitatea de stat într-un mod extrem de rușinos: un laș și un mincinos, și n-ar fi putut pune capăt altfel Nu putea, după această afacere de vânzare, după cum spunea Benckendorff, să-și continue serviciul; căderea lui nu a fost un simplu accident: activitatea sa ulterioară a devenit imposibilă din punct de vedere moral Această poveste rușinoasă cu literele "binefăcătorului" este extrem de emoționantă De asemenea, este instructiv pentru că arată cum un laș și un mincinos, în condițiile cele mai excepțional de favorabile, nu se pot menține la înălțimea la care l-a adus soarta Dacă Arakcheev nu ar fi fost un laș și un mincinos, ar fi părăsit serviciul cu demnitate, ca o persoană care dezaprobă noul regim, ar fi luat poziția unui demnitar care s-a retras de bună voie; dar "sclavul", în fața căruia aproape toată lumea a tremurat mulți ani, a rămas totuși un sclav, s-a chinuit

și a mințit când stăpânul lui i-a vorbit Din fericire pentru umanitate, Arakcheev alcătuiește o minoritate nesemnificativă, dar este păcat că o astfel de non-entitate precum Arakcheev ar putea teroriza întreaga Rusie pentru o lungă perioadă de timp, că nu existau demnitari energici și onești printre contemporanii săi și, prin urmare, ar putea provoca atâta răutate Demnitari bogați și distinși s-au prăbușit în fața lui Arakcheev și a amantei sale - asta era teribila imoralitate a vremii Acolo unde sunt mulți "sclavi", chiar și un astfel de laș și un mincinos precum Arakcheev poate juca rolul de stăpân pentru o lungă perioadă de timp; într-o societate care nu și-a pierdut rușinea, arakcheevii își joacă rolul cuvenit Bemhardi (Historische Zeitschrift , p) îl numește pe Arakcheev "Ideal hõchst seltener tugendhafter Knechtestreue" Biblioteca "Runivers" V F C Y É VI Le vrai fond du caractère, pourrait on dire, s'est surtout notre manière d'aimer *); într-adevăr, întreaga esență a personalității noastre este revelată în cine și cum iubim Pentru a înțelege natura lui Arakcheev, este necesar să ne oprim în detaliu pe această parte a vieții sale; Biografia lui Arakcheev este interesantă pentru un psiholog tocmai pentru că dragostea lui Arakcheev pentru Minkina a confirmat din nou strălucit opinia poeților despre sensul iubirii ca cea mai completă manifestare a personalității Arakcheev era voluptuos; nu numai în tinerețe, ci și la acea vârstă, când aproape toată lumea prețuiește mai presus de toate vatra familiei, a dat frâu din plin voluptății sale; s-a mulțumit cu femei corupte și cu concubine iobagi Doar trei femei au jucat vreun rol în viața lui; cu toate celelalte, lucrurile nu au depășit plăcerile pur carnale Prima femeie cu care Arakcheev a avut o relație îndelungată a fost V P Pukalova, care era faimoasă pe vremea ei, care a făcut o carieră strălucitoare pentru soțul ei) Pukalova a fost un pompadour frumos și abil, care a profitat foarte mult din asocierea ei cu Arakcheev Trebuie menționat că Arakcheev și-a dat seama foarte devreme că era cel mai avantajos să ai o femeie ținută pe cont public Nu avea treizeci de ani când s-a împrietenit cu Pukalova, care și-a schimbat deschis influența asupra lucrătorului temporar Arakcheev era inteligent și, prin urmare, știa perfect că Pukalova ia mită, dar nu voia să cheltuiască bani pe o femeie ținută Acest episod din viața lui Arakcheev arată clar că Arakcheev nu avea dreptul să se laude cu onestitatea sa Nu mai trebuie spus că dragostea lui Arakcheev pentru Pukalova este exclusă; avea nevoie de o femeie păstrată și, după ce a găsit una gratuit, a ținut legătura, deloc îngrijorat de cât de rău a provocat Pukalova prin tâlhăria ei; îi era teamă doar că) Fouille Temperament et caractère , p) În afișul despre concert (-) Pukalov va cânta: "O, dragă, soția mea" ("Antichitatea Rusă", , p Biblioteca "Runivers" PSYCH L G YA RĂUȘTII domnul află despre isprăvile femeii sale păstrate A M Turgheniev spune o anecdotă foarte caracteristică despre Arakcheev și Pukalova x) Singura femeie decentă cu care soarta l-a adus împreună pe Arakcheev a fost soția sa; s-a căsătorit la februarie cu Natalya Fedorovna Hhomutova; tatăl plantat era Suveranul Natalya Fiodorovna nu se putea înțelege cu soțul ei; desigur, nu diferența de ani ai soților a fost cea care le-a provocat discordia Arakcheev avea atunci de ani, era sănătos și, prin urmare, opinia unora dintre cunoștințele lui Arakcheev că motivul principal a fost diferența de ani este nefondată De asemenea, neîntemeiată a fost părerea că tânăra contesă nu a putut să se împace cu infidelitățile soțului ei Natalya Fyodorovna nu era bogată, dar Arakcheev era foarte bogat, el ocupa unul dintre cele mai înalte locuri din stat; este clar că dacă ar fi existat nici cea mai mică posibilitate morală de a se înțelege cu

soțul ei, Natalya Fiodorovna nu l-ar fi părăsit Nefericita tânără nu a putut îndura despotismul brutal al soțului ei bogat și important și a preferat sărăcia și singurătatea Nu cunoaștem detaliile problemelor familiei lui Arakcheev, dar adevărul este acolo; Arakcheeva nu era o femeie coruptă și, prin urmare, și-a părăsit soțul foarte curând Am cunoscut-o pe fiica elevei Nataliei Fiodorovna; conform amintirilor de familie, se poate aprecia că Natalia Fedorovna a fost o femeie modestă, blândă, care și-a îndurat cu curaj soarta Ea nu a căutat bunăstare de la soțul ei,) Rostopchin și contele Arakcheev au fost invitați să ia masa cu împăratul La cină, Arakcheev a început o conversație despre faptul că nobilii dispăruseră dintre noi, nu erau lucrători temporari, că sălile nobililor nu erau aglomerate Rostopchin, uitându-se la Șarpele Gorynych - așa îl numeau toată lumea Arakcheev, a spus "Da, nu se grăbesc pe holuri, dar sunt case în fața cărora nu există trecere În seara celei de-a treia zile, mă duceau de-a lungul Fontanka de pe podul Semionovski, când deodată trăsura mea s-a oprit; Am crezut că s-a rupt ceva pe trăsură, am coborât geamul și am întrebat de ce s-a oprit trăsura Răspunde bărbatul - toată strada este mărginită de trăsuri - Cine are un congres atât de mare? - am întrebat Coșorii în picioare mi-au răspuns - La Pukalochikha, domnule Mărturisesc că nu am auzit niciodată de nobila doamnă Pukalochikh Arakcheev și-a mușcat buza și culoarea măslinie a feței i s-a transformat în galben-violet ("Antichitatea Rusă", , No i, pp -) Biblioteca "Runivers" V F chizh deși avea dreptul să ajute, trăia în singurătate și nu era bogată; și-a căsătorit elevul cu un funcționar din clasa de mijloc, răsplătindu-o cu o mică zestre Arakcheev nu a regretat deloc că viața sa de căsătorie s-a dovedit atât de nereușită și a uitat complet de soția sa Se știe că nu s-a supărat când soția l-a părăsit și nu a făcut eforturi pentru a se împăca cu ea, așa că nu există nicio îndoială că nu și-a iubit soția, nu era atașat de ea) Legătura dintre Arakcheev și Nastasya Minkina a durat, potrivit lui Arakcheev, douăzeci și cinci de ani; în consecință, și-a găsit iubita în timpul celei de-a doua plecări din instanță, adică pe vremea când a trăit în Georgia din până în Atunci personajul lui Arakcheev era deja pe deplin format, părerile și gusturile sale erau determinate Minkina și-a ascuns originile atât de încăpățânat încât ne este necunoscut; unii o considerau soția unui iobag și spuneau că și-a pedepsit soțul fără milă; după alţii, era de origine ţigănească; A M Turgheniev *) o considera luterană Fără îndoială că era din clasa impozabilă, analfabetă și inteligentă; judecând după portret, era foarte frumoasă; mulți o considerau o frumusețe, dar există dovezi că nu se distingea prin frumusețe, cel puțin așa vorbeau despre ea țăranii georgieni, care nu înțelegeau cum o țărancă urâtă putea intra în posesia unui puternic muncitor temporar Chacque vilain trouve sa vilaine; Arakcheev și-a găsit în sfârșit o prietenă demnă de sine, iar Minkina, într-o anumită măsură, este o figură istorică; Otto *) și Filosofov) au făcut o descriere detaliată a acestei femei, care a fost onorată să fie prezentată împăratului Alexandru Pavlovici Minkina era foarte inteligentă și în curând a înțeles caracterul lui Arakcheev; pentru a satisface dorinta lui Arakcheev de a avea rapoarte scrise despre starea economiei georgiene, Minkin x) În notele de la anexele Evangheliei, Arakcheev a consemnat toate împrejurările importante din viața sa (primirea premiilor etc), dar nu menționează când a divorțat de soția sa ("Arhiva Rusă", , p -)) "Antichitatea Rusă", iulie) "Rusia antică și nouă", , vol I) "Antichitatea Rusă", martie Biblioteca "Runivers" PSIHOLOGIE rău dm Am învățat să scriu ordonat după fișele de pontaj întocmite de Arakcheev

ea a scris rapoarte despre gospodărie și a purtat o corespondență plină de viață cu contele Eficiența clericală a lui Minkina l-a satisfăcut pe Arakcheev, dar era greu de mulțumit Minkina a fost o menajeră excelentă și a gestionat gospodăria atât de bine încât, după moartea ei, Arakcheev nu a putut găsi o menajeră capabilă să o înlocuiască pe Minkina Toți cei care au vizitat Gruzino, în timp ce Minkina era responsabilă acolo, i-au admirat capacitatea de a face afaceri Mintea flexibilă a lui Minkina este dovedită de scrisorile ei către Arakcheev x); atât ca conținut, cât și ca stil, sunt remarcabile în mod pozitiv; numai o femeie cu o minte flexibilă, care l-a înțeles pe deplin pe Arakcheev, putea să compună astfel de scrisori Filosofov (Op cit p) face o presupunere: "A compus vreunul dintre aleșii cu inima adevărată ai Nastasiei aceste scrisori, pe care, deoarece erau gata, ea le-a tradus deja în mâzgălile ei, atât de profund atingând și admirând pe Arakcheev?" Toate scrisorile au fost scrise fără îndoială de aceeași persoană, în consecință, admiratoarea Minkinei și-a folosit procură mult timp; este puțin probabil, totuși, ca o relație lungă cu o persoană să rămână necunoscută nimănui, iar tradițiile georgiene nu numesc un astfel de admirator În cele din urmă, dacă Minkina a reușit să-și găsească o secretară atât de bună, atunci aceasta mărturisește atât inteligența, cât și gustul ei Totuși, citirea acestor scrisori mă convinge că au fost scrise de o femeie; dar, desigur, aceasta este o impresie personală În timpul bolii mamei lui Arakcheev în vara anului , Minkina i-a scris contelui: "Dragul meu tată, conte! Ce pot să-ți spun după scrisoarea ta prietenoasă? Tristețea îmi chinuiește sufletul, nu mă pot gândi unde sunteți acum, binefăcătorii mei Dacă mama ta nu este mai bună și tu ești cu ea, atunci lasă-mă să fiu cu tine Știu inima ta sensibilă, cum te chinuiești - îți voi împărtăși durerea Și dacă ești lăsat singur acolo, atunci, crede că nu voi simți mai puțin chin, incapabil să suport ascultarea Voi veni la tine într-un cărucior - cum să-ți imaginez în fiecare minut cu un rupt) Arhiva Rusă din , Nr u; Ortografia lui Minkina a fost corectată de editori Biblioteca "Runivers" V F chizh inima Sunt sigur de Karl Krestyanovich, dar sunt încă cu tine! Părinte, te rog la picioarele tale - calmează-te pe tine și pe servitorul tău devotat Iată trei zile de când nu-mi găsesc un loc, imaginându-te deplorabil; Îl cred dragă părinte, dar ce să faci! Dumnezeu este unul și voia Sa - El poate să dea alinare, să se roage Lui și acum îi vom aduce rugăciunea Vă sărut mâinile și picioarele, vă rog să aveți grijă de voi, suflete În același an, ea i-a scris lui Arakcheev "Dacă nu am grijă de tine și nu te iubesc, atunci nu sunt vrednic să merg pe pământ Ești tatăl meu, ai făcut totul pentru mine; iubești pe Misha al meu Pot uita toate astea? Îl rog mereu pe Dumnezeu să-ți păstreze sănătatea și să-ți prelungească viața mulți ani, pentru ca noi, orfanii, să-l vedem pe tatăl și binefăcătorul nostru vesel printre supușii noștri De asemenea, Minkina a tratat cu condescendență aventurile bătrânului Arakcheev, precum marchiza Pompadour la desfrânarea lui Ludovic al XV-lea: "Mă bucur să mor la picioarele voastre, aștept scrisorile voastre dragi; mă mângâie Îi rog lui Dumnezeu să-ți salveze viața, să-ți dea sănătate Îți sărut mâinile, dragă, și picioarele Plictiseală insuportabilă! O, prietene, nu există tu - nu există distracție și consolare pentru mine, cu excepția lacrimilor Doamne să dea ca iubirea ta să fie așa cum simt eu pentru tine Numai Dumnezeu o vede: nu trebuie să te îndoiești de Nastya ta, care îți dedică fiecare minut Voi spune, bunul meu prieten, că m-am îndoit de multe ori de tine, dar iert totul Ce să faci când tinerii primesc prietenia; dar servitorul tău N va fi mereu acelaşi până la

sfârşitul vieţii Îmi doresc ca fiul nostru comun să fie un exemplu de recunoștință Îi spun mereu: "Dumnezeu ne-a dat un tată și un binefăcător în tine, suflete, singurul din inima mea Te iubesc mai mult decât viața mea, atunci crede că fiecare geamăt al tău bolnav ajunge la inima mea; dar tu, sufletul meu, rostești astfel de cuvinte încât să nu-ți poți reține lacrimile Te-am slujit mereu cu adevărat, încrezându-mă în Dumnezeu, să nu-l lase pe tatăl meu pentru noi, orfanii Poate îmi vei închide din nou ochii " Scrisorile lui Minkina descriu economia în detaliu și înțelept, dar printre mesajele de afaceri, ea își amintește și dragostea ei arzătoare pentru Arakcheev: "Am o grădină plină de flori Îmi imaginez Biblioteca "Runivers" PSIHOLOGIA ticălosului tatăl meu, că ieși din dormitor și să-l săruți pe Nastya pentru o surpriză Cu cererile ei, Minkina sa adresat lui Arakcheev foarte modest "Când ești la Moscova, atunci cumpără-mi arshine de catifea neagră pentru gluga mea, bine, pentru care îmi voi merita favorurile tale De asemenea, cand esti in Varsovia, cer pantofi dupa model Iartă-mă, prietene și tată! De asemenea, dacă sunteți în Odesa, vă rog să cumpărați o eșarfă neagră turcească, una bună Iartă-mi curajul dacă-mi deranjez tatăl Te rog la picioarele tale, nu fi supărat pe N>-ul tău Mintea grozavă a lui Minkina este dovedită de faptul că timp de douăzeci și cinci de ani l-a înșelat pe conte deștept și suspicios, pentru care, desigur, era necesar să se înconjoare de oameni care știau să tacă; nu era nevoie de mai puțină inteligență pentru a-i păstra în deplină ascultare atât de mult timp pe toți iobagii care o urau profund pentru cruzimea ei În cele din urmă, mintea remarcabilă a lui Minkina este evidentă din faptul că a reușit să pretindă că este însărcinată, să-și găsească copilul pe care l-a dat drept al ei Shumsky era fiul unei țărănci sărace care a lăsat loc nou-născutului ei Minkina; Mama lui Shumsky a îngropat un sicriu gol și mai târziu a spus tuturor că a născut un copil mort Apoi a fost luată ca asistentă la Shumsky Este clar cât de multă inteligență, cunoaștere a oamenilor, capacitatea de a-i ține în mână este nevoie pentru a face o astfel de înșelăciune reușită, iar Minkina a avut succes, iar Arakcheev nu a aflat niciodată secretul De asemenea, a fost nevoie de multă dexteritate pentru a lega Arakcheev fără inimă de copil, iar Minkina a reușit destul de bine în acest sens Arakcheev i-a oferit lui Shumsky o educație strălucitoare, i-a cumpărat o nobilime, a obținut rangul de aghiotant și nu a fost vina lui că Shumsky și-a încheiat viața extrem de trist Un alt exemplu care arată neputința creșterii: Shumsky a fost un fiu demn al mamei sale, care l-a pierdut în favoarea lui Minkina Este de la sine înțeles că Minkina nu l-a putut iubi pe Arakcheev; oameni precum Arakcheev nu pot fi iubiți S-a vândut și a încercat să obțină cât mai mult profit, fapt pentru care, desigur, nu poate fi judecată cu strictețe, ținând cont de poziția ei de iobag Nu se poate decât să se minuneze de forța caracterului ei, de rezistența ei; douăzeci și cinci de ani pentru a fi pe plac unui despot nepoliticos- Biblioteca "Runivers" V F chizh poate nu toti Minkina l-a asigurat pe Arakcheev că numai ea l-ar putea salva de răzbunarea subordonaților săi care erau supărați pe el, ea a urmărit pregătirea de mâncare și băuturi pentru el, pe care le-a furnizat lui Arakcheev în călătoriile sale către așezările militare Minkina a îndeplinit cu succes sub Arakcheev îndatoririle de spion și gardă de corp; ca un laș, a apreciat foarte mult această activitate a lui Minkina Trebuie ținut cont de faptul că Arakcheev era foarte urât, uzat, înjura și se lupta constant; este evident că viața lui Minkina a fost foarte grea; trebuia să fie mereu în alertă pentru a nu se trăda, pentru a-i face pe plac "binefăcătorului" Minkina a încercat să se

îngrijească de ea însăși, se pare că era foarte mulțumită de poziția ei de "menajera" lui Arakcheev, iubea onoarea; nobilii au fost amabili cu ea, ea a fost prezentată Suveranului, care l-a vizitat în repetate rânduri pe Gruzino Dar toate acestea nu puteau umple viața; Minkina avea un caracter activ, plin de viață, nu se putea limita la rolul pe care i-a atribuit "binefăcătorul" ei Potrivit lui Otto, "Adesea, în aripa lui Nastasya, în absența contelui, aveau loc scene urâte și acolo se turna șampanie și se bea cu oale Din plictiseală sau bucurie, favoritul s-a delectat, făcându-se cu cel mai scump vin Cu toate acestea, era periculos să-l furi din pivnița stăpânului, pentru că fiecare sticlă este înregistrată acolo; dar Nastasia a găsit alte mijloace și le-a stârnit din surse necurate Ea știa în spatele capului georgian sau bănuia diverse păcate și, profitând de acest lucru, a luat contribuții semnificative de la el Minkina era o prietenă demnă a lui Arakcheev, avea dreptul la afecțiunea lui, pentru că în cruzime nu era inferioară lui, dar chiar a depășit acest monstru Ea, ca și el, ura oamenii și le făcea mereu rău Chiar și în acele rare ocazii când făcea favoruri, insulta și mârâia "Obișnuia să ieși pe verandă de la treierat, scotea o oală cu smântână și striga băieților: "Voi, împușcați-o, mâncați, poala În caz contrar, el va spune adesea un cuvânt puternic întregii curți, "amintindu-și părinții" Fetele din curte, precum și bărbații, din ordinul lui Minkina, erau pedepsiți de două ori pe zi cu tije (tijele se udau într-o cadă cu saramură) și batog, erau băgați într-o închisoare acasă - o închisoare întunecată, umedă, rece și înghesuită cameră Biblioteca "Runivers" PSIHOLOGIA ticălosului Adesea, după propria pedeapsă pe care o impusese, îi aducea încă o plângere lui Arakcheev; nu a iertat niciodată cele mai mici necazuri, despre care i-a spus Minkina, și le-a pedepsit cu o severitate dublată Cruzimea lui Minkina i-a condus pe nefericiți la sinucidere; știm numele a două dintre victimele ei: "șeful poliției" Sinitsyn s-a înecat; majordomul Strimilov s-a tăiat; se poate spune că au mai fost victime ale cruzimii ei Este clar că slujnicele lui Minkina au suferit cel mai mult - mai ales cele frumoase În , servitorul lui Minkina a încercat să o otrăvească cu arsenic în mâncare; Minkina a simțit greață și s-a îmbolnăvit câteva zile; au mai existat astfel de încercări, care au rămas fără succes Minkina, bănuind că vor să o otrăvească, a devenit foarte atentă la mâncare În cele din urmă, la septembrie , Minkina a fost înjunghiat de bucătarul de de ani Vasily Antonov, care și-a răzbunat sora Praskovya timp de de ani Această Minkina nefericită a fost torturată de S frenezie Arakcheev a iubit-o pe Minkina în felul său Este încă în a -a a anului, adică în anul nunții sale, în Georgia, într-o poiană deosebită, nu departe de conac, o vază de fontă în semn al slujirii credincioase a lui Minkina *) Este puțin probabil ca Arakcheev, intrând în căsătorie, să fi decis să se despartă de Minkina - în orice caz, o astfel de reclamă a unei legături cu Minkina ar fi trebuit să jignească tânăra contesă, dar Arakcheev nu a cruțat mândria soției sale A construit pentru Minkina o aripă specială cu ferestre cu oglindă, foarte elegantă și ieșită în evidență de restul clădirilor; în , el a pus de mii în bancă în numele Minkina, iar ea a fost înregistrată ca comerciant Având în vedere zgârcenia lui Arakcheev, a fost o sumă uriașă, dovedind cât de drag era Minkin contelui Chiar și-a prețuit atât de mult memoria, încât i-a dat educație nepoatei Minkina, Tatiana, așezând-o într-o mănăstire și a depus de ruble într-o bancă pe numele ei Arakcheev i-a acordat lui Minkina o poziție specială; generalii, deloc rușinați, i-au sărutat mâinile, au lingușit-o și, desigur, i-au făcut daruri Sam Sovereign

udb- Arhiva rusă , p , Σ & Întrebări de filosofie, carte , Biblioteca "Runivers" β Φ sissy demn de atenția ei și, din dragoste pentru conte, a intrat în odăile ei și a băut ceai cu ea *) Arakcheev a apreciat-o pe frumoasa Minkina o femeie, o menajera manageriala, un executant exact al ordinelor sale, un bodyguard si un spion, mama fiului sau O valoare deosebită pentru Arakcheev era afecțiunea lui Minkina pentru el, care îl asigura întotdeauna că își înțelege poziția subordonată, pretinzând mereu că își ridică privirea la binefăcătorul ei Minkina întotdeauna și totul a făcut doar lucruri plăcute pentru Arakcheev, iar această relație nu l-a deranjat deloc, pentru că Nastasya nu a cerut nimic, nu a cerut nimic care ar putea fi neplăcut pentru Arakcheev În cele din urmă, conform machiajului ei mental, Minkina a fost o prietenă demnă a lui Arakcheev; nu era inferioară binefăcătorului ei în răutate, în ura umană; avea aceeași minte practică ca și Arakcheev însuși; aceeași reținere ca și el; amândoi erau înșelători și ticăloși, deopotrivă zadarnicii și lacomi Într-un cuvânt, Minkina avea tot dreptul să-l iubească pe Arakcheev; nu numai că i-a fost util, ci și necesar Arakcheev a fost supărat și chiar mai supărat de uciderea lui Minkina) La momentul uciderii lui Minkina, el se afla în cel mai apropiat district al așezărilor militare Un călăreț a urcat de la Gruzin și contele a fost informat că Nastasya este grav bolnavă Arakcheev a renuntat la afaceri si s-a dus la Gruzino; înainte de a ajunge acasă, a aflat adevărul; Aflând despre crimă, Arakcheev, înnebunit de furie, a sărit din trăsură, s-a aruncat pe iarbă cu un strigăt, i-a rupt părul, a convulsionat și a strigat: "Au ucis, au omorât-o, așa că omorâți-mă și pe mine, încărcați-l ca cât de curând posibil!" Înfățișarea lui era groaznică, spumă se învârtea la gură În aceeași pasiune, Arakcheev plângea peste cadavrul "prietenului său credincios" Dar afectul nu a durat mult, iar Arakcheev a elaborat imediat un plan de răzbunare asupra ucigașilor din Minkina Dreptate, nu se poate !) Arhiva Rusă i o, p - ,) Cazul uciderii lui Minkina este descris în detaliu în articolul lui Puparev, întocmit pe baza unui caz autentic al Senatului ("Starina rusă", ; IX) Puparev o numește Shumskaya; Otto o numește Minkina, care este mai mult corect, deoarece fiul ei se numea Shumsky, pentru care Arakcheev a cumpărat un document fals despre demnitatea lui Dvogryanskoe Biblioteca Runiverse Psihologia hoților trei pe cruzimea acelei vremuri, nu a putut satisface acest monstru și a vrut să primească puteri speciale, pe care le-a obținut - A avut îndrăzneala să-i scrie Suveranului, care locuia în Taganrog cu o împărătească grav bolnavă, că era atât de impresionat de uciderea unui "prieten adevărat" încât nu s-a putut implica în treburile publice; "Nu am puterea și ideile să mă ocup de vreo afacere La revedere, tată, amintește-ți de fostul tău slujitor Împreună cu aceasta, Arakcheev a predat toate cazurile Curierii au galopat cu viteză vertiginoasă și deja la octombrie Arakcheev a primit o scrisoare de la suveran cu data de septembrie Împăratul și-a consolat prietenul: "Îl rog sincer pe Dumnezeu să-ți întărească puterea și sănătatea și să-ți insufle fermitatea necesară cu ascultarea de sfânta Sa voință" Scrisoarea s-a încheiat astfel: "la revedere, dragă Alexei Andreevici, nu pleca prietenul tău și prietenul tău credincios " Această scrisoare istorică, însă, nu l-a liniştit pe Arakcheev; în ziua în care a primit-o, Arakcheev i-a scris suveranului: "Inimă bătătoare, febră zilnică și de trei săptămâni nu am avut o singură noapte de pace și doar melancolie, deznădejde și disperare, atâta tot m-a condus la o asemenea slăbiciune încât am și-a pierdut complet memoria Suveranul, dorind să-și sprijine prietenul, i-a cerut arhimandritului Fotie să-l consoleze pe Arakcheev

într-o scrisoare: "Sunt sigur că cu rugăciunea Atotputernicului vei ajuta foarte mult să-i influențezi puterea spirituală Sprijinindu-i, veti presta un serviciu important statului si mie; căci slujba contelui Arakcheev este preţios pentru patrie Dar Arakcheev nu este Fotie a avut nevoie de sprijin și și-a revenit pe octombrie la sosirea de la Taganrog Kleinmichel, care a adus cu el ordinul Suveranului de a urma ancheta; Scrisoarea către Photius și porunca către Kleinmichel au fost scrise în primele zile ale lunii octombrie Comanda lui Kleinmichel ar putea fi interpretată ca puteri speciale, iar la octombrie Arakcheev i-a scris guvernatorului Novgorod Jherebtsov: există un împărat pentru ca acesta să fie investigat cu toată rigoarea pe care șeful de stat major Kleinmichel v-a anunțat-o personal pe drum *) În livrare H Lista lui P Stepanov din scrisoare, cuvintele tipărite cu caractere cursive sunt subliniate ("Antichitatea Rusă * , pag IX ab) * Biblioteca "Runivers" β Φ sissy demn de atenția ei și, din dragoste pentru conte, a intrat în odăile ei și a băut ceai cu ea *) Arakcheev a apreciat-o pe frumoasa Minkina o femeie, o menajera manageriala, un executant exact al ordinelor sale, un bodyguard si un spion, mama fiului sau O valoare deosebită pentru Arakcheev era afecțiunea lui Minkina pentru el, care îl asigura întotdeauna că își înțelege poziția subordonată, pretinzând mereu că își ridică privirea la binefăcătorul ei Minkina întotdeauna și totul a făcut doar lucruri plăcute pentru Arakcheev, iar această relație nu l-a deranjat deloc, pentru că Nastasya nu a cerut nimic, nu a cerut nimic care ar putea fi neplăcut pentru Arakcheev În cele din urmă, conform machiajului ei mental, Minkina era o prietenă demnă a lui Arakcheev; nu era inferioară binefăcătorului ei în răutate, în ura umană; avea aceeași minte practică ca și Arakcheev însuși; aceeași reținere ca și el; amândoi erau înșelători și ticăloși, deopotrivă zadarnicii și lacomi Într-un cuvânt, Minkina avea tot dreptul să-l iubească pe Arakcheev; nu numai că i-a fost util, ci și necesar Arakcheev a fost supărat și chiar mai supărat de uciderea lui Minkina) La momentul uciderii lui Minkina, el se afla în cel mai apropiat district al așezărilor militare Un călăreț a urcat de la Gruzin și contele a fost informat că Nastasya este grav bolnavă Arakcheev a renuntat la afaceri si s-a dus la Gruzino; înainte de a ajunge acasă, a aflat adevărul; Aflând despre crimă, Arakcheev, înnebunit de furie, a sărit din trăsură, s-a aruncat pe iarbă cu un strigăt, i-a rupt părul, a convulsionat și a strigat: "Au ucis, au omorât-o, așa că omorâți-mă și pe mine, încărcați-l ca cât de curând posibil!" Înfățișarea lui era groaznică, spumă se învârtea la gură În aceeași pasiune, Arakcheev plângea peste cadavrul "prietenului său credincios" Dar afectul nu a durat mult, iar Arakcheev a elaborat imediat un plan de răzbunare asupra ucigașilor din Minkina Dreptate, nu se poate !) Arhiva Rusă i o, p - ,) Cazul uciderii lui Minkina este descris în detaliu în articolul lui Puparev, întocmit pe baza unui caz autentic al Senatului ("Starina rusă", ; IX) Puparev o numește Shumskaya; Otto o numește Minkina, care este mai mult corect, deoarece fiul ei se numea Shumsky, pentru care Arakcheev a cumpărat un document fals despre demnitatea lui Dvogryanskoe Biblioteca Runiverse PSIHOLOGIA HOȚILOR încercând cruzimea de atunci, nu a putut să-i satisfacă pe acest monstru și a vrut să primească puteri speciale, pe care le-a obținut - A avut îndrăzneala să-i scrie Suveranului, care locuia la Taganrog cu o împărătească grav bolnavă, că era atât de impresionat de uciderea unui "prieten adevărat" încât nu s-a putut implica în treburile publice; "Nu am puterea și ideile să mă ocup de vreo afacere La revedere, tată, amintește-ți de fostul tău slujitor Împreună cu aceasta, Arakcheev a predat toate

cazurile Curierii au galopat cu o viteză vertiginoasă și deja la octombrie Arakcheev a primit o scrisoare de la suveran cu data de septembrie Împăratul și-a consolat prietenul: "Îl rog sincer pe Dumnezeu să-ți întărească puterea și sănătatea și să-ți insufle fermitatea necesară cu ascultarea de sfânta Sa voință" Scrisoarea s-a încheiat astfel: "la revedere, dragă Alexei Andreevici, nu pleca prietenul tău și prietenul tău credincios " Această scrisoare istorică, însă, nu l-a liniştit pe Arakcheev; în ziua în care a primit-o, Arakcheev i-a scris suveranului: "Inimă bătătoare, febră zilnică și de trei săptămâni nu am avut o singură noapte de pace și doar melancolie, deznădejde și disperare, atâta tot m-a condus la o asemenea slăbiciune încât am și-a pierdut complet memoria Suveranul, dorind să-și sprijine prietenul , i-a cerut arhimandritului Fotie să-l mângâie pe Arakcheev într-o scrisoare: "Sunt sigur că tu, cu rugăciunea Atotputernicului, vei ajuta foarte mult să-i influențezi puterea spirituală Sprijinindu-i, veti presta un serviciu important statului si mie; pentru service Contele Arakcheev este prețios pentru patrii Dar Arakcheev nu este Fotie a avut nevoie de sprijin și și-a revenit pe octombrie la sosirea de la Taganrog Kleinmichel, care a adus cu el ordinul Suveranului de a urma ancheta; scrisoarea către Photius și porunca către Kleinmichel au fost scrise până în primele zile ale lunii octombrie Comanda lui Kleinmichel ar putea fi interpretată ca puteri speciale, iar la octombrie Arakcheev i-a scris guvernatorului Novgorodului Jherebtsov: shago al împăratului suveran este, astfel încât acest lucru să fie investigat cu toată rigoarea pe care șeful de stat major Kleinmichel v-a anunțat-o personal pe felul lui În livrat H Lista lui P Stepanov din scrisoare, cuvintele tipărite cu caractere italice sunt subliniate ("Antichitatea Rusă", , IX p) * Biblioteca "Runivers" c φ yzh * b În acest fel Arakcheev a realizat ceea ce și-a dorit; ancheta a trecut în mâinile lui, întrucât Kleinmichel, căruia i s-a încredințat de sus supravegherea anchetei, era un executor complet devotat al testamentului lui Arakcheev Autoritățile din Novgorod au fost pe deplin de acord cu o astfel de interpretare a ordinului dat lui Kleinmichel și au executat de bunăvoie ordinele lui Arakcheev Ne putem imagina ce făceau acești oameni mizerabili și ticăloși dacă însuși Arakcheev era mulțumit de progresul cazului; despre anchetă, în noiembrie i-a spus generalului Mayevsky: "Așa este de volubilă fericirea umană; De cât timp m-am considerat cel mai fericit? Și nu știa asta; că sunt înconjurat de de tâlhari cu pumnale gata împotriva mea Acum toți trec sub bici " Arakcheev a obținut cea mai severă pedeapsă pentru toți cei implicați în această chestiune; nu numai că a răzbunat uciderea "prietenului său credincios", dar a vrut și să-și sperie iobagii cu o pedeapsă exemplară și, astfel, să se protejeze de răzbunarea țăranilor amărâți Citirea articolului lui Puparev este de-a dreptul dureroasă; compasiunea pentru victimele nefericite ale lui Arakcheev, rușinea arzătoare pentru executorii testamentului său pentru o lungă perioadă de timp vă privează de pace după ce ați citit acest articol Oricine vrea să știe cât de răi și ticăloși pot fi oamenii trebuie să se familiarizeze cu această chestiune Vasily și Praskovya Antonov au murit chiar la locul pedepsei, adică au fost supuși unei execuții dureroase; la ceva timp după chin, Fomina a murit; restul inculpaţilor au fost pedepsiţi cu bici şi exil Este necesar să menționăm că ancheta a fost condusă atât de părtinitor și fără lege, încât guvernatorul Novgorodului Jherebtsov a fost condamnat de Senat la exil în Siberia; Senatorul Mansurov, care nu a fost de acord cu verdictul, l-a găsit totuși pe Jherebtsov atât de vinovat încât l-a considerat pe Jherebtsov

drept, "de parcă ar fi fost deja demis din serviciu, de acum înainte nu ar trebui să fie repartizat la nicio funcție și publicat peste tot" Nu este deloc necesar să spunem că Jherebtsov nu a fost exilat în Siberia , Arakcheev a ordonat să îngroape trupul lui Nastasya în Catedrala georgiană, lângă ■Tp-ul său pre-pregătit: ^ Antichitatea Rusă, , p Biblioteca "Runivers" PSIHOLOGIA ticălosului mormânt Când sicriul a fost coborât în criptă, Arakcheev s-a repezit după sicriu și a strigat la toată biserica: "Tăiați-mă, lipsiți-mă, răufăcătorilor, de viața mea, mi-ați luat singurul prieten, acum am pierdut totul" Arakcheev i-a oferit lui Shumsky o educație strălucitoare, i-a procurat rangul de aghiotant, dar nu a reușit să-l lege de el însuși, să-i inspire încredere și dragoste Când Shumsky a fost exclus din serviciu, Arakcheev l-a refuzat complet, dar i-a dat o indemnizație; după moartea lui Arakcheev, Șumski a rămas fără niciun mijloc Suveranul i-a numit o pensie de de ruble din sumele cabinetului, adică în cuantumul indemnizației acordate lui de Arakcheev, Shumsky a murit din beție Arakcheev nu era înzestrat cu sentimente de familie; nu-și iubea rudele Tatăl lui Arakcheev, luându-și rămas bun de la fiul său, care și-a vizitat părinții în , a spus astfel: "Aleksey este ca un lup: indiferent cum îl hrăniți, el se uită mereu în pădure" Bunica maternă Arakcheev i-a dat-o fratelui său tânăr Peter ioo suflet Otto spune că "cu toate acestea, ea nu și-a iubit nepotul cel mare"; întrucât Petru era cu șapte ani mai mic decât celebrul său frate, trebuie să ne gândim că chiar și în tinerețe Arakcheev a fost atât de necompletător, încât propria bunica nu a vrut să-l îngrijească și "și-a concentrat toată grija și grija pe Petru obișnuit" Arakcheev și-a tratat cu respect mama, dar a vizitat-o rar, nu a ajutat-o financiar, s-a limitat la cadouri de valoare mică, de exemplu, i-a trimis o rochie de satin, o fustă de muselină etc De asemenea, fratele său Peter nu a folosit favorurile lui fratele său bogat; neînţelegeri au apărut în timpul împărţirii moştenirii Arakcheev nu și-a iubit vărul Nikolai Vasilyevich, nu l-a primit la el; în , aflând despre situația nefericită a lui N V , Arakcheev i-a trimis de ruble, dar a ordonat în biroul său "să scrie lui N V ca să nu călătorească la Gruzino" Pe foile albe aplicate ale Evangheliei) Arakcheev a notat " decembrie Împăratul suveran Alexandru I s-a demnat să-i dea contelui Arakcheev titlul de doamnă de stat pentru mama sa *) "Antichitatea Rusă", ; p) Arhiva Rusă, , p Biblioteca "Runivers" V F chizh teri, dar contele Onago nu a acceptat si l-a implorat sa-l anuleze *)" Arakcheev i-a spus cu mândrie lui Maevsky despre refuzul acestui premiu) I-a spus suveranului: "Mama mea nu s-a născut pentru curte, iar această milă, scoțând-o din necunoscut, ne-ar fi lăsat pe amândoi" Arakcheev știa perfect că în acest fel își privea mama de mare bucurie "Femeile sunt toate ambițioase Mama mea nu a știut de această milă până la mormânt Dar dacă ar fi aflat, nu m-ar fi iertat pentru asta nici după mormânt Pentru a aprecia acest act al lui Arakcheev, trebuie să țineți cont de faptul că la acea vreme mama lui era o bătrână decrepită (a murit în vara anului), trăia în nume propriu, nu făcea rău, dar iubea societatea și onoarea A acorda unei bătrâne provincie titlul de doamnă de stat nu ar face rău nimănui, dar ar face-o pe bătrână fericită în ultimii ani ai vieții Dar Arakcheev nu era mulțumit de fericirea nimănui, nici măcar de propria sa mamă, care a făcut economii pentru moștenitori; Arakcheev a primit de la ea o moștenire de de ruble Refuzul acordării mamei de înaltă distincție a fost în cele din urmă benefic pentru Arakcheev: "La aprilie , iahtul suveranului "Rochensalm", acordat contelui Arakcheev, a sosit în satul Gruzino Cu greu este necesar să adăugăm câtă muncă a

fost cheltuită pentru livrarea acestui iaht către Gruzino; casele care stăteau pe drum s-au stricat etc Fratele contelui Petru s-a considerat jignit de faptul că Arakcheev îl împiedicase să primească caseta); Arakcheev s-a justificat spunând că a respins să-și acorde ordinele, dar ipocrizia lui este deja prea evidentă Pyotr Arakcheev era cu greu mai rău decât tovarășii săi, împodobiți cu panglici Ei spun că în contele Arakcheev a fost demis din serviciu pentru că a ascuns greșeala fratelui său Petru și a demascat o altă persoană ca vinovată; dar această poveste nu este suficientă *) Steingel ["Însemnări", p (Mișcarea socială în Rusia în secolul al XIX-lea)] povestește că în trebuia să fie cicheronul bătrânei Arakcheeva, care a venit la Moscova să privească serbările cu ocazia o vizită la Mama Scaun a suveranului) "Antichitatea Rusă", , p) "Buletin istoric", , p Memorii lui Martos Biblioteca "Runivers" PSIHOLOGIA ticălosului probabil; mai plauzibilă este povestea tovarăşului său Fedorov *) Deja în / , Arakcheev a cerut aprobarea testamentului său spiritual; a stabilit indivizibilitatea întregii sale averi; în cazul în care el însuși nu numește un moștenitor, a lăsat alegerea moștenitorului suveranului Deoarece Arakcheev nu iubea pe nimeni în lume, nu și-a ales un moștenitor Celebrul psihiatru Legrand-du-Saulle a observat pe bună dreptate că unii psihopați își lasă averea instituțiilor caritabile și științifice, nu din filantropie, ci pur și simplu pentru că nu vor să-și facă pe plac rudele Prin urmare, Arakcheev nu a putut lăsa moștenire niciuna dintre rudele sale lui Gruzino, dar nu numai că nu iubea pe nimeni, ci și nimic și, prin urmare, nu și-a putut lăsa moștenire averea unor instituții caritabile, științifice sau militare Evident, nu a avut altă opțiune decât să lase alegerea moștenitorului celui de la care a primit averea sau, cu alte cuvinte, să-și pună averea la dispoziția suveranului Într-o oarecare măsură, o asemenea decizie a fost influențată și de vanitatea, atât de puternică în Arakcheev; știa că pentru un dar atât de bogat suveranul își va slăvi memoria cu un monument și nu se înșela: corpul de cadeți, la care trecea statul conte, se numea Arakcheevsky Cu greu pot greși presupunând că în alegerea moștenitorului, Arakcheev s-a ghidat și de considerația că suveranul era cel care nu ar oferi moștenirii cea mai mică plăcere; în consecință, Arakcheev în ura sa umană a fost consecvent până la capăt Desigur, Arakcheev știa perfect că suveranul nu va accepta moștenirea pentru el însuși personal Arakcheev nu a avut niciodată un singur prieten, nu a iubit pe nimeni și nu a fost iubit de camarazii și colegii săi În corp, ca cadet de serviciu, i s-a încredințat supravegherea tovarășilor, cu care s-a purtat cu o cruzime neobișnuită pentru acea vreme; este clar că nu a întreţinut relaţii bune cu niciunul dintre camarazii săi din corp Când, la sfârșitul corpului, Arakcheev a fost KO') Antichitatea Rusă(r), , p - Biblioteca "Runivers" V F chizh în calitate de mandir al companiei de minori Jaeger, a stârnit protestul copiilor prin tratamentul crud Kotlubitsky povestește un incident care ilustrează bine atitudinea față de cadetul Arakcheev Arakcheev trăgea adesea mănunchiul de Pașcenko obraznic "odată ce camarazii săi din fața orei de dans l-au băgat în pachetul de ace; Arakcheev, lipsit de răbdare de farsele sale deliberate, de data aceasta l-a prins de coc și i-a însângerat toată mâna În această poziție, l-a adus la șeful corpului, Melessino, care a zâmbit și a ordonat ca Pașcenko să fie pedepsit, dar apoi le-a interzis ofițerilor să lupte Desigur, cadeții nu au putut iubi un astfel de mentor, iar foștii elevi ai lui Arakcheev nu și-au păstrat o amintire bună despre el Arakcheev însuși s-a ferit de prietenie și nu a căutat-o în acea

perioadă a vieții sale când relațiile umane erau încă posibile pentru el În timpul serviciului său în Gatchina, nu a avut un singur prieten și nici măcar binevoitorului Kotlubitsky nu i-a plăcut Arakcheev Când Arakcheev a ocupat o poziție excepțională și aproape toată lumea s-a încântat de el, i-a împins pe toți de la el atât de grosolan și persistent, încât doar oamenii fără scrupule se puteau înțelege cu el mult timp În prima perioadă de activitate, generalul Buchmeyer i-a fost aproape; l-a instruit să obțină un document, după toate probabilitățile, fals privind demnitatea nobilă a lui Shumsky *) Desigur, ofițerul care a preluat o astfel de misiune nu era pretențios în privința mijloacelor; Arakcheev a știut să aleagă oamenii; Buchmeyer nu numai că a obținut documentele, dar a și tratat problema atât de priceput încât nimeni nu știa cum fiul lui Minkina a devenit nobil Asemenea servicii, desigur, nu se fac degeaba; nu se știe dacă Arakcheev i-a plătit ceva lui Buchmeier din propriul buzunar, dar se știe cu siguranță că de mii au fost eliberați din vistieria statului acestui slujitor zelos al lui Arakcheev În a doua jumătate a serviciului lui Arakcheev, Kleinmikhel a fost persoana cea mai apropiată de el; Nu este nevoie să vorbim despre asta cu studentul lui Arakcheev Kleinmichel a fost un carierist !) "Arhiva Rusă*, , p) "Antichitatea Rusă", , p i- Biblioteca "Runivers" PSIHOLOGIA ticălosului și a îndurat despotismul lui Arakcheev numai în așteptarea unor binecuvântări viitoare; când lucrătorul temporar a căzut, Kleinmichel nu numai că s-a retras din Arakcheev, dar l-a și trădat, prezentând Suveranului rescripturile și scrisorile către Arakcheev ale împăratului Alexandru Pavlovici tipărite și adunate într-o carte Arakcheev, alegându-l pe Kleinmichel drept confident, și-a dovedit cunoștințele despre oameni și a provocat nu puțină durere Rusiei Căderea lui Kleinmichel la urcarea lui Alexandru ΊI a provocat încântare generală Arakcheev și-a anunțat în mod constant dragostea pentru împărații Pavel Petrovici și Alexandru Pavlovici; după moartea lor, le-a ridicat monumente magnifice în Georgia, a comandat un ceas scump la Paris, care suna sunete funerare la ora morții lui Alexandru Pavlovici; cum relicvele păstrau mobilierul și lucrurile pe care acest suveran le folosea în timpul vizitelor sale în Georgia Toate acestea, desigur, și-au atins scopul și le-au dat apărătorilor lui Arakcheev dreptul de a afirma că este capabil de dragoste profundă și puternică Prințul Vyazemsky susține chiar că "Toate expresiile amintirii sale recunoscătoare față de răposații binefăcători Paul și Alexandru poartă amprenta nu numai a devotamentului profund, ci și a ceva poetic dacă au existat laturi întărite în el, atunci întărirea nu a fost pe deplin îmbrățișează-l X) Dar dragostea pentru "binefăcători" este tocmai un astfel de fenomen spiritual, a cărui sinceritate este greu și chiar adesea imposibil de dovedit Cine nu știe cât de profitabil este să arăți "binefăcători" oamenilor înflăcărați; desigur, dragostea pentru "binefăcători" poate fi sinceră, dar Arakcheev nu a făcut nimic pentru a dovedi această sinceritate Este cumva greu de crezut în dragostea pentru monarhii generalului, care au numit public steagurile glorioase "fustele lui Catherine", l-au supărat pe Alexander Pavlovich cu scrisori despre uciderea lui Minkina; trebuie amintit că Arakcheev știa despre boala gravă a împărătesei, el înțelegea perfect poziția dificilă în care l-a pus pe Suveran prin îndepărtarea sa din afaceri Au fost toți contemporanii uimiți că Arakcheev s-a îmbolnăvit? când Minkina a murit și și-a revenit, când a murit Alexandru Pavlovici Shenig s-a exprimat foarte energic asupra acestui subiect Arhiva Rusă*, , p Biblioteca "Runivers" V F chizh "Moartea unei fete i-a luat lui

Arakcheev capacitatea de a se angaja în afaceri publice, iar moartea lui Alexandru Pavlovici i-a returnat-o", spune Sviyazev: "În cele câteva zile ale domniei lui Konstantin Pavlovici, contele a rămas la Novgorod, dar când a aflat de urcarea pe tron a lui Nikolai Pavlovici, și-a bărbierit barba și, uitându-și întristarea, a mers imediat la Petersburg împreună cu Kleinmichel ") Toate acestea, cel puțin, dau dreptul de a se îndoi de sinceritatea dragostei lui Arakcheev pentru binefăcătorul său Onorarea memoriei lui Pavel Petrovici s-a dovedit a fi foarte utilă pentru Arakcheev Se pare că lui Alexandru Pavlovici i-a plăcut faptul că contele "trădat cu evlavie" a ridicat un monument pentru regretatul împărat Știind cu ce evlavie l-a tratat Nikolai Pavlovici pe Alexander Pavlovici, Arakcheev putea conta pe favoarea suveranului pentru cultivarea memoriei fratelui său Și-a exprimat deja foarte tare afecțiunea pentru regretatul suveran Arakcheev și, prin urmare, cumva, nu pot să cred în sinceritatea ei În orice caz, nu se poate nega că Arakcheev a urmărit scopuri extrem de egoiste în această chestiune, fie și doar pentru că această manevră i-a servit bine Desigur, oamenii creduli pot crede în sinceritatea lui Arakcheev, dar pentru mulți rămâne în mare îndoială Arakcheev a numit de ruble pentru premiul pentru cea mai bună poveste a lui Alexandru Pavlovici; această sumă, cu dobândă, ar trebui plătită abia în Este imposibil să decideți după ce s-a ghidat Arakcheev când a făcut acest dar generos; fie că voia să-i mulțumească "binefăcătorului" sau dacă era sigur că posteritatea va citi în această carte despre propriile isprăvi La urma urmei, el l-a crezut pe Mayevsky, care l-a asigurat că poate fi comparat doar cu Napoleon Faptul că Arakcheev a desemnat să elibereze premiul în , așa cum spune, indică faptul că a avut grijă ca în această lucrare faptele sale mari să fie descrise cu imparțialitatea cuvenită În ultimii ani ai vieții, s-a convins de ura generală față de el și, prin urmare, crezând că o asemenea atitudine față de el este nedreaptă, nu și-a dorit istoria regelui *) Arhiva Rusă*, , p) "Antichitatea Rusă", , p Biblioteca "Runivers" PSIHOLOGIA ticălosului Viziunea lui Alexandru Pavlovici a apărut acum; ar putea crede că peste o sută de ani isprăvile lui vor fi judecate corect, desigur, din punctul lui de vedere, iar numele lui nu va muri pentru posteritate VII Arakcheev poseda unele calități sau semne ale unui om criminal: o lipsă completă de altruism, lipsă de inimă, egoism grosolan, lașitate, vanitate pasională - toate acestea caracterizează un om criminal; dar Arakcheev era înzestrat cu o harnicie enormă, iar omul criminal se remarcă prin lene invincibilă; prin urmare, Arakcheev nu poate fi în niciun caz considerat un criminal prin natură Deși a făcut mult mai mult rău în viața lui decât chiar și cei mai mari criminali, nu a comis nici măcar o infracțiune în viața lui Era extrem de imoral, dar nu un om criminal Oricât de puțin / doctrina unei persoane criminale este dezvoltată, totuși, ne oferă suficient material pentru a înțelege de ce Arakcheev, care a încălcat constant legile morale, nu a încălcat niciodată legea penală o dată în viață: Arakcheev nu a fost un criminal prin natură, întrucât nu era înzestrat cu proprietatea de bază a unei persoane criminale - lenea Posedând o harnicie enormă, Arakcheev a fost în stare să facă rău pentru el însuși complet, cu impunitate; prin harnicia sa si-a castigat o pozitie exceptionala Arakcheev a fost foarte harnic, teribil de activ și neobosit în munca sa; prin harnicia sa si-a depasit cu mult colegii; în general, nu existau foarte multe figuri mai harnice decât Arakcheev, iar în această privință el ocupă un loc excepțional în istoria noastră Trebuie să admitem că Arakcheev poseda o organizare rară, specială; Nu cunoștea oboseala, lucra cu plăcere, era obosit de

inactivitate Ca toate proprietățile de bază ale unei organizații, harnicia lui Arakcheev s-a manifestat foarte devreme; când a studiat în corp, ca un cadet foarte harnic, profesorii și autoritățile i-au acordat atenție La sfârșitul cursului, nu numai că și-a îndeplinit sarcinile mai eficient decât camarazii săi, Biblioteca "Runivers" V F chizh dar a întocmit și manualul "Scurte note de artilerie în întrebări și răspunsuri" Mai mult, a dat lecții private Arakcheev, după cum se știe, i-a plăcut mai târziu să spună că a dat lecții pentru a câștiga mijloacele necesare vieții; dar Otto a documentat că părinții lui Arakcheev nu erau oameni săraci; nu erau foarte mulți oameni printre tovarășii lui Arakcheev ai căror părinți erau mai bogați decât Arakcheev; oameni foarte bogați, atât atunci, cât și acum, nu slujeau în artilerie În Gatchina, Arakcheev și-a atras curând atenția prin uimitoarea sa harnicie, activitatea sa intensă și neobosit "Când Marele Duce era la Pavlovsk, Arakcheev în Gatchina și-a asumat cu severitate noile îndatoriri, iar exercițiile au continuat douăsprezece ore pe zi" *) Este clar că, cu toată dorința, nimeni nu l-ar putea depăși pe Arakcheev în muncă grea; Colegii lui Arakcheev nu au avut puterea să efectueze astfel de exerciții atât de mult timp Marele Duce a apreciat activitățile neobositului Arakcheev; i-a dat diverse sarcini și l-a făcut comandantul Gatchinei Harnicia extraordinară a lui Arakcheev a stârnit uimirea contemporanilor săi; a devenit o persoană celebră, au început să vorbească despre el Masson), și-a caracterizat activitățile astfel: "Jamais poete pyndarique ne fut plus impérieusement tourmenté de son Apollon, que cet homme n'est obsédé de son demon martial" Se știe că serviciul în Gatchina era atât de dificil, încât doar nevoia extremă îi ținea pe ofițeri acolo; Arakcheev, dimpotrivă, îi plăcea această viață activă; nu numai că a îndeplinit ceea ce alții nu puteau face, dar a continuat să predea în corpul de artilerie; cu greu se ghida doar după calcul, deoarece Arakcheev nu avea nici măcar un sfert din salariul primit de la corpul din spatele pasajelor Împreună cu sârguință și neobosit, Arakcheev a dat dovadă de o mare răbdare El însuși i-a spus mai târziu generalului Maevsky: "Am devenit comandantul Gatchinei, în fiecare zi trebuia să fiu la paradă, la divorț și la școală eu am *) Ratch op cit , p) Sau cit Vol eu, p Biblioteca "Runivers" PSIHOLOGIA ticălosului era o uniformă și numai pantaloni de elan Noaptea le voi scoate singur, le voi spăla și le voi pune din nou dimineața devreme, când sunt ude Vara era tolerabil; dar iarna ajungeau aproape la lacrimi, când pantalonii înghețau până la corp și frigul crud străpungea toți nervii Nu oricine poate face astfel de trucuri, dar Arakcheev, care i-a judecat pe fiecare singur, a cerut de la subalterni aceeași harnicie, aceeași neoboseală și răbdare cu care el însuși a fost înzestrat Cu aceeași uimitoare diligență, Arakcheev a îndeplinit trei poziții dificile care i-au fost atribuite de împăratul Pavel Petrovici în ; chiar și trei slujitori activi le-ar fi greu să îndeplinească toată munca încredințată lui Arakcheev; s-a remarcat și aici prin sârguința sa Adesea, zi și noapte, el a călătorit prin oraș pentru a inspecta funcționalitatea paznicilor și a posturilor; toată garnizoana tremura în faţa neobositului comandant Eficiența lui Arakcheev a atras atenția moștenitorului la tron; a cerut îndrumare și ajutor de la tânărul general, destul de încrezător în deplina sa competență, atât în treburile clericale, cât și în pregătirea de luptă Eficiența remarcabilă a lui Arakcheev i-a câștigat foarte repede o poziție onorabilă în lumea oficială Era atât de deștept încât își înțelegea ignoranța, proastele maniere, lipsa de inventivitate în societate și, prin urmare, nu căuta să joace rolul unui om de lume, un

tovarăș plăcut, un domn de curte; de asemenea, nu a căutat să atragă atenția asupra lui însuși cu cunoaștere, profunzime de judecată A ocolit societatea laică, a tăcut când se discutau întrebări serioase în prezența lui, nu și-a exprimat propriile judecăți, dar a îndeplinit ordinele cu neobosit, a atins cu sârguință realizarea a mai mult decât scopurile indicate Nu a existat niciun interpret mai harnic, mai precis decât Arakcheev, iar acest lucru i-a creat o poziție excepțională, i-a creat o carieră strălucitoare Îndeplinesc în esență atribuții foarte nesemnificative, el a primit premii care de obicei sunt acordate doar celor mai înalți demnitari ai statului Aceste premii excepționale le-a obținut în principal prin diligența sa enormă) Op cit , Biblioteca "Runivers" e F chizh Pe parcursul întregului său serviciu, Arakcheev a lucrat neobosit și sistematic, în acest sens s-a remarcat puternic printre colegii săi Chiar și dușmani Arakcheev mărturisește în unanimitate că a muncit din greu și a stăpânit rutina oficială; se poate argumenta, desigur, cât de fructuoasă a fost munca lui Arakcheev, dar nimeni nu a contestat marea lui capacitate de muncă Împăratul Alexandru Pavlovici a apreciat foarte mult diligența și acuratețea lui Arakcheev; desigur, aceste calități sunt foarte utile unui interpret Chiar și acum este imposibil să se determine ce a făcut de fapt de Arakcheev însuși și cu greu poate fi determinat, deoarece este imposibil să se facă distincția între ceea ce a făcut el, ceea ce a fost făcut de subalternii săi Dar nu există nicio îndoială că Arakcheev, muncind foarte mult el însuși, a reușit să-și facă subalternii să muncească din greu, iar acest lucru, desigur, nu este un merit mic Din păcate, nu a știut să-și încurajeze subalternii să lucreze și, prin urmare, calitatea a tot ceea ce fac atât Arakcheev, cât și subordonații săi este complet nesatisfăcătoare, dar cantitativ, fără îndoială, enormă Un istoric, care a studiat activitatea de stat a lui Arakcheev, ne-ar putea explica cât de dăunătoare este munca în general sub constrângere, cât de dăunătoare este o atitudine formală față de afaceri, cât de dăunătoare este munca unei persoane care nu iubește oamenii, ci un psiholog în ceea ce priveşte activităţile lui Arakcheev se poate limita la repetarea vechiului adevăr - ■ fără dragoste pentru cauză nu se poate crea nimic util Arakcheev, până la sfârșitul serviciului său, a pătruns în toate lucrurile mărunte, fără să obosească niciodată să-și îndeplinească îndatoririle încredințate; nu se poate decât să se întrebe cum și-a găsit timp pentru activități atât de versatile Așadar, arhitectul Sviyazev spune că în însuși Arakcheev a monitorizat toate detaliile clădirilor din așezările militare și a găsit timp să se negocieze personal cu Sviyazev despre salarii: Sviyazev a cerut , iar Arakcheev a dat doar x) O astfel de preocupare pentru economia de stat îi merită lui Arakcheev Acest singur episod din activitatea lui Arakcheev, cred, este suficient pentru a-și face o idee despre lucrare Amintiri ale lui I I Sviyazev "Antichitatea Rusiei", Biblioteca "Runivers" PSIHOLOGIA ticălosului dragostea contelui Nu se poate decât să regrete că opera lui Arakcheev nu a fost încălzită de dragoste pentru oameni, nu a fost inspirată de motive și scopuri nobile În aceste condiții ar fi foarte util Datorită muncii excelente a lui Otto, suntem bine conștienți de activitățile lui Arakcheev, ca proprietar al Gruzin Abia în ultima sa pensionare din afaceri, el sa preocupat exclusiv de numele său; Din până în a fost în Georgia doar în călătorii scurte, aici s-a odihnit din serviciul său și, prin urmare, nu a putut să dedice mult timp treburilor casnice; este adevărat că, chiar și în timp ce locuia la Petersburg, ținea cu ochii pe gospodăria lui, dar era mereu ocupat cu serviciul său În

perioada în care a comandat așezările militare, putea să viziteze Georgia mai des și să rămână acolo mai mult timp Dacă comparăm activitățile economice ale lui Arakcheev cu managementul altor demnitari, atunci trebuie să fim surprinși de harnicia lui Arakcheev Se știe că numele demnitarilor au căzut în decădere, deoarece persoanele angajate în serviciu nu au putut dedica suficient timp și muncă numelor lor, iar Arakcheev, care a lucrat mai mult decât colegii săi în serviciu, a adus numele său într-o stare strălucitoare Arakcheev și-a adus numele în statul pe care și-a dorit, și-a atins pe deplin obiectivul, iar acest lucru, după cum toată lumea înțelege, necesită o muncă extraordinară Fiind un om foarte vanitător, Arakcheev și-a propus să-l aducă pe Gruzino într-o asemenea stare încât numele său să-i surprindă contemporanii, astfel încât Gruzino să fie considerat un nume exemplar și și-a atins pe deplin scopul Într-adevăr, Gruzino a devenit cel mai confortabil nume, a stârnit surprinderea și admirația contemporanilor săi Doctorul Tarasov, un om cu adevarat naiv, dar care a vazut totusi multe in timpul vietii, a fost incantat de georgian si i-a declarat Suveranului ca "ordinea in casa si organizarea economiei il pun pe latifundiarul local la nivelul cel mai experimentat si prudent proprietar ^ *) În Georgia, Arakcheev și-a realizat idealul: a aranjat un iad pământesc, unde toată lumea a suferit și a îndeplinit fără îndoială voința proprietarului; abia dacă exista o moșie în Rusia unde iobagii să fie mai disciplinați, mai lipsiți de libertate decât în Georgia; Arakcheev în numele său a fost un maestru nelimitat; toate și-au îndeplinit implicit și constant voința !) Memorii ale lui D K Tarasov "Antichitatea Rusă", , p Biblioteca "Runivers" c F chizh În cele din urmă, Arakcheev, prin activitatea sa persistentă, a realizat faptul că Gruzino dădea un venit excelent, iar veniturile lui Arakcheev erau atât de mari încât avea întotdeauna bani gratis și putea face cheltuieli semnificative pentru monumente, clopote etc Otto a descris în detaliu activitățile economice ale Arakcheev Pentru toate cazurile posibile din Georgia, diverse prescripții au fost întocmite chiar de contele; de exemplu dacă lupul ucide o oaie și conducătorul imediat, conform formei stabilite, nu informează contele, atunci conducătorul este amendat cu ruble Arakcheev a scris cu mâna sa programul de mese pentru săptămâna pentru oameni Luni a fost numit: "ciorbă de varză cu veveriță; tocană de cartofi, care se condimentează cu făină, turnând în ea două linguri de ulei vegetal Arakcheev a stabilit exact cât trebuie să iasă unt, carne etc El a intrat în toate detaliile economiei și nu a crutat niciun efort chiar și pentru fleacuri În , t -e pe vremea când era în fruntea administrației întregii Rusii și comanda așezări militare, a găsit timp să întocmească un regulament detaliat privind câte panicule, lopeți și câlți erau necesare pentru conacul georgian și câtă pleavă pentru păsări și vaci Scria cu mâna sa: "Un an pentru paniculele georgiane sunt necesare de bucăți; anume unde: în bucătăria stăpânului şi întâlnit pentru o săptămână, un an În bucătăria umană pentru o săptămână i, un an Pentru catedrală și goshpit întâlnit pe săptămână și pe an - La curte în săptămâna , într-un an - pe săptămână pe grajd, pe an Pentru măturarea grădinii vara din aprilie până pe octombrie, la luni sunt necesari de metri Furtuni de zăpadă de rezervă Este evident că Arakcheev era singurul proprietar de acest fel Cele mai mărunte prescripții au fost efectuate cu acuratețe literală, deoarece Arakcheev nu doar că nu a pierdut timp în compilarea regulilor, regulamentelor și estimărilor, dar și a urmărit cu vigilent executarea exactă a cerințelor sale În Georgia, au existat revizuiri constante ale diferitelor proprietăți, au fost întocmite inventare ale proprietății,

iar Arakcheev însuși a verificat cu strictețe toate proprietățile conform inventarelor; în cele din urmă, a fost întocmit un registru al acestor descrieri În toate acestea s-a observat o precizie nemaiauzită; de exemplu, exista un inventar de unelte de grădină; un inventar al molochnik-ului și al tuturor lucrurilor și ustensilelor din el; erau două inventare de păsări care s-au dovedit a fi disponibile la octombrie etc Biblioteca "Runivers" PSIHOLOGIA UNUI HOȚ Se poate spune, desigur, că Arakcheev a avut o voință puternică; Într-adevăr, el a urmărit mereu cu insistență un singur scop, fără să se abate niciodată de la calea aleasă în tinerețea timpurie Întreaga lui viață a fost o mișcare continuă către cea mai înaltă funcție oficială Cu toate acestea, la studiul atent al întregii alcătuiri mentale a lui Arakcheev, se dovedește că a acționat extrem de persistent sub influența celui mai puternic motiv - vanitatea; nu a existat nicio luptă de motive în viața lui Arakcheev și, prin urmare, viața i-a fost ușoară Nu iubea nimic și pe nimeni, nu urmărea niciun scop, cu excepția atingerii unei poziții înalte; nimic nu l-a abătut de la calea propusă El a vrut să obțină o poziție înaltă, iar circumstanțele s-au dezvoltat în așa fel încât de la Arakcheev i-au fost cerute doar sârguință, sârguință și lipsă de inimă; a fost înzestrat cu aceste calități, prin natură, și de aceea putea, fără îndoială și zbatere, să meargă spre scopul propus Nici entuziasmul, nici remuşcările de conştiinţă nu l-au deranjat, nu s-au abătut de la calea aleasă De trei ori în viața lui a eșuat și nu a făcut niciodată nimic pentru a se adapta situației În , nu și-a putut smeri gloria deșertăciunii, nu și-a putut lupta cu pasiunea principală și, prin urmare, și-a rupt complet * cariera Voința puternică a lui Arakcheev s-a manifestat doar prin faptul că și-a controlat emoțiile și, prin urmare, nu a făcut niciodată ceea ce era interzis la acea vreme Aceasta a fost puterea lui Arakcheev; activitatea retardantă a creierului său era destul de suficientă pentru a lupta cu pasiunile, dar era slabă în lupta împotriva pasiunii sale principale El, în ciuda tuturor eforturilor sale, nu a reușit să câștige favoarea lui Nikolai Pavlovici, în principal pentru că nu a putut suprima în el însuși vanitatea, lașitatea și înșelăciunea Nici măcar nu s-a putut stăpâni îndeajuns pentru a evita bufniile indecente într-o scrisoare către Nikolai Pavlovici, cu privire la eliminarea de la gestionarea afacerilor Cabinetului de Miniștri În consecință, Arakcheev a fost un sclav al pasiunilor sale și, atunci când a fost nevoie de o voință puternică în viața lui, nu a fost la înălțimea poziției sale Nici Arakcheev nu avea suficientă voință să-și lupte lașitatea; poziţia sa din nu era atât de puternică încât să nu se ascundă Întrebări de filosofie, KN , Biblioteca "Runivers" V F chizh în fața Suveranului lașității; știa cât de mult preţuia Suveranul curajul și el, cu riscul de a-și pierde respectul Suveranului, a fugit de pe câmpul de luptă de la Austerlitz În general, Arakcheev nu a arătat niciodată o voință puternică în viața sa; este adevărat că a avut răbdare, s-a stăpânit mereu deplin pe sine, dar asta nu dovedește încă prezența unei voințe puternice Activitatea sa oficială a constat întotdeauna într-o subordonare deplină; a îndeplinit cu grijă și sârguință voința lui Pavel Petrovici și a lui Alexandru Pavlovici, fără a dezvălui propria inițiativă Ambii suverani au folosit principalele proprietăți ale lui Arakcheev, iar el, ca un adevărat "sclav", a îndeplinit ordinele care i-au fost date Ca "sclav" nu a putut și nu a avut influență asupra stăpânilor săi, deși, desigur, diligența lui Arakcheev i-a oferit lui Alexandru Pavlovici o oportunitate deplină de a-și exercita voința Dacă nu ar fi la îndemână un sclav harnic și

harnic, după toate probabilitățile, ar fi necesar să se abandoneze implementarea unor planuri Nu poate exista nicio îndoială că Arakcheev ar duce la îndeplinire cu destulă acuratețe planurile umane și educaționale dacă i-ar fi fost încredințate; cert este şi că le-ar fi dus la fel de prost pe cât a aranjat aşezările militare Arakcheevii sunt doar executori ai voinței altcuiva; ca niște sclavi adevărați trebuie să-și servească întotdeauna stăpânii, incapabili de independență, supuși voinței altcuiva Sunt harnici, rabdatori, inzestrati cu autocontrol; "sclavul" nu poate avea o voință puternică; nu are nevoie deloc de el; în sfârşit, un om cu o voinţă puternică nu poate fi "sclav" Arakcheevii nu au inițiativă, nu sunt înzestrați cu o voință puternică, urmăresc scopuri meschine, de bază; sunt extrem de periculoase ca unealtă, dar întotdeauna dăunătoare, pentru că peste tot își aduc răutatea, ura umană, rutina lor mortală Există mulți Arakcheev și provoacă întotdeauna multă suferință și durere; cel mai mare reprezentant de acest tip ar trebui considerat gr Arakcheev Il a des héros en mal comme en bien (La Rochefoucault Maximes, nr g y) Arakcheev a fost un erou al răului datorită faptului că toate semnele unui răufăcător erau exprimate clar în el și datorită condițiilor istorice în care trebuia să acționeze R h Biblioteca "Runivers" Despre psihicul arahnidelor Deja printre arahnidele inferioare, aparținând unui număr neobișnuit de bogat în numărul de specii și numărul de indivizi din ordinul unit - Acarina, există forme care sunt foarte diferite în ceea ce privește gradul de dezvoltare a psihicului Reprezentanții acarilor (Tyroglyphidae), scabiei (Sarcoptidae), ironworts (Demodic cîdae) și a altor câteva familii de arahnide foarte mici, în mare parte parazite, își arată activitatea vitală atât de leneș, simplu și monoton încât apare în mod natural gândul dacă este posibil să vorbim la totul despre prezența psihicului lor Comunicarea oricărui animal cu lumea exterioară se realizează, după cum se știe, prin mijlocirea organelor de simț, iar cu cât acestea din urmă sunt mai complexe, cu atât manifestarea vieții mintale este mai diversă Cât de scăzută trebuie deci să fie organizarea mentală a animalelor în care simțurile exterioare nu sunt încă diferențiate în organe separate! Și totuși, nu mai puțin, negarea psihicului nu ar trebui să aibă loc aici Un psihic mai complex se manifestă prin căpușe din această familie Ixodidae și Gamasidae, deși reprezentanții acelor și altora duc de obicei un mod de viață parazit, iar multe aspecte ale abilităților lor mentale în astfel de condiții nu au putut fi îmbunătățite sau au suferit o dezvoltare inversă Gamasus, parazitând în principal pe diverse insecte, nu numai că se târăște, ci și aleargă în jurul gazdei lor Când încearcă să le dea jos, arată anxietate și se agață strâns de suprafața ei și știu să se ascundă acolo într-un moment de pericol Mulți sunt amorțiți de lumina bruscă și de frig, pretinzând că sunt morți când sunt atinși În general, clești pe- * Biblioteca "Runivers" E ERIKSON dintre aceste două familii sunt inactive, unele chiar uimitor de lente, dar capabile să-și îndrepte acțiunile într-o direcție sau alta, fără îndoială, în mod arbitrar Gândacii roșii (Trombidiidae) sunt în cea mai mare parte lenți în mișcările lor și nu diferă în dexteritate, acțiunile lor sunt îndreptate spre scopul urmărit, oricât de arbitrar și îl urmăresc destul de încăpățânat Luați prin surprindere, de obicei nu se grăbesc să fugă, ci cad în stupoare Arahnidele inferioare, spre deosebire de cele superioare, manifestă de foarte multe ori, în condiții favorabile de viață, dorința de a se grupa în societăți, uneori multe milioane Acest lucru este valabil și pentru unii reprezentanți ai junincilor roșii Acarienii de apă (Hydrachnidae) în dezvoltarea lor finală, i e

părăsind stadiul vieții parazitare, se disting printr-o mobilitate destul de mare, sunt perfect orientate printre noroi, tratează locul pentru ouă cu alegere; pentru acestea din urmă, unii fac găuri și cavități în tulpinile plantelor acvatice cu fălcile lor puternice Mulți acarieni acvatici se îndepărtează cu îndemânare și rapiditate în caz de pericol evident Ca prădători, ei trebuie adesea să îndure lupta cu crustaceele și alți locuitori mici din bazinul lor comun și să dea dovadă de o oarecare putere fizică Cu toată dexteritatea și evaziunea ei, o altă căpușă plutitoare se lasă totuși prinsă de mână destul de ușor, cu excepția cazului în care este dusă pasiv de curentul de apă care se retrage După ce a aterizat pe un loc mic sau într-o picătură de apă pe o lamă de sticlă, căpușa bate violent și se rotește și face mișcări atât de complexe cu picioarele, menite să se salveze, încât prezența voinței și o înțelegere vagă a anormală și periculoasă pozitia nu poate fi negata cu certitudine O căpușă într-o picătură de apă, întinsă pe abdomen, se sprijină în principal cu picioarele din spate, apoi unul, apoi celălalt, apoi ambele deodată cu scopul evident de a se împinge din loc, în timp ce se rotește și uneori intensifică în zadar muncă Culcat pe spate, se mișcă cu dibăcie și repede cu picioarele; dar adesea nu sunt capabili, în ciuda efortului puternic al voinței, să se sprijine asupra lor Capacitatea de supraviețuire a acarienilor de apă este uimitoare: schimbări de mediu, cum ar fi deteriorarea apei Biblioteca "Runivers" DESPRE PSIHIA PIANȚEILOR ANIMALELOR din punct de vedere chimic, scăderea temperaturii acesteia, uscarea piscinei etc , sunt surprinzător de ușor de tolerat de către aceștia Arahnidele, atât inferioare, cât și superioare, trăiesc în cele mai diverse condiții de temperatură În general, există mai puține animale din această clasă în țările nordice decât în țările tropicale și subtropicale atât ca număr de specii, cât și ca număr de indivizi, în zonele joase mai mult decât înalte la munte, în zonele umede nu atât de mult ca la cele uscate etc Primavara, arahnidele prind treptat viata si nu toate in acelasi timp În sezonul cel mai cald, ele arată cea mai mare vitalitate Chiar și creaturi atât de slab organizate precum acarienii scabie Ixodes, Sarcoptes încep să se agite de la căldură și să provoace mâncărimi la animalul pe care s-au așezat Mulți acarieni de pământ și apă le place să se adune în locuri încălzite de soare Fluctuațiile zilnice de vară ale temperaturii ambientale au un efect corespunzător asupra arahnidelor: așadar, pe vreme rea și frig, acestea sunt mai puțin active decât în zilele calde frumoase Tarantulele (Lycosa, Trochosa), bihorcele (Galeodes) și scorpionii (Androctonus, Buthus, Scorpion) atrag atenția mult mai des în nopțile calde decât în cele reci Mulți Epeira, Thomisus, Phalangium se bucură de bunăvoie la soare, stând nemișcați și doar ocazional întinzându-și și întinzându-și membrele Toamna, arahnidele care trăiesc liber devin treptat din ce în ce mai letargici până când intră în hibernare timp de mai multe luni O temperatură relativ scăzută este tolerată de un păianjen funerar (Segestria) Păianjenii care trăiesc în pământ, pe măsură ce temperatura aerului scade, își adâncesc găurile și le închid pentru ca frigul să nu pătrundă în adâncuri Iernând sub scoarța copacilor, sub pietre, în colțurile diferitelor clădiri din lemn etc , ele își fac un adăpost, izolate de influențele externe nocive în general și de temperaturile scăzute în special Lumina artificială prea puternică sau căldura excesivă irită arahnidele La lumina lămpii, ei încep să se îngrijoreze, se străduiesc să scape din captivitate, se ciocnesc și se luptă Când am mărit un borcan cu diverși păianjeni (Tegenaria domestica, Epeira diadema, Drassus etc) cu un focar de lumina directă refractată a

soarelui, animalele de fiecare dată puternic Biblioteca "Runivers" E ERIKSON s-au speriat și au fugit imediat, indiferent de culoarea vopsită a vasului Epeira diadema se ascundea adesea în umbră de iritație; nu s-a repezit aici deodată, ci se pare că din greșeală a ajuns într-o situație favorabilă mântuirii și a profitat de moment; totuși, uneori părea că păianjenul era ghidat de o vagă conștiință a oportunității unei astfel de acțiuni Dacă aduci un chibrit aprins sau un ac înroșit prea aproape de păianjen, acesta se grăbește; dacă îl împiedicați să facă acest lucru, țineți-l sub influența temperaturii ridicate, animalul moare rapid În general, sensibilitatea suprafeței corpului la temperaturi ridicate nu este atât de mare pe cât ar părea și aproape că se poate atinge animalul cu cărbune roșu strălucitor Când, într-o seară, de la o lumânare aprinsă, am scăpat câteva picături de stearina fierbinte pe un păianjen încrucișat (Ep diadema), animalul, arzând, s-a înfiorat și și-a schimbat picioarele, dar și-a pierdut imediat puterea și capacitatea de mișcare O vreme păianjenul a rămas în viață, dar neputincios Îndepărtarea cu grijă a stearinei de către mine a readus animalul în fire, dar nu complet: cu greu își putea mișca picioarele și respira greu În dimineața zilei următoare, păianjenul părea viguros și sănătos, dar la ora seara a murit fără niciun motiv aparent Apropierea unui ac înroșit de piciorul Phalangium opilio este foarte sensibilă Iritația prin temperatură ridicată - cărbune roșu, foc de lumânare etc , a părții cozii a scorpionului implică imediat ridicarea acesteia De câteva ori am încălzit paharul cu un chibrit aprins în timp ce un păianjen în timpul zilei era pe el Animalul nu se temea de lumina strălucitoare, spre deosebire de scorpioni, tarantulele și alte forme nocturne, și la început pentru o lungă perioadă de timp nu a acordat atenție creșterii temperaturii sub picioarele sale, dar apoi s-a repezit brusc la zbor Cu aceste experimente, sensibilitatea termică a lui Epeira, de exemplu nu era puternic dezvoltată, cel puțin reacția a venit surprinzător de târziu - când paharul a fost pozitiv la atingerea degetului meu În spatele sticlei balconului casei mele, într-una din serile de mai, un pui de nu mai puțin gălbui Biblioteca "Runivers" Ô Psihicul animalelor arahnide păianjeni, se pare din genul Epeira, eclozați recent din ouă De curiozitate, am încălzit paharul cu un chibrit aprins A trecut ceva timp Dar la început animalele mici s-au agitat ușor, apoi, când paharul a devenit foarte fierbinte, s-au repezit brusc în toate direcțiile într-o frământare cumplită După răcirea finală a paharului, păianjenii au început să se întoarcă treptat la locurile lor, iar după două ore au fost din nou la grămadă Și-au găsit drumul înapoi cu o îndemânare și o îndemânare remarcabile: așa că, de exemplu, dacă firul nu ducea unde trebuia să meargă, păianjenii au ghicit curând și s-au întors Adesea, destul de înțelept și oportun, cotireau pe o potecă circulară și alergau cu încredere în sine pe drumul ales corect, chiar dacă trebuiau să treacă printr-un spațiu îndepărtat După ce au petrecut noaptea la fața locului, la ora dimineața, fără niciun motiv aparent, păianjenii au început brusc să se miște pe sub acoperiș La prânz, în unele locuri, la distanțe mari, grămezi de păianjeni y-th erau încă vizibili, iar a doua zi s-au dovedit a fi complet dispăruți Cumva am pus o picătură de amoniac pe un exemplar mare de Epeira quadrata Clerck De îndată ce lichidul vâscos a căzut pe partea stângă a spatelui păianjenului, acesta s-a ridicat brusc, s-a scuturat și, cu toate mișcările sale, a început să exprime o nemulțumire evidentă Apoi am scăpat ulei de mentă pe el A alergat de parcă ar fi ars, dar s-a liniștit curând Odată am pus o cruce mare pe izolatorul următorului dispozitiv: un băț de cm lungime este atașat de

centrul unei farfurii umplute cu apă sub apex se introduce în el perpendicular un știft entomologic Întrucât un păianjen plantat pe un băț vertical în mijlocul apei se întâlnește ca ultim obstacol pentru a scăpa și poate fi constant în fața ochilor observatorului, am folosit un astfel de aparat în studiile mele despre psihicul păianjenilor foarte des și în viitor, ca să nu mai vorbim despre dispozitivul său, îl voi numi doar izolator Pe spatele diademei Epeira, care era așezată pe un astfel de izolator, am scăpat o picătură de ulei de mentă: păianjenul a început să se învârtească, a vrut să coboare în apă, dar a căzut în ea și s-ar fi înecat dacă nu aș fi făcut a scos-o imediat și a pus-o la locul ei A urcat încet Biblioteca "Runivers" e erikson, stick sus, alergă stângaci de-a lungul știftului înțepat și la capătul acestuia, pierzându-și repede puterea, s-a atârnat de piciorul din spate și de firul de pânză care ieșea din negii lui de păianjen, iar în această poziție a murit curând Uleiul de mentă și în alte experimente au produs un efect mult mai puternic pe suprafața corpului păianjenilor decât amoniacul, care, totuși, este vizibil pe pielea umană Tentaculele și picioarele sunt deosebit de sensibile la iritația cauzată de substanțele chimice Într-o zi am scăpat ulei de mentă pe ultimele segmente ale celui de-al doilea picior de Phalangium opio: păianjenul s-a agitat imediat și a început imediat să le sugă și să le curețe cu fălci și tentacule Animalul a repetat apoi de multe ori această curățare a labei, dovadă că nu este ușor să se elibereze de senzație după stimuli chimici După aceasta, am scăpat ulei de mentă direct pe spatele păianjenului; animalul s-a zvârcolit, a căzut neputincios pe o parte, au început crampele clonice și tonice la picioare și apoi a urmat repede moartea Dintr-o picătură de cerneală căzută pe abdomen și pe unul dintre picioarele lui Yer marmorea Clerck, păianjenul a tresărit speriat, puțin mai târziu a început să zgârie cerneala cu picioarele și, pentru a o scoate de pe suprafața inferioară a corpului, s-a târât, apăsând stomacul aproape de suprafața mesei pe care era În acest fel, în curând s-a eliberat complet de cerneală Când un ac înțepă suprafața corpului moale al unui păianjen, animalul simte durere; cel puțin, de obicei, este foarte reticent să se înjunghie, rezistă și caută să scape După ruperea sau tăierea unui picior, păianjenul se zvârcește mult timp de durere Din rană iese în picături un lichid incolor, transparent, pe care păianjenul încearcă să-l țină cu celălalt picior sau apăsând strâns restul membrului pe corp După ce a suferit o astfel de rănire, păianjenul își pierde într-o măsură mai mare sau mai mică dexteritatea anterioară în mișcare, devine letargic și slăbește rapid și foarte mult Totuși, păianjenul nu moare din cauza pierderii unui picior, ceilalți îi preiau munca, iar între timp, în locul membrului tăiat, crește unul nou, oricât de scurt Când am tăiat odată două membre anterioare drepte ale unei cruci, el a început imediat să lingă sângele care a apărut din răni, în timp ce Biblioteca "Runivers" Ô PSICHEA animalelor asemănătoare unui păianjen Respiram rapid și tremuram ca și cum ar fi avut febră, dar este greu să mă hotărăsc de durere sau pierderea sucurilor A adus, aparent voluntar, la rană mai întâi un picior, apoi pe celălalt, umezit cu sânge, apoi i-a trecut prin gură, parcă s-ar hrăni cu propriile sucuri Când am rupt unul dintre picioarele din față ale altui păianjen din aceeași specie, acesta, probabil de durere, s-a învârtit pe loc îndelung, apoi a lins rana și s-a calmat, atârnând de plasă în imobilitate cu capul în jos În zilele următoare părea perfect sănătos Cel de-al treilea păianjen i-am tăiat ambele picioare din față; a devenit foarte agitat, aparent nu numai de frică, ci și de durere Puțin mai târziu, el din nou, cu

aceeași viteză, a coborât pe pânză de păianjen până la apă, dar s-a ridicat cu greu înapoi Odată cu pierderea celei de-a doua perechi de picioare, a putut doar să coboare La krutotennikov (Epeira) și fânători (Phalangium), picioarele, dacă sunt luate de ei, se sparg extrem de ușor într-una dintre articulațiile principale Acești păianjeni, rezistând, îi aruncă cu șocuri intense precum o gheară de rac sau o coadă de șopârlă, din care se poate concluziona că atunci când un picior cade de la o anumită articulație, animalele nu experimentează o asemenea durere precum tăierea lui Dacă tăiați toate picioarele, atunci păianjenul moare foarte curând în neputință completă, dar probabil nu din cauza durerii, ci din cauza pierderii de sânge tentacule au un scop fiziologic complex și diferit Cu ei, păianjenii explorează mediul înconjurător, cu ei, ca niște cârlige, se agață când se cățără sau adună pânze de păianjen suplimentare inutile etc e Când am apucat crucea, mai întâi de un tentacul, apoi de celălalt, păianjenul s-a luptat din greu și s-a scos, necruțând organele sechestrate; totodată, pe spate, unde cu o zi înainte, examinând sensibilitatea, am făcut o înțepătură ușoară cu un ac, a apărut o picătură de lichid translucid Păianjenul fără tentacule și evident obosit s-a ascuns într-un colț și nu a ieșit din el toată ziua Altă dată am rupt ambele tentacule ale crucii și primul picior stâng Păianjenul a început să se învârtească, a început să se împiedice, aproape că a căzut de pe izolatorul pe care stătea, s-a strâns fără succes de o pânză de păianjen care s-a întâmplat să fie în apropierea ei și, aparent, și-a pierdut capacitatea de a-și controla mișcările și acțiunile; cu toate acestea, el și-a revenit curând și apoi a coborât la apă și peste tot, Biblioteca "Runivers" $ EGIKSOI Căutam o cale de a ieși din situația mea ca una sănătoasă Pe teren plan, păianjenii, lipsiți de tentacule, aleargă la fel de dibaci ca cei care nu i-au pierdut și, la fel cu ei, depășesc obstacolele pe drum Avem impresia că aceste organe nu sunt cu adevărat necesare păianjenilor atunci când se mișcă Dacă pictezi peste ochii unui păianjen fără tentacule, atunci încrederea lui în acțiunile sale scade imediat; lovindu-se de obstacole, se orientează cu mare dificultate și ocolește mai des barierele puse în cale decât le urcă Perechea de picioare din față la majoritatea păianjenilor reali joacă rolul unui organ pentru ghidarea căii, așa cum insectele au hamuri Acest lucru se poate vedea din faptul că, atunci când explorează poteca, păianjenii îi ridică din când în când și îi mișcă, iar când își concentrează atenția asupra a ceva, încetează imediat să-i miște Epeira Linyphia și alții, coborând din izolator pe pânze de păianjen spre apă, l-au atins cu tentaculele și cu labele anterioare Phalangium opilio, pe care l-am plantat cândva pe un izolator, de mult nu a vrut să coboare la apă Atingând vârfurile celei de-a doua perechi de picioare (cea mai lungă a lui) de pânzele de păianjen care s-au păstrat din crucea care s-a așezat pe izolator înainte și a mers de la vârful bățului până la capul știftului, a făcut imediat concluzia corectă că acesta nu era elementul lui nativ, aparent prin atingere; așa că, strângând firul cu laba, în timp ce noi apucăm o frânghie cu mâinile, el a lăsat-o imediat și, izbindu-se din nou de pânză, s-a repezit înapoi sau undeva în lateral, chiar părea să fie speriat de rezultatele cercetărilor sale Urcându-se pe bastonul izolatorului, Phalangium a mișcat constant vârfurile celei de-a doua perechi de picioare, ca o insectă cu hamuri, și coborând în apă, a încercat din nou cu aceeași pereche de picioare, iar primul, precum și spatele doua perechi, tinute in echilibru Neavând posibilitatea de a elibera o pânză, păianjenul s-a trezit într-o poziție complet neputincioasă în această situație Sensibilitatea pielii

la diferite specii de păianjeni este diferită și depinde de densitatea stratului chitinos și de calitatea și cantitatea firelor de păr de pe suprafața corpului și a membrelor Lycosa, Drassus, Attus și mulți alții nu permit ca o perie de păr desenată să le atingă burta Biblioteca "Runivers" Ô PSIHIC AL animalelor asemănătoare unui păianjen care, în timp ce Epeira, Thomisus, Xysticus, Phalangium lasă liber să fie mângâiate ușor pe spate sau reacționează foarte slab la aceasta și doar ridicând ușor picioarele din spate pe rând, una sau alta, în funcție de ce parte se aplică iritația Cu toate acestea, Epeira nu suportă întotdeauna gâdilatul cu un ciucuri, se transformă adesea într-o emoție evidentă și, într-un efort de a se salva, aleargă cu disperare prin camera ei din colț în colț Atingerea cefalotoracei, picioarelor, tentaculelor este adesea de asemenea remarcabil de calmă, dar, în general, păianjenii au o sensibilitate tactilă mai mare a tentaculelor și picioarelor decât în orice alt loc Trebuie spus că simțul tactil este prezentat la păianjeni în principal sub forma așa-numitei sensibilități păroase Rupând tentaculele diademei Epeira nu a fost lipsită de o rezistență puternică din partea păianjenului, totuși el s-a calmat curând, a început să-și curețe picioarele și a fost perfect posibil să vedem cum membrele la rândul lor au fost înfipte în gură și apoi a trecut de la centru la periferie între cârligele maxilarelor , care produceau mișcări în mod evident menite să corecteze firele de păr deteriorate, îndepărtarea elementelor străine aderente - pânze de păianjen, pete etc La microscop, este ușor să vă asigurați că perii și firele de păr pe picioare și tentaculele sunt conținute de păianjeni în general în măsura în care sunt vizibile rupte și poluate, în plus, cârligele de pe fălci servesc ca unealtă de curățare Sensibilitatea normală presupune o stare bună a firelor de păr și, prin urmare, acțiunea păianjenilor este destul de oportună De asemenea, păianjenii freacă un picior pe celălalt în orice ordine; Depinde de voința animalului pe care să curățați sau să zgâriați, dar frecarea reciprocă, zgârierea picioarelor poate fi atât reflexă, cât și automată Simțul atingerii și vibrația firelor de pânză sunt atât de strâns legate între ele încât este adesea dificil să se facă distincția între ele Mulți Theridiidae și Agelenidae ies imediat din bârlogurile lor tubulare de îndată ce o insectă zboară în capcana pânzei În același mod, Linyphiidae se grăbește spre pânza lor de îndată ce simt prezența prăzii cu labele Epeira, ascunsă înăuntru Biblioteca "Runivers" E TRIISOI în vizuina lor ascunsă, ei așteaptă ore întregi insectele care zboară și cad pe pânză de păianjen, în timp ce țin în labe în principal două picioare din față și una din spate, mergând în plasă, uneori două special concepute pentru asta și nu atingându-l pe ei departe de centru Când astfel de fire intră în vibrație vibrațională din căderea în capcana unei mici ființe vii, păianjenul se grăbește spre locul aventurii cu viteză și agilitate extremă Firele care duc de la capcană, indiferent de dispozitiv, la păianjen, servesc astfel ca un fel de telegraf și telefon, anunțându-vă ce se întâmplă în ea sau în jurul lui Auzul contribuie la apariția unei reacții din partea păianjenului, în timp ce vederea joacă un rol secundar Legănarea construcției de pânză de păianjen de la suflarea vântului nu deranjează prea mult păianjenul, chiar dacă stă pe el, dar merită să spargi capcana undeva, uneori doar reducându-i tensiunea, iar animalul observă acest lucru; ori fuge deodată, ori merge mai întâi la locul aventurii, apoi se grăbește să se ascundă Epeira, în unele cazuri, se liniștește curând și cade într-o stare de somnolență, pentru a repara mai târziu capcana, în altele, se pune imediat la treabă, imediat ce speria trece Dacă atingeți în mod

repetat ceva de firul radial al principiului la o distanță de păianjen, să zicem de site-uri , Chiar și o loviți ușor, el nu acordă nicio atenție acestui lucru și stă la locul lui destul de liniștit, dar aveți nevoie doar de pentru a atinge ușor același loc pânze de păianjen cu un diapazon care sună C sau A, iar animalul iese în fugă în întâmpinarea lui, luând din greșeală vibrația astfel evocată ca fiind familiară și care apare de obicei atunci când o insectă bâzâitoare cade pe plasă Cu toate acestea, această greșeală este corectată rapid de alte organe de simț și de un fulger de conștiință, iar păianjenul își răzgândește deja pe drum Că aici imboldul pentru mișcare este în primul rând senzația de vibrație și, în orice caz, nu numai auzul, este dovedit de faptul că același tip de păianjen reacționează la sunetul unui diapazon în condiții de absență a contactului cu pânza la o distanţă de zece ori mai mică La ceva timp după ce ai atins umbra cu un diapazon care sună Biblioteca "Runivers" DESPRE PSIHIA animalelor asemănătoare unui păianjen păianjenul care fugise se întoarce la locul său Înainte de a se calma în cele din urmă, el încă examinează cu labele puterea firelor radiale Dacă un diapazon care sună atinge marginea rețelei în intervalul dintre două raze, păianjenul care stă în centru încă se grăbește spre locul aventurii Și aici el percepe schimbările care au loc în lumea exterioară pentru el de la o distanță relativ mare, evident datorită influenței sumare a vibrației și a sunetului, care excită căile centripete din sistemul nervos al păianjenului Cu corp solid (Acarina) sunt complet surzi Dintre arahnidele superioare, nu toate au același auz și se pare că există păianjeni cu auzul extrem de slab dezvoltat Nu puteam fi convins de existența auzului, de exemplu la Linyphia O serie lungă de experimente diferite cu Phalangium opilio nu a dat nici un rezultat pozitiv Tarantulele și scorpionii au, dimpotrivă, un auz bun; cel mai mic foşnet din apropiere îi tulbură deja Dacă un păianjen din genul Lycosa, Epeira sau Xysdcus merge sau aleargă pe o masă sau pe alt obiect solid, ținând spre el un diapazon care sună fără să atingă solul, atunci animalul se oprește brusc la o distanță mică de instrumentul care se apropie și ridică ambele picioare din față Vederea nu joacă un rol semnificativ în acest act, deoarece nu se obține niciun efect din apropierea unui diapazon care nu sună, iar păianjenul, cu toate acestea, continuă să mărșăluiască înainte aproape până la o coliziune Dacă același diapazon cu sunet este adus aproape de un păianjen care se află pe un teren solid în repaus complet (Taren tula, Lycosa, Galeodes, Epeira etc), atunci animalul se cutremură brusc, apoi se grăbește furios spre locul unde sunetele provin din, se ridică până la picioarele din spate, iar partea din față îl apucă amenințător în fața lui O astfel de stimulare sonoră, produsă din direcții diferite, face ca animalul să se întoarcă în funcție de unde se aud sunetele și le proiectează corect în lumea exterioară Cu stimularea sonoră din spate, păianjenul nu se întoarce uneori, ci ridică piciorul posterior corespunzător și îl aduce într-o stare staționară în această poziție În orice caz, aceasta nu este o mișcare de apărare, ci o expresie externă a atenției active cu expunerea datelor necesare Biblioteca "Runivers" E ERIKSON orice moment al organului de simț înainte Iritația repetată a păianjenului din spate îl aduce într-o furie evidentă Păianjenii nu reacționează deloc la tunet într-o furtună, la bătăi, trosnet și șuierat în depărtare De obicei, zgomotele și sunetele care ne înconjoară, chiar și de la o distanță de un metru, se pare că nu sunt percepute de păianjeni Pentru ca Lycosa, Epeira, Xysticus, Drassus sau un alt păianjen să ridice piciorul corespunzător direcției sunetului, este necesar să vă apropiați foarte

mult cu un diapazon care sună - la iv - i site Pe de altă parte, urechea noastră încă mai percepe sunetul blând al diapazonului destul de mult timp după ce păianjenul a încetat deja să-l audă, cel puțin nu reacționează ridicând piciorul Că păianjenii superiori au auz se știe de mult timp, dar până în prezent se cunosc foarte puține lucruri despre localizarea periferică a organelor acestui simț Presupunerea că senzațiile auditive își au originea în picioare în firele speciale de păr destinate acestui lucru a fost exprimată și dovedită în mod repetat (Vl Wagner și alții) "În Epeira, și probabil la alți păianjeni, conform cercetărilor mele, tăierea primei perechi de picioare nu distruge auzul: animalul folosește apoi a doua pereche Cu toate acestea, auzul persistă și după tăierea celei de-a doua perechi de picioare, judecând după faptul că un astfel de păianjen operat, la apropierea unui diapazon care sună, ridică a treia pereche și începe să lovească cu toate picioarele supraviețuitoare Dacă și a treia pereche este tăiată, atunci animalul, foarte agitat de frică și durere, caută în zadar să scape și lucrează din greu cu membrele și tentaculele din spate, dar, neavând pe ce să se bazeze, cade de fiecare dată Din aceasta se vede că păianjenii aud cu toate picioarele; altfel, ar trebui să admitem că percepțiile auditive nu își au originea deloc în picioare, ci undeva la suprafața corpului, ceea ce nu ar corespunde altor date S-a întâmplat să observ într-o zi cum, în spatele geamului ferestrei mele, două cruci (Ep diadema) nu departe una de cealaltă își construiau mrejele Deodată, la o distanță de cel mult un metru, o rândunică a trecut cu un bum Ambii păianjeni și-au oprit imediat munca și au înghețat în imobilitate la locurile lor, dar după minute, trezindu-se, și-au continuat munca Mi s-a părut ciudat că la zgomotul rândunicii dădeau păianjenii Biblioteca "Runivers" DESPRE PSIHIA ANIMALELOR ASEMĂNĂ DE PIANȘINE reacţionând instinctiv la o distanţă prea mare pentru a percepe alte sunete sau zgomote Că o împingere bruscă a aerului din zborul unei păsări nu a jucat niciun rol în suspendarea mișcărilor păianjenilor rezultă din faptul că respirația chiar și a unui vânt puternic deranjează de obicei puțin aceste animale: ele se agață doar mai strâns de acest lucru moment la pânzele de păianjen La păianjeni, auzul relativ acut este în principal în relație cu bâzâitul insectelor Astfel, păianjenii evaluează rapid și corect dimensiunea și puterea insectelor care zboară și cad în capcană prin sunetele și vibrațiile firelor și cu greu disting himenopterele care sunt periculoase pentru ei, în special viespii, cu ajutorul vederii Când i-am dat pe pensete pe Epeira, Tetragnatha, Drassus etc o viespe sau o muscă calmă, păianjenul nu dădea de obicei nicio atenție acestui lucru și uneori își ridica doar labele din față, ghidat de vederea evidentă; când insecta până acum tăcută a început brusc să bată și să bâzâie, reacția a fost întotdeauna obținută și a constat în faptul că animalul s-a aruncat imediat asupra hranei oferite și, uneori, s-a pierdut, găsindu-l neliber Pe zgomotul unei muște, este posibil să chemați păianjeni din vizuini adânci de pământ ale Cteniza, Lycosa etc , din bârlogurile tubulare (Theridium, Agelena), sau sacculare (Clubiona), din adăposturi în frunze înfășurate și pânze de păianjen prinse etc -dovada clară că animalul este ghidat în asemenea cazuri de auz, și nu de vedere Dacă un zgomot suspect pentru Epeira este auzit de el în afara rețelei, atunci el ascultă, în timp ce își schimbă poziția în centrul structurii de pânză de păianjen, apoi, ca și cum ar fi ajuns la o decizie hotărâtă, se grăbește în direcția zgomotului, târând firul de pânză de păianjen în spatele lui și nu fără eforturi evidente, depășind diverse obstacole pe drum Convins de imposibilitatea de a atinge scopul urmărit dincolo de

distanță, păianjenul se întoarce în centrul plasei pe drumuri familiare mult mai dexter și curând Din acest gen de acțiune a păianjenilor, se poate concluziona că aceste animale au capacitatea de a concluziona, decurgând din percepții și idei auditive, desigur cea mai primitivă proprietate   Dacă, în timp ce păianjenul stă pe plasă, în mod neașteptat să lovească două obiecte metalice unul pe celălalt la o oarecare distanță, bineînțeles, nu departe de el, ca urmare a unui reflex prin aparatul auditiv pe labele care țin corp și pe glandele arahnoide, el cade instantaneu pe pânză de păianjen După ce a lovit un obiect solid dedesubt, păianjenul rămâne nemișcat pentru o perioadă foarte scurtă de timp, apoi se grăbește înapoi Uneori, căzând drept în picioare, fuge imediat la cea mai apropiată crăpătură, unde se ascunde Dacă, lovind cu două obiecte metalice, de exemplu, cuțite, te apropii treptat de păianjenul care stă în centrul plasei, apropiindu-te și lăsându-l să asculte în acest fel, rămâne să stea liniștit pe loc; destul de aproape - ridică labele din față și nimic mai mult Aducerea rapidă a unui diapazon care sună la un păianjen care stă în repaus complet implică imediat căderea animalului pe pânză și agățarea de el în aer; dar repetarea experimentului după ce păianjenul revine la locul său, abordarea atentă și treptată a acestui instrument de foarte multe ori nu mai dă un asemenea efect: animalul, parcă și-ar da seama că pericolul imaginar, întârzie în mod arbitrar psiho-reflexul cădea și își ridică picioarele din față doar în scop defensiv Este clar că nu este deloc la fel dacă păianjenul ascultă sau nu, altfel nu este indiferent în ce stare se află atenția sa în raport cu sunete, active sau pasive, iar impulsurile volitive în anumite condiții pot întârzia unele psihoreflexe Când în timpul unuia, de la experimente cu un diapazon la Er diademă pe plasă, o mică muscă bâzâind s-a apropiat - păianjenul care stătea în centru s-a repezit la această insectă, lăsând diapazonul care suna nesupravegheat pentru o vreme Evident, primele sunete i-au fost mai familiare și mai naturale, iar animalul a arătat astfel capacitatea de a alege Păianjenul auzea de obicei bâzâitul blând al unui diapazon mai bine decât o lovitură puternică sau o frecare zgomotoasă una împotriva celeilalte a suprafețelor zimțate a două obiecte metalice, de exemplu pensetă El știa să înțeleagă natura sunetelor, în timp ce unele dintre ele cădeau pe o pânză de păianjen, în timp ce altele nu; padaz, păianjenul nu și-a pierdut complet cunoștința și în orice moment era gata să fugă înapoi Dacă cu o cameră care sună-   asemănătoare unui păianjen se apropie de păianjen pe un ton, care tocmai a căzut pe o pânză de păianjen și s-a oprit o clipă în poziție de agățat, animalul cade imediat mai departe; urmărindu-l, îl poți face să meargă din ce în ce mai jos în acest fel Pe de altă parte, a face un fel de zgomot - bătăi, șuierat sau șuierat, sub un păianjen care stă în centrul plasei sau aducând un diapazon care sună de jos, nu reușește întotdeauna să facă animalul să cadă Uneori, atunci când este deranjat de jos, păianjenul aleargă în sus sau în lateral Se crede involuntar că acest lucru nu este doar în psiho-reflex, ci și în manifestarea voinței și a conștiinței, deoarece căderea în condițiile date de experiență este în mod evident inadecvată și nerezonabilă Când într-o zi o cruce (Er diadema), așezată ca de obicei în centrul plasei ei în spatele geamului ferestrei mele, sugea o muscă, am făcut de câteva ori la rând frecare pe sticlă cu un deget umezit cu apă, provocând un zgomot puternic Păianjenul a perceput-o clar, dar nu și-a eliberat prada și nu a căzut singur; și-a ridicat doar picioarele din față cu o spaimă vizibilă A fost mult mai dificil să treci aceeași reacție cu o simplă, chiar

violentă lovitură pe sticlă Când același păianjen nu era ocupat să-și sugă prada, cădea când paharul tremura de frecare, mai ales prima dată, dar când era bătut, rămânea așezat S-a întâmplat să mișc cadrul astfel încât toate geamurile să scârțâie: stând pe plasă, la care i-a fost transmis șocul, păianjenul a început imediat să se rotească pe loc cu o viteză extraordinară și astfel să-și scuture capcana Dacă un animal mare sau periculos a căzut peste el, de exemplu viespe, acțiunea ar fi avut sens, dar în acest caz a fost complet fără scop Ulterior, am repetat experimentul și m-am convins de originea automată a acestei acțiuni a păianjenului Cu toate acestea, acest fenomen poate să nu fie întotdeauna recunoscut ca atare Așadar, Epeira diadema, la sunetul unui diapazon, la început își scutură automat plasa, dar, obișnuindu-se cu alarmele repetate, face câțiva pași în prealabil până la locul din care ajung sunete tulburătoare, și scutură capcana, după care se oprește o clipă, așteaptă ceva, apoi aleargă / mai departe, se scutură din nou, așteaptă și se grăbește din nou înainte și așa în mod repetat ^ Aici este ceva mai mult decât simplu automatism Întrebări de filosofie, carte Biblioteca "Runivers" E ERIKSON Disponibilitatea auzului la nou-născuți și păianjeni foarte tineri nu este întotdeauna ușor de stabilit Puii mei de diverși păianjeni adesea nu au avut absolut nicio reacție la diapazonul care suna (Linyphia); Din păcate, nu a fost întotdeauna posibil să se determine tipurile de păianjeni Nou-născuții Xysticus și Epeira își ridică labele la sunetele diapazonului în același mod ca și adulții Epeira în vârstă de una și două zile sunt deja capabile de stimulare sonoră pentru a da o reacție de cădere pe pânze de păianjen și, după ce au căzut, ca și adulții, rămân imobili pentru o perioadă foarte lungă de timp Judecând după faptul că nou-născuții din jurul rețelei cad, indiferent dacă sunetele se aud de sus sau de jos, trebuie să ne gândim că în ei influența retardantă a psihicului asupra automatismului este mai puțin pronunțată decât la adulți Cu toate acestea, păianjenii Linyphia de la iritația sonoră sau de la atingerea lor cad în unele cazuri, în altele nu Mâncărimile (Sarcoptidae) nu au deloc ochi și, prin urmare, nu au percepții vizuale Multe arahnide, de obicei specii inferioare (căpușe), dar uneori relativ puternic organizate, au sau ochi La reprezentanții superioare, după cum se știe, ochii sunt în mare parte de la la perechi și sunt complexi, dar dispuși diferit Dacă sunt mulți ochi, atunci unii sunt îndreptați în sus, alții sunt în față, iar alții sunt îndreptați în lateral Fiecare ochi primește propria sa imagine vizuală separată, iar pierderea tuturor ochilor, cu excepția unuia, nu orbește păianjenul Cu toate acestea, atunci când pictează, ochiul de pe o parte a păianjenului se învârte și este prost orientat în spațiu Zdrobirea capului la locul ochilor atrage moartea după scurte convulsii clonice la nivelul picioarelor) Pentru a obține reprezentări vizuale clare, este necesar să stratificați și să rezumați imagini ale percepțiilor vizuale; cel puțin, pentru ca un păianjen să vadă clar, fie obiectul trebuie să fie în mișcare și animalul trebuie să fie în repaus, fie invers Păianjenul, coborând pe pânză cu picioarele în sus, examinează împrejurimile, iar ochii sunt astfel îndreptați în jos și în lateral, iar din moment ce animalul se rotește în poziția de agățat, câmpul vizual devine foarte extins !) Deja o strângere ușoară a cefalotoracelui b h fatal Biblioteca "Runivers" DESPRE PSIHIA ANIMALELOR ASEMĂNĂ DE PIANȘINE După ce examinează păianjenul, mișcându-și cu îndemânare și rapiditate membrele, acesta se întoarce înapoi, apoi repetă studiul, coborând la o înălțime ceva mai mare sau mai mică, pe care o schimbă în general arbitrar Pentru a avea o idee clară asupra mediului, pare necesar ca

păianjenul să examineze de multe ori la diferite înălțimi și să se rotească cu viteze diferite În ciuda numărului mare de ochi și, în general, a structurii lor destul de complexe, vederea păianjenilor este foarte slabă în comparație cu a noastră Falangia cu doi ochi îndreptați în sus, văd extrem de prost, măcar poți să te apropii liber de păianjen și chiar să-l iei în mâini; nu observă la timp pericolul și nu ia măsuri pentru a scăpa Reprezentanții familiei Thomisidae văd, de asemenea, foarte slab: Thomisus albuș Gmel , de exemplu, observând un inamic care se apropie de la o floare de șoricel (Millefolium), se deplasează pe partea umbrită a plantei, așa cum se observă adesea la ploșnițe (Hemiptera) Cu toate acestea, trebuie să vă apropiați de păianjen foarte aproape, aproape să-l atingeți Mulți păianjeni, de exemplu Epeira, Thomisus, Xysticus etc , pot fi uneori atinși chiar în ochi înainte ca animalele să manifeste o reacție Vederea lor este înlocuită în mare măsură de atingere și de un sentiment de vibrație, care sunt mai necesare pentru ei atât atunci când fac plase, cât și atunci când prind prada Când păianjenii fug de pericol evident, ei sunt ghidați, dacă nu exclusiv, atunci apropo, de vedere: astfel, Agelena labyrinthica se ascunde în tubul său de pânză de păianjen, păianjenul cu pânză rotundă se ascunde în cel mai apropiat colț întunecat, unde s-a făcut el însuși un bârlog învăluit în pânze de păianjen; cei care trăiesc în pământ se repezi în vizuini; unii păianjeni merg sub pietre, alții sub frunze, scoarță de copac, în cea mai apropiată crăpătură etc , în funcție de condițiile locului, de situație și de modul obișnuit de viață Lycosoidae și Attoidae, ducând un stil de viață rătăcitor și hrănindu-se în câmp deschis prin vânătoare, văd perfect și mai bine noaptea decât ziua Multe arahnide nocturne (Lycosa, Galeodes, Scorpion, Androctonus etc) sunt foarte sensibile la lumina puternică și evită în mod pozitiv lumina zilei Scorpionii devin amorțiți, își pierd capacitatea de mișcare, dacă un fascicul de lumină solară pătrunde brusc în adăpostul lor sumbru sub pietre, scânduri putrede etc Въ * Biblioteca "Runivers" E ERIKSON Într-un câmp din vecinătatea Tiflisului, tarantulele, bihorhii și scorpionii s-au urcat pe patul meu de mai multe ori, dar de îndată ce s-a aprins un chibrit, s-au repezit imediat la zbor și s-au ascuns în cel mai apropiat colț întunecat Dimpotrivă, când aduceam un chibrit aprins în ochii unei cruci (Er diadema), odihnindu-se pe plasă sau hrănindu-mă cu o muscă, un chibrit aprins la o distanță foarte apropiată (până la t V site !) animalul nu a acordat nici cea mai mică atenție luminii strălucitoare Observațiile arată că păianjenii, atunci când aleg un loc pentru amenajarea capcanelor, bârlogurilor, cuiburilor în condițiile vieții naturale, sunt ghidați nu atât de vedere, cât de pipăit, de multe ori dau peste un mediu potrivit destul de întâmplător Acolo unde sunt multe clădiri din lemn, este ușor de observat că păianjenii preferă gardurile gri locurilor pictate, surde, în detrimentul celor aglomerate, în principal din cauza percepțiilor vizuale; dar pentru a distinge un arbust ofilit de un pământ proaspăt și uscat sau un perete de unul umed, păianjenii trebuie să folosească alte simțuri Că păianjenii pot distinge lumina de întuneric este demonstrat de observațiile zilnice ale aspectului lor la un anumit moment din adăposturile lor și nu este dificil de verificat experimental Păianjenii din genul Epeira, puși de mine ca un întreg puiet într-un borcan de sticlă, au fost atât de atrași de lumina ferestrei încât s-au adunat imediat pe partea îndreptată spre ea Când am întors borcanul cu °, s-au grăbit înapoi la fereastră; la intoarcerea cu o, paianjenii se miscau cu acelasi numar de grade Într-o cutie, acoperită pe o jumătate cu un capac de lemn, pe cealaltă cu

sticlă obișnuită, am pus de păianjeni Epeira, dintre care toți, fără excepție, se aflau în jumătatea ușoară Am rearanjat cu grijă capacele, păianjenii, unul câte unul, au început să treacă de la umbră la lumină Sunt păianjenii capabili să distingă culorile? În ceea ce privește reprezentanții inferiori ai arahnidelor, răspunsul la aceasta nu poate fi decât negativ În ceea ce privește speciile superioare, ele disting, dacă nu toate culorile spectrului, atunci, fără îndoială, pe cele principale Am pus puii de păianjeni diferiți de - zile într-o cutie de de locuri lungime și lățime în cantitate de câteva sute de bucăți o dată și, acoperind-o de sus Biblioteca "Runivers" DESPRE PSIHIA ANIMALELOR ASEMĂNĂ DE PIANȘINE lângă bucăți de sticlă multicolore, a numărat sub ce ochelari câți păianjeni erau amplasați După - ore, după ce am îndepărtat pânza construită, am pus bucățile de sticlă într-o altă ordine, am lăsat din nou păianjenii din aceeași specie sau din altă specie și am numărat din nou și de atâtea ori S-a dovedit că sub sticla roșie păianjenii sunt extrem de reticenți să se așeze; uneori nu este niciunul sub ele; puțin mai mult - încă nu este suficient, se instalează sub galben, chiar mai mult alege crimson În acest aranjament de experimente, păianjenii au observat uimitor de repede culoarea roșie sau lumina, s-ar putea spune imediat, și au evitat-o de la bun început Culorile albastru și verde au fost cele care, în condițiile date ale experimentului, păreau cele mai atractive Din păcate, din cauza inconsecvenței rezultatelor, nu s-a putut afla care dintre aceste ultime două culori este preferată de păianjeni Un număr imens de experimente au fost puse la punct de mine în mod diferit: o cutie în io site, lungime, , site, lățime și , site, am acoperit înălțimea doar cu două bucăți de sticlă de dimensiuni egale, de exemplu albastru și roșu, galben și verde, incolor și purpuriu etc , iar de la io la o păianjeni din aceeași specie au fost lăsați în cutie, în principal din pp Epeira sau Linyphia, dar și alte câteva cele mai frecvente lângă Petersburg După nu mai puțin de ore, a numărat câte animale mici s-au adunat sub un pahar și câte sub altul, apoi a îndepărtat pânza de păianjen formată în acest timp și a rearanjat paharele Este de la sine înțeles că păianjenii au fost adesea înlocuiți cu noi pui După ce am făcut nu mai puțin de și nu mai mult de experimente cu fiecare două pahare diferite, am calculat cifrele totale pentru fiecare dintre cele două culori Comparând roșul cu oricare altul dintre verde, galben, albastru, purpuriu și lumina zilei, s-a constatat, fără îndoială, că primul este cel mai puțin atractiv pentru păianjeni Imediat ce paharul roșu a fost pus, păianjenii au plecat imediat sub el, mai mult, relativ de bunăvoie sub cel albastru; dacă au rămas sub sticlă roșie, atunci doar foarte puține s-au datorat lipsei de substanță din pânză de păianjen în glandele lor sau pierderii viozei naturale sau, în cele din urmă, atrase Biblioteca "Runivers" ERIKSON coloane de pânză de păianjen finisată în vecinătate Nu poate fi un fenomen întâmplător faptul că în de experimente cu sticlă roșie, cu un număr total de de păianjeni, nu am observat niciodată că există mai mulți dintre ei în mediul roșu decât sub oricare altul Rezultatul, de altfel, a diferit puțin, fie că am luat sticlă puțin mai deschisă sau mai întunecată, fie că am pus experimentul dimineața sau seara, în lumină difuză sau sub razele oblice ale soarelui de la amiază sau sub iluminarea artificială a unei lămpi Ceva mai puțin, dar în mod constant, păianjenii au evitat lumina galbenă, preferând toate culorile, cu excepția roșului În comparație cu roșu, sub galben a fost situat în; ori, sub albastru de io ori mai mult Păianjenii au distins lumina galbenă de albastru și, acordând preferință acestuia din urmă, încă nu s-au străduit prea mult pentru

aceasta: de exemplu, din experimente cu ochelari galbeni și albaștri, au fost doar , sub al doilea pentru un păianjen sub păianjen primul Sub zmeură era în general situat la , , sub verde la I, , sub obișnuit , mai mult decât sub galben Când a comparat albastrul cu verde, acesta din urmă s-a bucurat de avantaj, dar într-o măsură slabă Judecând după contradicțiile frecvente în rezultatele observației, s-ar putea crede că păianjenii sunt foarte răi în a distinge diferența dintre aceste două culori Când galbenul, albastrul sau purpuriu era lângă verde, păianjenii i-au preferat pe primul, mai ales dacă verdele era comparat cu roșu (: i) În acest fel, roșul era cel mai dezagreabil pentru ei, apoi purpuriu, apoi galben și cel mai puțin albastru Deși mai mulți păianjeni au intrat sub sticlă simplă decât sub sticlă verde, poziția pe care o ocupa cutia în raport cu lumina zilei care cădea pe ea prin fereastră a contat totuși: de exemplu, dacă sticlă simplă era mai aproape de fereastră, atunci păianjenii au intrat în jos este foarte binevoitor; în condiții opuse, verdele a fost evitat, dar nu suficient de puternic; Evident, influența ferestrei asupra alegerii de către păianjeni a locului lor în cutie a rămas Când se compară culoarea galbenă cu locurile obișnuite de păianjen împrăștiate, fereastra a avut un efect nesemnificativ: s-a acordat preferință, desigur, luminii obișnuite de zi Când cade pe o cutie acoperită cu verde și ma-

paharele de tei, lumina directă a soarelui, păianjenii se adunau mai ales sub purpuriu, iar la lumina zilei sticla verde era mai plăcută pentru ei decât purpuriu și orice alta, cu excepția incoloră La înființarea experimentelor de acest fel, a fost necesar să se îndepărteze pânza de fiecare dată, deoarece atunci când există o pânză gata făcută în cutie, păianjenii sunt ghidați în mișcările lor de organele vederii într-o măsură mai mică decât prin atingere , și acordați puțină atenție culorilor mediului Mai mult, este nevoie de mult timp pentru ca păianjenii să-și schimbe locul de reședință După ce au făcut o rețea de pânză de păianjen, devin letargici, inactivi, stau ore în șir într-un singur loc și, odată așezați confortabil, devin insensibili la schimbările de lumină Dar merită să sperii păianjenii și, prin urmare, să faceți agitație printre ei și, cel mai important, să îndepărtați pânzele de păianjen și vă puteți asigura foarte ușor ce culoare sau lumină este mai plăcută pentru ei Printre naturaliști, predomină credința că păianjenii nu au deloc simțul mirosului: un animal flămând nu simte prada care se află în apropiere, dar care nu se mișcă, iar masculul nu recunoaște femela până când nu o atinge cu laba Scoaterea tarantulelor din vizuini nu numai pe ceară sau pe pâine, ci și pe o minge de sticlă, vorbește și despre faptul că păianjenul nu este ghidat de miros în capturarea prăzii Experimentele pe diverse Lycosa, Linyphia, Epeira, Xysticus și mulți alți păianjeni m-au convins că aceste animale nu numai că nu percep aroma delicată a parfumului, dar nici nu miros substanțe atât de mirositoare precum uleiul de cuișoare sau de mentă sau amoniac Cu toate acestea, uneori se obține o reacție foarte slabă din acțiunea acestuia din urmă, stânjenind oarecum observatorul: de exemplu, dacă un balon cu amoniac este plasat spre fundul unui păianjen agățat de o pânză de păianjen, atunci animalul continuă să coboare la început , dar odată în vapori de amoniac, se grăbește înapoi cu o viteză uimitoare Desigur, se are impresia că vaporii de amoniac irită animalul, dacă nu-l simt ca pe un miros Păianjenii care coboară pe pânze de păianjen, de obicei, nu observă când există un lichid aromat sub ele, de exemplu ulei de mentă, cazi direct în el și îneci, ceea ce nu s-ar fi întâmplat Biblioteca

"Runivers" E ERIKSON cu prezența mirosului Cu toate acestea, există, fără îndoială, păianjeni extrem de sensibili la substanțele aromatice: astfel Phalangium opio își retrage laba atât de constant atunci când îi sunt aduse esențe eterice delicate, folosite ca parfumuri, ca să nu mai vorbim de substanțe ulei de cuișoare etc , încât nu poate fi supus mă îndoiesc că simțul mirosului sau un simț apropiat de miros există la această specie și probabil genul de păianjeni, și este localizat în picioare, în special a doua pereche de picioare ca lungime; în partea de mijloc, și cu atât mai mult la baza picioarelor, este mai puțin pronunțată Dacă tăiați capătul piciorului, altfel laba însăși, restul membrului reacţionează la mirosuri mai slabe, totuși se retrage Cele două segmente principale ale picioarelor, după pierderea restului, încetează să reacționeze Uneori, piciorul vecin se ridică nesigur în același timp Experiență în a provoca un răspuns la mirosuri la Ph opiiio reușește de nenumărate ori, prima labă retrăgându-se, parcă, ceva mai încet decât a doua Cu toate acestea, din aproximarea lichidelor aromatice, de exemplu ulei de mentă, Ph orio pare să sufere, deoarece animalul, de fiecare dată după experimentul pe el, este lung și intens agitat Adesea acest păianjen, după ce se apropie de o labă de ulei de mentă, îl trece prin gură, în repetate rânduri și o ține îndelung acolo, uneori, ca de durere, îl scutură, ca o mână arsă, ca un om Cu excepția a relativ puține forme inferioare, toate arahnidele sunt animale carnivore Mâncărimea și acarienii sug sângele în principal anumitor animale: unele sunt insecte, altele sunt păsări, altele sunt mamifere, iar fiecare specie de parazit își are preferata, adesea singura gazdă Păianjenii, bihorcii și scorpionii adevărați nu sunt foarte pretențioși în mâncare; ei mănâncă tot ce pot mânca, atâta timp cât este o făptură vie și au destulă forță pentru a o învinge Ei nu mănâncă lucruri moarte; nici cea mai mare foamete nu-i obligă să devoreze morții, deși uneori se încearcă Mi s-a întâmplat să văd, de exemplu, cum Phalangium oriolo sugea multă vreme și cu sârguință un picior culcat, o cruce, care părea complet uscată și nepotrivită pentru mâncare, (Cum Epeira marmorea sugea un gândac fără cap sau o muscă moartă etc Senzațiile gustative deduc însă pa Biblioteca "Runivers" DESPRE PSIHIA animalelor asemănătoare unui păianjen uka, se pare, foarte curând din amăgire Păianjenii mănâncă în principal diferite tipuri de insecte În sudul extrem al Rusiei și în stepele transcaucaziene, în capcanele multor Theridiidae și altele, se pot observa ca urme ale unei mese din belșug muște moarte, gândaci și mai ales diverse feluri de insecte din ordinul ortopterelor; mai rar este posibil să se găsească acolo rămășițe de păianjeni și, în cazuri excepționale, de mici vertebrate În rețelele de pânză de păianjen ale karakurt - Latrodectus tredecimguttatus Rossi, găsite în Kârgâz, Transcaucazian și în alte stepe, s-au văzut chiar și scorpie - Sorex (Rossikov) Arahnidele atât de mari precum bihorci (Galeodes) se năpustesc asupra șopârlelor adormite, șoarecilor de câmp și păianjenilor tropicali care mănâncă păsări (Mygale), după cum știți, sunt de multă vreme faimoase pentru atacurile lor extrem de prădătoare asupra vertebratelor, în principal păsărilor mici În diferite perioade ale anului, aceeași clădire din pânză de păianjen conține rămășițele diferitelor tipuri de creaturi vii Cu o abundență de hrană, păianjenii se hrănesc cu oarecare alegere, dar cu lipsă și foame, atitudinea față de ea este destul de indiferentă, cel puțin păianjenul îl târăște în cuib și mănâncă tot ce reușește să prindă Tipul de hrană depinde, desigur, în mare măsură de fauna zonei în care este construită capcana și, la fel ca în apropierea vizuinilor Theridiidae mari, care se așează

jos deasupra stepei în iarbă și de-a lungul marginilor arbuștilor, în jur se află o masă de ortoptere aspirate, așa că pe plasele verticale foarte întinse de Epeiridae sau pânzele orizontale de Linyphiidae observăm în principal astfel de insecte, care în zborul lor pot cădea cel mai adesea în aceste capcane, și anume diptere, mai rar gândaci etc în plase și nici în alte tipuri de capcane există de obicei rămășițe de himenoptere, dar motivul pentru aceasta nu este probabil caracteristicile gustative ale păianjenilor, ci teama lor instinctivă de aceste insecte, principalii lor exterminatori Trebuie spus că majoritatea arahnidelor superioare sug doar prada, deși au fălci puternice și puternice, și câteva, de exemplu bihorhi, mananca si parti dure Păianjenii se mănâncă unii pe alții doar atunci când lipsește hrana și, în acest caz, uneori nici femelele nu își cruță Biblioteca "Runivers" E ERIKSON vodcă Lycosidae se disting în special prin această tendință Păianjenii sunt, în general, reticenți în a-și mânca urmașii, mulți preferă înfometarea, așa cum am văzut cu Xysticus, Epeira, Linyphia și alții Acest lucru este cu atât mai ciudat că păianjenii nu mănâncă nimic sau aproape nimic atunci când stau pe un cocon sau merg cu el, iar în acest timp slăbesc mult, iar după ecloziune din ouăle de păianjen, s-ar părea că apetitul lor ar trebui să aibă a crescut foarte mult La tarantule și, în general, la păianjeni, purtând copiii peste tot cu ei pe spate, bebelușii, alunecând de pe corpul mamei, la început mănâncă mai multe resturi din masa părinților decât în detrimentul unei capturi independente a celor mai mici insecte Femela, pentru a hrăni copiii, trebuie să facă din ce în ce mai multe excursii lungi în fiecare zi, timp în care tinerii exersează să obțină singuri mâncare Aici se poate bănui imitație și antrenament reciproc inconștient în alegerea hranei și vânătoarei La scorpioni se observă aproape același lucru Pe de altă parte, păianjenii Linyphia și Epeira au fugit de mai multe ori de la mine din cutii și cutii, iar mulți au putut să se hrănească complet independent chiar de la ieșirea din ouă și au crescut atât independent unul de celălalt, cât și de mamă, care le păzea la stadiul de ouă, dar nu putea da exemple în obținerea hranei Păianjenii se mâncau foarte rar unul pe altul și, dimpotrivă, mureau foarte des, atât de foame, cât și fără un motiv aparent În timpul napârlirii, păianjenii încetează să mănânce cu totul Păianjenii adulți din aceeași specie sau gen, în general, sunt mai puțin dispuși să se mănânce unul pe altul decât specii, genuri și chiar mai multe familii diferite Într-unul dintre borcane aveam, de exemplu, bucăți de masculi și femele adulți Er diademă I-am lăsat fără mâncare în așteptarea că se vor mânca unul pe altul, dar acest lucru nu s-a întâmplat și s-au stins treptat pe parcursul a două sau trei săptămâni Dar s-a întâmplat și: doi păianjeni din aceeași specie au intrat de la bun început în relații ostile unul cu celălalt, iar apoi treaba s-a încheiat foarte curând cu cei slabi devenind prada celui mai puternic Cumva am plantat trei Eps mari într-un borcan diademă și cinci Ep marmorea; toate erau femele Trei zile au trecut în siguranță, dar apoi păianjenii au început să se atace între ei cu scopul evident de a se hrăni și erau din ce în ce mai puțini în viață în fiecare zi Ultimii doi au murit de foame Biblioteca "Runivers" DESPRE PSIHIA animalelor asemănătoare unui păianjen moarte Păianjenii, odată ce au gustat din sângele fraților lor, intră, ca să spunem așa, în gust și repetă atacul mult mai îndrăzneț, de îndată ce le este foame Cumva am prins doi bihorkhs (Galeodes aranoides) lângă Tiflis și i-am plantat într-un borcan S-au atacat imediat unul pe celălalt, dar prima luptă a fost scurtă și nereușită - dușmanii nici nu s-au putut mușca corect unul pe altul, dar fiecare dintre ei a încercat

să împiedice inamicul să se apropie de el Multă vreme au stat pe loc ca cavalerii într-un turneu cu armele ridicate pregătite, apoi s-au împrăștiat și din acel moment au rămas constant pe părțile opuse ale localului lor Când scuturați odată un borcan din aceste animale dezgustătoare astfel încât să se ciocnească, imediat fiecare dintre ele, operând loviturile inamicului, caută să plece cât mai curând posibil, mișcându-se înapoi În timp ce i-am ţinut deoparte, ei au mâncat mai multe puturoi de lăcuste fiecare În timpul șederii lor de cinci zile în camera comună, ei au refuzat însă să mănânce, pierzându-și aparent pofta de mâncare din cauza furiei și a fricii constante În a șasea zi dimineața, am găsit un bihorkha lipindu-și ferm fălcile de cefalotoracele celuilalt - deja mort, iar a doua zi încă se putea observa cum învingătorul devora măruntaiele învinșilor Altă dată am plantat o bihorkha cu o tarantula (Trochosa singoriensis Laxm) Foarte curând și-a atacat inamicul mai puțin puternic, mușcându-și repede toate picioarele, dar nu l-a mâncat Cantitatea de mâncare consumată de păianjeni este în general mare și depinde de condițiile și condițiile meteorologice Arahnidele superioare sunt remarcabil de rezistente la înfometare, iar unele pot să nu mănânce nu numai zile, ci săptămâni, chiar luni (scorpioni) *), deși vizibil mai subțiri Atunci când hrănesc păianjeni într-un mediu artificial, aceștia se năpustesc mult mai lacomi la prima muscă decât la a doua, și cu atât mai mult la a treia, când animalul are de fapt nevoie de odihnă, și nu de hrană Dacă rotund-tenetnik-ului îi este foame, el înfășoară imediat musca care i-a fost dată într-o pânză, o separă de locul în care a prins-o și o poartă în fălci pe platforma centrală a plasei, unde) Momentul anului contează Biblioteca "Runivers" θ erixoya cine nu este neliniştit îl suge ore în şir, schimbând ocazional locul pentru care ţine prada Mulțumit, îndepărtează rămășițele Dacă păianjenul este plin și prada a apărut, ucide și îl înfășează pe loc cu pânze de păianjen și, când îi este foame, își amintește de oferta existentă Merită să-i aduceți o muscă care bâzâie unui păianjen flămând care se ascunde într-o gaură, el va porni, va ieși în întâmpinarea lui Un animal nu se comportă deloc așa când este plin: nu poate fi ademenit atât de ușor din gaură Pentru a hrăni deja naƄgosya Yer diademă, am aruncat odată o mică insectă reticulata de suprafață pe o plasă În ciuda faptului că, după ce s-a încurcat, a început să bată violent, păianjenul bine hrănit care stătea în centrul plasei nu i-a acordat nici cea mai mică atenție Apoi am adus o muscă - un mâncător de carne cenușiu (Sarcophaga carnaria) - chiar în gura păianjenului, dar și fără rezultat După aceea, am prins o altă muscă, asemănătoare cu o muscă de casă, iar când am adus-o până la ochii păianjenului, iar ea a bâzâit puternic, el tot nu a vrut să o apuce, chiar și de parcă i-ar fi fost frică de ea și a încercat a pleca A doua zi, odată cu începutul foametei, păianjenul a apucat cu lăcomie aceeași muscă și a supt-o Observațiile arată în continuare că, în ciuda dezvoltării slabe a gustului, păianjenii, dacă sunt hrăniți monoton, refuză să mănânce și să moară Arahnidele terestre beau rar apă și probabil că mulți se pot descurca fără ea, dar dacă se întâmplă să fie în fața lor, profită de momentul și își potolesc setea Așezați deasupra unui bazin de apă stătătoare sau care curge încet, filătorii coboară ocazional în el și beau timp îndelungat, apoi, scuturându-se, se întorc repede înapoi Dacă apa este înlocuită cu un lichid care este acru, sărat sau amar, ei o evită După ce beau un lichid otrăvitor, mor rapid, la fel ca din aerul saturat cu eter, cuișoare sau ulei de mentă Arahnidele, odată aflate într-un mediu inconfortabil și nepotrivit pentru ei, caută o cale de ieșire din acesta, iar acțiunile lor sunt

ghidate de toate organele de simț disponibile Tarantulele, bihorhii, scorpionii merg departe de găurile sau bârlogurile lor, dar își găsesc drumul înapoi perfect, probabil în principal cu ajutorul vederii și memoriei locului Cu toate acestea, Phalangium opilio, chiar și cu o vedere slabă, știe să găsească o cale Biblioteca "Runivers" DESPRE PSIHIA animalelor asemănătoare unui păianjen la casa ta Circumtennets (Epeiridae), reticulele (Theridiidae) și, în general, păianjenii care ridică construcții de pânză de păianjen pentru ei înșiși, trag un fir care provine din negii de păianjen cu unul dintre picioarele din spate Acest fir este pentru păianjenul îndepărtat, atât nou-născut, cât și adult, un ghid înapoi către cuib, bârlog sau capcană În condițiile date de construcție și modul de viață al animalelor, vederea și memoria unui loc nu au putut fi antrenate și, prin urmare, nu foarte dezvoltate Asemenea păianjeni sunt forțați în mod constant să se teamă pentru integritatea firului, a cărui rupere îi pune într-o poziţie neputincioasă când se întorc Numai într-un moment de pericol extrem pentru viață o rup în urma lor și fug Într-o zi, dorind să scot capcanele din spatele sticlei ferestrei mele mari, Yer diademă, l-am speriat involuntar și a căzut de la etajul doi al daciei la pământ Se părea că animalul era pe cale să dispară Cu toate acestea, după un timp scurt, a rămas din nou la locul inițial Era evident că păianjenul căzuse pe un fir de păianjen lung, subțire și, prin urmare, invizibil pentru ochiul liber Pentru a verifica dacă își va regăsi drumul înapoi în cazul în care firul s-ar fi rupt, tulburându-i astfel calea directă înapoi, l-am făcut să cadă din nou și când era deja la pământ, am mutat capătul central al pânzei sprijinindu-l , metri în lateral Păianjenul s-a cățărat curând pe perete, dar nu a mai apărut pe net și a rămas liber toată săptămâna, apoi a fost dus de vânt Părea evident că nu-și găsise drumul spre casă Când un alt yer diadema, alarmată la fel, a căzut de pe plasă, am atârnat-o exact la picioare de margine Păianjenul s-a ridicat la locul noului atașament al firului și a devenit confuz: a început să caute o cale, mai întâi într-o direcție, apoi în alta, de multe ori s-a întors înapoi, a urcat pe pânza altcuiva de vreo Linyphia, a aflat că această clădire nu era a lui și s-a întors, a mers, a mers și În ciuda proximității obiectivului, nu l-am putut realiza în niciun fel Dimineața s-a dovedit că stătea pe o umbră nou construită, ceva mai înaltă decât fosta umbră Centrele umbrelor erau separate unul de celălalt de doar locuri și, cu toate acestea, la construirea unei noi capcane, păianjenul nici măcar nu s-a împiedicat accidental de cea veche, deși marginile lor Biblioteca "Runivers" E ERIKSON aproape atins Am speriat a doua oară păianjenul, iar când a căzut din nou pe fir, l-am ridicat oarecum în lateral și la fel de aproape După ce a alergat până la locul atașării, păianjenul a început să-și caute cu atenție capcana, umblându-se și înconjurând încet și nesigur M-a frapat în același timp că mersul lui pe locuri familiare și pe pânze de păianjen era mult mai rapid decât pe drumuri noi Negăsindu-și plasa din nou, și-a construit al treilea, iar centrul acestuia din urmă era din centrul celui de-al doilea la o distanță de de locuri Spre seară, crucea și -a găsit prima plasă și s-a întors la ea În zilele care au urmat, le-a scos pe amândouă, ca în mod evident inutile Cât de slabă este ingeniozitatea păianjenilor și cât de imperfecte sunt organele lor de simț este evident din următoarele: Er diadema, ocolind toate părțile izolatorului și negăsind o ieșire, a început să coboare pe pânză de păianjen și din nou să urce înapoi, și cu cât cobora mai jos, cu atât se întorcea mai repede A făcut asta de multe, de multe ori în locuri diferite, dar în zadar: nu era nicio ieșire, peste tot era

apă pe cale de scăpare În cele din urmă, se îndrăzni să-i atingă suprafața cu labele din față, dar, îngrozit, se grăbi înapoi, apoi coborî din nou; de data asta a luat apa mai linistit, nici nu i-a fost frica sa o bea si a baut mult timp Dorința de a pleca între timp nu a slăbit Păianjenul s-a întors pe pânză, și-a schimbat poziția pe vârful bastonului izolator, parcă se uita în jur, dar și fără rezultat Uneori, aterizat pe o pânză de păianjen, păianjenul încerca să se leagăne și să-l arunce în alt loc, dar nici nu ieșea nimic din asta Având în vedere toate acestea, am plasat un alt stick jos în apropiere la o distanță de locuri Păianjenul s-a mutat rapid și cu dibăcie pe el, a examinat totul în jur de aici, dar nu s-a putut gândi la nimic pentru salvarea lui, deși acum erau doar locuri până la marginea farfurioarei Am așezat apoi un fir gros de la acest al doilea băț până la marginea farfurioarei pe suprafața apei: păianjenul a încercat în zadar să alerge pe apă, dar habar nu avea să treacă firul, care părea atât de ușor de do A durat mai mult de o zi până când el să se poticnească pe calea cea dreaptă către mântuire și să plece Pe de altă parte, observațiile arată că Tetragnatha, Attus, Salticus, Lycosa, Galeodes etc , având prada conturată, se strecoară în sus, conform cerințelor momentului, Biblioteca "Runivers" DESPRE PSIHIA animalelor asemănătoare unui păianjen cu atenție și măsurați saltul lor cu distanța Un păianjen din genul Xysticus a stat două săptămâni în borcanul meu, cu un cocon în brațe, iar în acel moment, ca de obicei, nu a mâncat nimic și a devenit foarte slăbit Era greu să-l alungi din locul lui: la fiecare încercare de a face asta, se ținea de picioare, se împotrivi, într-un cuvânt nu voia să plece Chiar și atunci când am aruncat un mic round-robin (Epeira) în borcan și apoi Xysticus a continuat să stea ferm pe coconul său Când am scos păianjenul din borcan, acesta a căutat îndelung un cocon, târând în spate un fir de pânză de păianjen, între timp putea să-l rupă și să scape A continuat să se târască de jur împrejur, la care, după ce a mers câțiva pași, s-a oprit, și-a ridicat picioarele din față sus, parcă ar conține organe de simț, apoi a continuat, le-a ridicat din nou, l-a ținut nemișcat o vreme și a pornit din nou în cautță, dar nu a ghicit să se întoarcă la borcan sau nu a vrut Plantat acolo, a continuat să caute în el Întâlnind fire de pânză de păianjen pe drum, le-a apucat și le-a tras, de parcă ar fi examinat rezistența pe unde duc acestea și asigurându-se că nu se află coconul pe ele, s-a deplasat încet mai departe Cu astfel de mers și cățărare, păianjenul se agăța cu tentaculele îndoite în jos, ca niște cârlige În ciuda faptului că coconul era aproape și păianjenul, se părea, ar fi trebuit să-l vadă sau să-i simtă prezența - nu l-a găsit Când păianjenul s-a împiedicat în cele din urmă întâmplător de fire groase care au mers cu adevărat la cocon, le-a apucat, le-a scuturat și, cu o emoție evidentă, a alergat repede direct spre el Deși borcanul stătea cu mine de la o zi la alta neacoperit de ceva, totuși păianjenul nu arăta deloc dorința de a pleca și, dacă pleca, se întorcea imediat sau foarte curând și, lipindu-și pieptul de cocon, rămânea din nou așezat în el loc aproape nemișcat ore întregi Când într-o zi s-a îndepărtat de cocon, i-am pus altul - cel al Linyphiei, și i-am atârnat propriul cocon puțin înapoi Revenind, păianjenul a observat imediat înlocuirea Nu numai că nu s-a așezat pe cocon în poziția obișnuită, dar a început să-l împingă cu membrele anterioare și, timp de minute, și-a căutat punga cu ouă unde Biblioteca "Runivers" E ERIKSON chiar ar trebui să fie Păianjenul s-a rotit mult timp în același loc și și-a mișcat în zadar cele două picioare din față în direcții diferite în aer După ce a petrecut astfel destul de mult timp într-o căutare zadarnică, s-a făcut

deoparte și a căzut, judecând după suspendarea mișcărilor, mai degrabă în melancolie decât în indiferență; Aproximativ ore mai târziu, păianjenul s-a agitat din nou și în curând, aparent din întâmplare, a simțit apropierea coconului său, răsturnând firul care ducea la el; grăbindu-și mișcările, s-a îndreptat spre el și, găsindu-l în cele din urmă, l-a prins cu lăcomie în brațe și a încremenit în imobilitate O oră mai târziu am tăiat pânzele de păianjen care susțineau coconul A căzut pe fundul borcanului, iar cu el și păianjenul, care nu l-a lăsat să iasă A doua zi, coconul părea să fie suspendat sus de partea centrală a borcanului, unde animalul, probabil noaptea, l-a tras din nou și l-a atașat Toate aceste acțiuni vorbesc clar despre prezența în Xysticus a unei organizații psihice de ordin relativ înalt, cu posibilitatea de manifestare a fulgerelor de conștiință Că păianjenii, închiși într-o cameră închisă, întunecată, caută o ieșire, ghidați, printre altele, de vedere, demonstrează că merită să lași o mică gaură pentru pătrunderea luminii și cu siguranță și foarte curând va atrage atentia captivilor Pe de altă parte, păianjenii așezați într-un borcan deschis sau într-o cutie deschisă nu realizează întotdeauna și nu toți imediat că sunt în captivitate și că este necesar să scape Dacă în primul caz, ei, după ce au căutat toate colțurile, încearcă să iasă prin gaura luminoasă găsită, atunci în al doilea lovesc adesea stând cu încăpățânare într-un loc la un moment dat, când ar fi prudent și oportun să fugă rapid Cu toate acestea, mulți păianjeni și-au găsit drumul din borcan mult mai repede când a fost așezat pe o parte Este de la sine înțeles că pentru a scăpa din captivitate este necesară o stare bună a simțurilor: păianjenii orbiți devin mai puțin îndemânatici și isteți, toate celelalte lucruri fiind egale, decât cei văzători și este mai greu de găsit modul în care Un păianjen sănătos nu trebuia să găsească decât o singură dată o cale de ieșire și deseori își repeta cu insistență încercarea de a pleca, indiferent de poziția în care se afla malul, chiar și atunci când am alungat animalul înapoi cu încăpățânare și în mod repetat După ce și-a pierdut vederea, a arătat o oarecare indiferență față de poziția sa, slăbit Biblioteca "Runivers" DESPRE PSIHIA animalelor asemănătoare unui păianjen dorință leneșă de a alerga Cu toate acestea, după ce și-a unt ochii, păianjenul s-a curățat mult timp și în mod repetat, a încercat să-și restabilească mai întâi vederea frecând ochii cu picioarele cu ajutorul tentaculelor și abia după aceea a început să exploreze căile către Ieșire Păianjenii care săpă pământul, de exemplu, tarantulele, caută mântuirea îngropând în pământ, în terarii încearcă chiar să se îngroape sub marginea unui perete de sticlă Dacă într-o cutie sub sticlă obișnuită aveam un pui întreg de Agelena, Epeira, Linyphia sau alte feluri de păianjeni, atunci când am deschis-o, micile animale nu au observat la început posibilitatea de a alerga, deși în scurt timp au început să amestece unul după alta, aparent din accesul de aer proaspăt și mișcările lui Astfel, începutul mobilității, care a apărut din iritația externă, părea automat, dar cu cât fiecare păianjen mergea mai departe separat, cu atât plecarea lui a căpătat caracterul de semnificație Animalul prins și repus în cutie nu a repetat imediat încercarea, probabil pentru că, în al doilea rând, apare automat o moarte imaginară, în al doilea rând, amintirea acțiunii anterioare întâmpină o întârziere internă, și o perioadă latentă a procesului mental necesar pentru acțiune arbitrară, necesită un timp relativ lung Cu toate acestea, însăși specia de animale pe care se pune experimentul este departe de a fi indiferentă Diferență uriașă de ex între nou-născuţi Thomisus şi Linyphia în sensul capacităţii lor de a manifesta activitate De

asemenea, trebuie avut în vedere că atunci când păianjenii fug, pare să aibă loc imitația: cel puțin adesea, dacă un păianjen găsește o cale de ieșire, alții vor urma în curând fără greș Când sunt într-un borcan cu o femelă Yer diadema a aruncat un alt animal asemănător, lipsit de toate picioarele, cu excepția perechii din față, apoi un păianjen sănătos l-a apucat repede și, înfășurandu-l într-un strat continuu de voal albicios de pânză de păianjen, l-a tras pe o pânză de păianjen, după care a început să se împușcă suge cu lăcomie prada Uneori păianjenul a părăsit-o, a mers de-a lungul pereților și s-a întors din nou, dar nu a fugit, în ciuda faptului că borcanul era deschis Concentrând atenția asupra a ceva, ridica adesea ambele perechi de picioare din față, în special pe primul Când am tăiat firele de care era atașată victima, iar ea a căzut la fund, Questions of Philosophy, Vol , Biblioteca "Runivers " E ERIKSON Păianjenul a părăsit-o, agitat, dar s-a liniştit curând şi a început să sugă din nou După ce a mâncat, după ce și-a curățat labele în gură, păianjenul s-a așezat să se odihnească și s-a odihnit aproximativ de minute, apoi s-a îndreptat brusc spre ieșire L-am aruncat înapoi; păianjenul și-a repetat imediat încercarea de a pleca; L-am împins din nou, apoi din nou și atât de repetat; păianjenul s-a încăpățânat să atingă scopul propus După ce a trecut în sfârșit marginea borcanului, nu s-a putut arunca imediat, dar a început să recurgă la metode foarte nereușite de alunecare repetă și s-a întors în mod repetat înapoi, uneori, ca intenționat, a căzut, dar nici nu a fost în stare să facă măsoară distanța aproximativ și orice timp fir de pânză de păianjen l-a întârziat Cu o înălțime a borcanului care nu depășește cent animalul, coborând sau aruncându-se, a irosit astfel multă muncă complet în zadar, neproductiv Dintr-o dată un păianjen de la o înălțime de cm Am observat în cele din urmă masa pe care stătea borcanul și m-am îndreptat deja spre ea cu încredere și repede Un alt păianjen din aceeași specie, dar un mascul, așezat în aceleași condiții, a găsit o cale de ieșire mult mai repede și, trecând de marginea borcanului, s-a repezit să alerge drept pe peretele exterior fără să se oprească, nepersând să fie alungat înapoi macar odata Arahnidele superioare sunt capabile să experimenteze acele mișcări mentale, care sunt de obicei numite emoții Desigur, emoțiile lor nu sunt la fel de complexe și profunde precum cele ale păsărilor sau mamiferelor, totuși au semne obiective, constând în modificări ale mișcării corpului, respirației, circulației sângelui, motilității intestinale etc Atunci când un păianjen este amenințat de un pericol imaginar sau real, acesta prezintă o reacție motorie cu dovezi care vorbesc pentru experimentarea emoției fricii Gradul de experiență emoțională la diferite specii de păianjeni și în diferite cazuri nu este același Un păianjen înspăimântat respiră, fără îndoială, mai repede decât de obicei, uneori tremură ca și cum ar fi avut febră și cu greu își poate mișca membrele La cei cu picior iute, frica implică dorința de a fugi; la cei cu picior lent, ea dă adesea o reacție preliminară de moarte imaginară Trebuie spus că însăși mobilitatea păianjenilor este extrem de diversă, iar dacă unele animale sunt deja în mod natural letargice, apatice, precum Phalangium, Tetragnatha, Thomisus, Xysticus, atunci altele Biblioteca "Runivers" DESPRE PSIHIA animalelor asemănătoare unui păianjen diferă dimpotrivă prin viteză, dexteritate în mișcare, viteza picioarelor, ca de exemplu Lycosa, Attus, Salticus, Drassus și τ π Unele specii mici de păianjeni adevărați, care aleargă pe un loc plat într-o linie întortocheată, se rotesc atât de repede, mai ales într-un moment de pericol, încât cu greu îi poți urmări cu ochii Stbit își amintește și cum, de exemplu

aleargă rapid, în ciuda corpului său minuscul, scorpionul de carte (Chelifer cancroides) Este clar că emoția fricii este mai ușor evidentă la arahnidele care alergă rapid și este adesea puțin vizibilă și pare slab exprimată la cele lente Lycosa, Attus sau Drassus sunt îndrăzneți în unele cazuri și lași în altele; cu toate acestea, acest lucru se aplică majorității formelor superioare de păianjeni Attus, așezându-se în mulțime pe stâncile cenușii, speriat, se repezi din ele în direcții diferite ca greierii Nu este foarte ușor să prinzi Lycosa: animalele, simțind pericolul, pot, cu o viteză și dexteritate uimitoare, să se strecoare și să ascundă în cea mai apropiată gaură de pământ, sub frunze căzute, pietre etc conținutul cloacii Cel mai mic zgomot îi sperie atât de tare pe scorpioni, încât în primul moment își pierd chiar capacitatea de a alerga, de a cădea, de exemplu de la tavan până la podea și deja aici, neliniștiți, se repezi dintr-o parte în alta, neștiind drumul La arahnidele superioare, cu cât pericolul este mai mare, cu atât mai energice și mai variate invenții, cu atât mai multe acțiuni neașteptate menite să-l evite De îndată ce apare un moment favorabil pentru zbor, de exemplu lasa animalul pe masa, profita de ocazie si fuge Chiar și letargicul Epeira, simțind libertatea, prinde viață, iar în zborul lui grăbit observă pregătiri pentru a-l reține sau a-l prinde; se urcă peste barierele joase puse peste drum pentru el, uneori îi recunoaște pe cei pe care i-a întâlnit deja, dar pe care nu le-a putut trece până acum Cu toate acestea, mai des, indiferent de ce, păianjenul trece prin tot ce apare, în timp ce își accelerează pașii doar în cazul manipulărilor periculoase ale inamicului sau se întoarce rapid în lateral Epeira se străduiește să se elibereze cu atâta forță încât adesea își lasă toate picioarele în mâini unul câte unul Groaza preia de la el peste cele mai inalte manifestari mentale, iar senzatia de durere se potoleste Biblioteca "Runivers" E ERIKSON este nevoia de a fi salvat Er marmorea, la care am încercat să pictez peste ochi, am rezistat cu toată puterea, a căzut pe spate, am împins cu picioarele și, eliberându-mă, am eliberat conținutul cloacii Păianjenul, prins de picior cu penseta, a încercat uneori să-și învelească capetele cu o pânză de păianjen, ceea ce, în condițiile date, este un act inutil și fără sens, dar de înțeles; animalul înspăimântat și derutat recurge la ultimele mijloace de luptă de care dispune Păianjenii, plantați pe un băț în mijlocul apei, de obicei, la început explorează cu calm împrejurimile, apoi își dezvăluie din ce în ce mai mult entuziasmul și, parcă și-ar da seama de neputința și pericolul poziției lor, se repezi dintr-o parte în alta, în cele din urmă fac un încearcă să scape prin zbor la suprafața apei, care singure (Lycosa, Drassus) reușesc destul de ușor, alții (Phalangium, Epeira) se scufundă rapid în apă și se îneacă (Doar câțiva Dolomede aleargă în voie pe apă) Dacă un borcan cu aceleași animale este plasat sub Linyphia sau Epeira coborând pe pânză de păianjen, atunci pericolul este observat în timp util și evitat Cu toate acestea, atunci când păianjenii sunt salvați, acțiunile lor mărturisesc adesea necugetarea; așa că Linyphia, fugind într-o crăpătură, ascunde adesea în ea doar cefalotoracele, în timp ce abdomenul rămâne mai mult sau mai puțin vizibil din exterior; acest lucru i-ar fi fost fatal pentru Linyphia fugitivă dacă n-ar fi avut obiceiul să țină în spatele lui cu o labă pânza de păianjen care vine din capcană și anunță animalul prin comoția sa când este necesar să se adanc Lycosa sau Cteniza urmăresc din vizuinile lor cu ajutorul vederii gradul de pericol, bihorhii și scorpionii ascultă sub pietre și se ascund mai departe când pericolul se intensifică Dimpotrivă, Phalangium orio pare a fi incapabil să experimenteze frica și conștient de

pericol, cel puțin se renunță cu ușurință și abia atunci începe să manifeste o rezistență slabă, inutilă Cumva am plantat două cruci (Er diadema) într-o cutie Cel mai mic l-a atins cu laba pe cel mai mare: acesta din urmă, încrucișându-și picioarele, a căzut imediat pe spate și a încremenit în imobilitate A stat așa - minute, apoi deodată s-a prăbușit cu toate membrele, s-a răsturnat și a alergat de-a lungul peretelui cutiei; apoi un alt păianjen l-a atacat și a dat o lovitură, care DESPRE PSIHIA animalelor asemănătoare unui păianjen care însă a provocat o retragere rapidă, dar nu o cădere sau moarte imaginară Tarantulele, care aleargă pe pământ când sunt atacate de o viespe (Pompilius), cad adesea îngrozite pe spate și se apără cu picioarele O tarantula moartă, aruncată într-un borcan cu una vie, a provocat și frică de panică, care a trecut doar după examinarea repetată a cadavrului Proprietarul capcanei de rețea (Theridium, Linyphia, Epeira) tratează diferit insectele care au căzut în ea: îi este în mod clar frică de unele și imediat le apucă cu îndrăzneală pe altele Puteți vedea adesea cum un păianjen examinează cu atenție situația cu labele din față și nu se grăbește să atace; De îndată ce o muscă încâlcită tremură, păianjenul sare imediat înspăimântat Puțin mai târziu, pornește din nou să exploreze și din nou se împiedică înapoi, în cele din urmă, făcând curaj, își înfundă fălcile în victimă Dacă un păianjen mic din râu Epeira dă o muscă minusculă, o ia imediat; când i se oferă o muscă domestică (Musca domestica), acesta intră în luptă cu ea și se dă înapoi în mod repetat, apoi atacă până învinge; când este crescută o muscă și mai mare, de exemplu carne albastră (Calliphora vomitoria L), bătând puternic și bâzâit zgomotos - păianjenul fuge Prin urmare, nu este înclinat să-și pună viața în pericol Mai mult, dacă în timpul luptei propria situație a devenit brusc critică, el preferă să elibereze prada din labe cât mai curând posibil și să fugă Asemenea păianjeni ca Drassus, Lycosa, Salticus, care sug sucul de la insecta prinsă, nu încetează să țină perechea de picioare din față ridicată, iar în caz de alarmă ridică a doua pereche, deși de obicei, când unul mănâncă ceva, celălalt , chiar foarte flămând, nu-l atacă pentru a-i lua prada Când o dată într-un borcan cu Er diadema Am aruncat musca - Calliphora erythrocephala Meig , păianjenul, întâlnindu-l, ridica de fiecare dată amenințător picioarele din față, tremura și se dădea înapoi Uneori a făcut încercări persistente de a urca paharul, dar, alunecând în jos, a căzut epuizat Cu toate acestea, păianjenul era plin, când îi era foame, nu ar fi arătat o asemenea lașitate; cu puțin timp înainte de aceasta, a aspirat conținutul unei scoarțe decapitate, care din anumite motive nu a fost atinsă de un alt păianjen din aceeași specie Am aruncat două muște în borcan - grozav E RIKSOY urlând și cu capul tăiat, dar încă viu; s-a dovedit că acesta din urmă îl speria mai mult decât cel normal Dintre toate insectele, păianjenii se tem de viespi Când viespile bâzâie în stepa arsă de căldură, păianjenii care săpă pământul, așezați în vizuini, îngroziți de panică, se năpustesc în adâncuri, unde, în caz de atac, se apără până la capăt Cteniza încearcă să închidă strâns ușa din pânză de păianjen în gaură în timp util și să nu lase inamicul invadator să intre, tarantulele se grăbesc să se îngroape în pământ Este suficient să aduci o viespe care bâzâie pe pensete pentru a vedea cea mai vie reacție de frică din partea păianjenului Dar păianjenii recunosc viespile chiar și atunci când nu bâzâie, pentru că a trebuit să mă conving de mai multe ori Odată, de exemplu, în fața ochilor mei chiar la marginea plasei Yer diadema era o viespe de dimensiuni mici, dar se pare că nu răspundea puterii unui păianjen A fugit imediat de pe

platforma centrală în lateral, s-a oprit și, adunându-și curajul, a început să-și scuture energic capcana cu scopul evident de a alunga insecta, dar fără rezultat Apoi a început să rupă în grabă pânzele de păianjen care se aflǎ pe drumul de la viespe la plasă, ceea ce, din punct de vedere al oportunității și al raționalității, este un fenomen uimitor și greu de explicat fără presupunerea că păianjenul are conștiință Arahnidele superioare, nu numai din specii diferite, ci și din aceeași specie, introduse printre mai mulți indivizi într-o cameră comună înghesuită, intră într-o emoție puternică, din care nu se pot recupera pentru o lungă perioadă de timp În relație unul cu celălalt în aceste condiții neobișnuite pentru ei, sunt extrem de atenți și evită cu grijă întâlnirile și coliziunile Scorpionul și tarantula, karakurtul și bihorha, crucea și fânătorul, odată ciocnite, se retrag în părți opuse, iar animalul mai slab este primul care se grăbește să părăsească cartierul periculos În cele din urmă, dușmanii intră într-o luptă și luptă cu furie până când lupta se termină cu moartea celor învinși Cu toate acestea, uneori păianjenii, în special cei care aparțin aceleiași specii, trăiesc împreună săptămâni întregi fără a intra într-o luptă între ei Drassus, așezat separat într-un borcan, și-a făcut un bârlog în colț sub forma unui baldachin delicat de pânză de păianjen, cu intrare și ieșire Cât timp animalul era singur, s-a dus acolo
 animalelor asemănătoare unui păianjen doar ocazional; când l-am lăsat pe Yer în același borcan diadema, apoi Drassus a început să se ascundă în adăpostul lui din pânză de păianjen la cel mai mic pericol și, în timp ce fugea, s-a ascuns în el cu dibăcie și repede Pe de altă parte, odată cu apariția Ep diademă, Drassus a manifestat o puternică dorință de a ieși cât mai curând posibil, prin orice mijloace Drassus, ca și alți păianjeni, a primit o idee despre pericolul poziției sale atunci când a atins inamicul cu piciorul din față De fapt, chiar și o astfel de atingere i se părea păianjenului suficient pentru o concluzie și nu era nevoie specială de studii repetate În cele din urmă, a reușit să scape printr-un gol lăsat accidental deschis În sânul naturii, există o luptă constantă între tarantule și bihorkh, în care victoria rămâne mereu la cei din urmă, ca și cei mai puternici Când atacă pe cineva, bihorha capătă o privire amenințătoare, ridicând sus capul și partea din față a corpului, la fel ca insecta cu aripi drepte, mantis religiosa (Mantis religiosa), apoi se năpustește brusc asupra victimei, uneori cu un șuierat *) Scorpionii se luptă ocazional cu bihorci și tarantulele Agelena se îndepărtează de locul unde s-a stabilit Drassus; Linyphia evită apropierea de Theridium Cu toate acestea, pe un gard într-o zonă de un sazhen pătrat, uneori poate fi adunată o recoltă variată Evident, în condițiile naturale de viață, mulți păianjeni, respectând drepturile teritoriale, se înțeleg adesea foarte aproape unul de celălalt În general, arahnidele, cu excepția celor inferioare, cu un singur corp (Acarina), se străduiesc totuși spre singurătate și cu furie se năpustesc chiar și asupra rudelor lor, deoarece invadează bunurile altora Cumva am prins o femelă adultă Yer diademă cu pensetă de picior Animalul s-a înfuriat atât de mult și s-a agățat de metal cu fălcile atât de rău, încât zgomotul de zgârieturi al lor se auzea clar, iar piciorul s-a rupt rapid Toate celelalte picioare au căzut în același mod, iar încercarea de a ridica păianjenul cu penseta a fost categoric eșuată Într-o zi mi s-a întâmplat să aud un zgomot într-o cutie cu două
) Er diadema, în rare ocazii, emite și un șuierat ca un șarpe
 femele Yer diademă: s-a dovedit că traversa mare s-a agățat de cea mai mică și ambele au căzut la fund cu

un vuiet Apoi a început o luptă acerbă între ei: păianjenul mai mare a ținut ferm fălcile celui mai mic la baza picioarelor mijlocii din partea stângă și s-a agățat cu încăpățânare de corpul său cu toate membrele Lupta a durat câteva minute și a fost, după cum se spune, nu pentru viață, ci pentru moarte De câteva ori părea că păianjenul mai mic se va elibera și se va salva, dar nu - puterea sa a căzut mai repede și nu a fost suficientă pentru a scăpa din îmbrățișarea unui inamic furios Acesta din urmă a încercat cu picioarele sale lungi și cu mișcările abile să extragă substanța arahnoidă din glandele arahnoide și să învăluie victima slăbită cu ea Cu toate acestea, nu a fost posibil să se facă acest lucru: firele individuale nu au legat picioarele suficient de strâns și totul a fost rupt din nou Păianjenul mai mic, rezistând din toate puterile, în efortul de a-și menține echilibrul în aer, s-a sigilat în mod repetat de la spate de peretele cutiei cu o pânză de păianjen puternică, dar adversarul aprig a rupt imediat legătura și sprijinul care avea fost creat Dar, în cele din urmă, păianjenul înfuriat a reușit să muște prin cefalotoraxul adversarului slăbit, ceea ce a provocat imediat o privare completă a ultimelor mișcări voluntare, iar incontinența substanței arahnoide, care a fost descoperită în același timp, i-a oferit câștigătorului ocazia să-și învăluie victima cu ea, împreună cu propriile sale rezerve, aproape instantaneu, răsturnând-o de mai multe ori Prada lui, strâns înfășurată în acest fel într-o pânză de păianjen lipicioasă, animalul putea deja să alăpteze calm și a început să facă asta, dar a părăsit-o imediat și a plecat să se odihnească Emoția de furie și efortul de forță l-au epuizat Chiar în acel moment un gândac s-a agitat și s-a zgâriat în aceeași cutie, dar în spatele unui despărțitor de carton Păianjenul s-a repezit imediat furios la victima sa moartă, aparent îndoindu-se de moartea sa, l-a învelit a doua oară în pânze de păianjen și l-a atașat mai bine Era evident că făcuse o concluzie greșită și că era supărat fără motiv După ce și-a înfipt fălcile în pradă, a înghețat pe loc și a rămas din acel moment nemișcat multe ore Tetragnatha extensa L a încercat multă vreme să prindă o muscă care zbura lângă el cu un salt și, în plus, mergând de-a lungul ramului

ciulinul, a ocupat în mod repetat astfel de poziții din care i s-a părut ușor și convenabil să facă acest lucru Cu picioarele întinse înainte, s-a agățat de tulpina plantei atât de strâns încât a devenit cu adevărat abia vizibil și s-a ascuns, păzind Când s-a apropiat o muscă, el s-a repezit brusc spre ea dintr-o ambuscadă Cu toate acestea, astfel de atacuri în acest caz au fost în mod constant fără succes Această împrejurare l-a iritat foarte puțin pe păianjen, iar el a așteptat cu răbdare și și-a repetat încercarea La un Ep destul de mare diadema am aruncat intr-un borcan de aceeasi marime Er marmorea Primul, care până atunci manifestase o letargie izbitoare a mișcării și stătea liniștit într-un colț, a început deodată să se tamâie și să fugă Er marmorea l-a atacat, dar, aparent de frică, s-a retras imediat și apoi s-a limitat la a ridica doar amenințător picioarele din față Deci a trecut ceva timp Când crucea l-a atins din neatenție pe Yer marmorea, acesta din urmă s-a repezit din nou asupra lui și a început o luptă aprigă între ei, astfel încât păianjenii reprezentau un fel de minge fără formă care se rostogolește pe fundul borcanului În sfârșit, Er diadema a reușit să înfige cârligele tuturor fălcilor în capul pieptului crucii Chiar în acel moment, am adus foarte aproape de ei un diapazon care sună, dar acesta, în alte condiții, i-a speriat foarte mult pe păianjeni, acum nu-i putea despărți decât cu greu Scăpându-se

de îmbrățișarea inamicului, purtătorul de cruce s-a repezit să fugă, dar Yer marmorea, după ce și-a măsurat odată forțele, nu mai avea nici cea mai mică dorință de a-și lăsa dușmanul în pace: a pornit în urmărire, și-a înfipt repede și fără dificultate fălcile în piept Oricât am scuturat borcanul, nu și-a mai eliberat victima Lubrifiindu-și capetele picioarelor și tentaculele cu salivă, păianjenul de marmură a început să învelească prada într-o pânză și, când nu se mai putea mișca, a început să suge cu obișnuita sa sete de sânge în acel moment Trebuie spus că Er diadema s-a săturat de două zile de foame și de faptul că cu câteva ore înainte îl epuizasem decent focalizând asupra lui razele soarelui refractate de lupă Dacă mișcări mentale precum frica și mânia pot fi recunoscute ca existente în arahnidele superioare dincolo de orice îndoială, atunci nu același lucru se poate spune despre emoții Biblioteca "Runivers" θ ERIKSON bucurie și tristețe Pe de o parte, mobilitatea accelerată a animalului poate fi ușor confundată cu o expresie de bucurie, pe de altă parte, cu încetinitorul, pentru a vedea dovezi de tristețe Se poate doar bănui că cei mai înalți reprezentanți ai păianjenilor experimentează întotdeauna, în anumite ocazii exterioare, cea mai simplă formă a emoției de bucurie sub forma unui sentiment de plăcere, iar sub altele, neplăcere sau emoția dorului Cu toate acestea, uneori este dificil de spus dacă păianjenii se luptă sau se joacă, de exemplu când întâlnești pe drum doi Phalangium opiiio, încercând să se strângă unul pe altul cu picioarele lor lungi și subțiri cu o cădere pe o parte Păianjenii arată un atașament remarcabil față de coconul lor de ouă Unii stau lângă el (Linyphia'), alții pe el (Xysticus), alții îl poartă cu ei (Lycosa) Femela Linyphia, având un cocon cu ouă lângă bârlog, părăsește cu reticență cuibul și în acest moment este alungată mai puțin ușor decât în oricare alta, iar în atacurile asupra insectelor nu diferă prin curaj Femela Xysticus, ținând un cocon în brațe, se lasă în voie să fie luată, dar nu-și dă drumul labelor, pierzându-și, caută, nu riscă să se îndepărteze de el etc Lycosa, aruncând un cocon într-un zborul grăbit, se oprește, îl ia cu fălcile și duce mai departe deja în așa fel încât mai târziu, când pericolul a trecut, îl atașează de pânzele de păianjen; atunci când atacă un cocon, păianjenul opune o rezistență acerbă și nu permite să fie luat, pierzându-l, sapă pământul în căutare etc Latrodectus, agățandu-și coconii, se întoarce adesea la ei și verifică dacă totul este în ordine în locuințele lor Majoritatea păianjenilor sunt complet indiferenți față de atingerea umană a coconilor, dar coconul, rupt sau rupt de oricine în întregime, este în mare parte aruncat Ei nu colectează ouă împrăștiate, spre deosebire de, de exemplu urechile Este extrem de rar ca ei să repare coconii, dar re-suspendarea celor scăpați de cineva la pământ sau atașarea de perete smuls de pe acesta, chiar transferul într-un alt loc mai sigur, este destul de comună Mulți păianjeni, până la ecloziune, fac o gaură în cocon, nu întotdeauna în același loc, pentru ieșirea și accesul aerului acestuia Atitudinea femeii Biblioteca "Runivers" DESPRE PSIHIA animalelor asemănătoare unui păianjen la un cocon, desigur, își găsește o explicație în instinctul moștenit, dar uneori există o suspiciune, nu fără motiv, a posibilității de interferență aici și fulgerări de conștiință Cel puțin păianjenului i se pot da sarcini experimentale, iar el le îndeplinește Nou-născuții din Linyphia, Epeira, Agelena, Thomisus și alții, plantați într-o cutie, au tendința de a se aduna în grupuri în colțuri, iar într-un contact atât de apropiat unul cu celălalt stau complet nemișcați Deja în următoarea sau a treia zi, aceste grămezi devin mai mici și, odată cu trecerea timpului, se dezintegrează în cele din urmă

Adesea, păianjenii folosesc coconul pentru o lungă perioadă de timp, de unde au ieșit, ca loc de adăpost temporar pe vreme rea și de pericol iminent În condiții naturale, după dispariția definitivă a păianjenilor tineri din cuib, femela se mută uneori în camera în care a fost coconul (cu o clădire cu două camere) Printre tarantule și scorpioni, copiii se adună pe spatele mamei și călătoresc peste tot cu ea Păianjenii tineri Epeira, Linyphia, Xysticus din aceeași specie și pui, deși trăiesc împreună, se tratează reciproc cu o deplină indiferență, la o distanță mai mare unul de celălalt Ei nici măcar nu recunosc păianjenii aceluiași sau altui cuib din aceeași specie sau ale diferitelor specii trimise lor Pentru ca păianjenii să acorde în sfârșit atenție noilor veniți dintr-un cuib ciudat și să-și exprime o atitudine prietenoasă sau ostilă față de ei, am ținut-o pe Linyphia câteva ore în aer saturat cu ulei de cuișoare și i-am lăsat să meargă la de pui extratereștri ai acelorași vârstă Efectul pe care îl așteptam nu s-a întâmplat: nu numai că păianjenii nu s-au luptat, dar nu au ajuns să se cunoască prin atingere, ci s-au comportat de parcă toți s-ar fi născut în același cuib Aceștia și alți păianjeni și-au tratat morții cu deplină indiferență, nici nu le-au acordat nici cea mai mică atenție Micul Linyphia resupina Mai larg în captivitate nu alergau unul după celălalt, nu luptau, dar uneori, ciocnindu-se accidental, se dădeau unul altuia o lovitură Păianjeni din această specie, dacă au fost ținuți separat pentru o perioadă de timp și apoi eliberați altora, prin animarea lor în prima Biblioteca "Runivers" E ERIKSON momentul părea să mărturisească plăcerea pe care o trăiau În țesutul colectiv al plasei, ei au mai arătat, cu mișcări impetuoase, ceva ca un sentiment de plăcere La musca casei, zburând cu bâzâit în odaia lor mică și stricand pânzele de păianjen, păianjenii erau complet indiferenți, dar nici musca vie, care era crescută cu penseta, nu i-a deranjat Xysticus, la ceva timp după naștere, devine ceva mai mobil și par mai inteligent decât înainte; de exemplu, dacă încerci să iei un păianjen pe o bucată de hârtie, atunci el nu cedează, își ridică picioarele din față, se întoarce în lateral și în general încearcă să scape cât mai curând posibil departe de pericol Deși păianjenii din acest gen, precum Thomisus, de la bun început posedă toate organele lor de simț, cu toate acestea rămân comparativ, de exemplu, cu nou-născutul Linyphia și cu atât mai mult cu alți păianjeni cu picior iute, lenți în mișcare Păianjenii adulți își tratează bebelușii cu oarecare precauție, le este frică, de exemplu, să-i zdrobească cu picioarele, iar copiii, la rândul lor, evită posibilitatea de a cădea sub labele mamei lor, întorcându-se în lateral (Xysticus și multe altele), sau cățărându-se pe spate (Lycosa, Androctomis) Mijlocirea multor păianjeni pentru bebeluși, de fapt, este doar pasivă Sentimentul de milă și compasiune nu este disponibil nici măcar celor mai înalți reprezentanți ai arahnidelor Femela nu se repezi niciodată asupra inamicului cu scopul conștient de a-și proteja descendenții, spre deosebire de ceea ce se observă la multe mamifere și parțial la păsări Ea stă în apropiere în libertate sau chiar în cuibul din spatele despărțitorului, iar acest lucru singur sperie insectele care se apropie Abundența diverselor viespi, în special a celor mici, care se dezvoltă în stadiul larvar în coconii păianjenilor în detrimentul ouălor de păianjen, ca material nutritiv gata făcut, vorbește pentru o proastă protecție a cuiburilor Și de fapt, în fața ochilor femelei, poate exista o scenă în care un prădător își mănâncă copiii sau introduce ouă în cocon de către insecte, dar ea nu acordă nicio atenție acestui lucru Când îi este foame, uneori mama însăși nu este contrariată să se hrănească cu ouăle propriei ei pui și

chiar cu descendenții ei vii, deși este adevărat, de regulă, ea are o aversiune înnăscută față de astfel de alimente Biblioteca "Runivers" DESPRE PSIHIA animalelor asemănătoare unui păianjen Scorpionii și tarantulele, fugind de pericole cu copiii pe spate, se salvează instinctiv și împreună manifestă și o grijă aparent conștientă față de urmașii lor Pe bastonul vertical al izolatorului am plasat mai întâi o femeie Yer diademă, iar o oră mai târziu alta Primului păianjen nu prea i-a plăcut acest lucru, iar din acel moment a început să se comporte extrem de ostil față de noul venit, să se răzbune pe el, unde și cu ce era posibil Fiecare dorea să ia vârful baghetei, dar în circumstanțele date nu era posibil să treacă fără să se rănească unul pe celălalt, iar acesta a fost un motiv suficient pentru izbucnirea unei lupte imediat Într-o coliziune, unul dintre păianjeni cădea de obicei pe pânză drept în jos, apoi alerga înapoi de-a lungul ei, dar îi era teamă să se ridice în vârful bățului Mai rar, păianjenii observau apropierea inamicului deja la distanță cu o singură vedere și apoi evitau o întâlnire sau se pregăteau pentru o luptă și intrau în ea Scopul luptei a fost în principal vârful bățului În decurs de două ore, au apărut până la două duzini de lupte, fiecare străduindu-se să devină singurul proprietar al locului Metodele folosite de păianjeni pentru a expulza inamicul și auto-mântuirea erau în general uniforme și se rezumau la următoarele: atacatorul încerca să-și muște inamicul și să-l arunce cu forță sau să-l înece deschizând sau smulgând firul pe care el, scăpând , a căzut jos și fără de care nu a mers nicăieri Cei care se retrăgeau, parcă și-ar fi dat seama de imposibilitatea de a face față, a încercat să alerge pe apă sau să se arunce, legănându-se pe o pânză de păianjen, într-un loc nou Simțind apa cu labele de fiecare dată înspăimânta animalul; încercarea de a trece prin el a fost încă de la început incertă și zadarnică Obosiți de urmărirea reciprocă, de luptă și de căutarea zadarnică a mântuirii, păianjenii s-au așezat la capătul conpului, unul în vârful bastonului, celălalt la mijlocul acestuia Am înțepat un ac perpendicular pe băț, puțin înapoi de sus, apoi am speriat păianjenii Unul dintre ei, observând un drum nou, a alergat de-a lungul lui și a coborât din capul unui ac pe o pânză de păianjen, dar în zadar; Era apă de jur împrejur și a trebuit să urcăm repede înapoi A coborât a doua oară și aproape a murit, pentru că un alt păianjen în acel moment s-a repezit la capul de ac și, apucând Biblioteca "Runivers" E ERIKSON împotriva pânzei de păianjen care cobora de pe ea, l-a smuls, astfel încât animalul atârnat pe ea a căzut și s-a zdruncinat în apă L-am pus înapoi pe băț Scuturându-se și curățându-se de apă, păianjenul a alergat la adversarul său și l-a apucat violent și de data aceasta a ieșit învingător: inamicul a fugit Încă nu uscat așa cum ar trebui, păianjenul salvat cu succes a început să coboare din nou în același loc, dar atenție: așa că va coborî sant pe - și se grăbește imediat înapoi, de parcă de teamă că inamicul se furișează, nu ar apuca firul de susținere De fiecare dată cobora puțin mai jos Dar periculosul dușman stătea în vârful baghetei, fără semne de viață Păianjenul care cobora a decis în cele din urmă să atingă apa însăși Vai prădătorul pândit, în momentul cel mai periculos pentru crucea agățată, s-a repezit brusc în locul în care era atașat firul și a tras cu putere de el, în urma căruia păianjenul s-a scufundat în apă Din nou a fost necesar să-l salvez pe bărbatul înecat Toate încercările ulterioare ale păianjenului de a coborî în apă l-au amenințat cu același lucru și, deși el, aparent, era conștient de pericolul unei astfel de acțiuni, el și-a repetat totuși încercarea de mai multe ori S-a întâmplat ca inamicul să nu-l arunce sau să-l înece, pur și simplu l-a alungat și a

coborât el însuși, dar apoi cel condus, la rândul său, a luat măsuri pentru a împiedica inamicul său să se întoarcă Ambele cruci s-au rănit reciproc și prin faptul că una a distrus ceea ce a creat cealaltă: de îndată ce, de exemplu, un păianjen a tras un fir dintr-un ac în vârful unui băț, celălalt a alergat imediat și l-a mușcat sau rupt cu cârlige pentru fălci, sau l-a rupt cu labele Lupta dintre păianjeni în încheiere a devenit atât de aprigă, încât unul a fost aruncat de mai multe ori la rând de celălalt în apă, unde în cele din urmă a murit Altă dată am pus din nou două femele Yer în secția de izolare diademă Când păianjenul mai mic a coborât din știft în apă, un altul a alergat și s-a așezat la locul de atașare a firului și a tăiat astfel drumul înapoi adversarului său Păianjenul care cobora a observat acest lucru imediat și s-a oprit nu departe, aparent de teamă să urce mai sus, deoarece crucea mare, plantată pe drum, de fiecare dată când se apropia de știftul mai mic, își asuma o ipostază amenințătoare A trecut destul de mult timp DESPRE PSIHIA ANIMALELOR ASEMĂNĂ DE PIANȘINE mult timp, iar păianjenul, aflându-se într-o poziție atât de neputincioasă, nu a putut face decât să coboare din nou aproape la apă În cele din urmă, a riscat să urce până la știft; în acel moment, inamicul care îl păzea a tras deodată cu putere de fir, iar animalul atârnat de el era în apă Nu a fost dificil să ne asigurăm că micul păianjen care cobora pe pânză era conștient de pericolul poziției sale, se putea opri în mod arbitrar la orice înălțime, dar era forțat să se ridice pe un ac, deoarece nu putea să atârne la nesfârșit în aer Dimineața am găsit un păianjen mic, pe care îl pusesem la loc pe celula de izolare cu o zi înainte, scufundat chiar sub capul știftului, din care se pare că a coborât din nou până a devenit victimă a violenței Din altă experiență, s-a putut observa că pierderea tentaculelor și a unui picior din față nu privează păianjenul de capacitatea de a îneca inamicul Indiferent de modul în care se extinde conceptul de automatism și obiceiuri moștenite inconștiente, trebuie să se ia în calcul acțiuni precum cele care tocmai s-au dat, care nu pot fi explicate altfel decât presupunând prezența unui anumit grad de conștiință în ele Pentru a-mi testa observația, am plasat femele proaspăt prinse din aceeași specie de Epeira în secția de izolare: una era mare, cealaltă de trei ori mai mică Și în acest caz, ambele animale, ca de obicei, au încercat să scape de situația incomodă: au coborât pe pânze de păianjen în diferite locuri ale izolatorului de la știft la apă și atingându-l cu tentaculele și vârfurile membrelor anterioare , s-au grăbit înapoi Curând a apărut o luptă între păianjeni, care s-a repetat apoi de fiecare dată când se întâlneau Într-o luptă, toată lumea a încercat să arunce inamicul pe spate și să-l împingă în jos În decurs de o jumătate de oră, păianjenul cel mare l-a aruncat astfel pe cel mic în apă de trei ori, iar pe cel mare o singură dată De fiecare dată am salvat un om care s-a înecat și l-am pus înapoi la locul lui inițial Trebuie spus că acești păianjeni nu s-au urmărit între ei, ci au intrat în luptă doar atunci când, cățărându-se peste izolator, s-au lovit involuntar cu picioarele În timp ce păianjenul atacator încerca să prindă inamicul cu fălcile și să-l confunde cu pânze de păianjen, el a lucrat cu pricepere cu toate picioarele pentru a nu ceda Cel persecutat era de obicei salvat E ERIKSON venă de la ciugulirea picioarelor lungi După o scurtă luptă, păianjenii s-au împrăștiat și apoi au luat-o din nou și de atâtea ori Micul păianjen era îndrăzneț, abil și mai puțin furios, deseori și-a intimidat inamicul, dar obosind mai devreme În acest caz, niciunul dintre păianjeni nu s-a gândit să rupă firele, ceea ce era și mai simplu și mai ușor de făcut Evident,

înecarea este un act volitiv și conștient Nou-născuții și foarte tinerii Epeira și Linyphia nu știu încă să lepădă sau să tragă înapoi firul unui mic dușman care atârnă în aer pentru a-l îneca Dacă doi păianjeni coboară unul lângă altul, atunci în cazul unor ciocniri involuntare, unul cade imediat puțin mai jos, dar unul nu apucă niciodată firul celuilalt Păianjenii pot elibera din toate sau o parte din glandele arahnoide pânze de păianjen mai mult sau mai puțin groase și lungi Firele destinate zborului păianjenilor tineri din multe familii de arahnide superioare sunt foarte subțiri, motiv pentru care sunt ușor ridicate și duse de mișcarea aerului Coborând pe pânză de păianjen, păianjenul eliberează un fir atât de gros încât nu se rupe sub greutatea corpului său, iar animalul se poate cățăra înapoi de-a lungul ei în orice moment Dacă o plasă este aranjată pentru prinderea insectelor, atunci își justifică scopul prin putere Firele care susțin coconi relativ grei în greutate au, la rândul lor, grosimea corespunzătoare și rezistența necesară La țeserea unui cocon, se produc fire de culoare argintie sau galbenă de una sau alta nuanță, maro, verde-albăstrui, gri, într-un cuvânt, în funcție de tipul de animal, din bucăți speciale de fier destinate asta Evident, impulsurile de diferite tipuri pot fi trimise către glandele arahnoide din sistemul nervos central direct din sfera volitivă Inervația glandelor arahnoide are loc, aparent, în funcție de tipul că în timpul urinării - mamifere superioare În esență, diferența constă în principal în lichidul îndepărtat, care, având altă origine și compoziție decât urina, se usucă imediat la contactul cu aerul și se transformă într-un fir mai mult sau mai puțin puternic și încordat Odată am coborât pe Er diademă pe masă o picătură de amoniac De îndată ce o picătură a căzut pe spatele animalului, brusc Biblioteca "Runivers" DESPRE PSIHIA ANIMALELOR ASEMĂNĂ DE PIANȘINE s-a învârtit nefiresc, a fugit cumva ciudat și s-a oprit imediat Puțin mai târziu, am observat că un fir de pânză venea de la păianjen prin toată camera direct în fereastra deschisă, unde, din cauza curentului de aer, era un curent de vânt Era o zi însorită și pânza de păianjen se vedea la o distanță de - metri Fără îndoială, păianjenul a eliberat acest fir din glandele arahnoide imediat după iritația suprafeței corpului său primită, dar activ sau pasiv, aceasta este întrebarea Aparent, substanța arahnoidiană s-a separat în acest caz în mod reflex și s-a întins într-un fir lung de aspirația unui vânt Acest lucru este susținut de faptul că prin iritarea mecanică a suprafeței corpului, și anume prin suflarea atentă a unui păianjen Linyphia în vârstă de - zile, am putut provoca același lucru Dacă suflați imediat cu putere asupra unui întreg puiet de păianjeni, atunci unii dintre ei cad instantaneu pe pânze de păianjen de diferite lungimi, celălalt dezvăluie imediat o imagine a morții imaginare Deja din viteza reacției rezultă că ambele sunt fenomene automate Adesea este suficient să atingeți sau să deranjați un păianjen adult care trăiește pe o structură de pânză de păianjen prin scuturarea unei capcane, astfel încât acesta să cadă imediat de pe el ca pe unul mort, dar această reacție nu apare întotdeauna și nu în toată lumea cu aceeași ușurință: unele păianjenii sunt foarte predispuși la o astfel de moarte imaginară, alții sunt puțini Prima categorie aparțin în cea mai mare parte păianjenii cu mișcare lentă, a doua, cei care alergă rapid Dintre acestea din urmă, mulți sunt doar ușor amorțiți sau nici măcar nu au asta În ceea ce privește căderea pe fir, se poate repeta în același păianjen de mai multe ori la rând, dar apoi animalul nu mai arată această reacție, ci amorțește pe loc sau, ridicându-se pe picioarele din spate, manifestă rezistență sau, în cele din urmă , fuge

undeva cumva în lateral de-a lungul unuia dintre firele principale ale structurii sale de păianjen Într-un cuvânt, aici se întâmplă același lucru ca și în experimentele cu un diapazon Dacă Yer diadema cel mai adesea se observă o cădere, apoi, în unele cazuri, se găsește încă o reacție de un tip complet diferit, și anume, o auto-rotire neobișnuit de rapidă a păianjenului într-un singur loc, cu tremurări puternice ca urmare a acestui fapt, întreaga plasă Reacția apare atât de repede după noul Votsrosy of Philosophy, Vol , Biblioteca "Runivers" E V ERIKSON acasă la ea, că cu greu este necesar să vorbim despre intervenția activă aici a voinței și a conștiinței Dar pornirea automată a acțiunii nu exclude câtuși de puțin apariția a cel puțin fulgerări de conștiință puțin mai târziu Așadar, o ușoară împingere a ramei ferestrei, pe care era o plasă mare întinsă, a provocat o scuturare pur automată din partea păianjenului, care s-a oprit pentru scurt timp, apoi a început din nou, dar într-un grad mai blând cu o atingere de intervenţie activă a psihicului Când păianjenul s-a liniștit, mi-am lovit cu toată forța degetul pe pahar, în spatele căruia stătea păianjenul pe plasă Animalul a pornit, s-a întors în direcția în care se auzise ciocănitul, a scuturat toată capcana, apoi a încercat cu labele unul după altul firele de rază care mergeau din centrul umbrei în direcția zgomotului și, se pare, convinși de puterea lor, s-au retras la locul de odinioară După ce s-a așezat așa cum trebuia, cu capul în jos și țintuindu-se în spate cu o pânză de păianjen, păianjenul a căzut în starea obișnuită de somn Acum era posibil să bati cât de mult ai vrut, nu a acordat nici cea mai mică atenție bătării Mi s-a părut mai bine să aștepți și să lași animalul să uite tulburarea cauzată acestuia, pentru ca ulterior să fie mai ușor să provoci un efect cu o lovitură bruscă Asa am facut O singură lovitură puternică pe sticlă o jumătate de oră mai târziu a făcut ca păianjenul să cadă imediat Puțin mai târziu, de la o împingere puternică pe sticlă, acest lucru nu s-a mai întâmplat: păianjenul s-a agitat, s-a întors în cealaltă direcție, de unde a auzit un tremur zgomotos, a simțit firele venind din cent în această direcție una după alta, s-a scuturat unele dintre ele, dar totul s-a dovedit a fi în ordine Păianjenul s-a dus la loc Dar aparent îndoindu-se de corectitudinea concluziei, după - minute s-a ridicat din nou și a început să verifice pe rând toate cele de fire radiale, până a testat totul și abia apoi revenind calm a adormit ca de obicei cu capul în jos Când, ceva timp mai târziu, o muscă mare zburând pe lângă una dintre cele îndepărtate, dar întinzându-și mâna spre firele de umbră, păianjenul s-a învârtit deodată extrem de repede pe loc, răsturnând și scuturându-și întreaga structură O oră mai târziu, în timp ce păianjenul stătea ca de obicei în centrul plasei sale, am mutat tocul ferestrei glisante, astfel încât plasa întinsă în spatele ei să se relaxeze imediat Păianjenul se cutremură Biblioteca "Runivers" DESPRE PSIHIA animalelor asemănătoare unui păianjen dar nu s-a învârtit și nu a căzut După aceea, după ce a stat liniștit o vreme, el, evident îndemnat de îndoieli, s-a agitat și a început să sorteze firele de rază unul câte unul cu labele, scuturând pe fiecare separat și, convins de slăbiciunea lor, a tras de câteva noi și apoi din nou la cerc în starea anterioară de indiferență ia Unele arahnide superioare au devenit capabile să experimenteze acel proces mental care se numește în mod obișnuit îndoială și care nu se potrivește cu conceptul de automatism În același mod, este extrem de greu de admis că o astfel de acțiune, precum studiul tensiunii firelor, a fost inconștientă Într-o zi, dorind să încălzesc aerul lângă Yer diadema, asezat pe net, am dat din greseala foc la cateva fire chiar de la marginea capcanei de paianjen

Animalul a căzut instantaneu pe pervaz, dar aici furnicile, care s-a întâmplat să fie tocmai în acest loc, au atacat imediat păianjenul Crucea s-a grăbit imediat înapoi, a ajuns repede în centrul plasei și, de parcă nimic nu s-ar fi întâmplat, s-a răsturnat și a înghețat Evident, în momentul lovirii de pervaz, conștiința păianjenului nu s-a pierdut complet, iar emoția de spaimă care a apărut a dat un nou impuls mișcării Într-un alt caz, atingerea crucii a făcut ca animalul să cadă imediat pe spate, aparent într-o moarte evident prefăcută, dar de îndată ce păianjenul culcat a fost apăsat cu capul în jos puțin de sus, a devenit imediat foarte agitat și a început să-și bată picioare, dovada că imobilitatea picioarelor nu a fost încă vorbește despre dispariția conștiinței La cădere, păianjenul se lovește uneori cu spatele de un obiect dur atât de tare încât probabil că nu trece fără o vânătaie gravă, după care este nevoie de puțină odihnă, care este și ușor de luat pentru o moarte imaginară Când un păianjen, de exemplu Er diademă, cade lângă un obiect sub care se poate ascunde, acesta, profitând de moment, deja întins pe spate, face mai multe mișcări de apucare cu picioarele pentru a se acoperi și deja în condiții favorabile ajunge la imobilitate mai mult sau mai puțin lung timp Un păianjen neastâmpărat fuge adesea departe, uneori atât de fără tragere de inimă încât trebuie să fie îndemnat și chiar împins, iar căzând pe parcurs apucă tot ce apare, din care, de asemenea, pare să rezulte că căderea nu este întotdeauna acțiunea unui automat Biblioteca "Runivers" e B, ERIKSON tic Dacă încercați să apucați un păianjen agățat de o plasă de dedesubt sau din lateral și scuturați plasa de acolo, atunci animalul refuză adesea cu încăpățânare să cadă, indicând că căderea nu este doar o reacție automată, ci parțial conștientă; în condițiile date ar fi un fenomen lipsit de sens, iar animalul pare să fie conștient de acest lucru Când atingerea este deja foarte deranjantă pentru interlocutorul de rețea, el uneori, ridicându-se în picioare, aleargă în lateral, în timp ce scapă, scuturând capcana, parcă ar vrea să alunge inamicul În unele cazuri, scuturarea apare brusc și deja la sfârșitul acesteia animalul fuge, în altele, dimpotrivă, mai întâi fuge puțin, apoi se oprește și se agită, apoi din nou face câțiva pași și repetă scuturarea , și așa mai departe în mod repetat Se întâmplă că atunci când fuge, păianjenul strica pânza, ca și cum ar încerca să-și ducă în rătăcire inamicul, să-i taie calea Unul și același păianjen acționează, în plus, inegal în momente diferite și în condiții diferite ale situației Am pus din nou două Yer pe izolator diademe, mari și mici După experiența de spaimă și lupte repetate, ambii s-au așezat unul lângă altul, în ciuda pericolului unui astfel de cartier Cel mare era oarecum letargic și, când era atins, fugea fără tragere de inimă, rămânând uneori cu încăpățânare în locul lui; dar de îndată ce un mic dușman s-a apropiat de el, l-a respins imediat Micul păianjen se distingea printr-o relativă vivacitate a mișcării și îl atingea cu insistență pe cel mare, deși suferea adesea de acest lucru; de mai multe ori a trebuit să cadă pe fire și să aștepte Trebuie spus că, prima dată când l-a atins pe cel mare, a sărit astfel încât a căzut pe pânză de păianjen direct în apă, a doua și a treia oară nu a mai făcut asta și, în general, din acest moment tragic pentru el, el a măsurat lungimea rețelei cu cerințele situației, ceea ce contravine unei pierderi complete de conștiență la eliberarea rețelei Dacă ai atins cu mâinile un păianjen mic, el fugea uneori impetuos; vecinul lui mare a făcut la fel, dar nu a căzut Între timp, dacă ar fi vorba de un simplu psiho-reflex, cu siguranță păianjenul ar cădea cu regularitate mecanică în apă În general, căderea pe o pânză de păianjen ca metodă de

autosalvare este în majoritatea cazurilor un act psihoreflex În multe cazuri este însoțit, însă, fără îndoială, de unii Biblioteca "Runivers" DESPRE PSIHIA animalelor asemănătoare unui păianjen prin participarea voinței și a conștiinței de la bun început, în altele și extrem de frecvente, conștiința ia naștere în timpul sau la sfârșitul actului căderii Am pus un Yer adult pe izolatorul meu diademă Ca întotdeauna, nu a găsit o cale de ieșire, deși, coborând aproape până la apă, s-a întors și s-a uitat în jur și, evident, îl căuta Așa că au trecut două zile, iar păianjenul nu a inventat nimic nou pentru mântuirea lui Dar acum am deschis ușor fereastra: un șuvoi ușor de aer a suflat pe ea prin crăpătură Păianjenul a început imediat să elibereze un fir foarte subțire, care, cules de o suflare de vânt, s-a legănat cu capătul liber și puțin mai târziu s-a prins de cărți, care se aflau la o distanță de de cenți Păianjenul a simțit asta imediat cu acea labă cu care ținea firul, l-a tras mai strâns, apoi a alergat cu încredere și repede de-a lungul izolatorului Am distrus acest fir, am pus păianjenul pe un izolator și am plecat, dar la mai puțin de / oră, când am revenit la observație, păianjenul dispăruse și un fir nou era deja întins, mergând aproximativ în aceeași direcție Calea de a scăpa era evidentă, dar acum a apărut involuntar întrebarea dacă acest fir de rețea era eliberat pasiv în mod conștient, cu înțelegerea scopului sau sub presiunea vântului Nu există nicio îndoială că, dacă acest act ar fi întotdeauna pasiv, atunci păianjenii, de regulă, ar avea incontinență de companie în glandele substanței arahnoide în timpul vântului Între timp, acest lucru nu se observă: se produce exact atât cât este necesar și atunci când animalul are nevoie de el, rapid și rezonabil Pe de altă parte, dacă pânza de păianjen este de - sant din ce în ce mai mult atârnă fără țintă în aer, iar păianjenul nu intenționează să plece, îl ia cu labele pe el, așa cum trebuia să văd eu însumi, adică săvârșește un act de natură opusă, fără îndoială, din proprie inițiativă Această pânză de păianjen, atunci când este necesar și în condiții favorabile, o eliberează din nou în aer pentru a zbura la un capăt, iar dacă cu un vânt bun se dovedește a nu fi suficient de lungă, atunci o atașează cu un nod de altul originar deja din glandele arahnoide Toate acestea vorbesc despre atitudinea complexă a psihicului față de separarea substanței arahnoidiene și față de utilizarea firelor arahnoide în general K cu Biblioteca "Runivers" E V ERIKSOY Din păcate, pânzele de păianjen sunt atât de subțiri încât trebuie să ai o vedere foarte bună și multă răbdare pentru a urmări toate acțiunile păianjenului, care lucrează extrem de rapid cu membrele sale Cumva s-a întâmplat ca un păianjen Linyphia resupina Wider în vârstă de - zile, plantat pe un izolator, a eliberat un fir de de locuri, care s-a prins pe marginea capacului metalic încălzit al lămpii Convins cu laba că firul era cu adevărat prins, l-a tras mai strâns și a fugit repede de-a lungul ei După ce s-a mutat pe solul cald al lămpii și la lumina strălucitoare, păianjenul a fost la început confuz, apoi a început să încerce să depășească obstacolul, dar de fiecare dată a trebuit să se retragă, să se întoarcă înapoi Cu toate acestea, păianjenul nu a vrut să se întoarcă la izolator Convins că nu există ieșire, a început să coboare din acest fir în diferite locuri pe pânze de păianjen, vertical în jos, dar în zadar: peste tot pământul era ridicat prea mult pentru el Alergând înapoi, a luat firul după el, dar coborând în două locuri, și-a smuls negii de păianjen și a lăsat capetele libere zburând prin aer, de parcă ar fi socotit ca firele să se prindă undeva și să servească apoi să-l salveze Cu toate acestea, nu se aștepta la rezultate de la această muncă a lui, ci a continuat să coboare din nou și din nou și să

caute o ieșire în alte locuri Odată păianjenul, coborând pe fire în mod obișnuit, brusc, parcă făcându-se mai ușor în raport cu aerul, a început să zboare în lesă în diferite direcții, chiar și în sus În același timp, s-a dovedit că în acel moment dădea afară un fir lung și subțire pentru a zbura liber prin aer După ce a terminat această afacere, a prins-o cu un mic nod cu un fir, de-a lungul căruia a coborât și a plecat Odată am plantat pe izolatorul meu păianjenii de Linyphia resupina Wider, cu doar trei zile înainte, care ieșise din cocon După ce le-am dat timp să se obișnuiască cu situația în care se aflau, am lăsat să intre un Yer mic, dar în comparație cu mărimea lor, mare diademă Prezența acestuia din urmă a reînviat păianjenii; dorința lor de a scăpa de vecinul teribil a crescut în mod clar; au început să coboare mai des de pe ac, dar de fiecare dată s-au grăbit înapoi imediat Din când în când încercau, ținându-se de fir, să alerge pe apă, dar a fost Biblioteca "Runivers" ô Psihicul arahnidelor O suprafață prea curată pentru ca picioarele să se sprijine Curând s-a descoperit, însă, că unul dintre păianjenii a mers de-a lungul unui fir de locuri lungi, mergând orizontal la lampă prin aer În acest caz, ca și în multe altele, firul a mers în direcția vântului care sufla de la fereastră Firește, s-a impus din nou ideea că direcția nu este un fenomen întâmplător Acum o briză sufla pe fereastră, dar mai puternică Firul s-a rupt și a început să curgă cu capătul liber prin aer Privind-o, mi-a dat seama că era din ce în ce mai scundă S-a dovedit că un alt păianjen stătea la locul atașării lui și îl scotea din aer, înfășurându-l cu sârguință în jurul picioarelor sale, până când a scos totul Este acesta un act de automatism? Unul dintre ceilalți păianjeni a coborât din știftul izolatorului de pe fir în mod obișnuit, cu spatele în jos, a înghețat pentru scurt timp în aer, apoi a alergat brusc spre marginea farfurii, ca de-a lungul firului terminat Apoi am început să observ cu mai multă atenție următorul păianjen, în timp ce și el era într-o poziție agățată Judecând după șocurile pe care le producea în aer, era în mod clar pe cale să părăsească secția de izolare Dintr-o dată a fugit foarte repede, se părea, prin aer Având în vedere acest lucru, am trecut imediat cu câțiva centimetri înaintea lui cu degetul prin aer S-a dovedit că păianjenul alerga de-a lungul unei pânze de păianjen invizibilă cu ochiul liber; dar de unde a venit? Deoarece, pentru a evita o eroare în concluzie, am examinat aerul din jur înainte de experiment și nu existau pânze de păianjen, mi-a devenit evident că păianjenul secretase în greutate o substanță din pânză de păianjen, care s-a transformat într-un fir Aici unul dintre păianjeni s-a scufundat din nou pe pânză de păianjen și apoi, fără să-și miște membrele, a început să se balanseze în aer cu partea din spate a corpului înainte, mai întâi într-o direcție, apoi în cealaltă Acest legănat a fost însoțit de mișcări lente de împingere În același timp, firul care se dădea afară devenea din ce în ce mai lung, în timp ce păianjenul însuși nu se mai ridica în lateral, ci în sus După ce a făcut io - astfel de împingeri înainte și în sus, cu fiecare împingere ulterioară aruncând corpul la o distanță mai mare, păianjenul s-a ridicat ca un balon, mai întâi cu % dintr-un metru, apoi cu m, în cele din urmă firul s-a rupt și, a luat sus prin mișcarea cald Biblioteca "Runivers" G V ERIKSON aer, s-a repezit în tavan și a dispărut curând din vedere Procesul de plecare, numărând toate fazele sale, a necesitat - minute pentru a fi finalizat Se părea că păianjenul și-a redus în mod voluntar greutatea specifică și s-a pregătit pentru plecare prin acțiuni speciale, apoi a zburat deja ca un corp pasiv Momentul psihologic cel mai important în actul de a zbura este astfel tensiunea

voinței, exprimată în procesul de separare a firului arahnoid și în mișcări deosebite de împingere Întrebarea este cum să-și explice aceste șocuri atunci când picioarele nu s-au mișcat și păianjenul părea să fi căzut într-o stare de moarte imaginară? Curând, încă doi păianjeni au zburat în același mod, dar din anumite motive alții nu au părăsit secția de izolare Uneori un alt păianjen își arunca corpul cu o împingere puternică și în același timp lovea bățul, dar nu zbura, de parcă firul de pânză de păianjen în aceste cazuri nu ar fi fost suficient de întins sau rezervele de material de păianjen s-ar fi epuizat Cu altă ocazie, mi s-a întâmplat să observ un astfel de fenomen: unul dintre păianjenii din genul Linyphia, coborând dintr-un fir orizontal pe o pânză de păianjen vertical în jos, s-a oprit la o înălțime aleasă în mod arbitrar de el și, evidențiind pânza de păianjen din glandele sale de păianjen, l-a atasat cu un nod de cel de care a atârnat Pânza de gossamer, astfel lansată să zboare, era purtată mai mult sau mai puțin orizontal în aer Păianjenul a alergat de-a lungul unei astfel de a doua orizontale, apoi undeva pe lungimea sa a căzut din nou vertical în jos, după care a început din nou să scoată în evidență o nouă pânză de păianjen Și acest fir, datorită ușurinței sale, nu a căzut, ci a fost ridicat de mișcarea aerului și s-a întins mult aproximativ paralel cu primele două și a rezistat liber greutății unui păianjen care alerga de-a lungul lui, care s-a oprit pe alocuri, cercetând ceva , călcat pe loc, s-a cățărat înapoi sau a căzut undeva din nou și din nou a scos în evidență un fir lung, care la rândul său a asumat o direcție orizontală etc Pe vreme calmă, s-a format în acest fel un întreg sistem de fire orizontale și verticale, plutind în aer, invizibil pentru noi chiar și aproape, dar constructorul însuși a alergat cu dibăcie de-a lungul lor în toate direcțiile - păianjen O astfel de structură de pânză de păianjen poate fi în mod evident ruptă complet sau agățată în final undeva Biblioteca "Runivers" DESPRE PSIHIA animalelor asemănătoare unui păianjen la o mare distanţă de locul de unde venea micuţul animal În dorința de a părăsi principiul activ al psihicului, altfel manifestarea voinței, este evidentă, dar existența unei înțelegeri a poziției cuiva și a conștiinței scopului acțiunilor cuiva poate fi contestată, deși fără temeiuri mari pentru asta Cuiburile, bârlogurile și capcanele se disting, după cum se știe, printr-o varietate extraordinară și, în același timp, printr-o constantă extremă a tipului pentru fiecare specie sau gen dat de păianjeni Această împrejurare îi face în principal să vadă în construcție foarte mulți naturaliști manifestarea nu a conștiinței, ci a instinctului, înțelegând prin aceasta din urmă o acțiune automată complexă, al cărei impuls îi este moștenit și nu este însoțit de o înțelegere a scopului urmărit Dar este o asemenea viziune justificată și rezultă necondiționat din datele de observație obiectivă și experimente pe păianjeni? Argyroneta aquatica Walck, principalul și aproape singurul reprezentant al păianjenilor acvatici dintre noi, după ce s-a stabilit într-un rezervor cu o abundență de larve de diferite tipuri de gândaci, cu două aripi și libelule și vegetație bogată de mlaștină, începe să construiască o locuință pentru el însuși după tipul creat de strămoșii săi îndepărtați Cu o dexteritate și o viteză uimitoare, poartă bulele de aer una după alta de la suprafața apei în adâncuri, le atașează de tulpină, până când se formează un clopoțel de aer argintiu de o asemenea dimensiune încât animalul să poată încăpea în el complet liber Acest clopot de aer, pe măsură ce dimensiunea lui crește, este atașat cu fire noi de obiectele de apă din jur, iar păianjenul însuși intră în el prin orificiul situat dedesubt În

interiorul unei astfel de locuințe subacvatice aerisite, păianjenul se odihnește, își caută prada din ea, aleargă acolo în caz de pericol și târăște larvele și insectele adulte prinse În momentul reproducerii, femela se atârnă în el de peretele superior al unui cocon cu ouă, îl înfășoară în fire și îl păzește Bărbatul își construiește singur prin manipulări foarte complexe aceeași cameră în apropiere, iar ambele clădiri sunt conectate printr-o galerie acoperită Masculul și femela din același cuib se recunosc și nu se ceartă între ei Păianjeni nou-născuți pentru o vreme Biblioteca "Runivers" W f ^YKSOY eme rămân împreună, dar deja uimitor de devreme, puteți CKá-za de la bun început, vă puteți orienta liber în spațiul de apă printre noroi, se ridică la suprafața apei, trage bule de aer în adâncuri, chiar și știi cum să construiești propriile lor locuințe mici, asemănătoare cu părinții lor Animalele mici manifestă deja curiozitate, inventivitate, înțelegere a scopului, alegerea acțiunilor, adaptabilitate etc Construcția este uniformă mecanic în Argyroneta doar la prima vedere, dar în esență prezintă diverse mici variații în funcție de motivele individuale și de condițiile mediului, natural sau artificiale Păianjenii care trăiesc în pământ fac de obicei vizuini tubulare simple verticale sau mai rar bifurcate Aceste vizuini sunt fie deschise (Lycosa, Trochosa, Tagepsia), fie acoperite de sus cu niște dopuri de păianjen (Atypus), altele cu o ușă de păianjen plată, mai mult sau mai puțin strâns adiacentă orificiului exterior La unele specii de păianjeni vizuini, există două astfel de acoperiri, unul în exterior, celălalt la o adâncime mai mare sau mai mică Peretele interior al vizuinilor de pământ este de obicei căptușit cu păianjeni care se îngroape cu un văl subțire de pânze de păianjen delicate, iar păianjenii uniformizează ușor rugozitatea Femelele, în funcție de volumul corpului lor, fac găuri mai mari în diametru decât masculii Cu cât este mai tânăr păianjen, celelalte lucruri fiind egale, locuința lui în toate dimensiunile este mai mică, mai proastă ca decor și mai aproape de alte găuri similare Cu toate acestea, păianjenii deja nou-născuți ai diferiților săpători sunt capabili să-și facă propriile găuri, totuși, inevitabil, întotdeauna în funcție de tipul parental Unele tipuri de păianjeni de săpat, totuși, prezintă unele abateri de la tipul principal în timpul construcției lor și își arată adaptabilitatea la situație în anumite limite, desigur: dacă, în funcție de condițiile solului, este imposibil, de exemplu, să sapi pe verticală în jos, apoi păianjenii sapă în lateral, până unde mai puțin, rezistență, îndoind canalul într-un unghi; dacă pereții sunt stropiți, animalele lipesc împreună particule de pământ sau le întăresc cu pânze de păianjen Desigur, puterea fizică a păianjenilor, care, la rândul său, depinde de vârsta, sexul și alimentația animalelor, nu este o influență mică asupra progresului muncii, care este de până la Biblioteca "Runivers" ô ysyKhikѢ arahnide YSHVOTYYKH în mare măsură explică dimensiunea și decorarea inegale a clădirilor din aceeași specie de păianjeni Cteniza, când o viespe sau alt inamic încearcă să se urce în gaura ei, trântește arbitrar ușa pânzei; plecând la vânătoare, păianjenul îl acoperă, iar revenind, îl ridică cu labele pentru a se târî în golul format Dacă o astfel de ușă este smulsă, atunci păianjenul face una nouă; o a doua îndepărtare a acestuia dă același efect și de atâtea ori la rând Daca nurca Trochosa singoriensis Laxm arunca pietricele, bile de hartie, crengute uscate etc mici obiecte straine, apoi tarantula scoate macar o parte din ele afara El îndepărtează vata înfiptă în gaură, dar merită să turnați apă în gaură și păianjenul fuge Toate daunele cauzate gaurii, corectează el în noaptea următoare În condiții artificiale,

într-un borcan de pământ, tarantula se îngroapă imediat, în absența pământului se descurcă uneori cu o singură substanță de pânză de păianjen, din care amenajează un bârlog în scop de autoapărare, mai ales când este deranjată frecvent Depunerea ouălor la păianjenii de săpat are loc de obicei în adâncul găurii În același loc, se înfășoară într-un cocon, în special diferit la diferite specii de păianjeni, dar pentru fiecare specie este mai mult sau mai puțin caracteristic și constant Toamna, păianjenii intră mai adânc în găuri, iar ieșirea este înfundată cu un dop de pânză de păianjen și, în general, numai după pregătiri speciale pentru hibernarea viitoare, cad în ea pentru lunile de iarnă Clădirile în formă de clopot din Agroeca sunt formate din două etaje: ouăle sunt depuse în cel de sus, femela rămâne în cel de jos, iar după ecloziune din ouă, bebelușii se mută în el pentru dezvoltarea lor ulterioară Mărimea, forma și aspectul acestor clădiri mici deosebite variază considerabil în funcție de numărul de ouă depuse, de condițiile situației etc O specie, Agelena, des întâlnită pe gardurile noastre, construiește cuiburi care arată ca o farfurie răsturnată, dar dimensiunea este inegală Și aici cuibul din interior este împărțit în două camere: într-una, adiacentă direct locului de atașare a cuibului, de exemplu, la planul gardului, testiculele sunt pliate, în cealaltă, cea exterioară, între cocon în adevăratul sens al cuvântului și peretele exterior al cuibului, se lasă un gol liber acolo unde stă femela și unde, pe măsură ce ies din ouă, bebelușii se mișcă Cel puțin sau mai puțin asemănătoare cu acestea sunt clădirile unor Drassus Si au doua camere cu o gaura in peretele exterior si alta in cocon si cu acelasi scop al cavitatii libere Mulți păianjeni își fac cuiburi în arbuști și copaci și, aplicând o putere fizică considerabilă, leagă două frunze proaspete împreună cu fire de pânză de păianjen sau îndoaie una în jumătate În ambele cazuri, ouăle dintr -un cocon sunt atașate de peretele superior al cavității formate, în foarte, căptușită din interior cu un strat subțire de țesut arahnoid, femela stă, apoi copiii merg acolo De fapt, și aici există o cameră cu două camere, dar de alt fel Scopul său este același În acest fel se mărește spațiul pentru urmașii tineri și se realizează și economie în materialul web, dar aparent inconștient Frunzele sunt luate de una și aceeași specie a celui mai divers păianjen (mesteacăn, arin, aspen, salcie etc) și nu se adună exact în același mod, deși modelul principal de lucru este întotdeauna vizibil Aici participarea psihicului la construcție este ceva mai evidentă decât în structura descrisă mai sus a lui Agroeca și Agelena Păianjenii familiei Theridiidae își fac deseori bârlogul sub forma unei pâlnii mai mult sau mai puțin dense și lungi, iar capcana este făcută din fire împletite între ele în dezordine completă Locul este ales de diferiți reprezentanți ai acestei familii este diferit Chiar și aceeași specie de păianjeni se construiește într-o măsură atât de diferită în funcție de locul în care s-a așezat, încât uneori este dificil să se desprindă din construcția pânzei căreia specie, gen și chiar familie de păianjeni aparține În stepele însuflețitoare, puteți vedea pe alocuri aproape la fiecare pas cât de puțini Theridiidae manifestă îngrijorare pentru starea bună și curățenia capcanelor lor: de exemplu, karakurt sau păianjenul negru (Latrodecius tredecimgutta-tus Rossi) din Turkestan, Transcaspic, celebru pentru otrăvirea mușcăturilor sale și stepele transcaucaziene, hrănindu-se în detrimentul animalelor mici din jur, în principal insecte ortoptere, mai puțin gândaci și muște, aruncă imediat rămășițele hranei lor și ei nu numai pământul din jur, ci și întinse de ei peste tot

PIANȘINE direcțiile firului web Cu toate acestea, chiar pâlnia care duce la bârlog, unde păianjenul fuge în caz de pericol și din care face atacuri, se menține relativ curat, îndepărtând frunzele, particulele de pământ, resturile de insecte care au ajuns acolo, iar dacă este rupt o repara De multe ori am aruncat în capcană crengi de copac, bucăți de pânză, chibrituri etc : aceste obiecte au rămas nestrânse Odată am smuls patru coconi din specia numită de păianjeni suspendați de o piatră; după ceva timp, trei au fost ridicate și prinse la locul lor inițial, iar cel pe care l-am deschis era întins pe pământ Pe capcana unui păianjen mic, Prurolithus ornatus, în colț, am atârnat de câteva ori fire de diferite culori Animalul a fugit imediat în crăpătură, iar firul a rămas pe loc în zilele următoare Dacă păianjenul era în bârlog în momentul aruncării firelor în capcană, atunci a apelat imediat la alarmă, s-a uitat în jur, a simțit firele și s-a grăbit înapoi În limitele capcanei sale țesute incorect, păianjenul s-a orientat cu o îndemânare uimitoare, a găsit rapid un țânțar aruncat în el, dar nu i-a păsat puțin să arunce rămășițele, iar capcana a căpătat în curând un aspect neîngrijit Dacă dărâmam o clădire, ea a reapărut în curând, și a fost ridicată fără niciun sistem și pusă cap la cap, parcă din întâmplare, pentru că păianjenul mergea din loc în loc și târa firul de pânză de păianjen Agelena labyrinthica întinde o plasă densă orizontală sub formă de pătuț printre tufișurile din câmp, iar lângă ea construiește o pâlnie de pânză, din care păzește prada Tegenaria domestica aranjează și o țesătură orizontală, dar undeva într-un colț întunecat al unei clădiri rezidențiale; o pâlnie mică, nu întotdeauna clar exprimată, se învecinează cu pânza de păianjen Atât unul cât și celălalt păianjen nu depășesc limitele acelei arhitecturi de bază care le sunt inerente de secole, dar în timpul construcției lor scot la iveală abateri deosebite, în funcție de condițiile locului etc Linyphia resupina Wider se aranjează într-un colț umbrit, de exemplu, un gard din frunze uscate, ace, particule de pământ etc , încurcate în pânze de păianjen etc , material care a căzut accidental într-o capcană orizontală, o bârlog și un loc căci se ia un cocon Biblioteca "Runivers" E V ERIKSON atârnă în jur Capcana este o pânză fin împletită, destul de densă, suspendată ca un castron de solzi pe pânze de păianjen mai mult sau mai puțin lungi și care se intersectează aleatoriu mergând de sus, și întinsă de-a lungul marginilor și de dedesubt prin fire unice relativ puternice care pleacă ici și colo Deși întreaga clădire este liberă, este încă atât de puternică încât o insectă mică care a căzut în ea nu poate ieși, cu atât mai mult cu cât păianjenul care o urmărește în vizuină fuge imediat de-a lungul suprafeței inferioare sau superioare, de îndată ce vibraţiile firelor de pânză ajung la organele sale de simţ Păianjenul construiește de obicei o clădire noaptea Cu cât el însuși este mai tânăr, cu atât structura lui este mai mică și mai delicată Plasa construită colectiv de un întreg puie de păianjeni de - zile este identică cu cea a animalelor adulte, deși în condițiile unui mediu artificial se dovedește a fi oarecum oblică și urâtă Indiferent de câte ori este distrus, este ridicat imediat din nou Evident, tipul de clădire este moștenit, iar într-un cadru artificial, se ridică colectiv ceea ce în natural este creat de fiecare în mod individual Lucrările la construcția structurii de pânză de păianjen este în orice caz foarte energică, abil și rapidă și, aparent, întotdeauna din material nou La capcana Linyphia resupina Wider nou construită de deasupra ferestrei mele, am tăiat firele care atașează foaia orizontală de jos, drept urmare aceasta a început să se legăne chiar și de la o adiere ușoară În

ciuda multă precauție din partea mea, păianjenul care stătea pe pânză a observat imediat relaxarea țesutului de păianjen, a fugit și nu a mai apărut decât seara târziu Două zile mai târziu, pânza a fost din nou întinsă corespunzător, datorită mai multor fire noi trase din partea de jos și din lateral Am repetat apoi acest experiment de zece ori și de obicei cu același rezultat În general, însă, trebuie recunoscut că păianjenul speciei numite nu are nicio dorință mare pentru repararea atentă a capcanei sale Odată am scăpat o minge rulată de hârtie de ziar pe o foaie orizontală a unei alte Linyphia resupina Wider Păianjenul, deranjat de tremuratul capcanei, a fugit spre ea de după colț, dar la locul , oprit de la minge, s-a întors Biblioteca "Runivers" DESPRE PSIHIA ANIMALELOR ASEMĂNĂ DE PIANȘINE înapoi și la fel de repede a dispărut în cea mai apropiată crăpătură Părea evident că întoarcerea sa a fost motivată de un fel de inferență Am schițat apoi încă bile din aceleași; dintre acestea, șapte au căzut pe o pânză orizontală la oarecare distanță una de alta, iar două atârnau de pânzele de păianjen care o susțineau de sus Dimineața s-a dovedit că ultimele două bile atârnau la locul lor și doar una dintre cele șapte bile a rămas pe foaia orizontală, iar șase zăceau pe pământ Fără îndoială că au fost aruncați de păianjen, dar cum? Lucrarea, din păcate, s-a desfășurat noaptea pe întuneric și, prin urmare, era imposibil să o vedem În două locuri ale pânzei orizontale erau găuri rotunde, prin care era evident îndepărtată o minge În restul zonei, totul s-a dovedit a fi în ordine: găurile pentru restul de , dacă existau, au dispărut fără urmă, dar păianjenul putea duce bilele până la marginea pânzei și le scăpa de acolo A doua zi, am coborât din nou cu grijă din aceleași bile din pensetă pe pânză Dintre aceștia, au ajuns la pământ dimineața, iar munca se făcea din nou noaptea A doua zi dimineața, pe pânza aceleiași specii de păianjen, am așezat un ac entomologic subțire, ușor de întreținut Dimineața ea s-a trezit pe pământ, căzută printr-o gaură aparent artificială Am examinat această clădire două săptămâni mai târziu; păianjenul nu a părăsit-o, dar gaura a rămas nesigilată Într-o zi am pus fire de lână pe o pânză orizontală cu două capcane similare Linyphia: alb, roșu, albastru și verde (lungime toate cele locuri) și am atârnat aceeași cantitate de pânzele de susținere O săptămână mai târziu, am examinat ambele capcane: păianjenii alergau de-a lungul suprafeței inferioare a pânzei, fără să acorde atenție firelor aruncate Altă dată am întins capcanele tânărului Lin pe pânza orizontală resupina un fir negru (site, lung) si agatat acelasi de sus Ambele s-au dovedit a fi aruncate dimineața împreună cu o parte din pânză în centrul pânzei Evident, corpurile străine au fost îndepărtate prin simpla deschidere repararea țesutului de bază, iar în acest moment păianjenul nu a manifestat îngrijorarea pentru corectarea clădirii deteriorate Am renunţat Biblioteca "Runivers" E V ERIKSON trage într-o altă capcană a aceluiași păianjen tânăr în lipsa lui Rezultatul s-a dovedit a fi același Trebuie să spun că ambii acești păianjeni au fost imediat izolați de ceilalți după eclozare din ouă și așezați pe fereastră, unde au crescut singuri de la bun început în fața ochilor mei, astfel încât impulsul de a scoate corpurile străine din capcană nu a fost un consecință, de exemplu, imitarea tinerilor adulți, dar părea a fi o proprietate spirituală înnăscută Din aceasta, însă, ipoteza absenței complete a înțelegerii scopului urmărit în Linyphia nu rezultă încă, deoarece în cele din urmă depinde de voința animalului dacă se procedează sau nu la îndepărtarea firului? Linyphia, în general, nu arată prea multă preocupare pentru curățenia capcanelor, iar în plasă se pot vedea adesea frunze uscate încurcate și neînlăturate, ace de

pin, crenguțe uscate, particule de pământ etc Cuiburile unor păianjeni (Clubiona și alții) sunt aranjate sub forma unui sac lung, în care se află un cocon la un capăt în spatele despărțitorului; o femelă stă sub el, agățată strâns de el, uneori cu picioarele sus Restul pungii este o cavitate liberă cu un orificiu Uneori, cuiburile sunt cu trei camere: unul conține un cocon cu ouă, femela trăiește în celălalt, iar masculul trăiește în al treilea Și aici fiecare specie are propriul tip de cuib și, în același timp, nu există două cuiburi, precum și capcane, în detalii complet identice Pe de o parte, acest lucru indică, fără îndoială, limitarea liberului arbitru, pe de altă parte, capacitatea păianjenilor de a avea un anumit tip de creativitate în timpul construcției nu poate fi negată în sfera și gradul de conștiință inerent acestei specii de animale Circumferenții (Epeiridae) aleg ca loc pentru capcanele lor verticale în principal trunchiuri de copaci care stau bine în picioare, garduri vechi, pereți de lemn etc păianjenii din această familie, atunci când strica o capcană veche, construirea rapidă a uneia noi pentru ei înșiși justifică o acțiune care pare lipsit de sens la prima vedere Capcanele în formă de roată se întâlnesc în principal în unele locuri în fața altora care diferă puțin, motiv pentru care se gândește involuntar Biblioteca "Runivers" DESPRE PSIHIA animalelor asemănătoare unui păianjen că membrii unei familii dezintegrate a viermilor rotunzi, ca păianjeni care găsesc pământul și alți păianjeni, nu diverg foarte departe și de multe generații sunt grupați în jurul unui loc ocupat cândva Una și aceeași specie de plase rotunde își construiește o capcană mai mult sau mai puțin proporțională cu dimensiunea și vârsta ei Da diadema raza capcanei este de obicei de aproximativ de ori dimensiunea corpului La păianjenii mici, pânza este în mod corespunzător mică, iar pânzele de păianjen sunt de obicei atât de subțiri încât întreaga structură este abia vizibilă: devine clar doar atunci când este poluată de rămășițele de insecte supte și, de asemenea, în lumina soarelui La păianjenii adulți, capcana este uneori izbitor de mare Ca și în cazul păianjenilor tineri, la fel și în cazul adulților, capcana nu este deloc atât de corectă pe cât pretind unii Filamentele radiale sunt distanțate inegal unul de celălalt, iar numărul lor la același individ variază foarte mult, de exemplu, în Ep diademă între și Cea mai centrală parte a principiului are la specia numită o platformă țesătă din fire subțiri cu celule destul de dense Făcând un pic înapoi, încep barele transversale, golurile dintre care se fac cu cât mai departe, cu atât mai mari; numărul de fire transversale variază și el foarte mult, de obicei între și Uneori firele se bifurcă în calea lor; în multe locuri sunt vizibili noduli subțiri, albi etc Păianjenul conduce uneori firul principal de - metri lungime la o înălțime de și chiar metri deasupra solului, de exemplu, de la perete la copac Din aceasta se poate vedea cât de departe are păianjenul să tragă firul după sine Că o târăște și nu numai că o fixează eliberată de el în aer și agățată de capătul liber, este evident din faptul că uneori se întâmplă să găsească - fire întinse perfect paralel la distanță, de exemplu, z - io site, prieten din prieten A trage primul astfel de fir atât de lung și puternic este, evident, una dintre cele mai dificile sarcini, iar odată ce a reușit, păianjenul, alergând liber printr-un spațiu aerian mare, poate așeza alte fire cu mai puțin efort și material Astfel de fire transversale lungi, care diferă în grosime și rezistență comparativă, servesc de obicei drept suport pentru întreg Întrebări de filosofie, carte , Biblioteca "Runivers" E V ERIKSON clădiri, iar păianjenul este aparent conștient de acest lucru, deoarece le protejează Odată, în timpul unui

vânt foarte puternic, am observat în spatele geamului ferestrei mele o traversă, ocupată cu sârguință să-și scoată plasa Păianjenul lucra cu tentacule și șase perechi de picioare, iar cu picioarele din spate, întinse în lungime, se sprijinea în echilibru Fire puternice le rupse cu fălcile Uneori părea că mănâncă o pânză; dar probabil că l-a înfășurat în jurul membrelor sale doar pentru a-și face o nouă capcană din materialul disponibil mai târziu într-un loc mai bun și într-un moment mai favorabil pentru asta Pânză prea încâlcită pe care a lăsat-o atârnată S-a agitat și s-a grăbit, dar a lucrat cu dibăcie și pricepere, rezistând rostogolirei, pe care a suferit plasa sub presiunea vântului După ce a terminat lucrarea, păianjenul a dispărut undeva și nu a mai apărut în acea zi De îndată ce ploaia abundentă a început să verse, a apărut involuntar suspiciunea, nu era oare o presimțire care l-a împins pe păianjen să scoată capcana? Oricum ar fi, păianjenul și-a demontat și și-a îndepărtat clădirea din fața ochilor mei, chiar înainte de furtuna care oricum l-ar fi aruncat Dimineața, în același loc, era o plasă nouă cu însuși proprietarul ei în centru A fost făcută cu grijă, iar acele bucăți de substanță arahnoidă care au supraviețuit ieri din cauza vântului și a muncii distructive a proprietarului însuși nu mai erau acolo Toată ziua nu am deranjat păianjenul, iar el și-a arătat activitatea vitală în mod obișnuit În timpul nopții vântul s-a ridicat din nou și a spart plasa Păianjen, după ce a petrecut noaptea pe legarea de lemn a cadrului, dis de dimineață a doborât rămășițele clădirii sale, a trecut mai multe fire principale în noul loc în direcție radială și s-a așezat la cruce timp de câteva ore La ora dimineața a dispărut și a dispărut până la ora după-amiaza, când, întorcându-se, s-a așezat să se odihnească La ora s-a încântat brusc și s-a apucat să restaureze plasa Lucrările au continuat cu o viteză extraordinară, non-stop, până când capcana a fost gata Acest lucru a durat de minute Păianjenul a arătat o capacitate remarcabilă de a înțelege materialul disponibil și de a-l utiliza Dintr-un loc care urma să devină centrul unei noi plase și consta dintr-un bulgăre format din stropire aparent arbitrară Biblioteca "Runivers" DESPRE PSIHIA animalelor asemănătoare unui păianjen în direcția aleatorie a fluidului de pânză de păianjen, a început să conducă raze; plecând de fiecare dată cu un nou fir radial în locuri îndepărtate; l-a atașat acolo, apoi s-a întors din nou în centrul clădirii, trăgând acolo următorul fir de rază A rupt pânzele de păianjen subțiri inutile, mușcând pe cele groase, transferându-le în gură cu ajutorul tentaculelor și picioarelor din față, trăgând altele noi cu picioarele din spate Uneori a conectat două fire paralele într-unul sau a făcut trei din două, conectându-le în formă de T, dacă acest lucru părea necesar într-un anumit loc Când toate grinzile au fost întinse, el, fără o clipă de întârziere, a început să tragă fire scurte de legătură transversale într-o spirală de la stânga la dreapta, retrăgându-se oarecum din centru și îndepărtându-se din ce în ce mai mult de el Pe măsură ce această distanță a progresat, păianjenul a trebuit să-și întindă din ce în ce mai mult membrele, iar celulele pânzei au luat astfel dimensiuni din ce în ce mai mari În timp ce păianjenul se menținea în echilibru cu picioarele stângi, al treilea picior drept (scurt) continua să mângâie partea inferioară din spate a abdomenului și, storcând o picătură de lichid, și-a transferat firul înghețat pe cel de-al patrulea membru, care trăgea deja aceasta Părea că al treilea picior era scurt pentru că în astfel de condiții îi era mai ușor să extragă substanța arahnoidă din glande Picioarele primei și celei de-a doua părți drepte au ajutat la alinierea firului, netezirea

și lubrifierea acestuia cu salivă Tentaculele și labele din față au ajutat la construcția clădirii, dar rolul lor nu a fost foarte vizibil Lucrarea a continuat atât de repede, de parcă ar fi fost îndemnat un păianjen și ar fi trebuit să se grăbească Când plasa a fost gata în acest fel, păianjenul a alergat în centrul său, a tras mai strâns firele de rază, le-a atașat din nou și a fost clar cum lucra cu tentaculele, fălcile și picioarele După ce a terminat această afacere, păianjenul s-a liniștit După */ ore, fără un motiv aparent, a fugit la vechiul mănunchi de pânză de păianjen care se afla pe unul dintre firele lungi îndepărtate, a muşcat pânza de păianjen pe ambele părţi şi a aruncat mănunchiul în jos ca pe ceva inutil şi în zadar atrăgând atenţia străină, după pe care s-a întors imediat în centru și a ațipit din nou Păianjenul se pare că și-a amintit acest nod și nu a văzut un defect în munca sa, deoarece pachetul de pânză era departe de el * Biblioteca "Runivers" E V ERIKSON Amintindu-și, a făcut, trebuie să ne gândim, concluzia potrivită, care l-a determinat să-și tulbure odihna după o muncă obositoare S-a întâmplat să se observe cu altă ocazie că aceeași cruce și-a retras plasa, cu excepția câtorva fire, și a dispărut S-a dovedit că acest lucru a fost, la fel ca în observația anterioară, oportun, deoarece a suflat un vânt puternic și ar fi suflat oricum pânza de păianjen A doua zi, la % h , păianjenul a reapărut din bârlogul său A tras câteva fire principale, apoi a condus grinzile, a pregătit scaunul central și a început, așa cum era de așteptat, să deseneze traversele, dar în acest caz, mai întâi la mare distanță unele de altele Ajuns la periferie, a început să umple golurile și în fiecare dintre ele a trecut încă sau fire de la stânga la dreapta într-o spirală Cum să explic că unul și același păianjen, fără a schimba tipul de clădire, îl ridică în două moduri, dacă nu se permite intervenția psihicului în materie de construcție? Lucrarea s-a desfășurat în acest caz în așa fel încât păianjenul, înaintând pe șase perechi de picioare, a târât firul de pânză de păianjen cu picioarele din spate și, în același timp, l-a apucat cu una sau alta labe, pe măsură ce oamenii îl trimit cu mâinile când asamblează o frânghie; de data aceasta nu s-a atins de negii lui păianjeni Când păianjenul a ajuns la pânza de păianjen rază și a fost necesar să o traverseze, acesta, ca întotdeauna în timpul construcției plasei, s-a oprit i - secunde, l-a atins cu capătul abdomenului, mai precis cu pânze de păianjen și, având a imprimat un nou fir transversal, a mers mai departe la următoarea rază, unde a făcut la fel etc Cercurile au devenit astfel din ce în ce mai mici în rază până când întreaga clădire a fost finalizată Odată, la mijlocul dimineții, am decupat cu foarfeca toată partea centrală a acesteia în nuanța mare și frumoasă a crucii, astfel încât din rămășițele prăbușite ale capcanei să se obțină un inel larg în exterior și un vast spațiu gol în interior La ora după-amiaza, până la locul centrului dispărut, păianjenul a trecut mai multe fire de rază și s-a așezat pe ele la soare La ora era deja pe noua plasă, pe care o construise în interiorul ringului în lipsa mea Principiul s-a dovedit a fi mult mai mic decât cel anterior ca dimensiune în interiorul inelului și Biblioteca "Runivers" Ò PSIHEA animalelor asemănătoare unui păianjen păianjenul nu a avut grijă ca rămășițele vechii capcane - acum inelele - să nu se piardă, ci le-a lăsat pe loc, astfel încât întreaga clădire a căpătat un aspect oarecum ciudat Cumva s-a întâmplat să fiu cu un alt Yer diadema a smuls din greșeală câteva fire de plasă, astfel că ultimul a adormit pe margine Păianjenul a fugit speriat de pe platforma centrală în lateral, dar s-a întors imediat și a înghețat din nou în imobilitate cu capul în jos Aproximativ două ore mai târziu, deja în

amurg, s-a trezit, a început, dându-se puțin înapoi, într-un loc nou, din anumite motive, construind o altă capcană În primul rând, a întins, ca de obicei, pânze de păianjen radiale în formă de stea, întărindu-le până la o bucată de substanță arahnoidiană atârnând în centru și la fire vechi care mergeau în direcții diferite, precum și la perete, apoi a început să deseneze firul în spirală de la centru spre periferie destul de repede În timpul acestei lucrări, își folosea în principal picioarele din spate, cu care trăgea, prindea și trăgea firele Mișcările înainte ale păianjenului au fost în general în legătură cu succesul muncii picioarelor posterioare La efectuarea traverselor transversale, păianjenul a trebuit să efectueze mișcări foarte complexe, adesea cu adevărat acrobatice Cu cât mai departe de centru, distanța dintre firele transversale, ca de obicei, a devenit mai mare Uneori, păianjenul se freca de-a lungul burticii cu piciorul posterior, ceea ce aparent a facilitat secreția conținutului glandelor arahnoide A durat de minute să facă plasa, apoi păianjenul s-a liniştit şi s-a instalat în centrul noii capcane Dimineața, când se odihnea nemișcat la locul lui, cu capul în jos, l-am atins, dar în același timp am rupt accidental din nou unul dintre filamentele de rază Animalul a căzut instantaneu în secolul al V-lea jos și s-a atârnat de pânză de păianjen, dar s-a clătinat imediat, a apucat următorul fir, apoi a pornit să alerge la perete, dar după un timp s-a întors la locul inițial Din acel moment, stătea ore în șir pe platforma ei, doar ocazional, ca trezindu-se, se ridica în picioare și se întindea; în același timp, frecați-i picioarele, de exemplu, două din față drepte unul împotriva celuilalt, curățați-l și apăsați din nou pe umbră Avariile aduse capcanei au fost în scurt timp reparate Dimineața am observat o plasă nouă construită mai multe Biblioteca "Runivers" E V ERIKSON dedesubt și în lateral; Evident, vechea cruce a fost scoasă ca inutilizabilă, sau a fost dusă de vânt El însuși stătea într-un colț sub acoperire și aștepta cu răbdare prada La ora dimineața a zburat în plasă o muscă, ceva mai mică decât dimensiunea camerei; într-un moment - și a fost în labele unui păianjen, care a început imediat să o învăluie în pânze de păianjen în toate direcțiile, dar nu se atașează de loc, ci dimpotrivă, separând-o și trebuie să spun, a despărțit-o cu mare succes, aproape fără a rupe clădirile Când învelișul s-a terminat, păianjenul a târât musca pe platformă, ținând-o de abdomen cu fălcile și încercând tot timpul să nu prindă insecta undeva de firele întinse Deoarece era departe, iar insecta era grea, păianjenul și-a dat seama că o aruncă pe o pânză de păianjen pe spate și apoi o duce mai departe într-un mod atât de original Când s-a săturat deja pe loc și a scăpat musca, am rupt firul care mergea la marginea plasei: animalul a căzut instantaneu metri, a atârnat, dar imediat a fugit înapoi După min păianjenul a plecat și s-a ascuns în vizuina lui, nu departe După ore, și-a reparat daunele capcanei Într-un borcan, o cutie etc , în mediul artificial al lui Ereigi-dae, ei nu construiesc cercuri reale, ci fac construcția incorectă, dar oportună în noile condiții de viață - o împrejurare care vorbește parțial împotriva lipsei complete de înțelegere a scopului la păianjeni în timpul construcției lor Odată am aruncat două chibrituri într-un borcan și am plantat o cruce în același loc Păianjenul a alergat imediat firele în direcții diferite, dar din moment ce borcanul era adesea ridicat și chibriturile, căzând dintr-o parte în alta, scuturau și stricau pânza, el a găsit curând o modalitate de a elimina cauza anxietății: a legat capetele chibriturile strâns la fund cu bancuri de pânze de păianjen Această acțiune este uimitoare prin raționalitatea sa! Să-l hrănesc pe Yer diadema, așezat

pe o plasă frumos întinsă deasupra ferestrei mele, am început să arunc peste ei păianjeni mici de - zile împreună cu firele de pânză de păianjen de care atârnau Indiferent unde aruncam păianjenii pe plasă, tremuratul lui și mișcarea animalelor mici ajungeau imediat la organele de simț ale crucii Era evident cum avea să se entuziasmeze de fiecare dată, Biblioteca "Runivers" DESPRE PSIHIA animalelor asemănătoare unui păianjen era sever vigilent și examina în grabă firele radiale cu picioarele, observând o schimbare a tensiunii și vibrației acestora Lămurindu-și imediat direcția căii, s-a repezit la locul incidentului, cu o viteză extraordinară a apucat victima și a răsucit-o cu pânze de păianjen Dacă păianjenul, scăpând, cădea pe fire în una sau mai multe trepte, stăpânul plasei s-a repezit pe urmele lui la locul de atașare a firului de susținere și, găsindu-l, l-a apucat și a tras; în alte cazuri, a rupt firul și apoi păianjenul a căzut drept în jos Uneori, Epeira scutura în mod repetat plasa, alungând oaspeții neașteptți, în timp ce remarcabil de abil, rapid și la rândul său sorta firele, cercetându-le cu labele Că animalele aruncate păianjenului se aflau anterior în vaporii uleiului de cuișoare, pe care nu s-au putut abține să-i miroasească, el nu a dat atenție acestui lucru Nu a fost deloc greu să te asigur că proprietarul plasei era ghidat nu de vedere, nu de auz, nu de miros în determinarea direcției în care să alerge, ci de atingere și de vibrație Se pare că era departe de a fi o sarcină ușoară pentru păianjen să determine direcția: s-a repetat repetat în direcția greșită, acolo unde era necesar și, negăsind nimic, s-a întors înapoi sau, alergând până la păianjenul deja prins și răsucit, l-a simțit cu ambele labe din față, sau cu un singur picior drept și hotărând greșit că alarma a fost în zadar, s-au calmat și au plecat Dacă păianjenul ar putea vedea bine și ar avea o memorie ceva mai bună, nu ar face astfel de greșeli S-a întâmplat ca păianjenul să se prindă puțin mai târziu și să ia decizia corectă; și-a corectat greșeala printr-o nouă acțiune, de parcă ar fi primit prin simțuri informații mai precise despre unde să meargă, ce să facă Crucea, răsucindu-se într-o singură clipă cu pânze de păianjen primul păianjen care i-a aruncat pe plasă, l-a purtat pe platforma centrală, unde a început să suge; al doilea şi al treilea a mâncat în locul unde îi prinsese Am aruncat toate noi și noi Păianjenul, fără să-și elibereze prada din fălci, a alergat la locul alarmei, a prins cu picioarele și tentaculele pe care i-a aruncat păianjenul și, aproape imediat, l-a răsucit, astfel încât în curând toată plasa a fost presărată cu cadavre Obosit de pescuit și după ce a mâncat destul, s-a așezat să se odihnească Dimineața, rămășițele mesei copioase de ieri au fost aruncate Biblioteca "Runivers" E V ERIKSON fixat, si oarecum deteriorat, plasa a fost corectata, astfel incat avea chiar aspectul de a fi nou facut Am atârnat odată de o plasă aparținând lui Yer diadema, un păianjen destul de mare din aceeași specie, care l-a învelit anterior într-un strat ușor de vată Proprietarul plasei la început a fugit speriat în direcția opusă, apoi s-a întors pe platforma centrală, a tras și a scuturat de mai multe ori firele care duceau la vată și, aparent liniștit, s-a întors la locul său, a întors capul jos și ațipit Întrucât vântul legăna vata și toată plasa, sub greutatea ei, s-a relaxat și s-a răsucit oarecum, lucrătorul încrucișat a repetat testul firelor după două minute și se pare că a făcut concluzia anterioară despre rezistența lor suficientă, cel puțin din nou a revenit la locul lui şi a adormit După ce am stat degeaba o oră, așteptând ca păianjenul să se apuce în sfârșit să scoată bumbacul, am hotărât să-l forțez să funcționeze apropiind de el un diapazon care sună Acest lucru a avut un efect imediat: animalul, repezindu-se spre

zgomot, s-a pus pe treabă Deoarece în timpul lucrării labele crucii nu atingeau direct cadavrul, păianjenul nu a arătat nici cel mai mic semn de frică, deși stratul de vată era atât de subțire încât se putea vedea perfect prin el ceea ce era de fapt în interior În îndepărtarea vatei, păianjenul a păzit cu grijă toate firele care nu puteau fi păstrate intacte decât în condițiile date și care serveau drept schelet al întregii structuri Dar acum vata care căzuse în partea de jos a plasei s-a agățat și s-a încurcat din nou Păianjenul a mers imediat acolo și l-a îndepărtat cu o încălcare puternică a integrității clădirii și apoi, spre surprinderea mea, a început să rupă pânzele de păianjen fără nicio milă După tot ce s-a întâmplat, părea convins de nepotrivirea capcanei în această formă și a început să distrugă firele în sus, unul după altul, cu o energie extraordinară În timpul unei astfel de lucrări de distrugere a firului, pe care crucea nu a putut să-l rupă cu labele, îl ducea în gură și îl mușca sau îl tăia cu cârlige pentru falci Ducând pânza de păianjen înfășurată în jurul tentaculelor și picioarelor sale și captând de-a lungul drumului în fălcile unui țânțar mare - centipedul (Típula), lipit accidental de plasă, păianjenul, încărcat în acest fel, a alergat pe unul dintre cei lungi supraviețuitori fire și a dispărut in colt Seara a coborât din nou, a scos restul firelor, iar dimineața s-a construit o nouă capcană frumoasă în același loc Pe una dintre plase, în timp ce Yer stătea pe ea diadema, am agățat un păianjen mort din aceeași specie, dar de trei ori mai mic ca dimensiune Proprietarul plasei s-a repezit cu furie asupra lui și a sărit brusc înapoi speriat Puțin mai târziu, a început să se apropie cu precauție și să atingă cu picioarele anterioare păianjenul mort, a umblat în jurul lui, a rupt câteva fire, s-a apropiat și s-a dat din nou înapoi; în cele din urmă, parcă convins de siguranţa lui, începu să-l scoată, ca orice corp străin, deşi de fiecare dată când îl atingea cu labele, tremura timid De asemenea, era speriat de legănarea plasei de la suflarea vântului și de zgomotul ocazional din apropiere; din când în când își înceta munca și devenea alert În timpul în care lucra la scoaterea cadavrului, a încercat să se țină la o oarecare distanță de el și era întotdeauna mai încrezător în sine atunci când rupea firele la o anumită distanță decât atunci când atingea accidental sau voit mortul Aici, în procesul de recunoaștere, percepțiile auditive erau complet absente; numai atingerea și vederea au condus la o concluzie de o anumită natură și la acțiunile corespunzătoare La verificarea acestei observații, s-a dovedit că unii păianjeni dintr-o specie sau alta sunt mai îndrăzneți în raport cu cei morți, alții sunt mai lași, toate celelalte fiind egale; mulți sunt precauți doar din primul moment Uneori, atunci când îndepărtează un animal mort, păianjenul dezvăluie aceleași tactici ca atunci când atacă o insectă mare vie: așteptare și apoi un atac surpriză Marea majoritate, însă, este complet indiferentă la ceea ce se află în fața lor: dacă este un păianjen mort sau un alt corp străin Pe capcanele unui Yer adult diadema am pus o data la i h m din centru o mica musca Crucea, odihnindu-se în apropiere în soare, la un moment dat s-a repezit asupra ei și și-a înfipt cu lăcomie fălcile în capul ei El a atașat rapid capetele anterioare și posterioare ale corpului insectei cu pânze de păianjen de firul radial și apoi, cu toate cele patru perechi de picioare, a început să rostogolească musca în jurul propriei axe longitudinale Dacă eu, din motive extraordinare Nicio greșeală în calculul vitezei de mișcare, s-au făcut de rotații cu o dexteritate remarcabilă, iar insecta s-a dovedit a fi strâns înfășată cu spire transversale de fire

de pânză de păianjen Acest act a durat doar minut timp Musca acum nu se mai putea mişca, iar păianjenul a rupt legătura temporară din pânză de păianjen a capului şi a capetele ventrale cu cea de bază, a apucat cu pricepere capul cu fălcile şi l-a dus la platforma centrală, unde, după ce şi-a asumat poziţia preferată, calmeaza-te La h min a întrerupt suptul, a amestecat şi a luat musca de o altă parte a capului Hrănindu-se, se ţinea de plasă în principal cu picioarele din spate, schimbându-se ocazional cu alţii După aproximativ minute, s-a deplasat puţin în lateral, dar s-a întors imediat şi a ocupat din nou un nou loc - pieptul de sus La : şi : o muscă minusculă (aproximativ mm lungime) s-a apropiat brusc de plasă şi a lovit pânza în , locuri, distanţa de la păianjen Crucea, care stătea în deplină imobilitate de multă vreme, a părăsit musca cu o iuţeală extraordinară şi s-a repezit spre o nouă victimă, a apucat-o instantaneu şi aproape la fel de repede a înfăşat-o în zece ture cu cele mai apropiate pânze de păianjen pe acelaşi fir de rază în care a prins şi a ucis Ca de obicei, obiectul înfăşării s-a rotit După ce şi-a făcut treaba în % min , păianjenul a alergat înapoi la fosta sa victimă, şi-a apucat din nou sânul şi a început, de parcă nimic nu s-ar fi întâmplat, să continue să sugă La : p m în lateral, de unde de mai multe ori, parcă s-ar juca, mai întâi s-a furişat, apoi s-a năpustit brusc asupra victimei sale - un act care semăna cu un joc de pisică cu şoarecele şi s-a repetat în minute De ori La : a m , păianjenul, agăţat de locul proaspăt al muştei - pe piept, a început din nou să-l sugă, apoi s-a mutat treptat spre burtă La : nu mai era nicio muscă pe plasă: păianjenul a scăpat-o şi s-a aşezat liniştit pe loc singur, cu burta umflată de hrana abundentă A doua zi la ore minute Am pus o muscă de casă pe o plasă cu capul legat cu aţă Păianjenul, aşezat la mijloc, şi-a scuturat imediat structura de mai multe ori, apoi a căzut cu capul în jos pe pervaz, unde, în ciuda faptului că musca bătea tot timpul, a rămas aşezat până la ora io m , ţinându-se nemişcat cu piciorul drept din spate de legare Biblioteca "Runivers" DESPRE PSIHIA animalelor asemănătoare unui păianjen el cu o capcană un fir de pânză de păianjen Dar acum păianjenul s-a trezit, a alergat repede la plasă, s-a oprit la jumătatea drumului, apoi a înaintat din nou, dar mai atent, concentrându-şi din când în când atenţia ridicând membrele anterioare şi scuturând în mod repetat capcana, în cele din urmă, parcă şi-ar fi adunat curajul, şi-a înfipt brusc fălcile în capul unei muşte şi în acelaşi timp a făcut mulţi bani cu picioarele; cu ele, a înfăşurat insecta care abia se mişca în pânze de păianjen şi, în acelaşi timp, a eliberat-o într-o cantitate atât de abundentă încât s-a format imediat un voal gros şi alb în jurul insectei Scuturarea capcanei de către păianjen chiar în momentul în care musca a căzut peste ea părea incontestabil automată, dar scuturarea repetă ulterioară părea în mod clar activă, îndreptată către un obiectiv definit de animal, cognoscibil Când învăluia musca într-un văl de pânză de păianjen, păianjenul răsucea insecta astfel încât firul cu care era legat capul şi care îşi scotea capetele în diferite direcţii, se încolăcea, ceea ce era oportun, dar, trebuie să ne gândim, s-a întâmplat întâmplător Lucrarea ulterioară a păianjenului a constat în izolarea cu grijă a muscăi de plasă, smulgerea pânzelor de păianjen de reţinere, fixarea filamentelor de raze rupte etc La ora : , păianjenul a separat în cele din urmă insecta şi a cărat-o, dar aceasta a căzut pe alta loc şi s-a încurcat A început să separe din nou musca, dar în curând şi-a abandonat intenţia şi a început să o sugă pe loc A suge mult timp, rar şi-a schimbat poziţia şi locul pentru care îşi ţinea prada Păianjenul a atacat imediat ţânţarul centipede (Típula) aruncat

în capcană și, după ce l-a aspirat relativ repede, l-a îndepărtat și a închis orificiul format în plasă, transferând firul de pânză de păianjen de pe labele sale dintr-un loc în altul Cumva, în fața ochilor mei, o crisalidă goală de un fel de insectă a căzut și s-a încurcat chiar în centrul unei plase complet noi Păianjenul s-a apucat imediat să-l scoată și după câteva minute l-a aruncat Puțin mai târziu, o crenguță subțire, lungă de , site, a căzut pe plasă și s-a prins Crucea, stând cu capul în jos, a simțit imediat o comoție cerebrală, a alergat până la un nou corp străin și a început să-l îndepărteze și în acest caz a lucrat doar cu fălci și tentacule Într-un minut și jumătate totul era gata: păianjenul a apucat capătul crengutei, a ridicat-o și Biblioteca "Runivers" θ È ERIKSOP G zero jos, iar prin efortul forțelor se putea vedea efortul din partea animalului de a arunca crenguța, astfel încât să nu se prindă a doua oară După aceasta, păianjenul s-a întors imediat la locul său și a ațipit din nou Pe parcursul întregii zile nu a reușit să prindă nici măcar o insectă Când într-o zi un păianjen a construit o plasă cu o rază de η sant pe fereastra camerei mele si deja am terminat treaba, am aruncat peste ea un fir de lana alba de centi lungime Păianjenul a plecat imediat de la lucru și a fugit spre platforma centrală și de aici, apucându-și labele și fălcile, a început să scuture cu putere capcana; cu toate acestea, firul nu a căzut Apoi traversatorul a alergat până la marginea capcanei, unde era de fapt firul aruncat, și a început să o scoată direct A fost o treabă dificilă: a trebuit să folosesc labele și cârlige pentru fălci pentru a separa firul și, în același timp, pe cât posibil, a cruța țesătura întregii structuri, iar într-un loc a rupt pânze de păianjen individuale, în altul le-a prins imediat capetele libere A început să lucreze de la un capăt al firului și a trecut treptat la celălalt, în timp ce partea deja detașată trebuia păstrată în mod constant, astfel încât să nu atingă plasa, ridicată și respinsă, ceea ce necesita efort de forță, dexteritate și îndemânare Când întreg firul a fost separat în acest fel, păianjenul l-a prins de capătul inferior, l-a ridicat și l-a aruncat în jos, dar fără succes: s-a prins din nou, dar deja în segmentul inferior al plasei Crucea stătea pe loc, s-a uitat și apoi s-a dus în centrul capcanei, în cartierele lui Era extrem de obosit de aproape o oră de muncă pentru a face structura și de minute pentru a separa firul și avea mare nevoie de odihnă Dimineata am observat pe geam o plasa noua a aceluiasi paianjen cu o raza de centi Era într-un alt loc, mai jos decât cel dinainte, unde cu o zi înainte ploaia și vântul distruseseră toată clădirea din pânză de păianjen marți : p m după-amiaza am atârnat pe o plasă un fir albastru de de cenți lungime După aproximativ minute, păianjenul a fugit din spatele marginii tocului ferestrei, s-a repezit direct la fir și a început imediat să-l scoată în modul obișnuit A căzut de trei ori și s-a încurcat din nou în același număr de ori; întuneric cel puțin minute mai târziu firul a fost abandonat Pe aceasta Biblioteca "Runivers" DESPRE PSIHIA ANIMALELOR ASEMĂNĂ DE PIANȘINE odată ce a fost perfect vizibil cum păianjenul, rupând cutare sau cutare rază de pânză de păianjen, a ținut ferm partea periferică a acesteia cu laba și, pentru ca structura să nu adoarmă, a continuat imediat de la pânza de păianjen ruptă spre centru, unde l-a prins A corectat rapid astfel de fire radiale, dar nu a tras firele transversale După ce și-a terminat treaba, s-a așezat pe platforma centrală și a rămas acolo până la ora : , când a fugit până la colțul ferestrei, la locul lui preferat și s-a ascuns acolo, se pare că în așteptarea prăzii Păianjenul a ținut tot timpul în labe - pânze de păianjen care rulau separat de centru și nu

în contact cu plasa, dar a așteptat degeaba În lumina soarelui, plasa era prea vizibilă pentru insectele zburătoare și nu cădeau în ea A doua zi la : am atârnat pe plasă un fir de lână asemănător, dar roșu Păianjenul, în ciuda precauției mele extreme, a început imediat să scuture capcana cu violență După ce s-a calmat, a stat ceva vreme în poziția obișnuită cu capul în jos, apoi a fugit în colțul tocului ferestrei Firul a rămas pe loc La am mai agățat pe net un fir, dar verde Păianjenul a rămas nemișcat în ascunzătoarea sa și nu i-a acordat nici cea mai mică atenție Abia la : a ieșit din colțul lui întunecat La jumătatea distanței de la marginea plasei până la centru, a scuturat-o, a simțit pânzele de păianjen cu raze, cu care firele colorate aruncate erau doar în contact și, liniștit, s-a așezat pe platforma centrală și după minute a mers în colţul lui La ora păianjenul a pornit, a fugit, dar alarma s-a dovedit a fi în zadar S-a întors și era pe cale să tragă din nou un pui de somn, dar în acel moment s-a legănat în vânt un fir roșu, care a lovit cu capătul una dintre pânzele de păianjen Păianjenul s-a cutremurat, s-a întors și a alergat spre acest fir roșu și a început repede să-l despartă până a fost aruncat Căzând, a prins din nou, dar deja în partea inferioară a plasei, unde evident că nu a interferat cu păianjenul; măcar a părăsit-o, s-a întors imediat în centru și s-a așezat să se odihnească, dar mai întâi a verificat rezistența pânzelor de păianjen care duceau la firul verde În % h , păianjenul a plecat fără niciun motiv aparent La ora , când m-am întors pentru a-mi continua observația, firul roșu fusese deja scăpat, dar Lena a rămas la locul ei Păianjenul a dispărut La miezul nopții a început să scoată firul verde până l-a aruncat, ceea ce a durat foarte puțin La sfârșitul lucrării, s-a apucat imediat să repare plasa, deși era deja aproape întuneric La ora am ridicat o bandă îngustă de hârtie albă Ca urmare a scuturarii inevitabile a capcanei, păianjenul s-a repezit înainte, dar, văzând un obiect necunoscut, s-a ferit înapoi, a părăsit plasa și s-a ascuns într-un colț După ce a stat acolo timp de ore, s-a dus să inspecteze obiectul care l-a deranjat și, ajuns în centrul plasei, a început să-l scuture puternic, se pare, pentru a arunca panglica de hârtie Când acest lucru nu a condus la obiectiv, s-a apropiat cu precauție și, după ce a examinat obiectul, a început să-l îndepărteze Aici am avut din nou ocazia să urmăresc întregul curs al muncii păianjenului Crossman a apucat și a rupt doar umbrele firului, ceea ce a întârziat cu adevărat căderea și a cruțat tot ce ar fi putut sau ar fi trebuit cruțat Când panglica de hârtie, din cauza curburii în zig-zag, căzând, s-a agățat de noile fire de trecere inferioară, păianjenul s-a familiarizat imediat cu starea lucrurilor și a procedat la eliminarea obstacolului, trăgând înapoi unele pânze de păianjen, smulgând altele; l-a ținut pe cel rupt cu piciorul din spate până când cu membrele anterioare s-au terminat alte lucrări Animalul, în general, a fost uimitor de priceput în a sorta pânzele de păianjen încurcate cu ajutorul cârligelor de pe picioare și fălci și a lucrat cu multă sârguință până a atins scopul propus La ora seara am spart capcanele într-un singur loc: păianjenul și-a luat zborul, s-a ascuns în colțul tocului ferestrei și a înghețat acolo imobil până la ora , când m-am dus să-mi inspectez și să-mi studiez clădirea Faptul că în timpul studiului a experimentat un proces mental în orice grad și a fost critic cu starea lucrurilor a fost evident din încetineala și precauția de a merge pe firele căzute și pe drumuri noi, din opririle în locuri care erau cu adevărat deteriorate, din atingerea cu tentacule și labe la întâlnit mănunchiuri de pânze de păianjen, altele, în cele din urmă, de zvâcnirile unor pânze de

păianjen După toate acestea, s-a dus la muscă, pe care la amiază o fixase Biblioteca "Runivers" DESPRE PSIHIA ANIMALELOR ASEMĂNĂ DE PIANȘINE snoop, dar nu s-a atins de ea, ci stând lângă el, s-a întors și s-a dus la locul lui vechi de pe legatura tocului ferestrei După %h*>, aparent flămând, s-a dus direct la mâncarea pregătită, de a cărei locație evident și-a amintit, și a distrus rapid conținutul insectei Întorcându-se înapoi, păianjenul a observat brusc că o muscă minusculă zbura din nou lângă plasă, dar aia era lumină, aceasta era întunecată A devenit alert, s-a repezit într-o direcție, apoi în cealaltă, dar musca nu a cedat și încercarea de a o apuca a trebuit să fie abandonată La miezul nopții, când păianjenul, ca de obicei, dormea pe platforma centrală, am agățat o fâșie de hârtie și un moș de data aceasta a fost curbată în spirală în lungime, astfel încât a fost împletită cu fire de gossamer de-a lungul întregului diametru al plasei și părea a fi de neșters fără deteriorare gravă a întregii structuri Păianjenul speriat nu a căzut pe fire, așa cum mă așteptam, ci a alergat în lateral și, în depărtare, a înghețat în imobilitate Cu toate acestea, deja după ore a început să scoată hârtia Petrece de minute pentru asta si, fiind destul de obosit, a fost nevoit, insa, sa plece de la munca Dimineața, banda de hârtie a fost aruncată, iar plasa a fost refăcută aproape în întregime din nou, mai puternică și mai durabilă La ora - dimineața am atârnat aceeași bandă pe ea, dar într-o astfel de poziție nu a existat nicio modalitate de a o scoate complet Când l-am lăsat a doua oară, păianjenul, aflat acum în colț, s-a repezit de acolo la plasă, l-a scuturat, dar imediat a fugit Seara, crucea stătea în centrul capcanei, iar fâșia de hârtie atârna în locul ei În dimineața zilei următoare, s-a dovedit că a scăpat, iar plasa a fost făcută din nou, dar în așa fel încât să lipsească un întreg segment S-a gândit involuntar că păianjenul nu are suficient material de păianjen pentru a finaliza construcția Pe o plasă frumoasă, complet nouă, diferită, am pus o bucată de vată la : dimineața Crosserul a fugit înspăimântat în lateral, dar nu departe, s-a întors imediat și a început să-și zguduie clădirea, la care avea să facă un pas, altul, să se scuture și să aștepte, apoi să repete această acțiune în același mod și în mod repetat Efectul așteptat de animale, însă, nu a urmat Apoi păianjenul a început să scuture fiecare rază separat pe rând și așa mai departe de mai multe ori la rând Aparent convins de inutilitatea ambelor tipuri de scuturare, Biblioteca "Runivers" E V ERIKSON păianjenul a început să îndepărteze vata în mod obișnuit, ceea ce era departe de a fi ușor din cauza friabilității sale " El a strâns, a răsucit și s-a despărțit de pânzele de fibre de bumbac care ieșeau în toate direcțiile și, se pare, a încercat să prevină o noua cădere, a lucrat rapid și cu îndemânare atât cu labele, cât și cu tentaculele și cu fălcile, apropo trecând adesea vârfurile picioarelor prin deschiderea gurii Rareori se odihnea și foarte puțin, dar munca mergea înainte încet Cu toate acestea, după de ore, lâna a fost aruncată Cu asta voi termina Mi se pare că toate cele de mai sus sunt suficiente pentru a ne asigura că psihicul arahnidelor este în general foarte divers și atinge un grad ridicat de dezvoltare la cei mai înalți reprezentanți Adevărat, sfera și gradul de conștiință chiar și în formele superioare, în comparație cu cele ale omului, sunt extrem de limitate, dar nu rezultă de aici că psihicul acestei clase de arahnide este puțin instructiv și interesant Fără îndoială, necesită un studiu detaliat și cuprinzător Nu mi-am asumat această sarcină dificilă Scopul meu a fost să mă clarific și să ofer cititorului interesat câteva căi de ghidare către investigații și observații ulterioare E V Erikson Biblioteca "Runivers" CRITICA SI

BIBLIOGRAFIE Recenzie de cărți I D Vinogradov Filosofia lui David Hume Partea I Filosofia teoretică a lui D Hume Moscova, Studiul lui N D Vinogradov "Filosofia lui David Hume" este dedicat prezentării și evaluării opiniilor gânditorului care a jucat un rol imens în istoria filozofiei moderne și, cu toate acestea, din cauza ciudatei nedreptăți a sorții, a atras atenția istorici relativ putini Nu numai în literatura filozofică rusă nu găsim studii speciale extinse dedicate filozofiei lui Hume, există destul de multe și în literatura europeană În consecință, semnificația lui Hume și chiar înțelesul de bază al concepțiilor sale filozofice nu pot fi încă considerate elucidate definitiv și complet Prin urmare, este imposibil să nu salutăm apariția în țara noastră a unei lucrări temeinice și învățate care încearcă să lumineze geneza și conținutul interior al ideilor unuia dintre cei mai originali filozofi pe care îi cunoaște istoria omenirii N D Vinogradov a publicat până acum doar prima parte a lucrării sale, care tratează filozofia teoretică a lui Hume Subiectul celei de-a doua părți va fi filozofia morală a lui Hume și opiniile sale despre filosofia religiei Lucrarea publicată de N D Vinogradov începe cu scurte informații biografice despre D Hume, în timp ce autorul încearcă să-și urmărească creșterea mentală, se oprește asupra celor mai importante momente din viața sa și, în concluzie, oferă o imagine vie a caracterului și personalității sale Apoi (cap II) este despre-Întrebări de filosofie, carte , Biblioteca Runiverse RECENZIE DE CARTE se îndreaptă către lucrările lui Hume, legate de filozofia teoretică, concentrându-se totodată pe întrebarea și relația reciprocă dintre "Tratat despre natura umană" și "O anchetă asupra înțelegerii umane" În al treilea capitol, autorul analizează geneza filozofiei teoretice a lui Hume, discută problema atitudinii lui Hume față de filosofia antică și filosofia raționalistă modernă și se oprește în special asupra predecesorilor imediati ai lui Hume în Anglia: Bacon, Hobbes, Locke și Berkeley În acest sens, el definește sarcina filozofiei teoretice a lui Hume și îi caracterizează metoda În al patrulea capitol, el examinează premisele psihologice ale lui Hume, în al cincilea, concepțiile sale epistemologice, iar în al șaselea, cele mai importante probleme metafizice ridicate în filosofia teoretică a lui Hume: despre spațiu și timp, despre lumea exterioară, despre suflet În aceste capitole el prezintă cu atenție legătura lui Hume cu predecesorii săi, în special în chestiunea legii cauzalității (cap V) Al șaptelea capitol este consacrat întrebării fundamentale a scepticismului lui Hume În ea, autorul susține că Hume nu a fost deloc un apărător al scepticismului complet sau absolut, ci mai degrabă un susținător al scepticismului unei filozofii relaxate sau academice, care se abține de la afirmații dogmatice excesive și încearcă să stabilească anumite limite pentru cercetarea filozofică Dimpotrivă, scepticismul absolut, potrivit lui Hume, se găsește un obstacol invincibil în cerințele și credințele vieții practice Aceasta încheie prima secțiune a lucrării luate în considerare În a doua secțiune, este descrisă soarta istorică a celor mai importante concepte filozofice ale lui Hume Această secțiune constă din două capitole extinse În primul capitol, autorul are în vedere o atitudine critică față de concluziile filozofilor de bun simț Hume-T Reed, J Beatty, T Brown și alții, conturează critica lui Maine de Biran asupra teoriei cauzalității a lui Hume și examinează îndeaproape problema influenței lui Hume asupra lui Kant În al doilea capitol, o atitudine pozitivă față de principiile filozofiei lui Hume este considerată de unii gânditori ai timpurilor moderne - J S Mill, O Comte, E Laas, F Paulsen, reprezentanți ai filosofiei imanente,

Biblioteca Runiverse RECENZIE DE CARTE R Avenarius, E Mach Autorul nu insistă asupra faptului că toți acești scriitori își împrumută direct opiniile de la Hume, el doar notează pe bună dreptate coincidența indubitabilă a multor concluzii ale lor cu opiniile lui Hume, precum și propria lor particularitate cunoașterea apropierii mentale a cuiva de Hume El se ocupă cu o atenție deosebită asupra învățăturilor lui J S Mill, pe care îl consideră drept adevăratul succesor și desăvârșitor al empirismului humean, care a dat principalelor tendințe ale lui Hume o formă mai consistentă decât a făcut-o el însuși A treia și ultima secțiune a lucrării conține propriile remarci critice ale autorului asupra principalelor opinii psihologice și filozofice ale lui Hume În ele dezvoltă ideea generală că Hume nu a fost un sceptic pe principiul că scepticismul său urmărește doar să indice limitele pe care nu ar trebui să le depășim în studiul nostru asupra experienței și că semnificația esențială a lui Hume este că el este fondatorul cel mai recent empirism și pozitivism Partea slabă a cărții lui N D Vinogradov este o anumită neuniformitate în dezvoltarea părților sale individuale Și ceea ce este deosebit de enervant este că această denivelare contravine uneori importanței problemelor care se decid De exemplu, problema influenței lui Hume asupra următoarelor serii de gânditori din secolele al XVIII-lea și al XIX-lea dezvoltat, desigur, mai în detaliu decât problema influenței asupra lui Hume a predecesorilor săi de pagini sunt dedicate biografiilor lui Hume și evaluării scrierilor sale și expunerea predecesorilor săi și expunerea lui Hume însuși cu toate teoriile sale Dintre aceștia, predecesorii lui Hume reprezintă de fapt o proporție foarte mică Iar despre filozofii de după Hume s-au dat aproape o sută de pagini (-) Între timp, dintre aceste două întrebări, care este mai importantă? La urma urmei, autorul scrie o monografie despre Hume însuși, și nu despre adepții săi și, prin urmare, pentru el problema genezei învățăturii proprii a lui Hume ar fi trebuit, în mod firesc, să ocupe locul cel mai important În sfârșit, autorul însuși admite că este o sarcină destul de dificilă să stabilești gradul de influență directă a filozofiei lui Hume asupra opiniilor filozofilor următori: nu se poate fi niciodată sigur cu ce avem de-a face, cu o coincidență logică în cursul gândirii sau cu împrumut Acest lucru este menționat de mai multe ori în carte (de exemplu, la pp , * Biblioteca "Runivers" RECENZIE DE CARTE etc) Dar prin aceasta, în general, munca în această direcție pierde teren solid O neuniformitate similară se vede în explicarea genezei unora dintre teoriile lui Hume De exemplu, predecesorii lui Hume în doctrina cauzalității sunt expuși și analizați mult mai detaliat decât predecesorii săi în doctrina legilor asocierii Referitor la ultima întrebare, Aristotel, Hobbes, Spinoza, Locke sunt amintiți doar în concluzie (p), de altfel, într-o formă foarte generală și sumară Și aceasta este doar în concluzie și acolo, unde este expusă și analizată doctrina asocierii a lui Hume, nu există nicio perspectivă istorică (v i) Cititorul este pregătit să creadă pe Hume că niciun filozof nu a încercat să enumere principiile asocierii înaintea lui și că el este primul care acționează în această chestiune În mod involuntar, cineva se întreabă de ce întrebarea istorică este complet omise în acest paragraf Este și mai surprinzător că D Gertli este menționat la fel doar în concluzie; căci împărtăşeşte cu Hume faima fondatorului psihologiei asociative S-ar părea că ar fi o sarcină interesantă și plină de satisfacții să acordați o atenție deosebită relației reciproce dintre opiniile lor Indiferent de modul în care autorul privește problema, dacă le recunoaște influența reciprocă, ar fi important să se

indice de ce fel a fost și în ce fel a fost exprimată; el nu recunoaște această influență, punând astfel întrebarea motivelor coincidenței opiniilor lor și a gradului acestei coincidențe Cu o atenție mult mai mare, autorul se oprește asupra genezei istorice a doctrinei cauzalității a lui Hume Dar chiar și în acest punct, nu se poate să nu constate unele neajunsuri Din nou aici este evidentă neuniformitatea acoperirii istorice De exemplu, autorul îl descrie chiar și pe filosoful arab puțin cunoscut Algazel din secolele XI-XII (p) și, între timp, unul dintre cei mai interesanți predecesori ai lui Hume în teoria sa despre cauzalitate, I Glanville este aproape ocolit, sau cel puțin abia menționat (v , -) Autorul citează doar un citat destul de extins din Glanville (precum și din Algazel) și se limitează la aceasta El nu încearcă să transmită și să evalueze ideile lui Glanville ca întreg Și acest lucru este de regretat Argumentarea lui Glanville este variată și originală Poate și mai interesante sunt concluziile Biblioteca "Runivers" REVIZIE K Y G b pe care o face din ea La urma urmei, nici măcar nu este o întrebare exclusiv istorică dacă a existat sau nu o influență directă a lui Glanville asupra lui Hume Comparația dintre Glanville și Hume este instructivă în principiu și respect logic Glanville poate să nu fie atât de decisiv în raționamentul său sceptic fundamental, dar este foarte categoric în judecățile sale negative cu privire la pretențiile gândirii umane în soluționarea anumitor întrebări Să luăm întrebarea despre miraculos și supranatural Cum se hotărăște în mod diferit acești doi filosofi: Glanville, îndoindu-se de legea cauzalității și recunoscând nicio forță reală din lume ca incognoscibilă, nu se considera în drept de a nega a priori orice lucruri supranaturale Dacă nu știm absolut nimic despre natura interioară și mecanismul interior al proceselor reale, nimic nu ar trebui să fie imposibil pentru noi Și chiar și negarea vrăjitoarelor, a vrăjitorilor și a tot felul de diavolism medieval i se pare o auto-amăgire frivolă a rațiunii Hume argumentează cu totul altfel Capitolul său plin de duh "Despre miracole" din "De la o anchetă asupra înțelegerii umane" a oferit un exemplu strălucit pentru scriitorii de mai târziu, care au dovedit a priori imposibilitatea fenomenelor supranaturale După ce a definit un miracol ca o încălcare a legilor naturii, Hume deduce din aceasta că nicio dovadă umană și chiar propriile sale observații, oricât de ireproșabile, nu pot fi recunoscute ca dovadă a unui miracol, adică încălcări ale ceea ce certifică experiența comună Este curios însă că, ca exemple de fenomene supranaturale, Hume citează în cea mai mare parte astfel de fapte care în zilele noastre nu ar fi considerate imposibile de niciun psihopatolog care știe despre fenomenele de somnambulism și sugestie Doar cel de-al doilea dintre cazurile citate de Hume, împrumutat de acesta de la cardinalul Retz, pare complet incongruent - povestea paznicului Catedralei din Zaragoza, căruia i-a crescut piciorul a doua oară de la frecarea uleiului sacru Dimpotrivă, miracolele lui Vespasian se explică cu ușurință prin efectul sugestiei asupra subiectelor isterice, iar miracolele de la mormântul abatelui Pari sunt de obicei detaliate în istorii de hipnotism, boli psihice epidemice etc Și Hume cere insistent ca Biblioteca "Runivers" O Ê O Ёъ KY Y Gъ toate aceste fapte au fost recunoscute ca minciuni și ficțiune, în ciuda oricăror dovezi și dovezi Aici, nu numai că diferența istorică de dispoziție dintre doi oameni cu o minte atât de asemănătoare ca Glanville și Hume este foarte curioasă; aici se ridică involuntar o întrebare fundamentală: care dintre ele are mai logic dreptate în această chestiune, având în vedere ipotezele sceptice de la care au pornit

amândoi? Totuși, în acest caz există o altă întrebare, și mai fundamentală: în ce măsură a fost Hume un sceptic în filozofia sa? Și cu această ocazie, trebuie să-i fac un reproș lui N D Vinogradov, care în ochii mei este destul de serios: în cartea sa, neașteptat de vag și concis, se remarcă un punct care este deosebit de important pentru el - subtil, strălucitor, bogat în ilustrații exemple de considerații ale lui Hume despre ilogicitatea tuturor concluziilor noastre asupra viitorului și, prin urmare, a tuturor concluziilor noastre despre relațiile cauzale În cartea lui N D Vinogradov, aceste considerații sunt prezentate în fraze și caracteristici foarte generale De fapt, un singur loc are legătură directă cu aceste considerații (p) Și între TM, VT și "Din înțelegerea umană" (Capitolul IV, II h), Un număr de pagini sunt dedicate acestor pagini ale unui mănunchi de semne (Glch, și copacii, și ouă, și transmiterea de mişcarea unuia etc) Și pe toate aceste exemple, detaliat și plin de duh, din cele mai diverse puncte de vedere, se dovedește ilegitimitatea tranziției logice de la trecut la viitor și absența completă a justificărilor raționale pentru ideea unei ordini uniforme a natură Hume încearcă să dezvolte și să clarifice această idee cu entuziasm pentru a deplină transparență și irezistibilitate Și N D Vinogradov expune doar un rezultat foarte sumar al acestor argumente, în plus, în formule destul de plictisitoare și foarte scurte De ce a fost necesar să-l slăbim atât de mult pe Hume în acest moment? La urma urmei, s-ar părea că autorul ar fi trebuit să-i acorde o atenție deosebită Adevărat, punctul de vedere al autorului cu privire la scepticismul lui Hume nu este complet clar și el ezită în verdictul său final; dar totuși el este în mod clar înclinat să atenueze elementul sceptic din filosofia lui Hume, chiar să-l elimine, dacă este posibil, și este gata să vadă în Hume un simplu empiric și pozitivist Între asta Biblioteca "Runivers" RECENZIE CĂTRE N YG în raționamentul lui Hume, care tocmai a fost menționat, se află principala obiecție la o asemenea evaluare Împingându-le în plan secund, autorul, desigur, și-a ușurat munca, dar expunerea sa prin aceasta a primit o nuanță de tendențiozitate greu de dorit În special, în aceleași considerații ale lui Hume se află principala obiecție la interpretarea autorului atitudinii lui J S Mill față de Hume În opinia autorului (^p), Mill este adevăratul succesor și desăvârșitor al empirismului lui Hume El a eliminat inconsecvența din învățăturile lui Hume prin includerea matematicii, pe care Hume o considera independentă de experiență, în categoria științelor empirice În ceea ce privește matematica, autorul are poate dreptate: Mill aici s-a dovedit a fi un empiric mai consistent sau, dacă vrei, mai unilateral Dar este corect să spunem că Mill la continuat doar pe Hume, sau chiar a mers mai departe decât el, în evaluarea sa asupra cunoștințelor empirice în general? La urma urmei, el a scris un sistem de cai inductivi; iar conform lui Hume, nu există nicio logică în generalizările inductive Părerile lor pot fi considerate la fel? Pentru Mill, atât uniformitatea naturii, cât și legea cauzalității sunt anumite adevăruri obiective, deși de origine empirică; potrivit lui Hume, se pot numi așa? Deci, în toate acestea, Mill nu este în niciun caz un succesor al lui Hume și chiar merge mai departe decât el Aici nici măcar nu este suficient să spunem că îl înmoaie - pur și simplu exprimă o viziune diametral opusă Poate că ar fi trebuit să i se mai facă un reproș autorului, deși ar fi trebuit să-l împărtășească cu foarte mulți cercetători despre Hume: în cartea sa, conținutul pozitiv al viziunii filozofice a lui Hume asupra lumii nu este suficient evidențiat și conturat Ideea este că, oricât de sceptic ar fi un filozof în evaluarea cunoștințelor umane, el este

întotdeauna un filosof, adică are o viziune clară asupra lucrurilor, care, de regulă, joacă un rol nu mic în concluziile sale negative Acest lucru se poate spune chiar și despre critici ai cunoașterii precum Kant și acest lucru este valabil și pentru Hume Pentru mine personal, nu poate exista nicio îndoială că Hume a fost un adevărat sceptic și că, în judecățile sale negative despre cunoașterea umană, a mers considerabil Biblioteca Runiverse S RECENZIE DE CARTE mai departe decât adepții săi mai moderați și rezervați din secolul al XIX-lea - dar încă înțeleg de ce scepticismul său provoacă încă nedumerire și controversă Nu trebuie decât să-l citiți cu atenție pe Hume pentru a vedea clar că pentru el scepticismul său (sau empirismul pur interpretat cu scepticism) este mai degrabă o reductio ad ab sur-dum a pretențiilor gândirii la cunoașterea realității suprasensibile decât o convingere serioasă și definitivă În orice caz, filosofia lui era departe de a fi limitată la concluzii negative, chiar și în partea ei pur teoretică Avea o anumită perspectivă pozitivă, pe care o lua deja destul de în serios și care era foarte originală pentru vremea lui în ascuțimea și radicalismul tendințelor sale naturaliste Pentru a justifica această viziune asupra lumii, Hume a recurs adesea la argumente sceptice, dar semnificația acestora fluctuează în ochii săi în funcție de ceea ce îi îndrumă Ele îi apar suficient de puternice încât să submineze complet creditul logic al ideilor transcendentale despre Dumnezeu, Providență, suflet, nemurire, libertate etc ; dar nu i se mai par atât de irezistibile atunci când se pune problema realității lumii materiale exterioare (atitudinea lui față de argumentația lui Berkeley este curioasă în această chestiune: el nu numai că o asimilează în întregime, dar o dezvoltă și mai departe, și nu mai puțin până la concluzia finală a lui Berkeley că lumea materială este doar o idee, el o tratează cu evidentă ironie); iar aceste argumente sceptice își pierd cu desăvârșire forța pentru el atunci când începe să dovedească dominația de neclintit a legilor naturii, determinismul absolut al voinței umane sau imposibilitatea absolută a ceva supranatural în lume Una și aceeași lege a cauzalității - în unele capitole este o iluzie subiectivă a imaginației noastre, în altele în mod obiectiv - legea puternică a lucrurilor înseși De aici provine acea gândire deosebit de capricioasă care face atât de dificilă înțelegerea scrierilor lui Hume, cu excepția cazului în care nu ține cont constant de viziunea sa serioasă și pozitivă asupra lucrurilor, prin care și-a înmuiat și și-a reglementat involuntar îndoielile Și acum este imposibil să nu regret că, cel puțin în această parte a operei sale, autorul nu o face Biblioteca "Runivers" RECENZIE DE CARTE încercări de a caracteriza această perspectivă pozitivă a lui Hume: ar trebui făcută Această viziune asupra lumii este interesantă nu numai prin conținut, ci și prin geneză Combină caracteristici ciudate Pe de o parte, ca bază a oricărei convingeri în viața reală, credința este prezentată Dar, în același timp, Hume nu tratează toate obiectele de credință, chiar și pe cele mai comune, în același mod Credințele teologice în el evocă în mod constant o ironie reținută, și asta într-o epocă în care ateii conștienți din Anglia și Scoția erau departe de a fi un fenomen obișnuit; același lucru se poate spune despre credința în existența sufletului, libertatea etc Pentru aceasta, el ia destul de serios credința în lumea materială exterioară și nu numai credința în faptul existenței lucrurilor exterioare, ci și în uniformitatea absolută a naturii (deși el însuși a dovedit lipsa de temeiuri logice pentru o astfel de credință) și dominație absolută asupra tuturor fenomenelor de legi fizice și mecanice Drept urmare, viziunea asupra lumii, în care

crede Hume, capătă un aspect materialist clar exprimat De unde a venit acest depozit materialist în starea mentală a lui Hume? Apare spontan? Sau este inspirat de Gubbs? Sau a fost rodul cunoașterii lui Hume cu filosofia antică? N D Vinogradov susține că prin viața sa personală Hume reînvie tipul gânditorului epicurean Hume îi cunoștea fără îndoială pe epicurieni și vorbește adesea despre părerile lor morale; în "Studiul înțelegerii umane", el pune în gura lui Epicur apărarea opiniilor sale despre providență și viața viitoare; el vede ca sarcina principală a filosofiei în distrugerea superstiţiilor etc Nu erau epicurienii pentru el în anii tinereţii ceea ce au fost Democrit şi Aristotel pentru Leibniz? Eu pun doar întrebarea, dar în niciun caz nu o rezolv Insist doar că problema conținutului și originii viziunii reale a lui Hume asupra lumii așteaptă încă să fie decisă Iată principalele observații pe care aș dori să le fac Aceste neajunsuri, însă, nu ascund meritele majore ale cărții luate în considerare Prelucrarea sa strict științifică, erudiția largă a autorului asupra tuturor diverselor filozofice Biblioteca "Runivers" de cărți și broșuri noi și problemele științifice pe care trebuie să le atingă în eseul său, interesul vital al subiectului și, în final, simplitatea și claritatea prezentării sale, toate acestea îl fac să-și recunoască opera ca o contribuție solidă și valoroasă la literatura filozofică rusă și să-și dorească autorul să-și finalizeze cercetarea, precum și începutul acesteia L Lopatin Cărți și broșuri noi primite de la editori: M V Bernatsky La întrebarea agrară Moscova, S i C k Carte Grigori Volkonski Închiriere ereditară obligatorie Cu o prefață de A A Karelin SPb , Art Întrebări de moment Culegere de articole Moscova, Art C o k Biblioteca "Svetocha" A G Gornfeld Cuvinte de chin SPb , Art C k Literatură critică despre lucrările lui A N Ostrovsky Compilat de N Denisyuk Emisiune I, Moscova, Art VII-f C i r Rezultate și perspective Moscova, Art XVI - C s la Adr Krukovski Vladimir Solovyov ca gânditor și persoană Vilna, C io k Al lui Natura operei lui Ibsen Vilna, Art C io k N Lossky Justificarea intuiționismului SPb , Art VIII-}- C p I M Lyubomudrov Introducere în istoria metafizicii Kovrov, Art C k Mich Olenov Ideologia burghezului rus Moscova, Art ii C k Monumente ale scrierii etiopiene "Cercetarea lui Zara-Yakob" Ediția textului și traducerea de B Turaev SPb , ' Art I Cernîşev Cartea memorabilă a unui marxist SPb Art I XXX - C i r Biblioteca "Runivers" Revizuirea revistelor Revue philosophique din , nr - JJ von Biervliet "Educația memoriei à Fecole Un raport despre exerciții pentru dezvoltarea memoriei, dintre care unele au fost deja folosite în practică într-una dintre școli, dintre care unele sunt doar presupuse Exercițiile generale au fost folosite pentru dezvoltarea memoriei vizuale, auditive și parțial musculare, iar memoria medie a fiecărei clase a fost măsurată anterior cu ajutorul experimentelor După luni, memoria a crescut în medie cu una Sunt sugerate exerciții speciale pentru a facilita învățarea pe de rost A Rey "Ce que devient la logique" Logica formală modernă, care acoperă un grup destul de nedefinit de diverse probleme, se îmbină cu domenii străine precum metodologia, psihologia metafizică a judecății, teoria cunoașterii, filosofia științelor Rezultatul este "cercetare complet inutilă, inutilă Între timp, o grupare definită de probleme și soluția lor pozitivă sunt posibile numai dacă domeniul fiecărei științe este delimitat precis Apoi se va obţine următoarea grupare: o descriere a fenomenelor legate de istoria ştiinţelor; epistemologia, ca parte a sociologiei, investigând aceste fenomene; știința tehnică bazată pe ea - logica sau altfel - arta rațională și, în sfârșit, filosofia științelor, care critică

întrebările epistemologice și logice th Ribot "La logique des sentimente" Spre deosebire de logica obiectivă a rațiunii, accept În practică, natura analizei și complet străină de o conotație emoțională - logica sentimentelor este subiectivă, are un caracter sintetic și se descompune în judecăți sau valori care se schimbă în funcție de sentiment și voință În ea pot fi conturate următoarele cinci tipuri de raționament: I Raționament bazat pe pasiune Un exemplu de astfel de raționament, ținând cont de autoconservarea individului, este raționamentul bucuriei; iubirea răspunde laturii expansive a individului; gelozia înseamnă ambele părți II Raționament inconștient, cărora ar trebui să li se atribuie cazuri de conversii și transformări III Raționament bazat pe imaginație Acestea includ: i) credințe (de exemplu, în viața viitoare),) arta divin-shi, h) magia IV Raționamentul în scopul justificării și mângâierii, folosit în religie, morală practică etc V Raționamentul, constituind trecerea de la logica sentimentelor la logica Rațiunii Aceasta include apărarea opiniei cuiva, care are un loc în discursul unui predicator, avocat, personalitate politică și publică etc Toate aceste numeroase manifestări ale logicii sentimentelor sunt reduse la două tipuri, bazate pe strâns legate, la animalele superioare, două eforturi fundamentale ale vieții afective și anume: pe străduința de autoconservare și efortul de expansiune Primului dintre aceste tipuri aparține al patrulea fel de raționament, iar din primul fel, raționamentul timidității Speciile rămase, ca forme active ale logicii sentimentelor, aparțin celui de-al doilea tip, care se bazează pe dorința de expansiune G Dumas "Le sourire: étude psychophysiologique" Explicația unui zâmbet trebuie căutată în primul rând pe tărâmul faptelor nu psihologice, ci fiziologico-mecanice Spre deosebire de teoria lui Darwin, care explică apariția unui zâmbet prin "asocierea unor bune obiceiuri" și teoria lui Wundt de "asociere a senzațiilor similare", zâmbetul ar trebui considerat ca un reflex complex înrădăcinat în legea "difuziei" a lui Spencer Cu excepția bărbiei, în Întreaga față (chiar și uneori chiar și urechile) participă la zâmbet, datorită contracției anumitor mușchi, și anume a celor care se excită ușor și pot acționa împreună fără a întâmpina opoziție Originea fiziologică și mecanică a unui zâmbet este confirmată de experimente: electrizarea unuia dintre nervii faciali provoacă un zâmbet involuntar pe față Conform teoriei propuse, este necesar să se recunoască posibilitatea de a zâmbi nu numai pe față, ci și în altă parte a corpului, ca o consecință a excitației generale a organismului Observațiile confirmă această presupunere; deci, in intregul corp, in aceste cazuri, se remarca lejeritate si mobilitate extraordinara, iar la animale (pisici, caini, pasari) zambetul se exprima nu atat prin fata, cat prin coada, dotata cu cei mai mobili muschi in întregul organism O manifestare firească - un reflex, asociat cu un sentiment de bucurie, se transformă treptat într-un simbol pentru exprimarea sentimentelor și, dobândind astfel un conținut psihologic, devine un zâmbet complet conștient, arbitrar și devine un factor în viața socială Deci, un zâmbet servește ca expresie nu numai a sentimentelor plăcute și, în special, tandre, ci și a relațiilor sociale Pe lângă un zâmbet asociat cu un sentiment de bucurie, poate fi indicat și un zâmbet, exprimând dorința de râs Aceste două specii, care în esență sunt reduse la una, epuizează, dacă ținem cont de încrucișarea lor și de modificările suferite, - toate varietățile unui zâmbet, precum, de exemplu: un zâmbet disprețuitor, un zâmbet de amărăciune etc E Goblot "La finalite en biologie" Obiecțiile

autorului față de observațiile pe care le-a primit în lucrările sale cu privire la cauzele finale A Fouillée "La prioritatea filozofiei ideilor-forțelor asupra doctrinei lui M R Ardigo Autorul într-o scurtă scrisoare infirmă faptul care i se atribuie de a împrumuta teoria ideilor-forțe de la italianul Ardigo D Parodi Morala și biologia În ultimul timp, moralitatea a trecut printr-o criză: din nou se remarcă o atitudine negativă față de moralitatea liberă independentă și se încearcă includerea ei în componența unor Biblioteca "Runivers" REVIEW JOURNALOV o altă disciplină, mai extinsă, precum psihologia, sociologia, biologia Un exemplu tipic de moralitate biologică este lucrarea lui Mechnikov, care analizează principalele imperfecțiuni ale naturii umane și oferă un mijloc de combatere a bolii, bătrâneții și morții, ținând cont de reglarea comportamentului și realizarea idealului fericirii Din analiza eseului, devine clară credința nemărginită a lui Mechnikov în semnificația fiziologiei Între timp, adaptarea completă a naturii umane la mediul înconjurător, la care se așteaptă într-un viitor ideal, este complet nerealistă, atât datorită schimbărilor continue din mediul social în sine , cât și datorită faptului că o persoană are o minte care o împiedică de a se limita doar la zona instinctelor De altfel, încă rămâne întrebarea, trebuie căutată fericirea individuală, sau trebuie să primeze bunăstarea speciei sau, în sfârșit, mai presus de toate, evoluția generală? Astfel, biologia se dovedește a fi o bază nesatisfăcătoare pentru moralitate, dar programul medical propus de Mechnikov nu este lipsit de semnificație practică P Landormy "Logica discursului muzical" Percepția muzicală trebuie studiată în același mod ca și percepția spațiului Indiferent de estetică sau de teoria frumosului în muzică, se construiește o filozofie a muzicii, a cărei sarcină este de a face o critică a percepției auditive și de a evidenția legile a priori care o guvernează, adică angajați-vă în cercetări logice în muzică și delimitați domeniul empirismului de domeniul rațiunii a priori, completați explicarea mecanică a faptelor prin adăugarea unui factor teleologic Dr Hartenberg "Les émotions de bourse: notes de psychologie collective" O prezentare a observațiilor făcute la Bursa de Valori din Paris ca o contribuție la psihologia colectivă Bursa combină caracteristicile inerente: aglomerația, mediul profesional, piața și sala de jocuri de noroc Emoțiile, cum ar fi, de exemplu, impresionabilitatea, credulitatea, contagiozitatea etc , au prioritate față de logica și reflecția calmă Regizată nervos chiar și în vremuri de calm, bursa trece constant de la încredere Biblioteca "Runivers" REVIEW JOURNALOV ridicând spiritul la o stare de panică și disperare mohorâtă și înapoi, în funcție de curs H Pieron "Les methodes de la psychologie zoologique" Într-o scurtă notă, autorul exprimă ideea că în psihologia animală, alături de două teorii metafizice opuse, și anume, interpretarea vieții unei amibe prin studiul omului și invers, studiul omului prin intermediul unui ameba, un al treilea studiu este posibil, străin de metafizică și care conține metoda de aplicare cea mai simplă, potrivită ipoteză pentru interpretarea faptelor obiective R de la Grasserie "De l'expression de l'idee de sexualité dans le langage" Ținând cont în principal de punctul de vedere psihologic, autorul dă geneza ideii unei diferențe generice care apare în limbă în prezența unei anumite dezvoltări a oamenilor și, ulterior, suferă unele modificări P Gaultier "Ce qu'enseigne une oeuvre d'art" O operă de artă este interesantă: i) prin intriga sa,) prin stilul ei, iar pentru asimilarea ei necesită de la o persoană o anumită capacitate de a simți, i e trăiește o emoție estetică Stilul exprimă: individualitatea

autorului și influența contemporanilor asupra lui Alegerea intrigii este afectată de originalitatea autorului În plus, o operă de artă ne dezvăluie încă cele mai intime lucruri din natură și ființe vii, din viața socială și din sufletul uman viu Daireaux (Marie) "La sur-action" Pe tărâmul psihicului, la fel ca și pe tărâmul vieții fizice, apare uneori o întrerupere a cursului obișnuit al vieții mentale, resimțită ca un șoc și trăită sub diferite forme și cu consecințe diferite, iar toate modificările ei se reduc la o mare tensiune neașteptată a forțelor, la manifestarea gradului cel mai înalt de activitate - "sur-acțiune" Clement "Un document contemporan sur l'inconscient in l'imagination creatrice" Într-o scurtă notă, autorul indică interes, pre- Biblioteca "Runivers" REVIEW JOURNALOV stabilit de "Așa a vorbit Zarathustra" al lui Nietzsche din partea participării inconștientului la imaginația creatoare Dr Jankeleviteh "De la nature du sentiment amoureux" Raționamentele așa-zisului bun simț identifică sentimentul iubirii sexuale cu nevoia sexuală, considerând îndrăgostirea ca un fenomen patologic Teoriile filozofice cunoscute îl reduc la instinctul de procreare, considerând acest instinct ca o manifestare a voinței (Schopenhauer) și a inconștientului (Hartmann) și numind iluzie sentimentul îndrăgostirii În realitate, în evoluția și manifestările iubirii, pe lângă motoarele organice indicate, joacă un rol un factor pur psihologic, și anume, o atracție pentru absolut, infinit, care determină diversele modificări ale iubirii De fapt, îndrăgostiții obișnuiți, în sensul lumesc al cuvântului, pentru care latura mentală a iubirii este strâns legată de fizicul, se hrănesc cu această atracție către infinit, iar îndrăgostiții platonici, ascultând vocea instinctului, dar ținând cont de aceasta ceva secundar, în mintea obiectivelor principale, adică atingerea nepieritoarei, a infinitului în dragoste - și, în sfârșit, a celor îndrăgostiți de tărâmurile religiei sau misticismului, complet opuse cerințelor naturii lor fizice și spirituale L Dugas Psihologia examenelor În ciuda prejudiciului cauzat în multe cazuri de examinări, acestea rămân, totuși, cel mai bun mijloc de evaluare și, prin urmare, nu trebuie în niciun caz distruse, ci doar transformate Examinatorul ar trebui să se ferească doar de evaluarea exclusivă a cunoștințelor, precum și de evaluarea numai a facultăților mintale Examinarea nu ar trebui să examineze lățimea, ci profunzimea minții și cunoașterea Numărul examinărilor trebuie, desigur, redus, iar funcțiile strict delimitate și definite Eliminarea examenelor ar atrage consecințe foarte nedorite în lupta socială pentru existență Deci, este nevoie de o reformă serioasă, în prezența căreia examinările vor aduce beneficii enorme și vor deveni pozitiv necesare Biblioteca "Runivers" REVIEW JOURNALOV C Bos "Pathologie de la Croyance" Cercetând patologia credinței, autorul examinează o întreagă gamă de fenomene care sunt relatate aici, începând cu halucinații și terminând cu îndoieli Toate aceste fenomene au o trăsătură comună - o manifestare slabă a activității Datorită dependenței credinței de individualitate, patologia credinței se dovedește a fi relativă: ceea ce este normal pentru unul este patologic atunci când este aplicat altuia Foucault "L'évolution du rêve pendant le réveil" Pe baza autoobservării personale și colective, autorul constată incoerența viselor surprinse în momentul cel mai apropiat de experiența lor, și anume chiar la începutul unei treziri bruște; între timp, cum aceleași vise, într-o perioadă de trezire mai îndelungată, intră în legătură între ele, trăind astfel o evoluție cu caracter pur logic Godfernaux "Le parallelisme psycho-physique et ses consequences" Scopul autorului este de a arăta că paralelismul psiho-fizic, înțeles în adevărata sa

lumină, este capabil să explice întreaga viață decisiv fizico-conștientă, iar toate obiecțiile criticilor superficiali cad de la sine E Blum "Congresul Internațional de Filosofie" Raportul Congresului Internațional de Filosofie ținut la Geneva în septembrie F Paulhan "L'immoralite de Gap" După ce a examinat relația dintre moralitate, înțeleasă în sensul cel mai general, și artă în diferitele ei manifestări, autorul ajunge la următoarele concluzii: arta, izvorând din dizarmonia dintre om și lumea reală, în loc să încerce să înțeleagă sau să distrugă acest lucru dizarmonia, așa cum face știința filozofia, morala, religia, industria, o lasă fără nicio atenție, dar în locul lumii reale propune o lume ideală, lipsită de orice dizarmonie Idealul estetic expus nu tinde spre realizare, ca idealul unui moralist, al unui industriaș; păstrând în dezvoltarea sa caracterul unei iluzii, se străduiește să devină centrul universului, se străduiește să controleze lumea realității Este- Întrebări de filosofie, carte , Biblioteca "Runivers" REVIEW JOURNALOV idealul tic aduce lumea realității la tăgăduire completă de sine, subliniind însăși dizarmonia care aduce de fapt idealul estetic la viață Aceasta este imoralitatea artei, indiferent de valoarea ei mare în viață J Delvaille "La vie sociale" Dificultatea științelor sociale se datorează varietății extraordinare a factorilor care se întrepătrund reciproc care au ca rezultat viața socială În ciuda recunoașterii principiului diviziunii muncii în viața socială, acesta nu trebuie identificat cu viața organismului Odată cu recunoașterea legilor generale care guvernează viața societății, nu se poate nega importanța individualității Conexiunea internă a societății este efortul conștient pentru realizarea unui scop comun Studiul vieții sociale trebuie făcut prin metoda istorică V-te Brenier de Montmorand "Misticii din afara extazului" Enumerând caracteristicile psihologice ale misticilor, cumva: o puternică dezvoltare a voinței, manifestată în autohipnoză alături de o dezvoltare mediocră a minții, manifestări de bun simț și observație, sensibilitate dureroasă la tot ceea ce ține de Divin, alături de o insensibilitate deplină în raport cu aproapele, suferința de sete și trecerea directă de la beatitudinea supremă la un chin și melancolie incredibile, autorul face remarca că teoria James-Lange nu este pe deplin justificată asupra misticilor: astfel, starea de beatitudine pentru ei este precedată de procese fizice / în urma cărora restul tristețea se instalează de obicei pentru omenire Dugas "Les études sur la memoire afective" Dintr-o comparație a punctelor de vedere ale diverșilor psihologi asupra memoriei afective, rezultă i) că această întrebare este în contact cu multe alte întrebări interesante și) că este încă foarte puțin studiată, judecând după dezacordul psihologilor în explicarea esenței , natura, valoarea și volumul memoriei afective V Volkovich și Capital Biblioteca "Runivers" OËZOR JOURNALOV Archiw fur Geschiehte der Philosophie Trupa XVIII Trupa Nene Folge XI I Heft Stan, von Dunin-Borkowski -Despre istoria și critica textului celei mai vechi biografii a lui Benedict Spinoza Acest articol este dedicat unei comparații detaliate a celor mai vechi liste ale biografiei lui Spinoza, care se află în bibliotecile celor mai importante orașe din Europa, pentru a arăta comunitatea originii lor Hugo Renner -Karl Steffenson și filosofia sa a istoriei Pornind dintr-un punct de vedere dualist și recunoscând, pe de o parte, existența lumii ideilor și a libertății raționale și, pe de altă parte, lumea fenomenelor, Karl Steffenson în filosofia sa a istoriei definește spiritul uman ca fiind o legătură între aceste două lumi opuse Acest rol mediator al spiritului uman explică necesitatea unui studiu amănunțit al dezvoltării sale, istoriei sale, care este astfel

realizarea directă a lumii ideilor în lumea fenomenelor Întrucât viața istorică a spiritului uman este compusă din aceste două elemente, urmărind, pe de o parte, idei și scopuri absolute și, pe de altă parte, supunându-se legilor naturale mecanice ale naturii, atunci orice istorie trebuie neapărat studiată din două puncte de vedere - nu numai din punctul de vedere al faptelor externe, ci mai ales din partea problemei interne, eterne ascunse în ele Această forță interioară, forța idealurilor morale, își găsește cea mai bună întruchipare în personalitățile umane individuale, remarcabile din rândurile oamenilor obișnuiți, din care este clară semnificația eroilor pentru istorie Sarcina filozofiei istoriei conform lui Steffenson este dezvăluirea acestui sens interior și legătura tuturor evenimentelor istorice, care, la rândul său, conduce la o cunoaștere directă a Divinului în natură Subliniind opiniile lui Steffenson, autorul acestui articol, pe de o parte, îl consideră apropiat de Kant și Schleiermacher în ceea ce privește natura metodică strictă a sistemului său și, pe de altă parte, subliniază asemănarea lui cu Schelling Dar caracterizându-l pe Steffenson ca o personalitate eminamente mare, în care s-au îmbinat atât metodologia, importantă pentru istoric, cât și cel mai înalt talent metafizic, el nu a definit totuși Biblioteca "Runivers" REVIEW JOURNALOV este filosofia viitorului larg datorită justificării metafizice a tuturor propoziţiilor sale Otto Buek -Atomistica și conceptul de materie în Faraday Greutatea și Fiecare știință, la baza ei, se apropie inevitabil de filozofie Acest lucru este valabil și pentru științele naturii, iar fecunditatea unei astfel de apropieri este vizibilă în mod deosebit în sistemul lui Faraday, care, pornind de la prevederile de bază ale datelor experienței, își construiește dovezile într-o manieră filozofică și datorită acesteia el întâlnește noi descoperiri Dar dându-și seama de importanța filozofiei și a matematicii pentru știința naturii, Faraday nu era atât de cunoștințe în aceste științe încât să poată oferi un sistem complet și complet Fiind angajat în studiul legilor și faptelor, a întâlnit în mod constant una sau alta ipoteză, iar principala sarcină a autorului acestui articol este să-și descrie atitudinea față de ipoteze și, în special, față de atomism Orice ipoteză avea valoare pentru Faraday doar dacă se baza pe un principiu, prin care el înțelegea ideea călăuzitoare care indică calea cercetării Întregul sistem al lui Faraday este o determinare constantă a acestor relații de principiu și fapt Referindu-se la atitudinea lui Faraday față de atomism, autorul face în primul rând o schiță istorică a dezvoltării atomismului în principalele sale prevederi din cele mai vechi timpuri până în ultimul timp și subliniază importanța științifică a acestei ipoteze Faraday a muncit din greu la această ipoteză Chiar și în primele sale scrieri, el a acţionat ca un oponent al atomismului grosier al timpurilor străvechi și, cu o serie întreagă de dovezi, a încercat să infirme opinia predominantă despre atom, ca despre un corp fizic separat Acestui parere ii opune teoria atomilor, ca a unui fel de forte care interactioneaza, in urma carora se obtine posibilitatea divizibilitatii lor infinite, din care decurge o noua intelegere a materiei, ca substanta subtire, elastica, posedatoare o divizibilitate nelimitată a particulelor Citând teoria lui Faraday, autorul o compară în treacăt cu teoriile altor atomişti, antici şi moderni, insistând mai ales pe opinia lui Boskovich Din această comparație, este clar Biblioteca "Runivers" REVIEW JOURNALOV că teoria lui Faraday, mai mult decât toate celelalte, se apropie de cele mai recente înțelegeri, atât ale atomilor, cât și ale materiei, care au avut o importanță atât de enormă pentru dezvoltarea electricității și

magnetismului Adolf Dyroff -Estetica indiană În articolul său, autorul intenționează să urmărească legile dezvoltării esteticii în Orient și să stabilească o analogie completă a acestei dezvoltări cu estetica din Occident Cercetările se referă în principal la domeniul poeziei, unde autorul conturează două puncte principale de dezvoltare: i) dominația sentimentelor și stărilor de spirit imediate și) rolul primordial al ideii principale, dând direcție întregii opere și conectând într-un întreg toate părțile sale secundare Heft -Paul Sakmann -Voltaire ca filozof Greutatea și Caracterizarea lui Voltaire ca filosof, în opinia autorului acestui articol, este o sarcină extrem de dificilă și complexă, întrucât: i) nu aparținea niciunei dintre școlile filozofice existente și) el însuși nu avea un ordinea strict finisată, consecventă și armonioasă a sistemului enunțat Înainte de a vorbi despre filosofia sa teoretică, autorul stabilește ce anume a înțeles Voltaire prin filozofie în general și ajunge la concluzia că acest concept nu a fost deloc clarificat la el Uneori cuvântul filozofie este folosit de Voltaire în sensul activității teoretice a minții, alteori în sensul practicii, iar alteori el înțelege prin el pur și simplu programul partidelor politice În sistemul său, el nu dă absolut loc metafizicii, care, după părerea lui, este complet stearpă, inutilă și dă naștere la multe erori, iar în raționamentul său se limitează doar la domeniul realului și practic util , ceea ce dă motiv autorului acestui articol să-l plaseze printre pozitiviști În teoria sa a cunoașterii, el este foarte apropiat de filosofia engleză a empirismului în general și de Locke în special, deși, pe de altă parte, nu este greu de observat urme ale vechii influențe franceze în sistemul său Dar, acceptând principalele prevederi ale teoriei cunoașterii lui Locke, Voltaire se abate de la aceasta în multe privințe și anume: în doctrina semnificației cognitive a senzațiilor, despre Biblioteca "Runivers" REVIEW JOURNALOV stinkte și activitatea imaginației, și în acest fel abordează senzaționalismul În premisele de bază ale teoriei sale a cunoașterii, el rămâne un sceptic convins În vederile sale despre lume și formarea ei, el este un adept al atomismului și al teoriei spațiului gol Revenind la opiniile sale religioase, autorul îl caracterizează ca un deist, un oponent ferm al materialiştilor şi ateilor, şi conturează în el trei tipuri de dovezi pentru existenţa lui Dumnezeu: i) natural-ştiinţifice,) hedonice şi h) socio-pedagogice Dar dovedind existența lui Dumnezeu, Voltaire Îl lipsește complet de toate atributele ca persoană, înțelegându-L pe Dumnezeu ca mintea cea mai înaltă, revărsată în univers, acționând conform legilor necesare În ceea ce privește problema sufletului, Voltaire neagă complet existența acestuia ca substanță imaterială separată, ci îl consideră pur și simplu o calitate a corpului, unită cu el în aceeași esență reală, adică insistă asupra spiritualității materiei, în același timp distingând totuși strict între materialitate și intelectualitate În chestiunea liberului arbitru, Voltaire, ca și Locke, este foarte nedefinit și inconsecvent La începutul vieții a fost un indeterminist convins, iar la final a înclinat deja vizibil spre determinism, recunoscând măcar dependența totală a voinței de motive W Ubele -Herder şi Tetens Acest eseu este dedicat de autor unei prezentări a teoriilor lui Herder și Tetens privind originea și dezvoltarea vorbirii umane, în care remarcă o asemănare foarte strânsă După ce a făcut o scurtă schiță istorică a teoriei dezvoltării limbajului, autorul se oprește în detaliu asupra examinării acestei probleme de către Leibniz, pe care îl consideră predecesorul direct în acest domeniu atât al lui Herder, cât și al lui Tetens, și apoi trece la o prezentare detaliată a ambele

teorii Herder consideră vorbirea ca fiind exclusiv umană, fiind într-o legătură atât de strânsă și inseparabilă cu mintea încât mintea, în opinia sa, este pur și simplu latura interioară a limbajului, prin intermediul simțurilor devenind vorbirea exterioară Astfel, în actul vorbirii, trăirile noastre exterioare joacă un rol important, fiind o verigă intermediară între un gând și întruchiparea lui în sunet, pe baza unei simple imitații Biblioteca "Runivers" REVIEW JOURNALOV lumea înconjurătoare Potrivit lui Herder, cea mai veche formă de vorbire a fost încarnarea doar a imaginilor concrete în sunete, iar apoi au început să apară denumirile conceptelor abstracte, în care se referă nu numai la psihologie, ci și la istoria limbajului Dezvoltarea vorbirii umane are loc conform legilor naturale ale naturii, experimentând aceeași evoluție ca și poezia În ceea ce privește Tetens, teoria lui în punctele sale principale este foarte asemănătoare cu cea a lui Herder, deși în același timp diferă de aceasta prin unele diferențe destul de mari La baza teoriei sale, el, ca și Herder, pune o imagine senzual concretă a dezvoltării vorbirii, dar în continuarea cercetării sale se abate destul de puternic de la aceasta, distingând clar vorbirea articulată de rațiune și demonstrând că la început stadiile dezvoltării vorbirea umană este o simplă imitație animală de natură externă și abia mai târziu mintea se alătură acestui proces, cuprinzând senzațiile simple cauzate de această imitație Făcând o descriere comparativă a ambilor cercetători la sfârșitul eseului său, autorul notează că Herder, cu teoria sa estetică și paralela cu poezia, a oferit o imagine mai vie și mai vie a apariției și dezvoltării vorbirii, dar Tetens în cercetarea sa a fost mai precis, eu din ce în ce mai bazat pe empirismul științific Hartwig Derenbourg - Comentarii ale arabilor Averroes asupra unor schițe fizice ale lui Aristotel Autorul notează că în biblioteca națională din Madrid, între manuscrisele arabe, se află un manuscris al lui Averroes, conform multor date paleografice referitoare la secolul al XIII-lea, foarte interesant pentru cercetătorii lui Aristotel Manuscrisul conține comentarii asupra eseurilor noastre fizice scurte despre Aristotel, sub următoarele titluri: i) Audition physique;) Despre cer și pământ;) Despre naștere și distrugere;) Probleme meteorologice; s) Despre suflet;) Întrebări de metafizică Lorenzo Michelangelo Billia - Mici note ale cititorului lui Platon În articolul său, autorul înseamnă: i) să infirme opinia lui Stahlbaum cu privire la cronologia dialogului Cratylus, cu care acesta, contrar părerii obișnuite, nu este de acord Biblioteca "Runivers" REVIEW JOURNALOV până la ultima perioadă a vieții lui Platon;) se referă la traducerea anumitor cuvinte și expresii din dialogul lui Philebus, care i se par incorecte, și) se oprește pe clarificarea ideilor principale ale dialogului lui Protagoras Heft François Picavet -Paul Tannery ca istoric al filozofiei După ce a făcut o scurtă schiță biografică a filosofului numit, autorul trece la evaluarea acestuia ca istoric al filosofiei Valoarea Tăbăcăriei în acest domeniu, în opinia autorului, a fost foarte mare În primul rând, din punctul de vedere al amplorii sarcinilor sale, întrucât în cercetările sale nu s-a limitat la domeniul filosofiei în sens restrâns, ci a încercat să dea o schiță cât mai completă a dezvoltării acesteia în legătură cu alte științe : matematica, stiintele naturii, filozofia etc Lucrarile sale in domeniul stiintelor istoriei sunt foarte numeroase si prezinta un profund interes atat din punct de vedere al metodei pe care o folosesc, cat si din bogatia materialului A lucrat în mod deosebit la studiul științei grecești, căreia îi sunt dedicate cele mai bune lucrări Nu mai puțin importante sunt lucrările sale dedicate secolelor al XV-lea și al XVI-

lea În ele, el analizează sistemele lui Giordano Bruno, Malebranche, Gassendi, Francis Bacon, Leibniz și Galileo, oferind o mulțime de material valoros cu cercetările sale Dr Goedeckemeyer -O diviziune a filozofiei grecești În timp ce investighează evoluția spiritului uman, autorul se oprește asupra vieții grecești și, în special, asupra filozofiei grecești, considerând-o din acest punct de vedere - ca una dintre etapele acestei evoluții În cercetările sale, el dă peste problema subdiviziunilor filosofiei grecești și, găsind toate subdiviziunile până acum insuficiente, încearcă să le dea pe ale sale După o serie de justificări serioase de natură istorică și filosofică generală, el împarte întreaga filozofie greacă în două perioade majore, considerând moartea lui Aristotel drept punct de cotitură Cu toate acestea, Socrate și sofiștii, care, în opinia sa, constituie o etapă de tranziție între ambele epoci, autorul evidențiază ca o perioadă istorică separată Ca urmare, se obține următoarea schemă: I-Perioada ontologică, inclusiv Aristotel , subdivizată, la rândul său, în i) naiv Biblioteca "Runivers" REVIEW JOURNALOV ontologismul și) ontologismul sofist și metodic și II-Perioada eudemonologică a filosofiei post-aristotelice, în care autorul conturează trei puncte: i) scepticismul pironic, epicurieni și stoici;) Scepticismul carneadian și fi loSophia compromisului și) scepticismul aenesidemic, filozofia revelației și pozitivism În prima perioadă, locul principal revine întrebărilor natural-filosofice și etice, în timp ce în a doua perioadă, principiul fericirii și al bunăstării iese în prim-plan Artur Buchenau -Despre istoria corespondenței dintre Leibniz și Malebranche Autorul, după o scurtă bibliografie a corespondenței lui Leibniz în general și cu Malebranche în special, citează o scrisoare interesantă a lui Leibniz către Madebranche, care a fost găsită într-un manuscris obscur și, prin urmare, nepublicată de cercetătorii anteriori Scrisoarea datează din În ea, Leibniz, printre altele, se referă la modul său de a prezenta filosofia în scrisori, considerând-o foarte convenabilă și utilă pentru el însuși, deoarece corespondența îl ajută să-și clarifice viziunea asupra lumii și să dezvolte cuprinzător un sistem Paul Wapler - Bazele istorice ale viziunii lui Schopenhauer asupra lumii Înainte de a trece la o prezentare directă a temei sale, autorul face o schiță istorică și critică a naturii, gusturilor și gradului de dezvoltare a epocii contemporane lui Schopenhauer Această epocă, care este în general importantă pentru Germania, este momentul înfloririi puterii ei, în special în poezie și filozofie, unde principiul "idealismului obiectiv" era principiul dominant Această dispoziție l-a afectat cu siguranță și pe Schopenhauer Autorul acestui articol își propune să clarifice natura acestor influențe și semnificația lor pentru viziunea lui Schopenhauer asupra lumii Dintre poeții acestei epoci, Goethe a avut asupra lui o influență incontestabil enormă, căruia îi datorează predominanța în metafizica sa a simțirii directe, a imaginii și a poeziei în comparație cu elementul pur rațional, iar Tieck cu pesimismul și panteismul său Din punct de vedere filosofic, el se afla însă sub influența completă a lui Schelling, a cărui filozofie se potrivea cât mai bine cu interesele sale natural-filosofice Aceasta este influența lui Shel Biblioteca "Runivers" O REVIEW JOURNALOV linga a afectat în special lucrarea principală a lui Schopenhauer "Lumea ca voință și reprezentare", pe care autorul o încheie pe baza unei analize amănunțite a principalelor prevederi ale ambilor filosofi, atât în domeniul teoriei cunoașterii, cât și al eticii și esteticii Din aceeași analiză rezultă nu numai asemănări, ci și diferențe destul de mari între sisteme, pe care autorul le explică prin influența asupra lui Schopenhauer a

iluminismului francez în general, și a ideilor lui Voltaire în special De la el a împrumutat nu numai idei, o dispoziție profund pesimistă și aversiunea față de tot ceea ce este suprasensibil care depășește limitele experienței directe, ci și stilul și forma însuși a compozițiilor sale Această influență dublă a idealismului german și a iluminismului francez explică dualitatea din sistemul lui Schopenhauer, care l-a forțat, pe de o parte, să fie un adept al lui Kant și să vadă întregul adevăr în cercetarea atentă și în datele experimentale, iar pe de altă parte, nu a fi multumit de aceasta lume si idei experimentale Acest dualism este punctul de plecare pentru înțelegerea filozofiei lui Schopenhauer Cât despre Kant, Schopenhauer l-a studiat sub îndrumarea și expunerea lui Schulze, de la care a împrumutat concepții despre lucrul în sine kantian și relația dintre subiect și obiect Dar mult mai important pentru Schopenhauer nu era teoria cunoașterii, ci etica lui Kant, tocmai dualismul care există în el între lumea fenomenelor pe de o parte și lumea ideilor și libertatea superioară, pe de altă parte Același punct de vedere l-a atras pe Schopenhauer în învățăturile lui Fichte, deși, în ansamblu, filosofia transcendentală a idealismului pur nu i-a putut trezi simpatia De o importanță nu mică pentru viziunea filozofică a lui Schopenhauer a fost cunoașterea lui cu filosofia hindușilor și a lui Jacob Boehme, unde a găsit multe pentru doctrina sa despre voință În susținerea opiniilor sale, autorul citează o serie întreagă de extrase și extrase din note studențiale și ulterior și schițe ale lui Schopenhauer, în care caută și subliniază urmele tuturor influențelor numite GL Duprat -Psihofiziologia pasiunilor în filosofia antică Filosofia antică a explicat în general originea pasiunilor Biblioteca "Runivers" REVIEW JOURNALOV în mod fiziologic Pentru a-și demonstra părerea, autorul are în vedere pe scurt toate teoriile despre originea pasiunilor celor mai vechi filosofi și medici celebri, începând cu Diogene și Democrit și terminând cu Plutarh și neoplatoniști, iar pe baza acestei considerații ajunge la următoarele concluzii: inițial în filosofia antică, cauza originii pasiunilor considerate începuturi reci și calde în corpul uman, sânge gros și subțire Apoi apar sisteme care consideră cauza principală nu inima și funcțiile sale, ci creierul Cel mai răspândit a fost sistemul lui Aristotel, care considera cauza oricărei origini a oricăror modificări organice ca fiind o particulă materială a sufletului - pneuma Această viziune asupra lui Aristotel a fost mult timp păstrată în filosofia antică Urme ale acesteia, desigur, cu unele modificări, autorul găsește printre stoici, și printre epicurieni și chiar printre neoplatoniști Conceptul de pneuma a fost apoi transferat la o nouă filozofie, unde acest nume însemna o substanță medie între spirit și corp, care servea la explicarea interacțiunii lor S Bos - Conceptul de Beatitudine în Spinoza și Fichte Începând cercetările sale, autorul încearcă în primul rând să explice că tema sa nu este nici arbitrară, nici artificială, întrucât i) conceptul de beatitudine joacă un rol important în ambele sisteme, al cărui centru de greutate nu se află în teoria cunoașterii, ci în filosofia morală, și anume în raport cu sufletul cu Absolutul;) compararea acestor două sisteme nu este deloc artificială, deoarece sunt foarte apropiate și înrudite în spirit Dedicându-și prezentarea ulterioară găsirii în ambele sisteme de puncte de contact și diferențe în problema fericirii, autorul ajunge la următoarele concluzii: ambele sisteme în raport cu conceptul de fericire pot fi numite optimiste, deoarece ambele recunosc posibilitatea fericirea aici pe teren constând în virtute, care este cea mai înaltă cunoaștere a lui Dumnezeu, dar în timp ce Fichte consideră această cunoaștere divină destul de accesibilă

rațiunii umane, Spinoza, ca om al secolului al XVII-lea, luptă pentru o reconciliere imediată a credinței cu rațiunea , recunoaște nevoia de revelație divină Fichte și în această întrebare Biblioteca "Runivers" REVIEW JOURNALOV rămâne un filosof, Spinoza este în primul rând un teolog și un profet Autorul explică principalele diferențe în înțelegerea teologică a fericirii prin diferența dintre confesiunile ambilor filozofi La Spinoza, chestiunea fericirii este un tot inseparabil cu teoria sa, care nu poate exista fără o soluție sau alta a acestei întrebări, dar în sistemul lui Fichte această întrebare nu ocupă un loc atât de important, iar el se ocupă de ea doar în a doua perioada din viata lui Greutate H Gomperz - Învățăturile lui Platon despre idei · Subiectul acestui articol este analiza operei lui Paul Natorp, mare cunoscător al operelor lui Platon, și anume lucrarea sa "Doctrina ideilor lui Platon Introducere în idealism", în care el, stând pe punctul de vedere al idealismului critic, încearcă să-i atribuie același punct de vedere lui Platon El consideră filosofia sa idealistă, înțelegând cuvântul idealist în sensul de critic și opunându-l dogmaticului Principiile de bază ale filozofiei lui Platon, ideile, sunt, după Natorp, pur și simplu metode științifice - legile cunoașterii Aristotel nu l-a înțeles deloc pe Platon și a declarat ideilor sale ca fiind date realități, obiecte hiperfizice Înainte de a infirma opiniile lui Natorp, autorul acestui articol încearcă să stabilească ce anume înţelege el prin idei şi găseşte în el trei sensuri ale unei idei: i) în sensul metodelor;) legi și) definiții Dar autorul respinge toate aceste interpretări ale ideilor și consideră singura înțelegere posibilă a ideilor ca concepte În consecință, eroarea fundamentală a lui Natorp constă într-o interpretare arbitrară a ideii de concept, de unde urmează toate celelalte Autorul își fundamentează propria interpretare a ideilor printr-o analiză strictă și consecventă din punctul de vedere indicat a tuturor dialogurilor lui Platon și o comparație a concluziilor sale cu concluziile corespunzătoare ale lui Natorp Ca urmare, el declară interpretările sale ale ideilor lui Platon insuficient fundamentate și, dându-i lui Natorp cuvenția, ca expert în scrierile lui Platon în general, consideră că lucrarea sa de față despre studiul dialogurilor din punctul de vedere indicat nu are valoare științifică Jules Maldidier - Boesuet probabilist Autorul vrea prin articolul său să arate atitudinea Biblioteca "Runivers" REVIEW JOURNALOV Bossuet la filosofia probabilismului În primul rând, el critică opiniile oamenilor de știință din Port-Royal, care erau apărători ai probabilismului în general, și dovedește logic inconsecvența acestora Apoi trece la Bossuet, care a ridicat mult mai larg chestiunile probabilismului, recunoscând importanța legilor probabilității pentru știință și viața practică Având în vedere o aplicare atât de largă a legilor probabilității, Bossuet încearcă să stabilească câteva reguli necesare pentru această aplicație Analizând aceste reguli din punctul de vedere al necesității, caracterului practic și suficienței lor logice, autorul acestui articol, deși ajunge la concluzii negative, consideră totuși pe Bossuet în concluzia sa finală mult mai profundă, mai consistentă și științifică în comparație cu toate alţi probabilişti ai acelei epoci Theodor Lorenz -Adăugiri la biografia lui Berkeley Autorul furnizează documente în limba engleză legate de biografia lui Berkeley Jahresberieht , și Heft Heinrich von Strave -Filosofia poloneză a ultimilor ani (-) Acest articol este dedicat unei revizuiri a filosofiei poloneze din ultimii zece ani, iar autorul consideră Cracovia, Lemberg și Varșovia drept centre ale gândirii filozofice

poloneze În primul rând, se întoarce la Cracovia și examinează lucrările celor mai importanți filosofi din Cracovia, Pawlicki și Straszewski Primul dintre acești filozofi, cunoscut în special ca un cercetător important în domeniul filosofiei grecești antice în general și Platon în special, unde aplică noi metode foarte fructuoase Straszewski este în principal un istoric al filozofiei Orientului, care se ocupă în principal de filosofia Indiei, Chinei și Egiptului, oferind o imagine foarte completă a dezvoltării gândirii lor filozofice în strânsă legătură cu opiniile lor religioase Dintre ceilalți filozofi, autorul se oprește asupra lui Lutoslavski, cunoscut pentru metoda sa stilometrică, pe care o aplică dialogurilor lui Platon, asupra lui Kozlovsky, care înseamnă în scrierile sale să apropie filosofia de estetică și, în special, de poezie, de Heinrich - angajat la Biblioteca "Runivers" JURNAL DE RECENZIE VOL punctele de vedere ale lui Avenarius în domeniul empiriocriticii, iar apoi indică o serie de sociologi, precum Balicki, Grabski, Gumplowiez și alții, numindu-și lucrările și atingând ușor punctele lor principale de vedere în domeniul filosofiei și sociologiei Revenind la filozofii lui Lemberg, autorul se oprește în detaliu asupra lui Tvardovsky, cunoscut pentru cercetările sale în domeniul reprezentărilor și conceptelor, apoi asupra lui Vartenberg, care și-a câștigat faima cu lucrările lui Kant despre cauzalitate, exprimând ideea că Kant era departe de la terminarea lucrării sale în acest domeniu, dar numai traseu conturat Foarte interesante sunt lucrările lui Vartenberg în domeniul metafizicii, unde este un adept al pluralismului, legând acest pluralism cu teismul Apoi, autorul prezintă punctele de vedere ale contelui Dzieduszycki, care este mai cunoscut în domeniul esteticii și istoriei artei, dar lucrează și în domeniul teoriei cunoașterii, unde dezvoltă o idee interesantă că imperativul categoric al lui Kant stă la baza nu numai etica lui, dar și teoria și cunoașterea Dintre celelalte, autorul se oprește la Rubchinsky, renumit pentru cercetările sale asupra neoplatonismului în Evul Mediu În concluzie, după ce a făcut o scurtă trecere în revistă a lucrărilor sociologice și natural-filosofice ale oamenilor de știință Lemberg, autorul trece la punctul principal al vieții culturale și sociale poloneze - Varșovia După ce a subliniat o serie de colecții și enciclopedii foarte interesante publicate la Varșovia, autorul se oprește asupra analizei propriei sale lucrări "Introducere critică în filosofie", unde se ocupă de chestiunea esenței și de principalele sarcini ale filosofiei, ea metoda, raportul cu alte stiinte si viata, avand in vedere scopurile si obiectivele vietii tuturor sistemelor filosofice, de la stoici, epicurieni si cinici la utilitari si chiar anarhisti Astfel se încheie recenzia sa, a cărei continuare va fi plasată în numărul următor al Arhivei N Anikieva Biblioteca "Runivers" ANUNTURI Abonamentul pentru este deschis LA REVISTE "BISERICA VESTNIK* Și "LECTURĂ CREȘTINĂ", PUBLICAT LA ACADEMIA SPIRITUALĂ S PETERSBURG ^) "Tserkovny vestnik" - un jurnal săptămânal care servește ca opra-nom al gândirii teologice și al vieții bisericești și publice în Rusia și în străinătate) "Lectură creștină" - un jurnal lunar, un organ de știință teologică și istorică bisericească în prezentare publică Ca aplicație la reviste, redacția publică din și în se încheie cu apariția Colecția completă de lucrări ale Sfântului Ioan Gură de Aur ÎN TRADUCERE ÎN RUSĂ "Condiții: Abonamente: a) Separat pentru "Church Herald" cinci ruble, cu apendicele volumului al -lea din "Hrisostom" - ruble k , legat ruble; pentru "Lectură creștină" cinci ruble, cu apendicele volumului al -lea din "Hrisostom" - ruble k , legat ruble - b) Pentru ambele reviste împreună opt ruble, cu apendicele volumului al -lea al

"Hrisostom" - ruble, în legatură ruble k In strainatate: pentru ambele reviste IO rub , cu apendicele volumului al -lea "Hrisostom" - ruble k , în legatură ruble; pentru fiecare jurnal separat ruble, cu apendicele volumului al -lea "Hrisostom" - ruble , legat p k Abonații din afara orașului își scriu cererile astfel: La redacția lui Tserkovnago Vestnik și Khristian Reading din Sankt Petersburg Cei care semnează la Sankt Petersburg se adresează la redacție (Nevsky Prospekt, ap), unde puteți primi și ediții individuale ale redacției și unde se acceptă anunțuri pentru tipărire și distribuire la "Biserica Vestnik" Editori prof D Mirtov prof IΙ Smirnov Biblioteca "Runivers" ■ ÎNTREBĂRI DE FILOZOFIE ȘI PSIHOLOGIE ABONAMENTUL ESTE DESCHIS "BOGOSLOVSKII VESTNIK" (ANUL XV DE PUBLICARE) aplicarea LUCRĂRI FERICITULUI TEODORIT, EPISCOP DE KIRSNAGO În , toți abonații săi vor fi trimiși ca supliment propriu al revistei Buletinul Bogoslovski: VOLUME AL TREILEA ŞI AL PATRA LUCRĂRI FERICITULUI TEODORIT, EPISCOPUL KYRSK ÎN TRADUCERE ÎN RUSĂ · Prețul abonamentului pentru "Buletinul Bogoslovski" împreună cu apendicele a două volume ale lucrărilor Fericitului Teodoret OPT RUBLE CU TRANSPORT Notă șapte ruble fără poștă, zece ruble în străinătate Este permis să vă abonați la jurnal fără anexă (preț ruble) Este permisă plata în rate pentru două perioade (cu un abonament de ruble și până la iulie, ruble), sau pentru trei termene (cu un abonament de ruble, până la iulie, ruble și până la octombrie, pj: Cei care abonați-vă la jurnal fără o aplicație, utilizați astfel de rate: pentru doi termeni cu un abonament de ruble, până la iulie, ruble); pentru trei termene (cu abonament ruble, până la iulie, ruble și până la octombrie, ruble) Pentru schimbarea adresei k Notă, Noi abonați care doresc să primească Volumele I și II din Theor bl Theodoret, trebuie să declare șapte ediții și să indice ce ediție doresc să aibă, dacă este nouă - p pentru ambele volume, sau cel vechi - p (Textul din ambele ediții este identic) Adresa editorială: Sergiev Posad, Moskovok lip , în redactor "Buletinul Teologic" Redactor Prof I POPOV Ediția a II-a, Kommersant ABONAMENT PENTRU (r)DH VBGVGT "Singurul din Rusia 'SchChGVP A ITT nlllDJlD popular științific IΠίΠΑΛΙ) pe probleme de spiritism, psihism și mediumism (Revizuire și studiu de teorii și fapte puțin cunoscute: telepatie, clarviziune, transmitere a gândirii, personalitate divizată, obsesie, somnambulism, magnetism animal, mediumism, hipnotism și fenomene de spiritism) Un cuvânt independent în afara școlilor și a partidelor pe toate problemele controversate ale științei și vieții Ieșiți de cel puțin ori pe lună în numere de la una la coli tipărite Articolele sunt însoțite de desene explicative, desene și portrete, după caz Sunt postate recenzii ale cărților noi și vechi; clarificări și răspunsuri editoriale la întrebările și scrisorile abonaților Secțiunea literară va conține povestiri, nuvele, romane, poezii și nuvele care corespund direcției revistei Prețul PPPIRMAYA în Rusia: pentru un an ruble, pentru * / an ruble ishdiiinssh qna În străinătate timp de un an eum rk Emisiune separată la vânzare de copeici (pot fi trimise cu timbre poștale) Abonament POINIMAT: în H? SLvѢ: în revista ₽ЁdakTs I - Arbat, casa Neidgart, iidipipa κμηππιαυ i l kv, ys , și în toate librăriile din Rusia Biblioteca "Runivers" ANUNTURI Un abonament la revista "Odihna copiilor" a fost deschis în , apare lunar Pe lângă cele cărți ale revistei, abonații vor primi în Atlasul de picturi despre istoria Rusiei, numărul , care include următoarele picturi:) Amuzant,) Petru cel Mare în străinătate,) Flota lui Petru cel Mare,) Soldații lui Petru cel Mare,) Întâlnirea Senatului sub Petru cel Mare,) Pe străzile din Sankt Petersburg în vremea lui Petru,) În grădina de vară sub Petru cel Mare Picturile

sunt autotipizate conform desenelor originale Textul explicativ pentru picturile sub titlul general "Iz*z al trecutului ținutului rusesc", întocmit de S Knyazkov, va fi atașat atlasului ca carte separată, ca număr special al "Bibliotecii de agrement pentru copii" "publicare Revista este destinată copiilor mai mari ADMITERE în bibliotecile studențești ale tuturor școlilor inferioare, în sălile publice de lectură gratuite și în bibliotecile de liceu, de învățământ instituţiile Ministerului Educaţiei Publice PREȚUL DE ABONAMENT: Cu livrare și expediere ruble Se acceptă abonamente în toate librăriile și în biroul revistei din Sankt Petersburg, Zagorodny pr , NOUA EDIȚIE A FONDULUI LITERAR A -a EDIȚIE IESTE COLECTIE "Pe clădirea SLANNY" Această colecție a fost compilată și publicată pentru comemorarea celei de-a patruzecea aniversări a activității literare a regretatului N K Mikhailovsky Preț pe rub "¡L r Abonamentul pentru este deschis " "ȘI EU PE ZIARUL PUBLICAT ÎN ORAȘUL KHARBIN " ȘI "NEU EDGE" ZIARUL VA FI PUBLICAT CONFORM FOSCUL PROGRAM ZILNIC, CU EXCEPȚIA ZILELOR ÎNAINTE DE SĂRBĂTORI Preț abonament cu livrare și expediere: Pentru un an Urban rub În afara orașului " În străinătate " În vânzarea cu amănuntul, prețul unei camere single șase luni frecați "P η luni frecați " " luni frecați ~ " i luna frecați " k " " poliţist Abonament și anunț La La Pe t io niya a acceptat în librăria "Terenul Nou" - Harbin-Pristan, colțul Novgorodnya și Mostovaya Taxa publicitară: pe prima pagină, înainte de text - de copeici și pe ultima pagină după text - copeici pentru o linie de petit editor-editor Jï jK fipmeMbefrb editor E { pepeó kin 'Questions of Philosophy, carte, ς Biblioteca "Runivers " ÎNTREBĂRI DE FILOZOFIE ȘI PSIHOLOGIE Un abonament la jurnal pentru este deschis (patruzeci și șapte) "Proceedings of the Kiev Theological Academy" Prețul pentru publicația anuală ruble, în străinătate ruble Revista este publicată lunar în cărți de la la file Publică articole din toate ramurile științei predate la Academia Teologică, pe subiecte de interes general și în prezentare accesibilă majorității cititorilor, precum și traduceri ale creațiilor fericiților Ieronim și Fericitul Augustin, care, în tipărituri separate, va servi ca o continuare a publicației sub titlul general: "Biblioteca Operelor Sf părinţii şi învăţătorii Bisericii de Apus Decretul Sfântului Sinod din s / feb abonament atât la "Trudya" cât și la "Biblioteca de lucrări ale Sf Părinți și profesori ai Bisericii de Apus, este recomandat pentru seminarii teologice, mănăstiri de stat, catedrale și biserici parohiale mai suficiente Pentru a face cunoștință cu trecutul revistei, "Indexul sistematic al articolelor plasate în "Trud Kiev Spirit Acad " timp de de ani de existenţă (-); atât acest index, cât şi catalogul cărţilor disponibile în depozitul editorial spre vânzare se trimit la cerere NOTE DE STUDIU Universitatea IMPERIAL Kazan pentru Notele științifice conțin: I În catedra de științe: cercetarea științifică a profesorilor și cadrelor didactice; mesaje și observații; prelegeri și discursuri publice; rapoarte despre călătoriile științifice de afaceri și extrase din acestea; lucrări științifice ale studenților, precum și lucrări ale persoanelor din afară recomandate de facultăți II În cadrul departamentului de critică și bibliografie: recenzia profesorală a tezelor de master și doctorat depuse la Universitatea din Kazan și lucrări de studenți depuse pentru premii; articole critice despre cărți și eseuri nou apărute în Rusia și în străinătate în toate ramurile cunoașterii; recenzii și note bibliografice III Cronica universitară: extrase din procesele-verbale ale ședințelor Consiliului; rapoarte despre dispute, articole dedicate revizuirii colecțiilor și situației instituțiilor de învățământ și auxiliare din universitate, eseuri

biografice și necrologie ale profesorilor și alte persoane care erau apropiate de Universitatea Kazan, revizuirea predării, distribuirea prelegerilor, raportul actului etc IV Aplicații: cursuri universitare pentru profesori și profesori; monumente istorice și literare cu comentariu științific și monumente de însemnătate științifică și nefăcute încă publice Notele științifice sunt publicate lunar în cărți de cel puțin file, fără a lua în considerare extrase din protocoale și aplicații speciale Prețul abonamentului pe an cu toate aplicațiile ruble, cu expediere ruble Se roagă să primească cărți separate de la redacție pentru mă frec Abonamentul este acceptat de Consiliul Universității Editor A Alexandrov Biblioteca "Runivers " ANUNTURI ANUL XII ÎN AN XII Jurnalul Ministerului Justiției** va fi publicat lunar, cu excepția lunilor iulie și august, în cărți de aproximativ de file Anul abonamentului începe în ianuarie În "Jurnal" sunt publicate următoarele:) Instrucțiuni și ordine ale guvernului, ordine și circulare cu privire la departamentul lui M Yu ;) Articole despre istoria, teoria și dezvoltarea practică a dreptului și a procedurilor judiciare, în special civilă și penală;) Revizuirea practicii judiciare curente, extrase sistematice din deciziile Cass D-tov civilă și penală și Adunarea Generală a Senatului de Guvernare;) Revizuire literară: recenzii critice ale cărților și broșurilor noi, rusești și străine , index bibliografic al literaturii juridice, rusă și străină;) Revizuirea legislației străine: informații despre noi legi și proiecte de lege în state străine;) Scrisori din Anglia și Paris Taxa de abonament ruble pe an cu livrare si expediere Oficialii, atunci când se abonează prin trezorieri, beneficiază de un plan de rate de până la rublă pe lună, astfel încât întreaga plată să fie efectuată în primele luni ale fiecărui an ■ Toți ceilalți abonați, atunci când se abonează exclusiv la Biroul Principal, beneficiază de un plan de rate de până la ruble pe lună, astfel încât întreaga plată să fie efectuată în primele patru luni ale fiecărui an Candidați pentru posturi în departamentul judiciar, persoane lăsate la universități pentru a se pregăti pentru o profesie, precum și studenți ai Universităților Imperiale și ai Liceului Juridic Demidov, absolvenți ai Școlilor Imperiale de Drept și ai Liceului Alexandru și studenți ai Academiei de Drept Militar plătiți, la abonament în biroul principal, - ruble pe an Librăriile beneficiază de o reducere de % pentru abonamente și anunțuri Sediul principal: Librăria M M Stasyulevich, Sankt Petersburg, Insula Vasilyevsky, linia , Anunțurile pentru tipărire în "Jurnal" sunt acceptate la Biroul Principal cu o taxă de de copeici pe linie și ruble pe pagină Redacția "Jurnalului Ministerului Justiției" se află în Sankt Petersburg, pe strada Ekaterininskaya, în clădirea Ministerului Justiției Editor V t Deryuzhinek ABONAMENTUL CONTINUA pentru la cotidianul politic "SOVREMNIK" Sovremennik este un organ de presă independent Motto-ul ziarului este dezvoltarea progresivă a forțelor sociale pe baza libertății constituționale Condiții de abonament cu livrare și expediere: timp de an ruble, pentru % din an ₽·> timp de luni p k , lună p Pentru profesorii din toate instituțiile de învățământ și studenți: pentru an ruble, pentru % din an Da $ R k , timp de lună k REDACȚIA ȘI BIROUL: Moscova, Stoleshnikov per , O-va Yakor Biroul este deschis în zilele lucrătoare de la : la : , în zilele de sărbătoare de la : la : * Biblioteca "Runivers " ÎNTREBĂRI DE FILOZOFIE ȘI PSIHOLOGIE Abonamentul pentru este deschis la revista săptămânală ilustrată socio-literară LUME NOUA La "phobe Slo " participă: Leonid Andreev, M P Artsybashev, Yu eu Eichenwald, M M Bogoslovski, I A Din aceasta, IO A Bunin, M V Veselovskaya, Yu A

Veselovski, O Voljanin, N Golanty, E P Goslavskyi, V A Gottwalt, A M Gushin, A K Dzhivelegov, D N Egorov, I N Ignatov, A A Kizevet-teru, M N Kovalenskyi, IL A Kozhevnikov, N A Krasheninnikov, Maks'li, S P Melgunov, N K Muraviev, S A Naydenov, H M Nikolsky, H N Ogloblin, M ÏÏ Pokrovsky, P N Sakulin, N A Skvortsov, V N Storojev, Tan, N D Teleshov, N eu Timkovsky, A S Khahanov, E N Chirikov, S A Şumakov, G Da Shusterman, P M Yartsev și colab Abonamentul este acceptat la sediul principal "NOU PENTRU CUVINTE Moscova, Tverskaya, Mamonorsky per , satul Karyaginoy Număr de telefon - Biroul este deschis pentru a primi abonamente și anunțuri: Pret abonament, Nr pe an, cu transport si livrare În zilele lucrătoare, de la : la : De sărbători, de la ora dimineata pana la ora zi timp de un an ruble Editor-editor N A Krasheninnikov Biblioteca "Runivers " ANUNTURI ABONAMENTUL ESTE DESCHIS INFORMAȚIE Moscova INSTITUTUL AGRICOL Anul XII- Izvestiya este publicată în patru cărți pe an, însumând cel puțin de coli de text în ° Abonamentul este acceptat la biroul Moscow Agricultural Institut și în carte magazin Karbaenikov (Moscova, Varșovia, Vilna, Sf Neterburi) și "Trud" (Moscova, Tverskaya) Prețul abonamentului pentru un an pentru patru cărți ruble; pentru studenții instituțiilor de învățământ superior - p k ; prețul unei cărți separate este de p k ; Retipăririle separate ale istoriei naturale și articolele statistice și economice sunt trimise de librăriile numite ramburs la livrare la o rată de de copeici pe coală Editori S I Rostovtsev D N Pryanishnikov În , ediția (anul) a F U F" H Æ L A VESTIREA ORAȘULUI MOSCOVA DUMA Revista este publicată de două ori pe lună în cărți de la la buc foi și este împărțit în două departamente, câte camere fiecare: un departament general dedicat dezvoltării problemelor vieții urbane în Rusia și în străinătate și un departament oficial de referință Prețul revistei, cu livrare în toate orașele Rusiei: Departamentul general Departamentul de referință oficială Ambele departament Timp de luni p k str k str - La " " " " " " , -, " z " p " , , " - , " " - , " a-" , Se acceptă abonament: Moscova, Consiliul Local, Piața Voskresenskaya, clădirea Dumei Abonamentul pentru este deschis pe cotidian, politic, social și literar GKZDTU, publicată în orașul Nikolaev de către acționari sub redacția temporară a A N Leontiev în cadrul programului marilor ziare metropolitane CONDIȚII DE ABONARE: fără livrare: pe an - ruble, luni - ruble k , luni - p k , lunar - k k , luni - ruble, lunar - k În străinătate: la taxa de abonament nerezident se adaugă k pe lună SE ACCEPTĂ ABONARE: în biroul ziarului cu tip-litografie Br Belinsky, (în orașul Nikolaev, Kher, buze), colț Spasskaya și Catedrala, satul Feruza Obyagis'pya sunt acceptate acolo Biblioteca "Runivers " ÎNTREBĂRI DE FILOZOFIE ȘI PSIHOLOGIE Abonamentul continuă pentru , al zecelea an de publicare, la marele cotidian politic, economic și literar "Revista Sudului * , apărut în orașul ODESS, în format de mari ziare metropolitane Editor-editor T Tuey len cu aproximativ k EDIȚIA* ABONAMENTUL ESTE DESCHIS PENTRU Iθθθ Γ· ZIAR JURIDIC cu aplicație gratuită Culegere de hotărâri ale Direcțiilor penale și de casație civilă și ale Adunării Generale a Guvernului Senatul și Adunarea legilor și regulamentelor Guvernele Iese de două ori pe săptămână: duminica și joia Fără cenzură prealabilă Prețul anual de abonament cu livrare și poștă este de șapte ruble Plata în rate este permisă: la abonare - ruble până la și aprilie - restul - ruble Guvernamental, judiciar și administrativ, la fel ca instituțiile publice și imobiliare, pot subscrie pe credit, astfel încât banii (ruble) să fie trimiși în termen de șase luni, dar, în orice caz, înainte de expirarea anului de subscriere; persoanele care servesc în aceste instituții au

dreptul de a semna de-a lungul anilor trezorieri în rate, cu o contribuție lunară de până la o rublă, bani care trebuie predați la redacția anilor trezorieri (Adresa: Sankt Petersburg, prospect Nevsky, numărul casei) La ianuarie la Smolensk iese ZIARUL ZILNIC "Vocea Smolensk** CONDIȚII DE ABONARE: Timp de un an Timp de luni Timp de luni Timp de luna Cu redirecționare prin poștă p - k r k r k k Cu livrare în Smolensk " " "-" " " " Fără livrare în Smolensk "- " "-"-" " " Adresa: Smolensk, Redacția ziarului "Smolensk Voice", Ilyinskaya, v Voz-nevko Editor-editor O Kh Topoamoockiü Biblioteca "Runivers " ANUNTURI O CARTE NOUA: CONȘTIINȚA LIBERĂ Culegere literară și filozofică Cartea unu Cuprins: A M Buharev Din materiale și biografii -A S Buhareva Din experiență -Gr V N Bobrinsky Moartea și nemurirea Referitor la cele trei drame ale lui Maeterlinck -Val Svntsitsky "Nu asta, nu asta" Povestea -Vl Polivanova Oameni mari Povestea -A G Kovalenekoy Fecioara din Nazaret Poeme -S Solovyov Poezii - Ellis Coroana lui Dante -Ellis De la St Ioan Gură de Aur Poeme - P Astrov Lumină pe drum -Trad P Batiuskova Pietre Legendă -V Kharuzina Elegie de primăvară O poezie de Andrey Belago "Așteptăm întoarcerea lui" Povestea, - Andrey Belago Despre dogmatismul științific - Andrei Belago Despre pesimism - Andrei Belago Câteva cuvinte despre viziunea lui Cicherin - B Vysheslavtsev conștiință -M A Ertel, The Principiul Trinității și aplicarea sa socială, partea a treia a cărții "La Russie et l'Eglise universelle" Vladimir Solovyov Transl G A Rachinsky Din imnurile bisericii -G A Rachinsky Conștiința publică - Andrei Belago Adevărul marxismului - P I Astrov Pe drumul spre libertatea de conștiință Toleranţă Reforma Bisericii -P I Astrov Vândut în librăriile I D Sytin și altele Prețul pe care îl frec cop A doua carte a colecției Free Conscience va fi publicată în aprilie Ediția Free Conscience este în curs de pregătire pentru publicare: Lamennet "Cuvintele credincioșilor" ("Paroles d'un croyant"), trad S M Rogovin, editat și cu o prefață de S A Kotlyarevsky D S Merezhkovsky "Acum nu du-te niciodată", prelegere Redacție: Moscova, Triumphalnaya-Sadovaya, casa lui Tsvetkova, ap xi) an Abonamentul este deschis pentru xш an de publicare către ziarul public local "VIAȚA SIBERIANĂ", publicat la Tomsk sub o nouă ediție Prețul abonamentului: Cu livrare în Tomsk: timp de un an - ruble, timp de luni - ruble, timp de luni - ruble k , timp de luni - p k , timp de lună - k Cu livrare și transfer în toate orașele Rusiei: timp de un an - ruble, timp de luni - ruble, timp de luni - Ei bine, timp de luni - p k , timp de lună - k În străinătate: timp de un an - ruble, timp de luni - ruble, timp de șase luni - δ r ", timp de luni - ruble, timp de lună - r Noii abonați anuali - abonații din oraș care se abonează înainte de decembrie și abonații din afara orașului care se abonează înainte de decembrie - primesc hârtia gratuit de la decembrie Se percepe o taxă pentru tipărirea reclamelor în Sibirskaya Zhizn: de copeici în fața textului pe rând mic, copeici în spatele textului Se acceptă abonament și anunțuri: în librăria lui P I Makushin din Tomsk și în biroul redacției ziarului Cei din alte orașe își adresează revendicările în orașul Tomsk, la biroul redacției ziarului Sibirskaya Zhizn Editori-editori: ! Malinovsky, M Sobolev Abonament deschis Anul VI pe "Waited, Nevlshatologiya and Psyatrsh him S S Korsakov", publicat de Societatea Neurologilor și Psihiatrilor de la Universitatea din Moscova, editat de Prof V K Roth și V IL Serbsky și priv -docent A A Kornilov, L S Minora, G I Rossolimo și S A Sukhanov Revista este publicată de ori pe an în - file Pret abonament pe un an cu transport şi livrare - Jur Străinătate - p Se acceptă abonamente la redacția: Moscova, Polul Devicie, Clinica de Boli Nervose Biblioteca "Runiverse" ÎNTREBĂRI DE FILOZOFIE ȘI

PSIHOLOGIE ABONAMENTUL ESTE DESCHIS PENTRU pentru o revistă lunară ilustrată pentru copii "FAMILIE ŞI ŞCOALA Revista este destinată copiilor de vârstă mijlocie și se aplică atât intereselor copiilor care studiază în clasele inferioare ale instituțiilor de învățământ secundar, cât și înțelegerii elevilor din școlile primare, urbane și rurale Programul revistei include următoarele departamente: I Povești și povești, originale și traduse II Poezii, cu ilustrații III Povești și eseuri istorice IV Biografii ale unor oameni remarcabili V Eseuri populare de istorie naturală VI Eseuri și povestiri cu conținut geografic și etnografic Voiaj VII Ilustrații separate VIII Din viața modernă IX Bibliografie: o trecere în revistă a literaturii pentru copii și pedagogice Urmând exemplul anului și în , revista va conține tablouri separate (câte una în fiecare număr ', în principal din picturi ale unor artiști importanți, și în plus imagini care prezintă vederi tipice ale Rusiei Colaboratori la revista: E A Bakunina, I A Belousov, N Vasin, E Volkova, N A Goltseva, S D Drozhzhin, P Zasodimsky, П P Infantiev, A A Kizevetter, S A Knyazkov, M A Krukovsky, V N Lvov, T N Lvov, Vl Lvov, D N Mamin-Sibiryak, I Y Mitropolsky, Yur Novoselov, K D Nosilov, Serghei Orlovsky, O P Runova, S I Rerberg, A Serafimovich, V D Sokolov, N D Telepiev, M V Tilicheeva, V N Kharuzina, Yu N Shcherbatskaya și alții Revista apare o dată pe lună în cărți de aproximativ coli tipărite PREȚ DE ABONAMENT pentru cărți pe an RUB wv/ COP expediere Abonamentul este acceptat la Moscova: în redacție, în biroul II Pechkovskaya și în toate librăriile Fără livrare la Moscova: în redacție, la II Pechkovskaya și în librăriile "Trud" și N Karbasnikov Prețul revistei fără livrare este de ruble Copiile rămase pentru sunt vândute în redacție pentru ruble Nerezidenții sunt trimiși pentru ruble de copeici, ramburs la livrare pentru ruble cop Un număr de probă al revistei este trimis la cerere de la redacție pentru trei timbre de șapte copeici, un program detaliat este gratuit Abonații din afara orașului pot aplica direct la redacția revistei "Familie și școală" Moscova, str Goncharnaya, d Nr Editor-Editor Vl Lvov SE ACCEPTĂ ABONAREA pentru anul (al treilea an de publicare) la jurnalul lunar de artă, literatură și viață publică "prdvdd" În zilele noastre de grupare a forțelor sociale, când o destrămare intensă și o construcție generală a partidului are loc pe tot teritoriul Rusiei, Pravda își propune să fie un purtător de cuvânt neschimbat al intereselor clasei muncitoare și un conducător al acestei ideologii din ea, care în toate țările a fost întotdeauna busola sa de încredere și a servit și servește drept garanție a victoriei În , Pravda a apărut în zilele de și ale fiecărei luni Se acceptă abonamente: la Moscova, la redacția revistei Pravda, Kudrino, , ; pe Tverskaya - kn mag "Munca" și cartea magicianului "Viața"; pe Domnikovskaya - în casa școlii a Consiliului (biblioteca studenților) și în alte magazine binecunoscute Termeni de abonament: an - ruble (sb la st și peres), un sfert - p În străinătate - Jur k pentru un an si p k pe trimestru Întârziere permisă Extrasul de ramburs este permis (k mai scump) Se acceptă mărci poștale la plată Adresa editorială: Moscova, Kudrino, , telefon -T- Adresa biroului: Moscova, Neglinnaya, , telefon - Abonament și în toate librăriile Editor-editor Val Kozhevnikov Biblioteca "Runivers" ANUNTURI unsprezece Anul publicării Sh ABONAMENT ACCEPTAT pentru PE REVISTA Buletin de psihologie, antropologie penală și hipnotism, EDIȚIA GENERALĂ Acad V M BEKHTEREV Editori de secțiuni: Pr -Conf univ N Lossniy - psihologie generală Pr -Conf univ A F L azu rs kiy și Dr A A Nrogius - experiment, psihologie A P Nechaev - psihologie pedagogică Prof L V Blu-menau-psihopatologie Pr -Conf univ V P Osipov - hipnotism D A Dril și prof VF

Chizh - antropologie criminală și psihologie socială Revista din va fi publicată în valoare de cărți pe an, cu un volum de - file fiecare, după următorul program: d) articole originale despre psihologia generală, istoria ei, despre psihologia experimentală și pedagogică, despre zoopsihologie, pe psihopatologie și hipnotism, pe antropologie criminală și psihologie socială;) recenzii, recenzii și rezumate ale departamentelor specificate;) corespondență, rapoarte și scrisori;) cronică, biografii și necrologie;) anunţuri şi anunţuri Cărțile și vor fi furnizate pentru articole și rezumate care se referă exclusiv la domeniul psihologiei pedagogice În anul curent, sub forma unei cereri gratuite, vor fi trimise eseuri acad Bekhterev "Fundamentele doctrinei funcțiilor" (Numărul IV și V) Articolele originale și rezumatele (în pachete personalizate) sunt rugate cu umilință să fie adresate redacției (Botkinskaya, , Clinica de Boli Mintale și Nervose) Programul de lucru este marți, de la i- , și vineri, de la - Articolele, dacă este necesar, fac obiectul unor reduceri și modificări editoriale Valoarea plății pentru articole cu o taxă este stabilită de comun acord cu autorii Articolele trimise la redacție fără indicarea condițiilor sunt la dispoziția redacției Se vor face anunțuri despre cărțile trimise la redacție Cărțile și revistele sunt solicitate a fi trimise la biblioteca editorială (Sankt Petersburg, Botkinskaya, Ks , Clinica Bolnavilor Mintali) Taxa publicitara ruble per pagină Prețul abonamentului ruble un an pentru cărți, cu traducere p k Preț pentru două cărți pedagogice rub cop s, expediere Cereri și bani de adresat: la biroul lui П P Soykina, Sankt Petersburg, Stremyannaya, Editați | × V M Bekhterev Secret V Protopopov Biblioteca "Runivers" ÎNTREBĂRI DE FILOZOFIE ȘI PSIHOLOGIE ABONAMENTUL ESTE DESCHIS PENTRU (al -lea an de publicare) la jurnalul pedagogic general pentru școală și familie "ȘCOALA RUSĂ În primele patru cărți "R Sh " pentru anul au fost publicate, printre altele, următoarele articole:) Societăţi de profesori din Germania V I Far-makovsnago) Din amintirile de gimnaziu Prof B M Shimkevici) Probleme de educație pe bază de psihofiziologie și biologie L E Obolensky) Obiceiul și priceperea, ca bază a oricărei activități fizice și psihice a unei persoane V L Rozenberg) Deficiențe ale liceului F I Pavlova) Viața materială, sănătatea și educația fizică a elevilor din școlile religioase V Podstepyansky) Știința naturii în școala populară elementară A Cheplevsky) Sentimentul estetic și semnificația sa pedagogică Alexandra Nechaev) Gândurile lui A P Cehov despre creșterea copiilor A Moshchansky) Trecerea în revistă a activităților Zemstvo-ului privind educația națională pentru de către I P Belokonsky) Din lumea jocurilor pentru copii A G) despre predarea istoriei și literaturii mondiale în școala secundară S Zolotareva Atunci și acum G Sorgenfrey) Întrebarea copiilor în legătură cu consecințele războiului și coloniilor de muncă N Vereshchagina) Școala printre slavii moderni în fapte și cifre A I Yatsimirsky) Școlile noastre comerciale și semnificația lor socială A Saharaya) Lumea pedagogică și Duma de Stat BV) Poziția juridică a profesorului A G) Infracțiuni și pedepse în gimnaziu D) La problema predării psihologiei ' A Ή În fiecare carte a "Școlii Ruse", cu excepția departamentului de critică și bibliografie, sunt publicate: o cronică a educației publice din Europa de Vest de E R ; o cronică a educației publice din Rusia și o cronică a bibliotecilor publice de Ya V Abramov; o cronică a școlilor duminicale, editată de X D Alchevskaya și M N Saltykova, cronica de educație profesională a lui V V Biryukovich etc "Școala Rusă" este publicată lunar în cărți, nu mai puțin de cincisprezece coli tipărite fiecare Prețul abonamentului: în Sankt Petersburg fără livrare - șapte

ruble, cu livrare - ruble copeici; pentru nerezidenți cu expediere - opt ruble; în străinătate - nouă ruble pe an Librăriile rețin un comision de % , se bucură de o concesiune de % Jurnalul "R Sh " Admis de Comitetul științific Min hap Proev, la un extras pentru bibliotecile fundației și lngh ale instituțiilor de învățământ secundar, precum și în biblioteca profesorală a instituțiilor de învățământ inferior Medalie de aur la expoziția internațională "Lumea copiilor" din Abonamentul se acceptă la redacție (str Ligovskaya,) Editor-editor Ya Ya Gurevici Biblioteca "Runivers" ANUNŢ la COMISIE PENTRU ORGANIZAREA LITURII ACASĂ la secţia de învăţământ R T En (B Nikitskaya, satul Richter, ap Moscova) Distins cu o medalie de argint la expozitia mondiala de la Paris Comisia a publicat programele sistematice pe ani I, II, III și IV și programe episodice din seria I și a II-a și "Culegere de programe de lectură despre sistemul de stat", care conține întreaga istorie pentru referință, doctrina generală a dreptului, filosofia dreptului și o serie de programe separate despre sistemul de stat De vânzare: Programe sistematice pentru primul an Ed al -lea C k , cu o legătură - de copeici, ramburs - de copeici Program sistematic de lectură acasă pentru primul an C copeici, cu poștă - copeici plata - copeici Ed al -lea Program sistematic de lectură acasă pentru al doilea an Ed al -lea C k , cu poștă - kop plătiți - copeici Program sistematic de lectură acasă pentru al patrulea an Ed al -lea C copeici, cu poștă - copeici, suprapus plătiți - copeici În programele pentru fiecare an sunt plasate: Prefață, reguli de comunicare a cititorilor cu comisia, componența comisiei, o listă de donații în favoarea acesteia, un plan de lectură sistematică pe patru ani și șapte secțiuni) matematic,) fizic și chimic,) biologic,) filosofic,) social și juridic,) istoric și) istoria literaturii Programe episodice seria Ed al -lea C copeici, cu suprapunere de expediere plata - copeici Cuprins:) "Piramida", compilată de M Gershenzon;) "Orașe medievale" de A K Dzhivelegov;) "Istoria Revoluției Franceze" de M N Kovalensky;) "Timpul necazurilor în statul Moscova" de N N Alyabyev;) "Istoria codificării dreptului civil în Rusia de V A Krasnokutsky și K K Notgaft;) "Comunitățile de plante din Rusia Centrală" de A F Flerov;) "Byron și timpul său" de P S Kogan;) "Wallenstein Schiller" de A T Luther;) "Epopeea Novgorod" de N M Mendelssohn;) "Economia urbană și finanțele orașelor" P I Genzel;) "Factorii criminalității" N N Polyansky;) "Chestiunea pedepsei cu moartea în literatura veche și nouă" de S V Poznyshev și propria sa) "Fundamentele reformei judiciare din " Programe episodice seria II C kop , cu lere acoperire plătiți - copeici Ed al -lea Cuprins:) "Coreea" A A Borzov;) "Japonia" de M P Kovalensky și G Grigoriev;) "Legea războiului" de A S Iascenko;) "Istoria medievală a Angliei" de D M Petrushevsky;) "Vai de înțelepciunea lui Griboydov" de Yu I Aikhenvald;) "Anna Karenina- Tolstoi" de I N Rozonov, și) "Darwinism" II K Koltsova Condiții de îndrumare a cursurilor în aceste programe atașat fiecărui program Culegere de programe pe sistemul de stat C copeici, cu suprapunere de expediere plata - k Conținutul colecției: partea a programului despre istoria generală și rusă Partea a II-a A Programe pe probleme ale sistemului de stat:) doctrina generală a dreptului;) istoria filozofiei dreptului; a) dreptul comun al statului; b) dreptul de stat al puterilor occidentale, c) dreptul de stat rus; B Programe separate; doctrina generală a statului;) forme de stat;) statul de drept;) separarea puterilor;) o instanță în stare de drept;) autoguvernare zemstvo;) politica lui Aristotel;) istoria medievală a Angliei;) vechea ordine și revoluție;) Zemsky Sobors;) planul de transformare

de stat a lui Speransky Biblioteca "Runivers " Biblioteca "Runivers " ÎN REDACȚIA REVISTEI "Întrebări de filosofie și psihologie" B Nikitskaya, B Chernyshevsky per , , apt de vânzare "Proceedings of the Moscow Psychological Society": Problema II Immanuel Kant Prolegomene la orice metafizică viitoare Pe Vlad Solovyov Ed al treilea Prețul pe care îl frec copeici, cu transfer eu r k Problema III Despre liberul arbitru Rezumate și articole ale membrilor Societății de Psihologie Prețul este de ruble, cu transfer p k Problema VI E Kerd Hegel Traducere din engleză sub redacție și cu prefața cărții S N Trubetskoy Cu anexa unui articol despre Hegel Vl S Solovyova Preț și r k Edițiile Societății de Psihologie din Moscova: K Fisher Arthur Schopenhauer Transl cu germana ed V P Preobrajenski M * XVI + p C p G A Girn Analiza universului în elementele sale Traducere din franceza Cu o prefață de S I Starynkevich Preț ruble pr Paulsen Introducere în filozofie a -a ed Pe cu el ed V P Preobrajenski Preț ruble probleme de idealism Culegere de articole Ed P I Novgorodtseva C freacă I A Walter Principalul motor al eredității C k Mijloc și constanță Tradus din chineză de D P Ko-nissi Ts k , cu traducere k M S Korelin Umanismul italian timpuriu și istoriografia sa Studiu critic Moscova, , vol VIII și Preț ruble k Al lui Eseuri din istoria gândirii filosofice în Renaștere Contemplarea lumii de Francesco Petrarh Odată cu aplicarea necrologelor lui M S Korelin, întocmite de Vl S Solovyov și V O Klyuchevsky Artă -j-XV C k V N Ivanovski Eseu despre viața și opera lui N Ya Grot C k A Ben Psihologie vol II Traducere și prefață de Vl N Ivanovski M (a fost publicat volumul I în seria "Biblioteca de autoeducație" Ts în rep p k , pentru elevi i p k pr Paulsen Fundamentele eticii Transl (cu permisiunea autorului) din a -a germană ed ed Vl N Ivanovski M Toată lucrarea tipărită lista, editii Eliberat și eliberat foaie) C eliberare i p N Ya Grot Despre suflet în legătură cu învățăturile moderne despre putere Experiență de construcție filozofică C k L Lopatin Sarcini pozitive ale filosofiei, vol II C p Al lui Conceptul de inducție C k Dr Karl du Prel Filosofia misticismului sau dualitatea unei ființe umane Transl cu el M S Aksenova SPb C R ° k-